

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Årsrapport 2023

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	6
3 Årets aktiviteter og resultater	8
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	8
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	8
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	10
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	11
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	14
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	14
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene	19
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	22
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	23
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	24
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	25
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	27
3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	28
3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	29
3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene	30
3.1.1.11 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	32
3.1.1.12 Bærekraftig landbruk	35
3.1.1.13 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	39
3.1.1.14 Andre oppdrag	42
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	42
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	42
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	43
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	46
3.1.2.4 Beredskap i en endret sikkerhetspolitisk situasjon	47
3.1.2.5 Andre oppdrag	48
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	49
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	49
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	51
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	54
3.1.3.4 Andre oppdrag	58
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	58
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	60
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	61
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	69

3.1.4 Gjennomførte evalueringer	69
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	69
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	69
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	69
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	70
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	70
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	70
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	70
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	70
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	71
3.2.9 Landbruksdepartementet	71
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	71
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	122
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	123
3.6 Andre forhold	123
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	124
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	124
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	124
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	124
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	124
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	125
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	125
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	126
4.3 Andre forhold	126
5 Vurdering av framtidsutsikter	128
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	128
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	128
6 Årsregnskap	129
7 Vedlegg	130

1 Statsforvalterens beretning

I 2023 vart det for fyrste gang registrert over to millionar innbyggjarar i Oslo og Viken.

Med 7500 busette flyktningar, mange frå Ukraina, er krigen kome veldig nær også for oss. Mykje av arbeidet i dei 52 kommunane våre og i embetet, har vore prega av dette. I kommunane er det enno stor vilje til å busetta flyktningane, sjølv om det er blitt vanskelegare å skaffe eigna husvære. Kommunane arbeider godt med å gi gode tenester og det fortener dei stor ros for. Kommunediologen er omfattande og god. Vi opplever ei stor auke i førespurnader og problemstillingar på sosialområdet som følge av flyktningssituasjonen, auka levekostnader og ei ytterlegare forverra livssituasjon for dei som strevde frå før.

Ekstrem tørke på forsomnaren blei avløyst av ekstremvêret "Hans" i august, med ras, store skadar på infrastruktur, jordbruksareal og skogbruket sitt vegnett. Spesielt ramma dette kommunane øvst i Hallingdal. Vår samordningsrolle vart godt mottatt av kommunane. Etterarbeidet både for oss og kommunane har vore krevjande, og vi er enno ikkje heilt i mål.

Heilskapleg plan for Oslofjorden skal følgjast opp med strengare krav til tiltak. Innføring av reinsing av nitrogen i avlaupssektoren er i gang. Vi har auka bruken av motsegn til planar for utbygging der avlaupsanlegga ikkje er i tråd med regelverket. Det skaper ein del frustrasjon i kommunane, men må gjerast likevel.

Det hastar med å gjera forholda betre for villreinen, og vi har levert eit forslag med kraftfulle tiltak som vil sikra at tilstanden til villreinen på Hardangervidda blir betre. At Østmarka nasjonalpark og friluftslivsområde blei oppretta, sikrar viktige areal for framtidige generasjonar i det området i landet med flest folk.

Trus- og livssynssamfunnsakene har også i 2023 fått mykje merksemd. Saka om å nekte Jehovas Vitner statstilskot, og heller ikkje registrera dei som trussamfunn etter gjeldande trussamfunnslov har vore i rettsapparatet i 2023, og held fram i 2024.

Blant alle våre oppdrag har hovudprioriteringa vore saker som gjeld rettstryggleik for enkeltindivid, særleg born og unge.

På helseområdet opplever vi framleis ein stor auke i talet på saker som kjem inn, og dette er ei utvikling som bekymrar oss. Vi ser særleg stor auke i klagar i spesialisthelsetenesta, og klagar på tvangsbehandling i psykiatrien.

Verjemålsfeltet er etter vår meining kraftig underfinansiert. Dette går ut over rettstryggleiken til svært sårbare personar; både vaksne med bistandsbehov, norske mindreårige og einslege mindreårige asylsøkarar og flyktningar. Vi klarer ikkje å levera gode nok tenester på verjemålsfeltet, og det er vi svært lei oss for.

Situasjonen med omfattande brot på Bufetats bistandsplikt i barnevernssaker har halde fram gjennom året. Vi erfarer at dei iverksette nasjonale tiltaka førebels ikkje å ha tilstrekkeleg effekt, og vi får stadig nye klager frå kommunane. Det er svært bekymringsfullt at born og ungdom i utsette situasjonar ikkje får rett hjelp til rett tid frå statleg barnevern.

Vi leverer betre og betre på dei samla oppdraga, men det betyr ikkje at restansane våre går ned. Parallelt med at vi leverer betre, aukar dei innkomne sakene innanfor alle våre ansvarsområde. Til dømes har talet på meldingar i handhevingsordninga for skulemiljø saker auka med 70 % samanlikna med 2022 og 135 % samanlikna med 2021. Dette viser klart kor viktig vår rolle er som rettstryggleiksgarantist for befolkninga. Det er viktig for meg å understreka at vi opplever at mange klage- og tilsynsordningar ikkje er berekraftige slik dei er organiserte i dag. Vi må nok trappa ned innsatsen på enkelte områder dersom ressurstilgangen ikkje blir betre enn den er i dag.

Til trass for endringsvilje og evne, fokus på effektivisering og endra arbeidsmetodar og prosessar, kan vi ikkje konkludera med at vi oppfyller alle forventingane til oss, dessverre.

Den forventa avgjerda om statsforvaltarstrukturen kom ikkje i 2023, og det har ført til ein energilekkasje i organisasjonen, og uroa rundt dette emne har påverka den totale oppgåveløysinga og arbeidsmiljøet.

Vi disponerte den økonomiske tildelinga vi fekk for 2023 med eit lite meirforbruk. I stor grad skuldast dette endra prognosar frå Statens pensjonskasse.

Sjukefråværet var i år på 6 prosent, og det systematiske arbeidet for å få sjukefråværet ytterlegare ned, held fram. Turnover har vore ein stor risiko og medført store kostnader for embetet, men heldigvis viser det ein nedgang til 9 prosent.

Gjennom tillitsbasert og open leiing og styring lukkast vi stadig betre med å harmonisera saksbehandlinga vår og sikra tverrfagleg og heilskapleg tilnærming til oppdraga våre. Eit særleg fokusområde i 2023 har vore å sjå oppgåver på tvers av sektorar og koble rettstryggleiksoppgåver og utviklingsoppgåver.

Statsborgarseremonien i år vart eit flott arrangement med 6500 nye statsborgarar i Oslo spektrum. Og det er med stor glede eg følgjer Kongehuset ved deira besøk i fylket. Dette året har det vore 14 slike hendingar.

Avslutningsvis vil eg, i mi siste årsmelding som statsforvaltar for Oslo og Viken, retta ein stor takk til alle tilsette, som kvar dag leverer avgjerder og rettleiing av høg fagleg kvalitet, og med stort engasjement. Eg vil og løfta fram ein god dialog og positiv medverknad frå dei tillitsvalde og vernetenesta. I eit år med uro og der alle venta på eit svar om statsforvaltarens geografiske inndeling, står det stor respekt for den innsatsen.

Moss, 29/2-2024

Valgerd Svarstad Haugland

/S/

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er det viktigste bindeleddet mellom sentralstat og kommunene, og kommunene er totalt sett embetets viktigste målgruppe og samarbeidspartner. Vi har ansvar for dialog og kontakt med to fylker: Oslo (både fylke og kommune) med 15 bydeler og Viken.

Gjennom året har det vært tett og jevnlig dialog med kommuner.

Både embetsledelsen og avdelingsdirektørene prioriterer kommunedialogen høyt, og bruker mye tid på dette.

Andre viktige aktører og samarbeidspartnere er bl.a. helseforetakene, fylkeskommunene, KS, næringslivet, organisasjoner og andre regionale statsetater.

I tillegg til å løse oppdragene, har vi følgende strategiske mål:

- Vi er tilgjengelige for våre innbyggere og skriver klart språk
- Vi har god dialog med kommuner og foretak
- Vi fatter korrekte beslutninger som ivaretar innbyggernes rettigheter og plikter
- Vi er en attraktiv og veldrevet organisasjon

Embetets verdier er: Åpen, troverdig og kompetent

2.2 Organisasjon og ledelse

Statsforvalteren i Oslo og Viken hadde i 2023 559 ansatte fordelt på 484,4 årsverk.

Embetet har sitt hovedsete i Moss og har i tillegg kontorsteder i Drammen og Oslo.

Embetet er organisert i syv fagavdelinger og tre staber i tillegg til en enhet for kommunikasjon og de ledes av Statsforvalteren, assisterende statsforvalter, direktører for stabene, avdelingsdirektører og seksjonsledere.

Alle fagavdelingene er organisert med flere seksjoner. Avdelingsdirektørene har fag-, personal- og økonomiansvar i egne fagavdelinger. Seksjonslederne har delegert fag- og personalansvar for sine seksjoner.

Ledelse på alle nivå i embetet er basert på lederplattformen i staten og konkretisert gjennom vår egen lederplakat. I tillegg styres embetet etter "Strategisk plan" og virksomhetsplaner.

Ledere på alle nivå har deltatt på DFØ's felles lederutviklingsprogram Vidsyn, som ble avsluttet høsten 2023.

Verdiene til embetet er åpen, troverdig og kompetent.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tildelte midler for 2023 og overførte midler fra 2022 er utnyttet fullt ut, og på grunn økt pensjonskostnad målt mot prognosen fikk vi et lite merforbruk.

Antall utførte årsverk er på nesten samme nivå som i 2022.

Tallet for turnover er gått litt ned. Dette er gledelig. Arbeidet med å stabilisere bemanningen er en kontinuerlig prosess, og det har vært fokus på å redusere turnoveren.

Sykefraværet for 2023 viser 6,0 %, som er lavere enn fjoråret. Sykefraværet følges tett i ledermøter, arbeidsmiljøutvalget og samarbeidsutvalget. Vi er fornøyde med utviklingen, men opprettholder fokuset på å redusere alle typer sykefravær.

Utgiftene til husleie har økt merkbart og skyldes prisvekst på husleie, fellestjenester og ikke minst energikostnader.

Antall journalposter økt noe fra 2022 til 2023, men året før var det en betydelig økning. Vi ser en jevnt økende saksmasse på store og krevende saksfelt.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kapittel 4.2 og for nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap.3.4 og vedlegg 6.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2023	2022
Antall ansatte	559.0	584.0
Utførte årsverk	484.4	488.6
Turnover (%)	9.0	9.5
Sykefravær (%)	6.0	7.0
Samlet tildeling alle poster	366 319.0	362 937.0
Driftsutgifter	367 965.0	362 451.0
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	-0.5	0.1
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	80.4	80.0
Lønnsutgifter per årsverk	933.8	875.2
Husleie	47 811.0	44 779.0
Journalposter (totalt)	469 626.0	462 320.0

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

I begynnelsen av året sendte embetet det vanlige forventningsbrevet til alle kommunene. Brevet omhandlet flere viktige tema som regjeringen ønsker at kommunene skal følge opp og var et viktig bidrag i formidling av statlig politikk. Dette brevet gir og innsikt i forventningene til kommunene, både for politisk og administrativt nivå.

Vi gjennomførte 8 kommunemøter. Dette er møter med enkeltkommuners ledelse (ordfører og kommunedirektør), og målsettingen er å drøfte kommunens utfordringer, oppfølgingen av statlig politikk og samarbeidet med Statsforvalteren. Tilbakemeldingene er at møtene oppleves som konstruktive, og de styrker kontakten mellom kommunene og embetet. Med dette har vi besøkt alle kommunene i løpet av de fire siste årene.

Samfunnsikkerhet og beredskap

Vi har samordnet kommuner og regionale aktører i håndteringen av hendelser som konsekvenser av krigen i Ukraina, ekstremvær og evakuering av norske borgere fra Gaza. Føringer fra nasjonalt nivå har blitt videreformidlet til kommunene og andre aktører fortløpende skriftlig og i digitale møter, og vi har rapportert tilbake til nasjonalt nivå etter gjeldene rutiner. Bytte av krisehåndteringsverktøy underveis i rapporteringsperioden, har skapt utfordringer i å holde effektiv informasjonsflyt mellom forvaltningsnivåene for krisehåndtering.

I oppstart av planprosesser og ved innsigelser, tilbyr vi kommunene dialogmøter for å gjøre dem bedre kjent med kommunens rolle i samfunnsikkerhet i plansaker. Vi antar at dette vil føre til bedre planer og færre innsigelsessaker på sikt.

Vi har gjennomført flere ulike typer aktiviteter for å holde kommunene oppdatert og informert, herunder kommunekonferanse, deltakelse i beredskapsforum, veiledning og opplæring.

Gjennom felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap har vi erfart at det i flere kommuner er rom for forbedring for å sikre at overordnet beredskap og helseberedskap ses i sammenheng. Det er også behov for tettere oppfølging av plikten kommunene og helseforetakene har til å samordne sine beredskapsplaner.

Helse

Kobling av rettssikkerhets- og utviklingsoppgaver har vært et særlig fokusområde i 2023. Vi har i økende grad trukket implementering av nasjonal politikk inn i vår behandling av tilsyns- og rettighetssaker, som eksempelvis ved å peke på helsefelleskap som samhandlingsarena for kommuner og helseforetak/sykehus der det har vært relevant.

Vi har gjennomført dialogmøter med alle helseforetak og sykehus, kommune- og bydelsoverleger i Oslo og Viken, samt enkelte kommuner i regionen. Også på disse arenaene har vi hatt en økt bevissthet rundt kobling av rettssikkerhets- og utviklingsoppgaver og implementering av nasjonal politikk. Vi har blant annet lagt vekt på hovedsatsningsområdene til helsefelleskapsmodellen, og da spesielt skrøpelige eldre og barn og unge. Dette er et arbeid vi kommer til å videreføre i 2024.

I 2023 har vi gjennomført flere regionale fysiske samlinger for kommunenes tjenester innenfor rus og psykisk helse. Vi har også etablert digitale møter på andre områder, som webinar/workshop om kommunenes implementering av barnekoordinator.

Vi samarbeider med kompetansesentre for å gjøre nasjonal politikk kjent for våre kommuner. Det er etablert møter og et godt samarbeid om tiltak og kompetanse med:

Regionalt kompetansesenter på rusfeltet (KORUS)

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)

Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA)

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmebaserte tjenester (USHT)

Barnehage og utdanning

Fem år etter sammenslåingen er vi godt etablert som en stor og kompetent avdeling med mye kontakt og dialog med våre kommuner. Dialogen består av en blanding av faste fysiske møteplasser og digitale møter. Vi vurderer at vi i dag når forholdsvis lett ut med nasjonal politikk i fylkene og kommunene våre. Vi har faste møtepunkter med kommunalsjefnivået og har en egen Teams-kanal for dialog med dem. Vi holder informasjonsmøter med kommunale, fylkeskommunale og private barnehage- og skoleeiere og barnehagemyndigheter flere ganger i året. Vi gjennomfører samlinger på særskilte områder etter risikovurdering. I tillegg har vi faste kontaktmøter med andre aktuelle samarbeidspartnere i fylkene.

I 2023 har vi hatt planlagte dialogmøter med flere enkeltkommuner. I tillegg til at kommunene har meldt inn aktuelle problemstillinger, har faste tema vært endringer i velferdslovgivningen, flyktningssituasjonen, barnehage- og skolemiljø, skolefravær, kompetanseordningene og status for innføring av nytt

læreplanverk (LK20). I tillegg har vi i økende grad gjennomført veiledningsmøter med enkeltkommuner om oppfølging av tilsyn, krevende regelverksområder eller behandling av enkeltsaker. På de ulike møtearenaene legger vi vekt på at informasjon vi gir, skal bidra til at politikken blir iverksatt i våre fylker. Vi benytter derfor alle disse arenaene til å opplyse om gjeldende regelverk og sentrale politiske føringer. Det er vår vurdering at kommunene har nytte av de ulike møtearenaene. Det kan vi konkret se ved at de for eksempel endrer praksis i sine klagesaker eller spør om vi kan gjenta den veiledningen som er gitt til kommunalsjefene samlet, til flere med oppgaver knyttet nærmere barn og elever i enkeltkommuner.

Vi opplever også at arenaene gir oss mulighet til å få sektorens tilbakemeldinger på politikken som iverksettes og at de innspillene vi videreformidler fra kommunene og andre aktører til direktorat/departement, blir lyttet til og fører til justeringer og endringer i de statlige virkemidlene, for eksempel innen kompetanseordningene.

Oppsummert mener vi at vi informerer om nasjonal politikk på mange arenaer gjennom året, noe som setter kommunene og andre aktører bedre i stand til å omsette politikken til praksis.

Barnevern

Vi har hatt tett og god dialog med kommunene gjennom 2023. Oppfølging av tiltakene i kompetansestrategien har stått sentralt for å understøtte kommunene i deres utviklings- og omstillingsarbeid. Særlig har vi prioritert dialogmøtene med kommune- og barnevernledelse. Vi har gjennomført 20 slike. Vi erfarer at dialogmøtene bidrar til økt forankring av barnevernet i kommuneledelsen, bedre innsikt om barnevernstjenestens styrker og utfordringsområder, samt større forståelse om barnevernsreformen som en oppvekstreform der forebygging skal skje på ulike nivåer og innen samtlige oppvekstjenester. Vi erfarer at kommunene har kommet ulikt i reformarbeidet. Blant annet ser vi enkelte uønskede variasjoner i tilnærming til tiltaksutvikling i og utenfor barnevernet. Vi er bekymret for kommuner som anvender barnevernets ansattressurser i kommunens generelle forebyggende arbeid fremfor å prioritere barnevernets ansatte til mer spesialisert og differensiert tiltaksutvikling overfor barnevernets kjernemålgrupper.

I 2023 har Statsforvalterens oppdrag om styring og ledelse også hatt høy prioritet. Vi ser at våre initiativ og aktiviteter bidrar til at stadig flere barnevernsledere og barnevernstjenester finner hverandre i ulike samarbeidsformer og nettverk. Det gjennomføres mye godt utviklingsarbeid blant barnevernstjenestene. Samtidig ser vi at implementering av utviklingsarbeid til varig endring er krevende for mange. Vi prioriterer videre oppfølging på dette området i 2024.

Temaer i råd, veiledning og oppfølging overfor kommunene i 2023 har blant annet vært:

Ledelse og styring i barnevernet, inkludert utvikling av tilstandsrapportering og forankring av barnevernets arbeid i politisk og administrativ kommuneledelse.

Kommunens gjennomføring av barnevernsreformen som en oppvekstreform. Herunder forståelsen av at forebygging og tiltaksutvikling må skje både i og utenfor barnevernet, samt klargjøring av grenseoppgangene mellom barnevernets rolle og øvrige oppveksttjenesters ansvar.

Oppfølging av situasjonen med vedvarende og omfattende brudd på Bufetats bistandsplikt overfor kommunene

Sosial

I 2023 har vi sett en økning i henvendelser og problemstillinger som følge av flyktningssituasjonen, dyrtid, økte levekostnader og en ytterligere forverret livssituasjon for de som strevde fra før. Vi får tydelige tilbakemeldinger fra kommunene om at Nav-kontorene er under stort press på disse områdene, og er bekymret for en ytterligere krevende utvikling i 2024.

Vi har, basert på overnevnte, intensivert våre råd- og veiledningsaktiviteter overfor enkelte Nav-kontorer. Samtidig har vi vært opptatt av å se aktivitetene våre bedre i sammenheng, blant annet ved å utnytte stordriftsfordeler med tilgang til en bredde av virkemidler og kompetanse i vårt møte med kommunene. Vi opplever å finne en stadig bedre balanse mellom hvilke aktiviteter vi gjennomfører overfor samtlige kommuner og bydeler, og hvilke aktiviteter vi målretter overfor enkelte kommuner eller bydeler basert på samlede erfaringer fra tilsyn, klagesaksbehandling, råd, veiledning, daglig tilgjengelig vakttelefon og annen kjennskap til den konkrete kommunen/bydelen.

I 2023 har vi prioritert spesifikke opplærings- og veiledningsaktiviteter overfor Nav-kontorene med mål om å styrke barnevernsperspektivet, øke kompetansen om økonomi og gjeldsrådgivning, samt styrke samarbeidet mellom Nav og øvrige velferdstjenester. I tillegg har tilskuddsforvaltning og oppfølging av tilskuddsmottakene hatt høy prioritet. Innen alle de overnevnte områdene ser vi positive effekter av våre initiativ, for eksempel i tilsyn, gjennom stor oppslutning om tilskuddsordninger og ved konkrete tilbakemeldinger til oss fra kommunene.

Klima og miljøvern

Gjennom tidlig dialog, aktiv medvirkning og tett oppfølging i de ulike fasene i planprosessene bidrar vi til at nasjonale mål og strategier følges opp på klima- og miljøområdet. Regionale planforum er en svært viktig arena for kommunene, regionale og statlige myndigheter. Vi prioriterer dette arbeidet høyt. I 2023 har mange av kommunene rullert sine kommuneplaner, og veiledning og informasjon om nye nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging er formidlet.

Landbruk

Vår innsats bidrar til økt kompetanse hos kommunal landbruksforvaltning. Gjeldende landbrukspolitikk, styringssignaler og lovverk blir formidlet gjennom ukentlige nyhetsbrev, nettside og digitale og fysiske samlinger. Våre tiltak bidrar til likere behandling av saker og bedre rettsikkerhet for landbruket og bonden.

Vi har god erfaring med å formidle informasjon og legge til rette for dialog og erfaringsutveksling gjennom det vi kaller digital møteplass. Dette er en type

“åpen spørretime” på Teams. Vi erfarer at dette bidrar til færre enkelthenvendelser fra kommunene. Gjennom våre forvaltningskontroller av kommunene, ser vi at det blir økt fokus på internkontroll og rutiner. Vi erfarer at større landbrukskontor, gjerne der flere kommuner samarbeider, er mer robuste og kan ha en bedre likebehandling og profesjonalitet. Vi er fortsatt bekymret for lav bemanning i noen kommuner, og mener dette kan føre til at bønder ikke mottar tilskudd og erstatninger de har krav på til rett tid.

Gjennom flere år har vi opparbeidet både erfaring og gode systemer for å håndtere hendelser i jordbruket og skogbruket. Vi har også brukt tid i året som gikk på dette, og vi har kurset kommunene i krisehåndtering. Dette har gjort kommunal landbruksforvaltning bevisst på egen rolle og også sikret at flere har fått på plass eget planverk.

Foryngelse etter hogst er både et krav og en viktig oppgave for kommunal landbruksforvaltning. For å bidra til å oppnå dette målet har vi satt ekstra søkelys på dette gjennom en møte- og kursserie.

Innføringen av regionale miljøtiltak har gitt stor økning av søkere til regionale miljøtilskudd. Dette gir redusert avrenning fra jordbruket til vann, vassdrag og til Oslofjorden. Det har gitt god effekt å ha tett dialog med næringa og delta på mange møter med næringa og kommunene, slik at dette blir et felles løft.

Vi gjennomfører et fast møte med Kontaktutvalget for skogbruk i Oslo og Viken i året. Dette for å samordne og målrette innsatsen på skogområdet. Ved behov avholdes ekstra møter, det kan f.eks. være i forbindelse med ekstraordinære beredskapssituasjoner i skogbruket.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Samfunnssikkerhet og beredskap

Gjennom hendelser som ekstremværet «Hans» og evakuering av norske borgere fra Gaza, har vi erfart at det regionale samarbeidet fungerer godt. I disse hendelsene har statlige virksomheter som Politiet, Sivilforsvaret, Heimevernet, Statens vegvesen, Meteorologisk institutt, NVE og NKOM vært involvert, og bidratt til felles og oppdatert situasjonsforståelse og skapt gode beslutningsgrunnlag for beslutningstakerne.

Beredskapsnettverket rundt Oslofjorden, som ble etablert i 2022, er videreført i 2023. I dette forumet møtes politi, heimevern og statsforvalterne innenfor grensene til Vestfold og Telemark, Oslo og Viken. Sivilforsvaret og andre deltar etter behov. Vi samarbeider om planverk og nettverket bidrar til økt situasjonsforståelse og evne til å håndtere grenseoverskridende hendelser i området rundt Oslofjorden.

I samarbeid med Lånsstyrelsen i Västra Götaland gjennomførte vi et møte i grenseredningsrådet høsten 2023. Her deltok de fleste beredskapsaktørene på begge sider av grensen, samt grensekommunene. Hensikten med disse møtene er at beredskapsaktørene skal bli kjent med hverandre og hvordan ulike aktører forholder seg til og løser en hendelse. Det ble også gjennomført en table top-øvelse. Vi deltar også på faste møter i regionalt planforum hvor vi samordner samfunnssikkerhet i plansaker med NVE, og vi har faste møter med Viken fylkeskommune for å sikre god dialog og samhandling mellom Statsforvalteren og fylkeskommunen innenfor ulike områder av samfunnssikkerhetsfeltet.

Velferdsområdet

Samarbeid og samordning på velferdsområdet er viet en betydelig oppmerksomhet i embetet gjennom 2023. Vi har styrket lederforankringen og tydeliggjort samarbeidet mellom avdelinger om hvordan vi løser tversektorielle oppdrag. Blant annet har vi utarbeidet et felles materiell til bruk overfor kommunene i opplæring og informasjon om samarbeidsbestemmelser og rett til barnekoordinator i velferdslovgivningen. I alle våre faglinjer, og i fellesskap, har vi gjennomført dialogmøter, webinarer, fag- og ledersamlinger med kommunale og regionale instanser med tematikk som understøtter tversektoriell og tidlig innsats til utsatte barn og unge, gjennomføring av oppvekstreformen, godt folkehelsearbeid og utarbeidelse av kommunalt planverk for det forebyggende arbeidet.

Helse

Både «Hans» og flyktningssituasjonen har krevd et omfattende helseberedskapsarbeid i året som har gått. Vi opplever at det gjennomgående har vært et godt samarbeid med statlige aktører og med kommunene, Helse Sør-Øst og helseforetakene. Vi viser særlig til godt samarbeid og støtte fra Helsedirektoratet og Nasjonalt helseteam under «Hans». Vi har både deltatt på og arrangert flere eksterne møteplasser for å bidra til god samhandling og felles situasjonsforståelse på regionalt nivå og inn mot kommunene.

Barnehage og utdanning

Vi har i 2023 samarbeidet med Foreldreutvalget for barnehager, Foreldreutvalget for grunnopplæringen, Statped sørøst, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Kompetansesenter rus - region øst (KoRus-Øst), Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS-Øst), Elev-, lærlinge- og mobbeombudene i Oslo og Viken, lærerorganisasjonene samt universitet- og høyskolesektoren. Dette samarbeidet bidrar til bedre samordning og mer helhetlige løsninger for barn og unge. Vi har også samarbeidet med de andre embetene i vår region på utvalgte områder. Vi har faste grupper og grupper som settes sammen etter behov for å kalibrere vår klagesaksbehandling og vår tilsynsvirksomhet.

Gjennom arbeidet med kompetaneordningene, og spesielt Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, legges det til rette for økt oppmerksomhet om helhetlige løsninger i arbeidet med laget rundt barnet og eleven. Vi har i dette arbeidet oppfordret kommunene til å se disse ordningene i sammenheng med barnevernsreformen og andre oppdrag knyttet til utsatte barn og unge.

Oppdragene som gis til embetet og som involverer flere avdelinger løses ved et godt og samarbeid på tvers. Direktørene for velferdsavdelingene har faste samarbeidsmøter, og seksjonssjefene i de samme avdelingene samarbeider om oppdrag der medarbeidere fra ulike avdelinger er involvert.

Barnevern

2023 ble preget av omfattende brudd på Bufetats bistandsplikt overfor kommunene i barnevernssaker. Mange barn og unge med rett til plasseringstiltak

fra Bufetat har ikke fått rett hjelp til rett tid. Situasjonen har vært og er vedvarende alvorlig. Statsforvalteren har, på måter som lar seg kombinere med vår rolle som tilsynsmyndighet, initiert og deltatt på en rekke samarbeidsarenaer og i dialog med involverte kommunale, regionale og nasjonale instanser på området.

Håndtering av kriser relatert til krig og konflikt, flyktnings situasjonen, evakuering fra Gaza og ekstremværet «Hans» stilte store krav til oppfølging på barnevernsområdet i Oslo og Viken. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra involverte instanser om vår håndtering og samordning både i korte og mer langstrakte kriser gjennom året.

Sosial

Både dyrtid, flyktnings situasjonen og ekstremværet «Hans» preget sosialområdet og Nav-kontorene i våre fylker gjennom 2023. Statsforvalteren har initiert, koordinert og deltatt på en rekke arenaer og i dialog med kommunale, regionale og nasjonale instanser både i avgrensede situasjoner og gjennom hele året. Samarbeidet med Husbanken har også blitt høyt prioritert. Vi ser blant annet en utvikling med stadig økende press på kommunale områder som sosiale tjenester og boligbistand, og vi er forberedt på å bistå med samordning fra vår side også det kommende året.

Klima og miljøvern

Vi gjennomfører årlig samling med alle innsigelsesmyndigheter for å sikre en bedre forståelse av rutiner og samordning i planprosessene, og innslagspunktet for innsigelser. Vi har vært en viktig støttespiller for Viken fylkeskommune innenfor arealplanlegging og bidratt aktivt i prosessene knyttet til utarbeidelse av plangrunnlag til nye regionale planer om temaene, økt livskvalitet, deltakelse og likeverd, areal og mobilitet og kompetanse og verdiskaping. På klimaområdet har vi hatt tett dialog med Viken fylkeskommune og KS Viken som styrker vår kompetanse på dette fagfeltet, noe som igjen gir kommunene god veiledning og faglig støtte.

Landbruk

Gjennom Partnerskapet i landbruket har vi god dialog med Innovasjon Norge, fylkeskommunen og næringsorganisasjonene i landbruket når det gjelder næringsutvikling i landbruket. Vår fagkompetanse gir nyttige og viktige innspill til prosjektsatsinger. I 2024 skal vi bidra inn i tre partnerskap fordi vi får tre nye fylker. Vi forventer at de nye fylkene prioriterer å få disse i gang, og vi skal bidra til dette.

Landbruksavdelingen gjennomfører dialogmøter med Mattilsynet en til to ganger i året. Dette bidrar til gjensidig informasjon, økt kompetanse og forståelse for felles utfordringer. Dette gir igjen en likere behandling for bonden og styrket beredskap på landbruksfeltet.

Vi har tett samarbeid med våre naboembeter. Vi har felles fagdager på tvers av fylkesgrensene og også et felles ledermøte med våre naboer i sør og nord. Vi er også aktive i flere nasjonale saksbehandlere innenfor ulike fagområder. Dette gir mer harmonisert behandling av like saker på tvers av fylkesgrensene.

Samordning av statlig tilsyn i regionen

Samordning av statlig tilsyn med kommunene er en prioritert oppgave hos oss. Vi har dedikerte ressurser på fagavdelingene og i samordningsstaben, som sørger for den interne og eksterne samordningen med statlige tilsynsetater og kontrollutvalgssekretariater. Vi vurderer samarbeidet mellom aktørene, som nyttig og god.

Oppsummert var 2023 et godt år med historisk mange tilsyn med kommunene og fylkeskommunene. Aldri før har det blitt planlagt, samordnet og gjennomført så mange tilsyn, som i 2023. Økningen skyldes hovedsakelig bedre samhandling mellom tilsynskalenderen og TILDA, nye tilsynssatsinger og tilsynsaktiviteter i regi av flere statsetater.

Tilsynskalenderen brukes for å planlegge og samordne tilsyn. Mens informasjons- og erfaringsutveksling ivaretas på tvers av statlige tilsynsmyndigheter og kontrollutvalgssekretariater gjennom møter.

Vi har i løpet av 2023, på vegne av alle statsforvalterembetene, deltatt på møter med Brønnøysundregisteret om TILDA. Dette skal sikre deling og gjenbruk av tilsynsdata.

Statsforvalteren i Oslo og Viken leder også Nettverket for samordnere fra oktober 2023, og vi ser frem til dette spennende arbeidet.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivarettatt på en enhetlig måte

Helse

Gjennom tillitsbasert og åpen ledelse og styring, lykkes vi stadig bedre med å harmonisere saksbehandlingen vår og å sikre tverrfaglighet og helhetlig tilnærming.

Vi har økt aktiviteten av systemrevisjoner og egeninitierte tilsyn. Behandling av hendelsesbaserte tilsynssaker og ivaretagelse av rettigheter i enkeltsaker må likevel gis høy prioritet. Vi opplever en fortsatt stor økning i antall saker vi mottar. Spesielt gjelder dette for rettighetsklager som gjelder spesialisthelsetjenesten og for klager på vedtak om medikamentell behandling uten samtykke (tvangsmedisineringssaker).

Saker med overprøving av tvangsbruk er særlig høyt prioritert. På grunn av økningen i innkommende saker har, vi likevel fått lengre saksbehandlingstid for vår behandling av tvangsmedisineringssaker, til tross for at vi har kanalisert tilgjengelige ressurser og jobbet systematisk med tiltak gjennom hele 2023.

Kapittel 9-området har også vært særlig prioritert i 2023, og på dette området har vi hatt en svært positiv utvikling. På kapittel 4A-området (tvang somatikk) har vi igangsatt egeninitiert planlagt tilsyn med kommunehelsetjenesten. Dette blir videreført i 2024.

Enslige mindreårige asylsøkere (EMA)

Statsforvalteren i Oslo og Viken har siden ikrafttreddelsen av ny tilsynsordning med mottak for EMA, planlagt, gjennomført og fulgt opp risikobaserte tilsyn

innenfor de til enhver tid besluttede faglige og økonomiske rammene for dette. Gjennom året har vi sett en kontinuerlig og stor økning i antall enslige mindreårige og antall mottak. Ved årsslutt bodde det om lag 600 enslige mindreårige fordelt på cirka 60 mottak.

Vi har gjennomført tilsyn ved tre asylmottak i 2023. For et forsvarlig risikobasert tilsyn på dette området, legges det til grunn minst ett årlig tilsyn ved hvert av asylmottakene. Basert på vår tilsynsaktivitet og annen innsikt om området, ser vi et svært bekymringsfullt bilde av risiko for de enslige mindreåriges rettsikkerhet på mottakene. Vår vurdering er at barn og ungdom i en allerede sårbar situasjon kan oppleve utrygghet, omsorgssvikt, overgrep, alvorlige hendelser, manglende sikkerhet og forsvinning fra mottak. Vi erfarer at våre tilsyn er virkningsfulle og i stor grad bidrar til forbedring og utvikling ved mottakene der vi har ført tilsyn. Derfor er det svært bekymringsfullt at ressurstildelingen for tilsynsaktivitet i 2024 er så begrenset, gitt den høye alvorlighetsgraden i situasjonen.

Barnevern

Gjennom hele 2023 har kommunene i Viken meldt om stadige og alvorlige brudd på Bufetats bistandsplikt i barnevernssaker. Vi har mottatt og fulgt opp et høyt antall henvendelser og klager fra kommunene. Vi mottar stadig nye klager og har til enhver tid flere saker under tilsynsmessig behandling. De nasjonale tiltakene som er iverksatt for å utbedre situasjonen ser foreløpig ikke ut til å avhjelpe i tilstrekkelig grad, og barn og unge i spesielle utsatte situasjoner får ikke rett hjelp til rett tid fra Bufetat. Statsforvalteren er svært bekymret for barnas rettsikkerhet og situasjonen som sådan.

I 2023 har vi fortsatt utviklingsarbeidet med å styrke vår oppfølging av rettsikkerhet og kontroll på barnevernsområdet som helhet. Vi gjennomfører stadig mer målrettede risikovurderinger, har styrket dialogen med kommunene om styringsinformasjon og bedret prioriteringene i tilsynsarbeidet som helhet. For året samlet har vi høy grad av måloppnåelse på tilsynsområdet med barnevernsinstitusjoner, behandlet et stadig økende antall henvendelser fra barn og unge via barnas barnevernklage, behandlet et stort omfang med saker om brudd på Bufetats bistandsplikt, håndtert en økning i antallet saker på rettsikkerhetsområdet totalt sett, og i all hovedsak overholdt fastsatte målkrav for saksbehandlingstid. I tillegg har vi gjennomført det planlagte antallet landsomfattende tilsyn. Høy måloppnåelse for året følger av et helhetlig arbeid med kvalitetsutvikling over tid.

Sosial

Barneperspektivet er viet særlig oppmerksomhet i oppfølgingen av kommunene i 2023. I alle klagesaker der klager har barn, er vi spesielt nøye med å understreke barns behov. Videre har samarbeidet mellom Nav og kommunens øvrige velferdstjenester hatt et spesielt fokus.

I 2022 var vi bekymret for nedgangen i antall klagesaker fra Nav-kontorene. Våren 2023 erfarte vi en plutselig og stor økning i antallet klagesaker på sosialtjenesteområdet. Økningen er både positiv og ønsket i et rettsikkerhetsperspektiv. Vi brukte imidlertid noe tid på å omstille ressurser og kompetanse internt for å håndtere den store økningen. Saksbehandlingstiden var derfor noe over målkravet i andre og tredje kvartal, blant annet for saker der vi manglet tilstrekkelig dokumentasjon fra kommunene og måtte etterspørre dette. Saksbehandlingstiden er nå innenfor målkravet, til tross for fortsatt stadig økning i antallet klagesaker. Situasjonen rundt sommeren 2023 påvirker imidlertid saksbehandlingstiden for året samlet sett. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for året var likevel kun 2,6 måneder.

Vi har økt antallet hendelsesbaserte tilsyn, samt gjennomført alle våre planlagte tilsynsaktiviteter i 2023.

Ny boligsosial lov trådte i kraft 1.7.2023. Vi har prioritert opplæring og informasjon til kommunene om den nye loven. Som klageinstans vurderer vi at det mangler tilstrekkelig med nomerende materiell på området. Vi vil gå i dialog med departementet om dette i 2024.

Det har i 2023 vært en fordobling av antallet saker til oss der adopterte ønsker opplysninger om biologiske foreldre og innsyn i adopsjonssaker. Det er positivt hvis stor offentlig oppmerksomhet om rettsikkerhet på adopsjonsområdet har påvirket tilfanget av slike henvendelser til oss.

Fri rettshjelp

Juridisk avdeling behandler søknader om fri rettshjelp i første instans. Formålet med rettshjelploven er å sikre nødvendig juridisk bistand til de som ikke selv har økonomiske forutsetninger til å kunne ivareta sine egne rettigheter i saker av stor personlig og velferdsmessig betydning. Rettshjelploven, og den nærmere praktiseringen av denne, er dermed av stor betydning for at den grunnleggende rettsikkerheten blir ivaretatt på en tilfredsstillende og enhetlig måte.

Det har i de seneste årene blitt gjort flere endringer i de økonomiske vilkårene for fri rettshjelp. Endringene i inntekts- og formuesgrensene har bidratt til at lovens formål i større grad ivaretas, ved at flere omfattes av rettshjelpsordningen og får tilgang til grunnleggende juridisk bistand i viktige saker.

Offentleglova

Klager etter offentliglova over kommunenes avslag på krav om innsyn er et stort saksområde for Statsforvalteren. Sakene kan være tidkrevende og omfattende, da de ofte reiser vanskelige spørsmål. Selv om rettsikkerheten hovedsakelig blir ivaretatt av andre regler og mekanismer enn offentliglova, er en åpen forvaltning og rett til innsyn i saksdokumentene viktig i rettsikkerhetssammenheng.

Arbeidet med klagesaker blir prioritert høyt. Vi behandlet 140 klagesaker i 2023. 85 vedtak ble stadfestet, 51 ble opphevet/delvis opphevet og 4 ble endret. I tillegg ble to klager som gjaldt forsinkelse i publisering av offentlig journal og fritak fra offentlig søkerliste avvist.

Plan- og bygningsrett

Rettsikkerhetskravene i plan- og byggesaker er først og fremst knyttet til saksbehandlingen. Det er i instruksens punkt 5.3.9 Klagesaksbehandling særlig fremhevet at behandlingen av klager i byggesaker må skje innenfor de gitte tidsrammer. Vi har de siste årene arbeidet målrettet med tanke på nedkorting av saksbehandlingstiden og har lykket med det. 88 % av klager over kommunens vedtak i byggesaker er avgjort innen 12 uker. Av sakene med en tidsfrist for behandlingen på seks uker, ble 93 % av sakene behandlet innen fristen.

Plan- og bygningsloven § 20-9 gir kommunene adgang til å gjøre unntak fra søknadsplikten for oppføring av bolig, tidsbestemt bruksendring av eksisterende bygninger og plassering eller oppføring av midlertidige bygninger som skal brukes til innkvartering av asylsøkere og andre utlendinger som

Utlendingsdirektoratet gir botilbud til, omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år, barnehage, skole og bolig. Statsforvalteren skal avgjøre klagesaker innen sju virkedager. Vi har behandlet seks klagesaker i 2023. Alle sakene er behandlet innen saksbehandlingsfristen.

Opprettholdelse av korte saksbehandlingstider er fortsatt et viktig hensyn.

Det er også naturlig å regne kvalitet som et rettssikkerhetskrav. Avgjørelsene må bære preg av faglig høy kvalitet, og nivået bør ikke variere sterkt mellom distrikter eller fra sak til sak. Vi har arbeidet med å utvikle gode rutiner og etablere sterkere fagmiljø for å sikre dette hensynet.

Tros- og livssynsrett

Det er registrert 325 tros- og livssynssamfunn hos Statsforvalteren i Oslo og Viken. Vi utbetaler statstilskuddet til de fleste tros- og livssynssamfunnene som krever tilskudd. Før utbetaling av tilskudd kan finne sted, vurderer vi om samfunnet oppfyller vilkårene i trossamfunnsloven. Vi har omfattende korrespondanse med samfunnene for å sikre tilfredsstillende rapportering. Vi registrerer at det er behov for veiledning, og det gjelder spesielt rapportering på aktiviteter for barn og unge, kjønnslikestilling, bruk av tilskuddet, overskudd og spesifisering av inntekter og utgifter til årsregnskapet. Vi ser at tydeligere veiledning i årsrapportskjemaet ville kunne ha avhjulpet på noe av dette. Vi har mottatt bekymringsmeldinger og varsler fra enkeltpersoner på dette området.

Folkehelse

Vi har registrert at det er en økning i antall klagesaker på folkehelseområdet. Vi har behandlet 40 klagesaker etter folkehelseloven kapittel 3. I 2022 behandlet vi 13 klagesaker. Vi mottar også en rekke henvendelser fra enkeltpersoner, særlig om ulike former for støy. Den enkelte får veiledning om regelverket og blir oppfordret til å kontakte kommunen, eller de som er ansvarlig for det klager mener er helseisriko.

Barnehage og utdanning

Tilsyn, klagesaksbehandling, rollen som håndhevingsmyndighet og veiledning er de viktigste oppgavene vi utfører for å ivareta rettssikkerheten og sikre god regelverksetterlevelse i barnehage- og utdanningssektoren. Vi har profesjonalisert saksbehandlingen vår på alle de nevnte områdene gjennom faggrupper med fagledere, fagkoordinatorer, rutiner, maler, idebanker og fagmøter for kompetanseheving. I disse foraene er likebehandling og sikring av lik praksis helt sentralt. Vi er et av Norges største fagmiljøer på regelverket for barnehage og skole, og saksbehandlingen vår holder høy kvalitet. Som vi kommer tilbake til, er det saksbehandlingstiden på enkelte områder som går mest utover rettssikkerheten. Dette søker vi å kompensere.

Vi følger prinsippet om at det forplikter å vite. I 2020 utarbeidet vi en rutine for hvordan vi skal følge opp informasjon om mulige brudd på regelverket. Denne rutinen bruker vi jevnlig, og den beskriver hvordan vi skal følge opp områder hvor vi ser en konkret risiko for brudd på regelverket. Der vi er minst bekymret, veileder vi den som har henvendt seg til oss om gjeldende regelverk og riktig saksgang videre. I de tilfellene vi er bekymret, ber vi kommunen redegjøre for sin praksis på det aktuelle området. Videre valg av virkemiddel er avhengig av kommunens tilbakemelding. Hvis kommunen i sitt svar viser at de har riktig regelverksforståelse, avslutter vi saken. I de tilfellene redegjørelsen ikke viser at praksis er i overensstemmelse med regelverket, følger vi opp med konkret veiledning og anmodning om at kommunen endrer sin praksis. Hvis vi avdekker regelverksstridig praksis som gjelder grunnleggende rettigheter og angår mange elever, har vi varslet pålegg om retting.

I 2023 har vi gjennomført både fysiske og digitale regelverkssamlinger for alle barnehage- og skoleeiere og myndigheter om temaer hvor vi ser stor risiko for regelverksbrudd. Fordelen med digitale samlinger er at vi når ut til langt flere enn vi kunne gjort med en fysisk samling. Vi får også tilbakemelding om at læringseffekten blir større når et kollegium kan følge samlingen sammen og reflektere i fellesskap over egen praksis. Fysiske samlinger gjør det imidlertid langt enklere å få til gode diskusjoner på tvers av kommuner, og kommunene har gitt tilbakemelding om at slike erfaringsutvekslinger mellom kommuner som er forholdsvis like dem selv, oppleves som nyttig og relevant. Vi er bevisste på å koble temaene vi har veiledning om med risikovurderinger og tilsyn. Hver vår gjennomfører vi derfor en veiledningssamling hvor vi fokuserer på noen av årets tilsynstemaer.

Statsforvalterne i region øst, Vestfold og Telemark, Innlandet og Oslo og Viken, har faste møter for ledergruppene i embedene der vi kalibrerer oss på ulike regelverksområder og oppretter faglig samarbeid mellom saksbehandlere på ulike områder der vi ser behov for det. Vi har også opprettet Teams-kanaler på tvers av embedene på mange ulike klagesaksområder, noe som bidrar til mer ensartet praksis embedene imellom. I håndhevingsordningen har vi i 2023 hatt hjelp fra flere andre embeter for å få ned restansene hos oss. Dette har også medvirket til en likere regelverksforståelse på tvers av embeter.

Utdanningsdirektørene samarbeider om faglige spørsmål og har en egen Teams-kanal hvor de deler faglige innspill og samarbeider om f.eks. høringer.

Vergemål

Krigen i Ukraina, og flyktningssituasjonen som har oppstått som følge av denne, preget avdelingens arbeid også i 2023. Økte ankomster av enslige mindreårige har særlig stor innvirkning på saksmengden i vårt embete, da disse i all hovedsak kommer til vårt distrikt, og registreres her. Økte ankomster skaper betydelig merarbeid både i våre oppgaver som lokal vergemålsmyndighet og i de oppgavene vi har fått delegert knyttet til representantordningen. Vi blir ikke kompensert for den delegerte oppgaven, og har heller ikke fått ekstraveilgninger i forbindelse med det merarbeidet de økte ankomster medfører. Embetet har i flere år hatt knappe ressurser på vergemålsfeltet, og ekstraarbeid som nevnt ovenfor, innebærer at det blir krevende å nå målkravene som er satt i styringsdokumentene.

For alminnelig vergemål for voksne, kom det lovendringer som trådte i kraft 1. april 2023. Formålet med endringene er å øke rettssikkerheten ved å styrke selvbestemmelse for personer som kan ha behov for vergemål. Det er viktige endringer, og de bidrar til at norsk vergemålslovgivning tilfredsstiller våre konvensjonsforpliktelser (CRPD), på dette området. Vi har lagt ned mye arbeid i å lære opp egne medarbeidere og verger om endringene og hvilke krav disse stiller til oss. I tillegg har det vært behov for endringer i maler, rutiner og informasjonsmateriell. Endringene innebærer skjerpede krav til saksbehandlingen hos vergemålsmyndigheten, og vi erfarer at saksbehandlingstiden vår øker. Dette, sammenholdt med ressursituasjonen, har vært medvirkende til at vår måloppnåelse gjennomgående er dårligere i 2023, enn i de foregående år.

Vi arbeider kontinuerlig med forbedring, samordning av regelverksforståelse, praksis og prioriteringer på vergemålsfeltet. Oppgaver av særlig betydning

for vergehaveres rettssikkerhet, blir prioritert så langt det er mulig. Sårbare voksne og mindreårige uten fungerende verge, skal få oppnevnt verge innen rimelig tid. Saker der voksne står i fare for å lide rettstap uten vergemål, og saker hvor det skal foretas tilrettelagt avhør, er blant de sakstypene vi prioriterer høyest. Det samme gjelder tilsyn i saker der det er mistanke om at vergens handlinger og disposisjoner kan skade vergehavers interesser i betydelig grad. Vi har systematisert tilsynsarbeidet og ser at dette er svært viktig for å ivareta rettssikkerheten til våre brukere.

Klima og miljø

Restanser og saksbehandlingstid øker på klagesaker på kommunale vedtak, oversendelser til Miljødirektoratet av klager på egne vedtak og behandlingen av søknader om utslipstillatelse. Vi fikk i 2023 flere klager enn tidligere på våre vedtak.

Tillatelsene innenfor avfall og industri er komplekse. Flere av våre virksomheter faller inn under EUs industriutslippsdirektiv (IED), og vi bruker en del tid på å finne riktig nivå på kravstillingen, da det er nye krav som skal implementeres. Det er høy aktivitet i vårt område, og mange store og komplekse virksomheter. Vi utarbeider maler innenfor de ulike områdene og ser også på hvordan vi kan jobbe med sakene på en mer effektiv måte, men vi må erkjenne at porteføljen er stor.

Vi følger opp avløpssektoren strengere i tråd med Oslofjordplanen og styringssignaler fra Miljødirektoratet. Vi erfarer også her at våre vedtak alltid blir påklaget. Porteføljen på avløp øker, da flere tettbebyggelser går over grensen til kap. 13 i avløpsforskriften og anleggene overføres til oss som rette myndighet.

Vi har dessverre ikke hatt kapasitet til å gjennomføre alle tilsyn som planlagt på forurensningsområdet, da vi har fått økt portefølje på konsesjoner og lovpålagte oppgaver.

Landbruk

Kompleksiteten og antall saker er økende på landbruksområdet på mange områder. Dette utfordrer vår kapasitet. Vi ser med bekymring på at kommunal landbruksforvaltning i flere kommuner har liten kapasitet og liten eller ingen tilgang på juridisk kompetanse. Dette kan gi ulik behandling av tilsvarende saker. Vi bruker mye tid på rådgiving ut til kommunene.

Vi har et godt system for internkontroll, og vi har rutinebeskrivelser, både i egen avdeling og i vår kontroll med kommunene. Dette sikrer mer harmonisert behandling av like saker.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Gjennom tidlig dialog, aktiv medvirkning og tett oppfølging i de ulike planprosessene, bidrar vi til at nasjonale mål og strategier følges opp.

Alt planarbeid er forankret i Klima- og miljøvernavdelingen i embete, i en egen klima- og planseksjon som har ansvar for alle uttalelser til planer etter plan- og bygningsloven. Klima- og planseksjonen sørger for intern samordning og faglige innspill fra andre fagavdelinger og staber i det løpende planarbeidet. Etableringen av internt planforum bidrar til drøfting av prinsipielle problemstillinger, eksempelvis oppfølging av kommunene ved utarbeidelse av kommunale planstrategier. Embetet har i flere år utarbeidet et forventningsbrev til kommunene med en egen del som omhandler våre forventninger til kommunenes arealplanlegging. Dokumentet brukes aktivt i veiledning av kommunene og vi arbeider med en videreutvikling av dokumentet for å gjøre det ennå mer tilpasset kommunene og andre aktører. Flere kommuner har rullert kommuneplanen dette året og tatt ut enkelte utbyggingsområder som ikke er tatt i bruk. Vi vurderer at utviklingen av delmålet er på rett vei, men det tar tid og at flere aktører påvirker utviklingen i rett retning.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023 og nye statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging.

Nasjonale og viktige regionale interesser formidles gjennom medvirkning og innspill i de ulike planfasene. Kommunene har i betydelig grad kunnskap om nasjonale og viktige interesser, og FNs bærekraftsmål er godt integrert i de overordnede planene.

Vi oppfordrer kommunene til aktiv bruk av regionalt planforum for å få faglige innspill tidlig i planprosessen og drøfte områder som en anser kan bli konfliktfylte. Kommunene benytter seg i stor grad av planforum og de regionale statlige etatene deltar aktivt på møtene. Det bidrar til bedre planprosesser. Statsforvalteren utarbeider årlig et eget dokument om kommunal arealplanlegging, som vedlegg til forventningsbrevet. Her har vi blant annet fokus på jordvern, nedbygging av myr, avløp, klimatilpasning, og barn og unge. Eget forbedringspotensial kan være en ytterligere tilpasning av dokumentet med våre forventninger til de ulike kommunene. Høsten 2023 startet vi en prosess som blant annet har som mål å kunne gi kommunene mer spissede innspill til den kommunale planstrategien. Andre aktører som har vesentlig innflytelse på resultatet, kan være konsulentfirma som utfører oppdrag for kommunene eller andre etater med innsigelsesmyndighet. Vi vurderer også at næringsliv og grunneier har stor påvirkning og effekt på planforslagene.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Kommunene ivaretar nasjonale og viktige regionale interesser i betydelig grad i sin planlegging. Statsforvalteren ga innspill til oppstart av 8 kommune- og kommunedelplaner i 2023, og sendte høringsuttalelse til 51 saker. Det ble fremmet innsigelse til 21 av disse planforslagene ut fra manglende ivaretagelse av nasjonale og viktige regionale interesser. Tilsvarende ga vi innspill til oppstart av 360 reguleringsplaner, uttalelse til 408 reguleringsplaner og fremmet innsigelse til 69 av disse. Det var en økning i antall innsigelser som ble fremmet sett opp mot 2022. Tema for innsigelse er samordnet bolig-areal og transportplanlegging, jordvern, naturmangfold (ofte manglende kunnskapsgrunnlag), myr, vannmiljø og ivaretagelse av tilstrekkelig infrastruktur og renskapasitet på avløpsanleggene. Vi fremmet også flere innsigelser som gjelder oppfølging av T-1442/21. Støy innsigelser knytter seg ofte til at avbøtende tiltak for dempet fasade brukes i økende grad fremfor å planlegge en stille side av alle boenheter.

Statsforvalteren uttalte seg til 1199 søknader om dispensasjon, og vi påklaget 36 av kommunens dispensasjonsvedtak. Her må det nevnes at 12 av klagen gjaldt bruksendring fra fritidsbolig til helårsbolig. Disse klagen ble senere trukket da kommunene etablerte en praksis om midlertidig dispensasjon inntil 5 år for denne sakstypen.

Vi registrerer at Viken fylkeskommune og Statsforvalteren har hatt sammenfallende innsigelser til mange kommuneplaner, og at vi har en mer enhetlig praksis i oppfølging av de nasjonale og viktige regionale interessene de siste tre-fire årene.

Iværsette tiltak er å følge opp de forventningene vi omtaler i brevet til kommunene. Det skjer gjennom bruk av virkemidler som innsigelser og videre dialog med kommunene. Eget forbedringspotensial er mer veiledning og oppfølging av enkeltkommuner, noe som er ressurskrevende. Vi vurderer at enkelte aktører har stor innflytelse på resultat i planarbeid, og at det har sammenheng med aktive medvirkningsprosesser.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statlige innsigelser er blitt færre og er samordnet.

Vi legger opp til faste årlig møter med representanter fra de regionale statlige etatene i tillegg til samhandlingen i den enkelte innsigelsessak. For 2023 har vi hatt oppmerksomhet på hvilke av punktene i de nye nasjonale forventningene som den enkelte etat skal ha fokus på.

Det er nyttig med dialog om innsigelsesgrunnlag, prosess og evaluering av rutinene for å sikre god samordning. Vi opplever at det er krevende for en del av etatene å levere innsigelser til oss innen fristen (to uker før eksternt frist) og vi må stadig justere våre frister. Utsettelse bidrar også til mindre tid til reell samordning og gjennomføring av dialogmøter før innsigelsene fremmes. Ved behov for utsettelse av den eksterne fristen, varsles SFOV som avklarer med kommunen. Statsforvalteren arrangerer møter med kommunen og statlige etater for å gjennomgå og avklare innsigelser, noe vi har god erfaring med. I all hovedsak løses innsigelsene gjennom drøftingsmøter, og det er kun et fåtall planer som går til meklings.

Antall innsigelser har gått noe opp dette året og må blant annet sees i sammenheng med at mange kommuner har rullert kommuneplanens arealdel i 2023. Kommuneplaner er omfattende og utfordrer mange sektorinteresser.

Oppfølging av samfunnsikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Samfunnsikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Vi går gjennom alle relevante planer som mottas, og påpeker viktigheten av og kravene som stilles til, arealplanlegging innenfor samfunnsikkerhetsområdet. Ved oppstart av revidering av arealplan tilbyr vi et dialogmøte, for å avklare eventuelle spørsmål kommunen har i forkant. Vi har lagt inn som standardtekst ved oppstart, at kommunene må ha et bevisst forhold til hensynssoner ved storulykkevirksomheter. Vi formidler at risiko identifisert i ROS-analyse og konsekvensutredning må ivaretas i planbestemmelser, planbeskrivelse og plankart, slik at tiltakene for å redusere risiko blir tilstrekkelig ivaretatt. Det sendes også ut et forventningsbrev som beskriver hvilke forventninger statsforvalter i Oslo og Viken har til samfunnsikkerhet i arealplanlegging.

Vi har arbeidet med å øke antallet ansatte i beredskapsstaben som skal ha kompetanse om samfunnsikkerhet i kommunens arealplanlegging.

Vi har i 2023 gjennomgått 44 saker. Vi har trukket tre innsigelser og gitt 13 innsigelser. Tre av disse var blant annet knyttet til manglende hensynssone rundt storulykkevirksomhet. De kommuner som får innsigelse, gis også tilbud om dialogmøte. Dette er det flere kommuner som benytter seg av. I de saker hvor det er aktuelt, har vi ved flere anledninger gjennomført dialogmøte sammen med NVE og kommunen.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Det ble gjennomført en kartlegging av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i 2021. Resultatene av denne kartleggingen rapporterte vi i 2022. Vi følger opp alle kommuner ved rullering av kommuneplanens arealdel, for å sikre at kommunen har etablert hensynssoner med tilhørende planbestemmelser rundt eksisterende storulykkevirksomheter i høringsperioden.

I 2023 ga vi tre innsigelser som blant annet var knyttet til manglende hensynssone rundt storulykkevirksomhet. I arbeidet etter kartleggingen i 2022, ga vi ett innspill til kommunedelplan hvor det var manglende vurdering av en storulykkevirksomhet, og gjennomgikk en annen plan for oppstart hvor hensynssone var ivaretatt.

Risiko ved etablering av anlegg (fra kapittel 3.1.1.1.3.3 i TB)**Rapportere på**

Hensynet til samfunnssikkerhet fanger opp risiko ved etablering av anlegg for nye energibærere og endret håndtering av farlige stoffer, inkludert fortetting av industriområder og endring av transportmønstre.

Ved planer om oppstart og detaljregulering for etablering av anlegg for nye energibærere og farlige stoffer, følger vi opp kommunene på samme måte som ved etablering av storulykkevirksomheter. Dette omfatter samfunnssikkerhet og behovet for etablering av faresoner og at risikoen er kartlagt for planområdet og omkringliggende omgivelser. Det er svært viktig at kommunene utarbeider gode risiko- og sårbarhetsanalyser ved etablering av disse anleggene.

Dette påpeker vi i dialogen med kommunene, og budskapet var med i forventningsbrev som ble sendt til kommunene tidlig 2023, både fra beredskapsstaben og fra klima- og miljøvernavdelingen.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med revidert T-2/16 er i større grad ivaretatt

Kommunene ivaretar nasjonale og viktige regionale miljøinteresser i middels til betydelig grad. Det er variasjon fra kommune til kommune, og også ulikheter med hensyn til oppfølging av de ulike temaene og hvordan de vektas. Kommunene har ulike kompetanse og det er også til dels store variasjoner i geografi og topografi i fylket. Vi henviser til rundskrivet i høringsuttalelsene våre og det brukes aktivt i dialog med kommunene gjennom hele planprosessen og drøfting av innsigelser.

I tillegg er det omtalt i forventningsbrevet om kommunal arealplanlegging.

Vi savner noen tema inn i rundskrivet og håper at revidert versjon snart foreligger med omtale av ivaretagelse av myrområder og avløp som kritisk infrastruktur. Rundskrivet er et svært viktig styringsdokument i vårt arbeid med uttalelsene.

Kommunene har god kunnskap om ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene har god kunnskap om sitt ansvar, blant annet gjennom ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Gjennom 2023 har vi vært i dialog med flere kommuner som har bedt oss om råd og veiledning på det boligsosiale feltet. Vi merket en økning i slike henvendelser i forbindelse med at boligsosial lov trådte i kraft, og har bistått alle kommunene som har kontaktet oss.

Statsforvalteren har videre etablert ordningen som klageinstans for ny lov, og i forkant av dette gjennomført et webinar om den nye loven i samarbeid med Husbanken. Videre har vi innhentet oversikt over hvordan kommunene har organisert arbeidet med ny lov og hvem som fatter vedtak.

Gjennom egne boligsosiale fagdager i desember ble ny boligsosial lov gjennomgått med kommunene. Fagdagene var stedlig, men ble gjort tilgjengelig digitalt også for andre embeter og kommuner både i Oslo og Viken, samt for kommuner i andre deler av landet. Vi gjennomgikk formålet med loven, hvem loven gjelder for og hvilket ansvar kommunen har. Det ble også lagt til rette for erfaringsdeling mellom kommunene. Videre ble det behandlet temaer som boligsosialt planarbeid, samt samarbeid med øvrige velferdstjenester. Flere kommuner presenterte eget arbeid med organisering og innretning for boligsosialt arbeid. Husbanken deltok som medarrangør og samarbeidet vurderes som tett og godt.

Vi har begynt å motta klager på lovområdet og p.t. ferdigbehandlet én sak.

Vår vurdering er at kommunene har oppmerksomhet om området som sådan, inkludert eget ansvar og oppgaver. Den boligsosiale loven har bidratt til å aktualisere og tydeliggjøre kommunens forpliktelser. Samtidig er det vår vurdering at oppmerksomhet og innsikt varierer mellom kommunene, og at det vil

trengs ytterligere råd og veiledningsaktiviteter fra vår side også i 2024.

For å nå målet om at kommunene skal ha god kunnskap på området, anses det som noe kompliserende at Statsforvalteren er klageinstans uten samtidig å inneha tilsynsmyndighet for lovområdet. For øvrig imøteser vi mer normerende materiell fra departementet for å ivareta vår rolle som klagesinstans på en måte som best mulig fremmer likeverdig behandling og styrket rettsikkerhet på området.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

I dialogen vår med kommunene viser vi gjennomgående til hvor viktig det er å ta hensyn til lokale demografiske utfordringer i planleggingen. I samarbeid med Husbanken har vi gitt råd og veiledning for å bidra til å løse kommunenes samfunnsutfordringer på dette feltet. Vi ønsker at kommunene tar i bruk alle tilgjengelige virkemidler for å inkludere sosial bærekraft inn i kommunal planlegging. Viktige hensyn her er integrering, folkehelse, helse- og omsorgstjenester, barn og unges oppvekstvilkår, universell utforming, sosiale tjenester og andre boligsosiale forhold.

Vårt inntrykk er at kommunene har blitt mer bevisste på at boligpolitikk bør ses i sammenheng med kommunal planlegging og FNs bærekraftsmål.

Ny boligsosial lov har bidratt til økt oppmerksomhet om feltet i kommunene. Statsforvalteren har tematisert de boligsosiale målene i alle våre opplæringsaktiviteter overfor kommunene. Boligsosiale hensyn i kommunalt planverk er også fulgt opp i vårt årlige forventningsbrev til kommunene og i annet informasjonsarbeid.

Vår vurdering er at kommunene har oppmerksomhet om området som sådan, inkludert eget ansvar og oppgaver. Den boligsosiale loven har bidratt til å aktualisere og tydeliggjøre kommunens forpliktelser. Samtidig er det vår vurdering at oppmerksomhet og innsikt varierer mellom kommunene. Samlet vurderer vi derfor at kommunenes planer ivaretar boligsosiale hensyn i middels grad.

Statsforvalteren vil gi ytterligere råd og veiledning til kommunene i 2024, og fokusere på balansen mellom initiativ overfor samtlige kommuner og initiativ som målrettes mot enkeltkommuner med formål å redusere uønsket variasjon.

Samarbeidet med eksterne aktører på området innbefatter særlig et tett og virkningsfullt samarbeid mellom Statsforvalteren og Husbanken.

Av utfordringer fremover vil vi nevne at det oppleves å være kompliserende at Statsforvalteren er klageinstans uten samtidig å inneha tilsynsmyndighet for boligsosial lov. For øvrig imøteser vi mer normerende materiell fra departementet for å ivareta vår rolle som klagesinstans på en måte som best mulig fremmer likeverdig behandling og styrket rettsikkerhet på området.

Ellers viser vi også til våre vurderinger rapportert under tildelingsbrevets punkt 3.1.1.1.5.1.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Gjennom 2023 har vi opprettholdt vårt fokus på viktigheten av at kommunen utarbeider langsiktige og helhetlige planer knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Basert på informasjon vi får fra kommunene i forbindelse med tilskuddsforvaltning, ser vi at flere av våre kommuner har utarbeidet strategiske kompetanseplaner i løpet av 2023.

Vår erfaring er at kommunene jobber ulikt med strategisk kompetanseutvikling. Enkelte kommuner har overordnede kompetanseplaner som gjelder for hele kommunen. Andre har kompetanseplaner for de ulike sektorene. Enkelte kommuner har i tillegg en egen arbeidsgiverstrategi. Vi ser også at det gjennomgående ikke fremkommer eksplisitt i planene hvordan kommunen har tenkt å knytte kompetanseplanen til det øvrige samfunnsplanarbeidet i kommunen. Dette kan skyldes at kompetanseplanene er opprettet på sektornivå og ikke er løftet høyere opp i planhierarkiet.

Vi har derfor hatt et særlig fokus på at kommunene bør utarbeide overordnede strategiske kompetanseplaner som ivaretar innbyggernes behov for alle tjenester innen helse og omsorg, inkludert forebyggende tjenester i tillegg til ulike sektorplaner. Videre at de løftes opp som en sentral del i gjennomføringen av kommuneplanens samfunnsdel.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Kommunene ivaretar i middels til betydelig grad nasjonale føringer når det gjelder høy arealutnyttelse. De gjeldende regionale planene for areal og transport er ulike og det er også forskjell på utbyggingspress i kommunene innenfor regionen. I 2023 har mange kommuner rullert kommuneplanens

arealdel. Administrasjonens forslag er stort sett i tråd med retningslinjen og føringene for utpekte satsingsområder/tettsteder i regionale planer. Etter at forslaget har vært gjennom politisk behandling, legges det ofte inn nye utbyggingsområder i tillegg og det følges opp med innsigelse fra Statsforvalteren som virkemiddel. Vi har fokus på kommunenes samlede arealreserver og oppfordrer til at de tar ut areal som ikke lenger er aktuelle. Eget forbedringspotensiale vil være ytterligere veiledning på bruk av arealregnskap. Vi vurderer at andre aktører har betydelig innflytelse på konkret effekt/resultat. Det gjelder de regionale statlige etatene, fylkeskommunen og også private aktørers interesser.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

I vårt forventningsbrev til kommunal arealplanlegging er massehåndtering omtalt. I tillegg veileder vi kommunene ved utarbeidelse av kommunale arealplaner, innspill til varsel om oppstart og høring av planforslag. Berørte fagavdelinger som landbruk og klima- og miljøvern avdelingen har tett dialog om aktuelle saker. Vi opplever at det er større oppmerksomhet på massehåndtering i kommunale planer nå enn for noen få år tilbake.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Kommunene ivaretar i betydelig grad nasjonale og regionale føringer for strandsoneforvaltningen i sine planer.

I forbindelse med oppfølging av helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden har SFOV sammen med SFVT gjennomført et prosjekt for å få bedre kunnskapsgrunnlag om dispensasjonspraksisen i perioden 2019 -2022. Det utarbeides nå en egen rapport om funn fra kartleggingen. Informasjon til kommunene og andre aktører vurderes som ledd i en prosess for eget forbedringspotensial her. Det er svært viktig å få frem kunnskap om hvor mye areal som faktisk er nedbygd i strandsonen.

Når det gjelder andre aktørers innflytelse på resultat, vil både interesseorganisasjoner og andre statlige etater kunne påvirke resultater her.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader

Planleggingen i fjell og utmark skjer stort sett i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer, men kommunene har i liten grad fastsatt langsiktig utbyggingsgrense og de regionale planene utfordres i noen grad. Statsforvalteren fremmer innsigelser der nasjonale og viktige regionale interesser blir ivarettatt i for liten grad, det gjelder for eksempel ut fra hensyn til villrein og nedbygging av myr. Vi har fokus på at kommunene må stille krav til innhenting av nye kunnskap ved behandling av planer og formidler dette ut til kommunene både i forventningsbrev og gjennom dialog i enkelt saker. Arbeid med tiltaksplan for villrein og veiledning/oppfølging forventes også å gi effekter fremover.

Eget forbedringspotensiale kan være å gi kommunene ytterligere kunnskap og kompetanse gjennom fagsamlinger/webinar. Fylkeskommunene har også stor innflytelse på effekt/resultat blant annet gjennom arbeid med revisjon og oppfølging av de regionale planene og det er derfor viktig for Statsforvalteren å fortsette den gode dialogen og samhandlingen med Fylkeskommunene når de nå går over til tre nye fylker fra 1.1.2024.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser, i tråd med nasjonalt jordvernmål og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

Mange kommuner ivaretar nasjonale føringer bedre enn tidligere, dvs i betydelig grad i sine overordna føringer, arealplaner og planstrategier. Vi tror at informasjon, medvirkning og bruk av innsigelser har hatt betydning, sammen med økt bekymring for den internasjonale situasjonen i samfunnet. Økt oppmerksomhet om jordvern nasjonalt, i kommunene og fylkeskommunen og i media drar riktig vei.

SFOV fremmet 29 innsigelser helt eller delvis begrunnet med jordvern i 2023. Av disse ble innsigelser til 4 planer løst i 2023. I tillegg ble 12 innsigelser fra tidligere år løst.

Hva har gitt forbedret effekt mht jordvern: Forsterkede nasjonale og regionale mål og føringer for jordvern og koblingene til matsikkerhet/matberedskap, FNs bærekraftsmål, utvidet jordvernbegrep, alvoret i internasjonal situasjon tror vi har vært viktig. Vi tror samlet innsats gjennom uttalelser og formidling gjennom flere år - både generelt og til konkrete planer og både nasjonale og regionalt – har bidratt til at omdisponering nå går ned. Iverksatte tiltak fra SF er: Forventningsbrev til kommunene, formidling av sterke nasjonale føringer på seminarer for kommunene også fra embetsledelsen, deltakelse i regionalt planforum, info og veiledning på nettsider og i informasjonsbrev. Jordvern, jordhelse, miljøtiltak og klimatilpasning (landbruk) har vært tema på seminarer for kommunene. Kommunene oppfordres til å benytte landbruksfaglig kompetanse i plansakene. Konkrete saker: Tidlig formidling av hensyn til jordvern og matproduksjon, samt merknader og innsigelser om jordvern for et høyt antall areal- og samfunnsplaner, formidling i regionale planforum, dialogmøter og annen veiledning til enkeltkommuner.

SFOV har bidratt til å spre informasjon om tilskuddsordningen for kommunale jordvernstrategier. 10 av kommunene i Viken har i 2023 fått tildelt statlige midler for å utarbeide kommunale jordvernstrategier. Vi forventer en synlig effekt av dette når arbeidet er ferdigstilt.

Utfordringer med tilstrekkelig måloppnåelse framover:

1. Tidligere avsatte byggeområder på dyrka og dyrkbar jord har fortsatt stort omfang.
2. Flere større samferdselstiltak forventes.
3. Mye jordbruksareal tett på knutepunkter – høyt arealpress
4. I noen planforslag brukes ikke oppdaterte nasjonale og regionale føringer for jordvern, konsekvenser for jordvern kan være «gjemt» og kvaliteten på dyrka og dyrkbar jord kan være «skrevet ned». Konsekvenser for jordvern og mat, er da ikke synlig for innbyggere og beslutningstakere eller vektlegges ikke i beslutningene.
5. Bruk av landbruksfaglig kompetanse kan bli bedre i en del kommuner.
6. Økende antall større plansaker med planbestemmelser som har føringer for jordbruk og skog/skogbruk som kan være i konflikt med jordloven og skogbruksloven med forskrifter, for eksempel har enkelte kommuner foreslått bestemmelser i kommuneplan for LNF- og grønnstrukturformål om hogst, krav om meldeplikt for foryngelseshogst og krav til regulering av landbruksveier.
7. antall saker vi gir uttalelse til øker stadig og de øker i kompleksitet.

I 2023 har vi fulgt opp og/eller gitt innspill til uttalelse til totalt ca 425 saker.

Vi registrerer økt interesse for å etablere alternative energiformer, blant annet solcelleparker på bakken. Dette kan utfordre jordvernet på sikt og vi har sendt forespørsel til KDD om klargjøring av gjeldene lovverk.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1 242	1 012	673	1 336	803	969	645	965	387	684

Tallene inkluderer landbrukets egen omdisponering

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.9.2 i TB)

Rapportere på

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R.

Vi erfarer at kommunen i middels til betydelig grad tilbakefører uregulerte arealer fra utbyggingsformål til LNF-R i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel. Vi tilskriver dette i stor grad tydeligere nasjonale føringer og økt oppmerksomhet rundt arealbruk. Det er fremdeles svært store ubebygde arealer satt av til utbyggingsformål i kommunale planer, og det er krevende å skaffe oversikt over omfanget. Dette omfatter også dyrka jord av høy kvalitet og karbonrike myrarealer. Planvask og gjennomgang av ubebygde arealer spilles inn i en tidlig fase når kommunene ruller sine arealplaner, men vi mangler egnede sanksjonsmidler for å sikre at arbeidet gjøres tilstrekkelig grundig.

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål enn tidligere i sin overordnede planlegging.

Kommunene ivaretar i betydelig til middels grad nasjonale føringer om å legge til rette for høy arealutnyttelse i byområder gjennom fortetting og transformasjon. Flere kommuner setter seg mål for å bli arealnøytrale. Et viktig tiltak er bedre utnyttelse av områder som allerede er utbygget og unngå nedbygging av natur og landbruksarealer. Gjennom vårt forventningsbrev og innspill til kommunale planer anbefaler vi at kommunene utarbeider arealregnskap og beregne klimaeffekt av tiltak.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Samfunnssikkerhet og beredskap

I 2023 har vi samordnet kommuner og regionale aktører i hendelser som konsekvenser av krigen i Ukraina, ekstremvær og evakuering av norske borgere fra Gaza. Det har vært høy aktivitet innenfor krisehåndtering, noe som har ført til noe lavere aktivitet i oppgaver som arbeid med planverk og annet stabsarbeid, samt at en planlagt øvelse ble kansellert høsten 2023.

Gjennom den innsatsen som er lagt ned i krisehåndteringen, har vi erfart og lært mye både om vår egen rolle og om kommunene og andre aktørers rolle i håndteringen av hendelser. Vi fortsetter å jobbe videre med oppfølging og læringspunkter fra evalueringene. Evnen til å håndtere uønskede hendelser oppleves å være i forbedring, og flere kommuner har vist meget god evne til å håndtere krevende, uønskede hendelser.

Vi har gjennomført planlagte tilsyn og behandlet de aktuelle plansakene på en tilfredsstillende måte. Vi vurderer måloppnåelsen innenfor disse områdene som tilfredsstillende.

Vi ser at det fortsatt er god utvikling og fremdrift innenfor samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene, herunder økt bevissthet rundt konsekvensene av en endret sikkerhetspolitisk situasjon. Dette oppleves å delvis kunne tilskrives vår innsats for å øke bevisstheten rundt dette temaet. Vi forventer at det framover skal jobbes godt med oppfølging av evalueringer og revisjon av helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid i alle kommunene.

Landbruksavdelingen

Det er i landbruksavdelingen etablert tiltakskort for uønskede hendelser. Arbeidet med tiltakskortene har hatt en positiv effekt på avdelingen. Prosessen har ført til at vi internt har opprettholdt bevisstheten om vårt ansvar for beredskapsarbeid. I tillegg har vi kunnet dele disse tiltakskortene med kommunale landbrukskontor – som en gest og som inspirasjon for landbrukskontorene til å etablere egne tiltakskort.

Kommunesamlingen som landbruksavdelingen holdt for de kommunale landbrukskontorene 1. og 2. februar 2023 var i stor grad viet beredskap som tema og hadde undertittelen «Kriser og konflikt i landbruket - hvordan jobber forvaltningen med dette?». Vi gjennomførte en «tabletop-øvelse» med god hjelp fra Samfunnssikkerhet- og beredskapsstaben der casen var en stormskade-hendelse tilsvarende den som skjedde 19. november 2021. Effekten av denne samlingen var at flere kommuner ba om å få tilsendt forslag til tiltakskort for ulike scenarier der landbruk vil bli involvert. Forhåpentligvis vil det også medføre en større deltagelse fra landbrukskontorene sin side inn i det kommunale beredskapsarbeidet.

Begge tiltakene over fikk vi konkret effekt av ved håndteringen av hendelsen "Hans 1 og 2" i august 2023. Hans gjorde stor skade på skogbrukets infrastruktur i øvre del av fylket og Hallingdal var spesielt rammet. Store arealer dyrka mark ble oversvømmet nedover langs vassdragene, og betydelige arealer med gras, poteter, grønnsaker og korn ble ødelagt pga oversvømmelsen. Landbruksavdelingen bisto aktuelle landbrukskontor og faglagte etter behov med avklaringer av gjeldene regelverk og informasjon om aktuelle økonomiske virkemidler

Som deltaker i prosjektet Klimasmart landbruk i Viken (nå i Østfold, Buskerud og Akershus) har vi i 2023 sett nærmere på kvalitetskrav og kvalifisering av matkorn og hvilke konsekvenser det får på andelen tilgjengelig norsk matkorn på markedet. Presentasjon av prosjektets funn leveres første halvår i 2024.

Barnevernets akuttberedskap

Statsforvalteren i Oslo og Viken er ikke kjent med noen kommuner som mangler en formalisert ordning for døgkontinuerlig akuttberedskap på barnevernsområdet. Vi har imidlertid en løpende dialog med kommunene om hva som kreves for en forsvarlig tilgjengelighet og operativ beredskap, samt tilhørende kompetanse for å ivareta denne. Vi ser at det er store ulikheter mellom kommunene på dette området, og bekymrer oss for uønskede variasjoner. For at barn skal sikres likeverdig akutt hjelp uavhengig av hvor de bor, må målet være at samtlige kommuner er tilknyttet en aktiv og døgnbemannet barnevernsvakt.

Vi prioriterte å gjennomføre en beredskapsøvelse sammen med barnevernslederene på en av våre ledersamlinger i 2023. I etterkant av ekstremværet "Hans" fikk vi tilbakemeldinger fra flere kommuner som hadde hatt nytte av Statsforvalterens øvelse når det gjaldt å opprettholde akutte barnevernsfunksjoner under håndteringen av ekstremværets konsekvenser.

For øvrig erfarer vi også at samtlige barnevernstjenester har økt oppmerksomhet om beredskap og barnevernets akutte funksjoner basert på erfaringer fra pandemien. Vi ser også at kommunene i økt grad følger opp barnevernet som en samfunnskritisk funksjon.

Sist bemerker vi at Bufetats mange brudd på bistandsplikten overfor kommunene i 2023 viser mangler i Bufetats beredskap på dette området. Situasjonen utfordrer i tillegg kommunenes beredskap som følge av at Bufetat ikke ivaretar sine oppgaver og ansvar i alvorlige barnevernssaker.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Orienter kommunene om deres samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap, ref. veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt. Statsforvalteren skal veilede i bruk av samfunnssikkerhetsvirkemidlene slik at kommunene er forberedt på den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen.

Kommunene i Oslo og Viken orienteres om ansvar og rolle innenfor sivil beredskap gjennom aktiviteter som dialog i enkeltsaker, i forbindelse med planarbeid og tilsyn, øvelser, webinarer, møter, konferanse og ikke minst ved håndtering av uønskede hendelser. Vi har godt samarbeid med kommunene, og har faste ansatte som har ansvar for å holde kontakten med hver sine kommuner. Disse kommunekontaktene deltar eksempelvis i beredskapsmøter, -forumer og fagdager med kommunene de har oppfølgingsansvar for.

I 2023 har vi avholde opplæring og øvelser i proaktiv stabsmetodikk, krisehåndteringsverktøyet og nødnett.

I ulike møtesammenhenger, samt under kommunekonferansen høsten 2023, var deler av tiden viet økt oppmerksomhet på den sikkerhetspolitiske situasjonen og hvilke potensielle konsekvenser denne har for kommunenes beredskapsarbeid.

I oppstart av planprosesser og ved innsigelser, tilbyr vi kommunene dialogmøter for å gjøre dem bedre kjent med kommunens rolle i samfunnsikkerhet i plansaker. Vi antar at dette vil føre til bedre planer og færre innsigelsessaker på sikt.

Forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Legge til rette for et forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet.

I vårt årlige forventningsbrev til kommunal arealplanlegging, er klimatilpasning et tema som vektlegges og som vi viser til i våre tilbakemeldinger til kommunene i plansaker. Gjennom innspill til varsel om oppstart av planarbeid, høringsuttalelser og annen veiledning, ber vi kommunene om å bruke de fylkesvise klimaprofilene og legge anbefalte klimapåslag til grunn i sin planlegging. Vi oppfordrer kommunene til å ivareta eller opparbeide blågrønne strukturer og åpne lukkede bekker for å legge til rette for naturbaserte løsninger for håndtering av overvann. I våre uttalelser kommer vi med tydelige oppfordringer om å legge stor vekt på forhold som skal bidra til økt klimatilpasning. I dialogmøter med kommunene informerer vi om viktigheten av å forebygge og planlegge godt slik at man ikke får uønskede hendelser og skader som ved ekstremværet «Hans».

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

I 2023 fikk alle kommunene i Oslo og Viken tilbud om å delta på en funksjonsøvelse i proaktiv stabsmetodikk. Det var totalt 218 registrerte deltakere (både kommuner og medlemmer av FBR), hvorav deltagelse fra 36 kommuner. Vi ser at flere kommuner har tatt i bruk proaktiv stabsmetodikk etter dette.

I tillegg har alle kommunene fått tilbud om å delta på åtte nødnett-øvelser i 2023. 36 kommuner har deltatt på minst en av disse. Dette har ført til at flere kommuner har gått til innkjøp av egne nødnett-terminaler, noe som igjen gjør dem mindre avhengige av å låne terminaler fra eksempelvis brann eller helse.

Alle kommunene har videre fått tilbud om å delta på tre RAYVN-øvelser i 2023. 44 av de 52 kommunene har deltatt på minst en av disse.

Øvelsene gjør at både kommunene og beredskapsstaben ved SFOV har blitt tryggere i bruk av krisestøtteverktøyet og nødnett, og satt seg bedre i stand til å håndtere hendelser på en effektiv måte.

SFOV gjennomførte i tillegg en table top-øvelse som et samarbeid mellom landbruksavdelingen og beredskapsstaben. Her deltok 50 av 52 kommuners landbruksforvaltninger.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	52	9	Styrke kommunenes evne til krisehåndtering
2020	52	1	Styrke kommunenes evne til krisehåndtering, øvrige utsatt grunnet koronahåndtering
2021	52	0	Utsatt grunnet koronahåndtering
2022	52	1	Økt evne til krisehåndtering, en samlet øvelse for alle kommuner, 50 kommuner deltok
2023	52	15	Styrke kommunenes evne til proaktiv krisehåndtering, samt gjøre dem tryggere i bruk av nødnett og nytt krisestøtteverktøy.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt i kommunene, med vekt på kriseledelse og overordnet beredskapsplan.

Vi gjennomførte elleve tilsyn med kommunal beredskapsplikt i 2023, hvorav seks var felles med helseberedskap.

Tilsyn ble gjennomført med hjemmel i sivilbeskyttelseslovens §§

14-15 og forskrift om kommunal beredskapsplikt, og vi hadde spesiell fokus på tre temaer: Hvorvidt kommunen har utarbeidet ROS-analyser som oppfyller kravene, om beredskapsplanleggingen bygger på ROS-analyser og om kommunen har en forberedt kriseorganisasjon.

Gjennom tilsynene ser vi at kommunene har ulike utgangspunkt for å drive godt beredskapsarbeid. Ressursene til beredskapsarbeid har økt mange steder, men det har også oppgavemengden.

Avvik som går igjen, er manglende vurderinger i ROS av kommunens evne til å opprettholde og gjenopprette sin virksomhet når utsatt for uønsket hendelse og manglende system for opplæring av ansatte med en rolle i kriseledelsen. En del ROS-analyser har rom for ytterligere dybde, og vi minner om at det er viktig å se overordnet beredskap og helseberedskap/andre sektorer i sammenheng.

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Følge opp kommunenes oppgaver i beredskapsarbeid hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforordningen

I Oslo og Viken er det til dels meget høye populasjoner av stor granbarkbille. I sesongen 2023 var det eksempelvis 4 fellelokasjoner med over 40 000 biler i gjennomsnitt pr felle. Vi har mottatt bekymringsmelding fra Nore- og Uvdal kommune. Andre kommuner, næringsaktører og skogeiere har også uttrykt bekymring for situasjonen. SFOV vil ta opp problemstillingen med kontaktutvalget for skogbruk i Oslo og Viken nå i januar 2024 og diskutere eventuelle tiltak for sommeren 2024 med bakgrunn i sommeren 2023 og "Faglig beredskapsplan for stor granbarkbille" og dens ansvarsbeskrivelser.

Stormen 19. november 2021 la ned over 1 million kubikkmeter tømmer i Viken, i hovedsak nord i Buskerud. Opprydding etter denne stormen regnes nå som nær avsluttet. Landbruksavdelingen har bistått med avklaringer i forbindelse med opprydding, veibygging og hogst. Statsforvalteren har parallelt hatt tett dialog med Landbruksdirektoratet, for å få tilskuddsordningene forlenget ut til sommeren 2023 - i tillegg til informasjonsutveksling med kommunene. De siste driftstilskuddene ble utbetalt på sensommeren 2023. Det ligger fortsatt mye tømmer spredt over store arealer, mye i vanskelig terreng og med dårlig vegdekning. Det er grunn til bekymring at et av de 4 fellesettene med høyest fangsttall lå i Nore- og Uvdal der populasjonene har vært lave.

Året 2023 var et år med mange skogbranner. I brannstatistikken er det oppført 1129 branner i skog eller utmark innenfor vår geografi. Det ble gjennomført en samordningskonferanse for skogbrannberedskapen, der også skogbrukssjefer ble invitert i tillegg til den ordinære "brannvesen-familien".

I forbindelse med årets skogbrann-sesong utarbeidet SFOV og SFVT et spørreskjema der vi bl.a. ønsket å få svar på om skogbrann og storm med store trefall var inkludert i kommunale ROS-analyser. Av 52 kommuner var det 32 som svarte. Resultatet fra spørreundersøkelsen vises i tabellen under:

32/52 kommuner har svart	JA	NEI
Skogbrann inkludert	31	1
Stormhendelser inkludert	18	11 (3 tomme) (Moss, Råde og Skiptvet mener at det ikke er fare for storm-hendelser i sin kommune)

Tabell som viser hvor mange kommuner som har skogbrann og stormhendelser i sine ROS-analyser

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Kommunene følger i all hovedsak opp plan- og bygningsloven. Det gjelder prosess og saksbehandling på planområdet. Vi har tidlig og tydelig dialog ved innspill til varsel om oppstart, planprogram og planforslag.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer

Kommunene har i betydelig grad tilstrekkelig oppdaterte overordnede planer. Vi har utarbeidet en oversikt til intern bruk som viser status og prosess for hver kommune. Det gjør det enklere å følge med den enkelte kommune. Mange kommuner rullerte kommuneplanens areadel i 2023 og vi legger vekt på dialog gjennom de ulike planfasene. Gjennomførte drøftingsmøter bidrar til at mange innsigelser løses, og bidrar til at bedre planvedtak. Andre regionale og statlige etater bidrar også til oppdaterte overordnede planer.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling

Vi har behandlet 91 klagesaker om reguleringsplan. Til sammenligning behandlet vi 93 klagesaker i 2022. 83 av 91 saker ble behandlet innen 12 uker, 8 utover 12 uker (underkant av 9 % avvik). Vi hadde et avvik på 20 % i 2022. Gjennomsnittlig behandlingstid for reguleringsplaner er 77 dager. 3 klager førte frem, mot 14 klager i 2022. Det har i 2023 vært stort fokus på å holde fristene i sakene. Vi ser at vi ikke er helt i mål med å holde 12 ukers fristen i alle saker, men resultatet er mye bedre enn i 2022. Vi vil fortsette å fokusere sterkt på dette i 2024. Som det fremgår av tallene, er det færre som har fått medhold i klagen sin i 2023 sammenlignet med 2022. Kvaliteten på plansakene er i det store og hele tilfredsstillende. Vi, som klageinstans, har ikke satt i

gang noen konkrete tiltak tilknyttet kommunens behandling av reguleringsplaner, foruten generell veiledning.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart

Embetet har etablert fast rutine der juridisk avdeling kvalitetssikrer planbestemmelsene når kommuneplanens arealdel er på høring. Juridisk avdeling har vurdert alle kommuneplanbestemmelsene som har vært på høring i 2023 og vil fortsette med dette i 2024. Det er stor variasjon når det gjelder kvaliteten på planene. Mange bestemmelser er ikke klare og entydige nok, og det kan ofte stilles spørsmål ved om bestemmelser om spredt utbygging (LNF spredt) tilfredsstiller kravene til lokalisering og omfang i plan- og bygningsloven § 11-11 nr. 2. Vi ser også i økende grad at kommunene vedtar detaljerte bestemmelser i kommuneplanens arealdel som skal erstatte/utfylle eksisterende reguleringsplaner. Kommuneplanbestemmelsene ligner mer og mer på reguleringsplanbestemmelser. Dette er problematisk med tanke på at kommuneplaner ikke blir varslet særskilt og at det ikke er klagerett på vedtatt kommuneplan. Vi har også ved gjennomgang av flere planbestemmelser stilt spørsmål ved om bestemmelsene er innenfor plan- og bygningsloven § 11-9 til § 11-11. Det foreslås for eksempel detaljerte bestemmelser om lokalisering og type forretning og næringsvirksomhet. For eksempel bestemmelser om plasskrevende varer og detaljhandel. Vi har sendt henvendelse om dette til departementet, og fikk svar i desember 2023. Henvendelsen er videresendt alle kommunene i Oslo og Viken, samt fylkeskommunen. Departementets svar bekreftet våre synspunkter.

Vi ser også at det er mange saksbehandlingsregler i kommuneplanene som sendes på høring, i større grad enn det plan- og bygningsloven åpner for. Vi anmoder om at disse bestemmelsene gjøres om til retningslinjer, eventuelt vedlegg til kommuneplanens arealdel.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

KU-forskriften følges opp i middels grad. Det er varierende kvalitet på konsekvensutredningene som utarbeides til kommuneplanens arealdel og en helhetlig samlet vurdering av hvilke konsekvenser planforslaget vil ha. Enkelte planforslag strekker seg over lengre tid og er gjenstand for flere runder med høring og endringer. Det blir lagt frem utfyllende dokumentasjon for å supplere utredningen uten at det blir tatt en ny vurderingen som viser samlede konsekvenser av oppdatert planforslag, og dette krever ekstra ressurser. Vurdering av om KU-forskriften er oppfylt, er også tema i klagesaker etter plan- og bygningsloven. Statsforvalteren veileder kommunene gjennom uttalelsene våre og oppfølging gjennom dialogmøter etter behov.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert

Statsforvalteren gjennomførte høsten 2022 en spørreundersøkelse om planforvaltning i Viken. Her var det spørsmål om geosynkronisering av planer og bruk av digitalt planregister. Innsamlet materiale viser at kommunene i stor grad til middels grad har skriftlige rutiner for føring av digitalt planregister. Vedtatte arealplaner føres i stor grad, i noe mindre grad dispensasjoner og opplysninger om innsigelser til arealplaner.

I forventningsbrevet oppfordrer vi kommunene til å følge opp geosynkronisering av arealplandata i alle planfasene til Nasjonal arealplanbase.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Vi har gjennomført tilsyn, opplæring, veiledning og dialogmøter med en rekke kommuner der vi i utgangspunktet har vurdert risiko, slik at den enkelte kommune som har behov for tett oppfølging har mottatt tilpasset opplæring etter sine behov. I tillegg har vi gjennomført veilednings- og opplæringsaktiviteter overfor samtlige kommuner i form av webinarer, spørretime og daglig tilgjengelig vakttelefon. Vi ser konkrete effekter av tilsyn og dialog over tid på kritiske saksområder, blant annet når det gjelder kompetansen i Nav om ivaretagelse av barns behov i vurderinger og saksbehandling.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter.

Fremdeles ser vi at det er utfordringer med vurderingspraksis og korrekte enkeltvedtak i kommunene. Lovbruddene består i manglende individuelle og konkrete vurderinger i enkeltsaker, herunder at sakene ikke er godt kartlagt. Samtidig ser vi gjennom tilsynserfaringene våre at de kommunene som

lykkes, lykkes fordi det systematiske arbeidet med styring og internkontroll prioriteres og kontinuerlig forbedres. Vi har gjennomført landsomfattende tilsyn i 17 kommuner der tema har vært økonomisk sosialhjelp til barnefamilier. Vi erfarer at vår veiledning og oppfølging i etterkant av tilsyn fører til reell endring. Det er systematiske feil som rettes opp og som igjen fører til at barnefamilier gis bedre hjelp etter en konkret og individuell vurdering. Våre tilsyns- og veiledningsaktiviteter sett i sammenheng har gitt målbare effekter i form av at vi nå for eksempel mottar langt færre klagesaker knyttet til familier med barn.

Videre har vi gitt opplæring til alle Nav-ansatte: "Innføring i sosiale tjenester" i tråd med oppdraget om dette. Opplæringsopplegget er supplert med andre råd- og veiledningsaktiviteter både digitalt og stedlig. Temaer har blant annet vært økonomisk rådgivning, inkludert basis-, grunn-, videregående og ekspertkurs innen området. Vi har sett oppdragene våre i en helhet og blant annet gjennomført fysiske basiskurs i flere kommuner der også øvrige velferdstjenester i kommunen inviteres til å delta. Fagdager for veiledere og ledere med ansvar for kvalifiseringsprogrammet er også gjennomført, samt at vi har nettverk for Øst-Viken og Vest-Viken digitalt. Oslo organiserer eget ledemettnettverk der vi deltar og bidrar slik at nettverksmøter gjennomføres.

Videre har vi gjennomført digitale spørretimer jevnlig og vi har telefonberedskap for spørsmål og problemstillinger i sosialtjenesteloven og forvaltningsloven. Vi har også arrangert tilsynssamling og Nav-ledersamling. Våre veiledningsskriv oppdateres jevnlig og i år er veiledningsskrivet knyttet til klagesaksbehandling oppdatert. Det er i tillegg gjennomført dokumenttilsyn med klagesaksbehandling. Dette fordi vi fikk et fall i inngangen på klagesaker i 2022/2023 som var bekymringsfull. Vi ser at denne trenden har snudd i 2023 og inn i 2024.

Vi ser aktivitetene og virkemidlene våre i sammenheng og vurderer at vår oppfølging med kommunene bidrar til stadig bedre kunnskap i Nav-kontorene. Samtidig bekymrer det oss at forvaltningskompetansen i stor grad er varierende mellom kontorene, og vi har gitt tilbakemelding til direktoratet om dette også i formelle styringsdialogmøter gjennom året. Videre savner vi mer oppfølging og oppdatering av lovverk fra direktoratets side, herunder rundskrivet, og imøteser dette da vi er sikre på at det vil bidra til at vår oppfølging med Nav-kontorene blir enda mer virkningsfull.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	49	49

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Gjennom tilsynsarbeidet vårt, jobber vi formålsrettet med å bidra til å styrke kvalitet og pasientsikkerheten i helse- og omsorgssektoren i kommunene (jf. formålet med tilsyn). Vi erfarer at vår tilsynsmessige oppfølging blir mer virkningsfull av at vi har fokus på hvilken fremgangsmåte som i størst mulig grad er egnet til å oppnå økt kvalitet og pasientsikkerhet.

En forholdsvis stor andel av våre tilsynssaker rettet mot kommunehelsetjenesten løses ved oversendelse til kommunen for at tjenesten selv skal behandle saken som del av sitt kvalitetsforbedringsarbeid, og med ulik grad av videre oppfølging fra vår side. I en del av disse sakene ber vi om en tilbakemelding på hva gjennomgangen har vist og eventuelle tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt samt hvordan disse vil bli fulgt opp. I noen saker har vi dialog med tjenestene innledningsvis og underveis i kvalitetsarbeidet for å sikre god dialog og veiledning. På bakgrunn av tilbakemeldingen vi mottar, vurderer vi om forholdet er håndtert i tråd med krav i forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring.

Vi ser at våre tilsynsaktiviteter bidrar til styrket kvalitet og pasientsikkerhet i enkeltsaker/på enkeltsaksområdet. Vi opplever også en indirekte effekt ved at tilsynet bidrar til implementering av forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene, som igjen er en nøkkelfaktor for styrking av kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren.

Vi har også hatt målrettet veiledning på ledernivå overfor enkeltkommuner, og erfarer at det er virkningsfullt. Det er imidlertid ressurskrevende å gjennomføre, og vi har derfor ikke prioritert å gjennomføre det overfor alle våre kommuner.

For tilgjengelighet og kapasitet i helse- og omsorgssektoren i kommunene, har vi sammenlignet kartlegginger gjennomført tidligere år med det vi ser gjennom vår tilsynsoppfølging og klagesaksbehandling samt dialog med og henvendelser fra enkeltkommuner. Vårt inntrykk er at kommunene i vårt nedslagsfelt har god oversikt over demografiutfordringene i egen kommune.

Vi erfarer at kapasiteten i helsetjenesten er presset på flere områder grunnet mangel på kompetent helsepersonell med høyskole- og universitetsutdanning. Tilgangen på fastleger er utfordrende, spesielt i distriktene og i noen områder i de store byene. Situasjonen er å et viktig bakteppe i vårt tilsynsarbeid med fastlegetjenesten. Tilbakemelding fra noen kommuner kan tyde på at omfattende rekrutteringstiltak i kommunene, understøttet av statlige iverksatte tiltak begynner å virke i riktig retning.

Det stilles store krav til kommunenes kapasitet og kompetanse til å ivareta pasienter som utskrives hjem til kommunen med komplekse og sammensatte problemstillinger. Innen rus og psykisk helse har vi gjennom vårt tilsynsarbeid sett flere eksempler på at kommuner ikke klarer å få på plass en forsvarlig kommunal tjeneste når pasienten er utskrivningsklar fra spesialisthelsetjenesten. God samhandling mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten er nødvendig for å finne løsninger på dette. Vi viser til helsefelleskapene som aktuell samarbeidsarena for å få på plass gode nok samarbeidsavtaler for delavtale 5 (samarbeid om utskrivningsklare pasienter). Vi deltar på de overordnede møtene i helsefelleskapene.

I 2023 har kommunene tatt imot et stort antall fordrevne fra Ukraina med rett til helsetjenester i oppholdskommunen. Dette utfordrer en allerede presset helsetjenestene ytterligere, og spesielt i kommuner som har større asylmottak.

Vi har vært bevisst på at vi ikke skal belaste en presset tjeneste med kartlegginger og informasjonshenting hvis ikke de er helt nødvendige. Vi får også informasjon gjennom vår tilsyns- og klagesaksbehandling, og vi ser verdien av å systematisere denne informasjonen. Vi har behov for et bedre verktøy for områdeovervåking, og jobber internt og opp mot sentrale myndigheter for å realisere dette.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med planlegging og utvikling av tjenester til de fire prioriterte gruppene i helsefelleskapene:

- barn og unge
- personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer
- skrøpelige eldre
- personer med flere kroniske lidelser

Demografiutfordringene har vært en sentral del av årets samhandling i det regionale støtteapparatet Leve hele livet. USHT og KS er enige med Statsforvalteren i at kommunene har god kjennskap til demografiutfordringene. Vi ser at kommunene har kommet ulikt i sin kompetanse- og bemanningsplanlegging. Vi har hatt fokus på å veilede kommunene til å sette kompetanseutvikling og tjenesteutvikling i system. Vi har også hatt et særlig fokus på viktigheten av å nytte strategiske kompetanseplaner til den øvrige samfunnsplanleggingen i kommunen. gjennom planinnspill, tilskuddsforvaltning, konferanser og nettverksarbeid. I arbeidet vårt har vi fokus på de fire prioriterte gruppene i helsefelleskapene.

Vi har vært i dialog med nasjonalt velferdsteknologiprogram og tildelt ytterligere midler over tilskuddsordningen kompetanse- og innovasjon til prosjektet for spredning av digital hjemmeoppfølging for kronisk syke.

Veiledning psykisk helse, rus og vold (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene har fått veiledning i hvordan de kan utvikle innsatsen innen psykisk helse, rus- og avhengighetsproblematikk samt og vold- og selvmordsforebygging

I 2023 har vi vært bevisst på å bruke erfaringer fra tilsynsarbeidet inn i rådgivning og dialog. Utvikling med formål om å gjøre tjenestene fleksible og mindre byråkratiske kan få utslag i lavere rettssikkerhet for sårbare grupper. Vi har som mål å se helheten når vi veileder og rådgir kommunene.

Vi samarbeider med KoRus og NAPHA om å veilede og utvikle tjenestene på området. Vi har en overordnet tiltaksplan med kompetansesentrene på feltet, og har en bevisst spredning av tiltak i hele regionen. Vi har identifisert at vi har behov for et verktøy for områdeovervåking som vil kunne bistå i ROS analyser.

Noen samlinger er planlagt i fellesskap, noen har KoRus deltatt på som tilhørere, og ofte har NAPHA stilt med foredragsholdere.

I region Sør har vi et mangeårig samarbeide om tiltak hvor vi finansierer tiltak i tråd med en felles aktivitetsplan som KoRus Sør gjennomfører. I Oslo finansierer vi kompetansetiltak som KoRus Oslo gjennomfører. Vi har en felles overordnet aktivitetsplan med flere kompetansesentre og med Statsforvalteren Innlandet i region Øst.

Vi har gjennomført én nettverkssamling for kommunale ledere per region (Østre Viken Nord, Østre Viken Sør og Vestre Viken). Vi har også henvist kommunene til å få faglig veiledning fra KoRus Øst, Sør og Oslo samt NAPHA.

Vi har samarbeidet med RVTS Sør om «folkeopplysningskampanjen selvmord», og hatt samarbeid med RVTS Øst om planlegging av samlinger om vold. Vi har også gjennomført en stor felles samhandlingskonferanse for kommunale ledere og DPS i Viken.

Videre har vi gjennomført og bidratt i flere nettverkssamlinger for ACT- og FACT team, samt FACT Ung.

I tillegg veileder vi i enkeltsaker og i forbindelse med tilskudd til tjenesteutvikling. Gjennom vår klagesaksbehandling og vårt tilsynsarbeid ser vi risikoområder i tjenestetilbudet til personer med rus og psykiske lidelser på enkeltsaksnivå. Eksempelvis har vi flere saker sett risiko for at pasientens helhetlige behov for helse- og omsorgstjenester ikke ivaretas under opphold på rusinstitusjon. Vi samler slike erfaringer til dialog med ledernivået i kommunen. På denne måten kan veiledningen nå bredt ut i organisasjonen.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Økosystem fjell: Tilstanden nasjonalt er god, men utviklingen er negativ, også regionalt. Vi begrenser noe nedbygging av natur gjennom uttalelser til og innsigelser i plansaker, men utfordringene er sammensatte, så dette er ikke tilstrekkelig til å sikre en langsiktig bevaring. Fjell-kommunene har allerede store arealer som er regulert til fritidsbolig og utbygging av disse vil forsterke den negative utviklingen i lang tid framover. Negativ påvirkning fra ferdsel og annen menneskelig aktivitet er økende. Arbeidet med utkast til tiltaksplan for villreinen på Hardangervidda viser at det er behov for omfattende endring av måten vi forvalter fjellet på.

Økosystem skog: Tilstanden nasjonalt er middels med en svak positiv utvikling knyttet til enkeltarter. Vi har ikke måltall på tilstanden regionalt, men antar at tilstanden hos oss er tilsvarende eller dårligere. Det samme gjelder fremtidsutsiktene all den tid vi er et pressområde og skog er det av økosystemene som er mest utsatt for nedbygging. Skogbruk er en annen påvirkningsfaktor. Vi begrenser negativ utvikling gjennom arbeidet med frivillig skogvern,

innspill og innsigelser i plansaker og gjennom vår rovviltforvaltning. Gjennom de siste årene har vi strammet inn forvaltningen av kantsone-bestemmelsen i vannressursloven. Dette vil på sikt også bidra til en bedre bevart skognatur.

Økosystem kyst: Tilstanden i Oslofjorden er kritisk. Den gir lite høstbare overskudd av fisk, flere sjøfuglbestander har negativ utvikling og fjorden har ikke tilstrekkelig kapasitet til å motta og bryte ned forurensinger tilført fra land. Den helhetlige tiltaksplanen for Oslofjorden har bidratt til at situasjonen er erkjent og fungerer godt som et rammeverk for samordnet innsats. De siste årene har den utløst ny og mer kraftfull innsats enn før, blant annet gjennom strengere myndighetsutøvelse. Sammen med Statsforvalterne i Agder og Vestfold og Telemark har vi utredet og levert tilrådning om utvidelse av ferdselsforbudsperioden i sjøfuglreservatene. Strandrydding, både frivillige aksjoner og i regi av Handelens miljøfond, har bidratt til at store mengder avfall blir fjernet. Påslag av nytt strandsjøppel på referansestranden på Akerøya viser nå en positiv trend. Reviderte regionale miljøkrav for deler av Oslo og Viken, har resultert i strengere krav for miljøforsvarlig jordbruksdrift. Slike krav planlegges for større områder og på sikt forventer vi at dette vil gi bedre økologisk status i våre ferskvann og i Oslofjorden. Effekter av klimaendringene og miljøvirkninger av under-vannsstøy og lysforurensning, er forhold vi gjerne skulle hatt mer kunnskap om.

Økosystem åpent lavland: Naturindeksen for åpent lavland på Østlandet tilsvarer moderat tilstand og den langsiktige tilstandsviklingen er negativ. Det store antallet trua arter i vår region understreker alvorlig. Naturområder tapes fortsatt til utbygging av infrastruktur og annen nedbygging. Opphør av ekstensivt landbruk i utmark fører til gjengroing av arealer som er tatt ut av drift. Innførte arter med stor spredningsevne er en betydelig utfordring i vår region, og truer mange steder opprinnelig flora og fauna. Det er grunn til å tro at klimaendringene forverrer dette. Gjennom vår tilskudsforvaltning, samarbeid med kommuner og frivillige, samt gjennom vår egen forvaltning av verneområder og truet natur, legges det ned en betydelig innsats for å motvirke denne negative utviklingen. Vi ser at effekten er god i de lokalitetene der det gjøres tiltak. Tiltakene bidrar til å reversere den negative utviklingen på disse stedene og bremser den generelle negative utviklingen.

Økosystem kulturlandskap: Utviklingen for økosystemet er alvorlig. Årsakene er blant annet redusert skjøtsel og beiting, endret arealbruk og klimaendringer. Vi bidrar til å bedre tilstanden gjennom utarbeidelse av skjøtelsesplaner for slåttemark og tildeling av tilskudd til skjøtsel av slåttemark og andre kulturmarkstyper. Effekten er god i de lokalitetene der det gjøres tiltak, men omfanget av tiltak er ikke tilstrekkelig til å hindre negativ utvikling.

Økosystem våtmark: Tilstanden nasjonalt er middels god, men utviklingen er negativ. Endret arealbruk er en særlig viktig årsak til dagens situasjon på Østlandet. Vi begrenser noe nedbygging gjennom innspill til og innsigelser i plansaker, men svake nasjonale styringssignaler og mangelfull kunnskap i kommunene er en utfordring. Vern av våtmarksområder inngår i arbeidet med supplerende vern. Gjennom arbeidet med myrrestaurering bidrar vi til å reparere grøftede myrer. Ved å heve vannspeilet kan myrene igjen binde karbon og bli leveområde for et mangfold av arter.

Økosystem ferskvann: Vannkvalitetsutfordringer, særlig under marin grense, omtales andre steder i denne rapporten, men disse utfordringene påvirker også den økologiske tilstanden i elver og innsjøer. Gjennom de siste årene har vi strammet inn forvaltningen av kantsonebestemmelsen i vannressursloven. Vi forventer at dette på sikt vil bedre både vannkvaliteten og den økologiske tilstanden i mange av våre vannforekomster, særlig i skog og utmark.

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet.

Kunnskapsgrunnlaget om forekomster av problemarter med stor spredningsevne er ikke tilstrekkelig til å kunne gi en sikker beskrivelse av langsiktige trender, men inntrykket er at omfanget av natur som trues av disse artene er økende. Problemene holdes på dagens nivå på de lokalitetene der det gjøres tiltak. Innsatsen er de senere årene spisset betydelig i tråd med nasjonal tiltaksplan. Dette er også fulgt opp i de kommunene vi samarbeider med. Vi ser en fare for at sterkere nasjonal styring av prosjektene over tid vil gjøre det vanskelig å opprettholde lokal ressursinnsats og medfinansiering.

Bekjempelse av mink i sjøfuglkolonier har tradisjonelt vært utført av Statens naturoppsyn. Etter at tiltaket har kommet inn Oslofjordplanen, ser vi økende interesse fra kommuner og frivillige om å bidra i arbeidet og vi sørger for at aktørene koordinerer innsatsen seg i mellom.

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i vannforekomstene er forbedret.

Vi jobber for redusert avrenning fra jordbruksarealer, gjennom regionale miljøkrav og regionale miljøtilskudd. På sikt vil dette gi bedre vannkvalitet og økologisk tilstand. Vi er også i prosess med å utvide forskriftens virkeområde til områder i Buskerud og Hadeland som tidligere ikke har blitt vurdert for krav, og der sårbare vannforekomster påvirkes av avrenning fra jordbruksarealer. Kravene vil tidligst iverksettes i løpet av 2024, og senest i 2025.

Strengere utslippstillatelser til avløpsvann og anleggsarbeid bidrar også til å redusere partikler og næringsstoffer til vannforekomstene våre. I tillegg ivaretar vi vannforskriftens krav gjennom vilkår når vi behandler søknader om fysiske tiltak i vassdrag og dispensasjoner til kantsonehogst. Vi har flere innsigelser på reguleringsplaner som ikke har forsvarlig håndtering av avløpsvann og/eller planlegger utfylling i sjø. Effekten av det nevnte arbeidet er redusert belastning på vannforekomstene og økt forståelse i samfunnet for en ny og strengere praksis for å i større grad ivareta vannforekomstene.

Vi har oppdatert kunnskapsgrunnlaget i de fleste vannområdene i fylket ved å importere overvåkingsdata fra Vannmiljø til Vann-Nett.

Avvik: Vann-Nett: Vi har ikke hatt kapasitet til en gjennomgang og oppdatering av alle tiltak som Statsforvalteren har ansvar for dette året.

Oslofjorden (fra kapittel 3.1.4.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i Oslofjorden er bedret.

Vi har gjennomført mange møter og foredrag, som har gitt økt forståelse og aksept for arbeidet med å bedre miljøtilstanden i Oslofjorden.

Vi har gjennomført og fylt ut tiltakskortene T2,T5,T7a,T8,T9,T26, som er tiltak som vil bidra til å bedre tilstanden i fjorden. Flere av tiltakene trenger lenger tid for å vise en effekt på tilstanden.

Et svært viktig tiltak i Oslofjordplanen er innføring av forskrift for regionale miljøkrav i landbruket. Kommunene i Østfold og Akershus har hatt sin første sesong med gjeldende forskrift i 2023. Arbeidet med å innføre miljøkrav i Buskerud og på Hadeland har pågått i 2023. Innføring av miljøkrav vil føre til betydelig reduksjon i tilførsler av partikler og næring til vassdragene og til fjorden.

Videre er arbeidet med å redusere tilførslene av næringsstoffer fra avløpssektoren til Oslofjorden et høyt prioritert område hos oss. Vi gir tillatelser med strengere vilkår til utslipp fra avløpsnett, rensing av organisk stoff, krav om nitrogenfjerning mv. Vi har i løpet av 2023 gitt tillatelser med krav om nitrogenfjerning til Kongsberg kommune og Øvre Eiker kommune. Det vil ta tid før disse nye renseløsningene er i drift, men på sikt vil dette bidra til å bedre tilstanden i Oslofjorden. Vi ser også at de strenge vilkårene i disse tillatelsene har resultert i mediasaker som skaper oppmerksomhet rundt tilstanden i Oslofjorden og behovet for tiltak på avløpssektoren. Vi ser også at når vi utarbeider oppdaterte tillatelser med nye krav, skaper dette rammer og forutsigbarhet for de som får ny tillatelse, men også for andre kommuner. Disse signalene gir kommunene et bedre utgangspunkt når de skal planlegge for utvikling av avløpsinfrastruktur som er tilstrekkelig dimensjonert for fremtidens krav.

Det er mange store samferdselsprosjekter i vår region som bidrar til utslipp og tilførsler av nitrogenforbindelser fra tunneldriving og sprengsteinsfyllinger. Statsforvalteren har fulgt opp prosjektene tett og blant annet satt krav om rensing av nitrogen fra store sprengsteinsfyllinger. I tillegg har Miljødirektoratet bidratt med midler til forskning og utvikling på området. Kravstillingen til disse prosjektene har bidratt til at anleggsbransjen har begynt å se på alternativer til sprengstoff for samferdselsprosjekter for å redusere nitrogenutslippene fra sprengsteinmasser.

Klimaendringer, svikt i mattilgangen og befolkningens mer intensive bruk av fjorden, medfører en stor samlet belastning på hekkene sjøfugl. I løpet av 2023 har vi utredet en utvidelse av ferdseforbudsperioden i våre sjøfuglreservater til 15.3.-15.8. Dette er gjort sammen med statsforvalterne i Agder og Vestfold og Telemark. Det er levert en tilrådning om slik utvidelse til Miljødirektoratet.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Vi har ikke tilstrekkelige kartleggings- og overvåkingsdata om våre trua arter til å ha grunnlag for å vurdere utviklingen eller om det kan ha blitt utryddet arter i Oslo og Viken i løpet av 2023. Rødlista for arter fra 2021 viser en negativ utvikling siden 2015 for flere arter i vårt område. Flere av våre trua arter har marginal utbredelse med kun en eller få kjente forekomster. Enkelte av de trua artene som blir aktivt forvaltet styrker også sine bestander, øvrige trua arter står i fare for å bli utryddet i løpet av få år uten vår innsats med overvåkning, informasjon, tilskuddsforvaltning og skjøtsel.

Mange naturtyper trues av klimaendringer. Naturtyper i åpent lavland og kulturbetingede naturtyper trues av gjengroing på grunn av endringer i bruk. De tiltakene vi setter i verk er effektive, men ikke tilstrekkelige til å hindre en langsiktig negativ trend.

Hensynet til arter og naturtyper er et viktig tema i arealplanlegging. Dette omtales i andre deler av denne årsrapporten. De mange store infrastrukturprosjektene på vei og bane er utfordrende.

Vi ser at tilskuddsordningene har viktige ringvirkninger ved å motivere flere i samfunnet til å engasjere seg i hvordan naturen forvaltes.

Statsforvalteren har i tråd med tiltaksplan for Oslofjorden strammet inn på forvaltningspraksis knyttet til fysiske tiltak (mudring og utfylling) i viktige naturtyper i sjø for å ivareta blant annet ålegressenger og bløtbunnsområder.

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur med særskilt vekt på den mest truede naturen

Helhetlig og gjennomgående prioritering av de de mest truede artene både i behandling av tilskuddssøknader, igjennom driftsfinansierte tiltak, og i vår veiledning bidrar til en mest mulig effektiv utnyttelse av de tilgjengelige ressursene. Effekten av arbeidet er særlig god i kultur-betingende og seminaturlige naturtyper som holdes i hevd. Slåttemark er naturtypen som mottar mest tilskudd, og oppfølgingen av lokalitetene viser at tiltakene virker som forutsatt. For andre arter og naturtyper er det vanskeligere å gi en samlet vurdering av oppnådde resultater. Tiltakene følges opp og vurderes fortløpende og innsatsen rettes hele tiden mot de tiltakene vi vurderer er viktigst.

Når det gjelder tiltak for pollinerende insekter vurderer vi at vi oppnår mest gjennom veiledning og oppfølging av andres tiltak, herunder kommunale naturmangfoldplaner. Tilskuddsordningen er ikke tilstrekkelig til å utløse tiltak i et omfang av betydning og som har tilstrekkelig effekt.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Oslo og Viken har arealer i både rovviltregion 2 og 4. I region 2 er det kun bestandsmål på gaupe. De siste årene har bestanden ligget noe over bestandsmålet på 12 årlige ynglinger med 15-16 ynglinger pr år, mens det i 2022 ble påvist 12 ynglinger i regionen. I 2023 ble det imidlertid påvist 14,5 ynglinger igjen.

I rovviltregion 4 er det bestandsmål for både ulv (sammen med region 5) og gaupe. For ulv har bestanden ligget stabilt over bestandsmålet på 4-6 årlige ynglinger med om lag 8 ynglinger årlig de siste fem årene. I 2023 var det redusert til 6 ynglinger etter lisensfelling/ekstraordinært uttak. For gaupe har bestanden ligget under bestandsmålet på 6 årlige ynglinger siden 2011, men bestanden har bygget seg gradvis opp fra 0,5 ynglinger i 2020 til 4,5 ynglinger i 2023.

Kvotejakt og lisensfelling vinterstid er effektivt for å regulere rovviltbestandene i våre områder. For gaupe er det en utfordring å forvalte bestanden nærme bestandsmålet i forholdsvis små regioner med lave bestandsmål. Skadefelling av ulv på barmark i beitesesongen er vanskelig og ressurskrevende i våre områder. I 2022 og 2023 har det vært en styrket satsning på dette feltet med statlig finansiert innleie av en løse på drevet halsende hund fra Sverige til bruk i Sør-Norge. Erfaringene med dette har vært gode, og er tenkt videreført og det er også gitt midler til innkjøp av en ferdig trent hund. Bruk av viltkameraer og løse på drevet halsende hund fremstår per i dag som det mest aktuelle virkemiddelet for å effektivisere skadefellingen av ulv på barmark. Det er imidlertid en utfordring med tilgang på og opptrening av slike hunder i Norge. Det er behov for at sentrale myndigheter ser nærmere på dette.

Trenden de siste ti årene viser nedgang i antall sau og lam erstattet som tapt til rovvilt i Oslo og Viken. I 2023 var det imidlertid en oppgang igjen som i hovedsak skyldes store skader knyttet til ulv øst for Mjøsa/Vorma og økt omfang av skader fra ulv innenfor ulvesonen. De mest effektive tiltakene for å redusere tapene er de som skiller rovvilt og husdyr i tid og rom, som for eksempel bruk av rovviltavvisende gjerder, flytte sau til områder med mindre rovvilt og effektiv skadefelling. I region 2 ser vi imidlertid at flere områder med både sau og gaupe har akseptable tap. Innenfor ulvesonen oppstår de aller fleste skader hos besetninger som ikke har rovviltavvisende gjerder eller hvor det er avvik på de gjerdene som finnes. Vi viser for øvrig til rapportering på det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB). Disse rapporteringspunktene kan med fordel slås sammen.

Forvaltning av villrein (fra kapittel 3.1.4.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

De nasjonale villreinområdene er på vei til å nå minimum middels kvalitet ved neste klassifisering etter kvalitetsnormen.

Deler av de nasjonale villreinområdene Hardangervidda og Nordfjella ligger i Buskerud. Statsforvalteren i Oslo og Viken er koordinerende statsforvalter for Hardangervidda villreinområde, mens Statsforvalteren i Vestland har denne rollen for Nordfjella. Begge områder fikk dårlig kvalitet i første klassifisering etter kvalitetsnormen for villrein. Både delnorm 1 (bestandsforhold) og delnorm 3 (leveområde og menneskelig påvirkning) ble satt til dårlig for begge områdene, mens delnorm 2 (lavbeiter) ble satt til middels. Områdene har utfordringer med forekomst av skrantesyke og bestandsmessige følger av denne alvorlige sykdommen. Nordfjella har en middels kalveproduksjon, og Hardangervidda har dårlige slaktevekter på kalv. Videre har begge områder utfordringer med menneskelige påvirkninger på arealutnyttelsen og trekkpassasjene til villreinen.

Vi arbeider forebyggende for å unngå ytterligere tap og forringelse av villreinens leveområder. For både Nordfjella og Hardangervidda er det utarbeidet regionale planer som skal ivareta villreinens leveområder. Statsforvalteren følger opp dette arbeidet gjennom deltagelse i Hardangerviddarådet og Nordfjellarådet, og gjennom den løpende arealforvaltningen. Utfordringen er imidlertid at den løpende forvaltningen så langt ikke har klart å ivareta villreinens behov i leveområdene.

På bakgrunn av resultatene fra klassifiseringen besluttet regjeringen i november 2022 at det skulle utarbeides tiltaksplaner for syv nasjonale villreinområder. Vi har ledet arbeidet med å utarbeide utkast til tiltaksplan for Hardangervidda villreinområdet, og har brukt mye ressurser på dette gjennom 2023. Dersom utkastet til tiltaksplan følges opp og det gjøres store endringer i forvaltningen av og påvirkningen på villreinområdene vil vi kunne være på vei til å nå minimum middels kvalitet ved neste klassifisering. Det er imidlertid ikke realistisk å nå middels kvalitet allerede ved denne klassifiseringen og trolig ikke neste heller, men det bør kunne være mulig å se resultater i måleparametrene dersom kraftfulle tiltak iverksettes raskt.

3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Av våre ca. 650 verneområder regner vi verneverdiene som truet i noe over 120 områder mens 390 er vurdert til ikke truet. Dette er hovedsakelig skogområder og noe myr- og våtmarksområder. De viktigste truslene er økende og til tider tankeløs ferdsel, spredning av problemarter og gjengroing. I løpet av 2023 er disse truslene forsøkt redusert gjennom skjøtsel og tiltak i nærmere 100 verneområder. Det er gjennomført flere tiltak i mange verneområder, antall tiltak er dermed høyere. Utviklingen vurderes som stabil, men sårbar.

Verneforslaget for nasjonalpark i Østmarka var på høring med frist for uttalelse 15. januar 2023. Vi hadde en rekke møter og befaringer frem til vi sendte tilråding til Miljødirektoratet 15. mars. Etter vernevedtaket 10. november har vi jobbet med informasjon og forvaltning, og forbereder nå overgangen til fremtidig forvaltningsstyre.

Arbeidet med skogvern er vårt viktigste bidrag til å ta vare på et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner. Vi har verneprosesser

på statlig, kommunal og privat grunn gjennom ordningen med frivillig vern.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har meldt oppstart for 15 områder i 2023, og vi har tilrådd åtte områder til direktoratet. Dette er langt mindre enn hva vi hadde ønsket, men omtrent som ventet på bakgrunn av bremsen i skogvernet i 2022. Vi vurderer områdene ut ifra verneverdi og mangelanalyse for å sikre at de viktigste blir prioritert til videre verneprosess, og vi har god dialog med skogorganisasjoner og skogeiere under verneplanarbeidet.

Klima- og miljøvernavdelingen og landbruksavdelingen har god dialog om verneprosessene, blant annet gjennom arbeidet med avveining mellom skogbruk og skogvern. Vernefaglige vurderinger er gjort for flere områder, men det har tatt tid å klargjøre et system for skogdata og skogfaglig vurdering, og dette arbeidet er ennå ikke helt ferdig. Vi har derfor ikke fått levert noen avveininger til direktoratene i 2023.

Vi bruker en del tid på å identifisere aktuelle områder for vern og få skogeierforeningene til å sjekke de ut. Ser at dette arbeidet er viktig og at vi lykkes med å få tilbud på flere slike områder.

Bevaring av verdifull natur: Våren 2023 startet vi opp verneprosess for 16 vann- og våtmarksområder i Kongsberg, Flesberg og Rollag kommuner. Vi har bestilt kartlegging, hatt møter med kommunene, sendt oppstartsmelding og arrangert to grunneiermøter. Det har vært stort engasjement lokalt, og mange grunneiere opplever stor konflikt rundt dette arbeidet. Vi ser at det må settes av god tid til møter og befaringer i den videre prosessen. I 2023 har vi kartlagt landbruksinteresser i de 10 områdene vi meldte oppstart for i Fredrikstad og Våler i 2022. Kartlegging av naturverdiene ble klare i 2023. Videre har vi gjort nødvendige avveininger mellom bruk og vern og jobber med å utarbeide høringsforslag.

Myrer og andre våtmarker er restaurert (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Myrer og andre våtmarker er restaurert til en tilstand som gir gevinster for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold.

Statsforvalteren i Oslo og Viken restaurerte totalt 370 dekar myr i 2023, ved å tette over 22 kilometer grøft og 7 dekar torvtak, fordelt på 11 prosjekter i Oslo og Viken, 1 i Agder, og 1 i Vestfold og Telemark. Flere av myrene er utenfor verneområder, og restaurering er et resultat av aktiv innsats for å få tilgang til disse arealene.

Tilstanden vi ønsker å oppnå på myrene er at de blir våtere. Det vil si at de skal holde igjen vann som renner gjennom dem, og at torva skal være kontinuerlig vannmettet gjennom året. Tetting av dreneringsgrøfter har allerede gjort noen av myrene restaurert i 2023 synlig våtere, og det er all grunn til å tro at vi vil oppnå denne tilstanden på samtlige prosjekter. Vellykket bløtlegging av myrene er starten på en restaureringsprosess hvor deres egenskaper som karbonlager, flomdemper, og økologisk nisje blir gjenopprettet av naturlige prosesser over tid. Tiltakene vi har gjennomført vil føre til netto reduksjon i klimagassutslipp og antakeligvis føre til noe dempete flomtopper i nedstrøms vassdrag, men det er ikke mulig å gi en god vurdering av disse effektene før det har gått flere år.

Vi har åpnet flere myrflater i 2023 ved å hogge plantet skog, noe som gir en umiddelbar positiv effekt for enkelte arter knyttet til denne biotopen. Særlig observerer vi at vannfugl trekkes til åpne vannspeil på myrene kun dager etter de oppstår som følge av restaureringsarbeidet.

Myrer vi restaurerte i 2022 og tidligere er fremdeles synlig våtere enn de var før tiltakene, noe som tyder på at vannet holdes igjen lenger på myrene enn det gjorde før. Det betyr at forholdene skal ha blitt bedre for å redusere karbontap fra torva, og at magasineringsvevnen er forbedret. Om dette også gir utslag i bedret økologisk tilstand vil planlagt overvåking vise. Etter gjeldende overvåkningsregime skal vegetasjonen på flere myrer kartlegges i 2024, for første gang etter restaurering. Vi vil derfor få konkrete data på økologisk tilstand i restaurerte myrer i løpet av det kommende året.

Restaurering av trua naturtypene; sanddynemark og kalkmark (fra kapittel 3.1.4.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Restaurering har bedret tilstanden i de truede naturtypene sanddynemark, særlig etablert sanddynemark og/eller åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone

Arbeidet med restaurering av åpen grunnlendt kalkmark ble påbegynt i 2022. I 2023 har vi kommet godt i gang med flere prosjekter. Tiltakene er flerårige og det er forventet å ta 3-4 år fra oppstart før vi kan rapportere på effekt i form av forbedret tilstand for naturtypen. Overvåking av tiltakene har kommet i gang, og vil over tid hjelpe oss til å se hvordan tilstanden utvikler seg. Til nå har bekjempelse av fremmede uønskede arter hatt et stort fokus i restaureringsprosjektene, mens fokuset framover vil i økende grad være på revegetering med ønskete arter. Det er behov for spesialkompetanse og bedre kapasitet i oppfølgingen. Vi ser behov for en fastere prosjektorganisering av arbeidet, slik som vi har for myrrestaureringsprosjektene, med større kapasitet til styring av prosjektene hos Statsforvalteren.

3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Vi har også i 2023 videreført arbeidet med å stramme inn kravene ovenfor våre virksomheter, og da spesielt krav knyttet til utslipp til vann. Dette er i hovedsak på bakgrunn av IED-krav for enkelte bransjer og for å imøtekomme helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden.

Statsforvalteren har i de siste årene hatt spesielt fokus på utslipp av urensset avløp. Kunnskapsgrunnlaget vi sitter med er blitt betydelig bedre og svært mange av kommunene våre har en større bevissthet rundt utfordringer og jobber nå bevisst med tiltak for å bedre situasjonen. Det er for tidlig å si noe om

effekten av vår innsats her, utover at kommunen og virksomhetene nå jobber med etablering av bedre rensesystemer.

Vi har også hatt stort fokus på tiltak i sjø og utslipp fra anleggsarbeider, og stilt krav og fulgt opp bransjen med formål om å redusere utslipp til miljø.

Regionale miljøkrav i jordbruket ble innført i Oslo, nye Akershus og nye Østfold fra 01. januar 2023, og i 2023 har vi utarbeidet grunnlaget for å utvide forskriftens virkeområde til å gjelde arealer i Buskerud og Hadeland. Miljøkravene har ført til at andelen arealer som høstpløyes har gått ned, noe som har redusert avrenning av jord og næringsstoffer til vann og vassdrag.

Vi har det siste året prioritert bruk av ressurser innen forensing for å sikre gode tilbakemeldinger i plansaker som omhandler industri og avløp. Vi kommer tidligere og tydeligere inn i planprosessene på dette området. Dette gjør at planlagte utbygginger legges på egnede områder som igjen medfører reduserte utslipp og miljøfargingelse.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.4.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering, er godt regulert.

Forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket, med virkeområder i Oslo, nye Akershus og nye Østfold fylker, trådte i kraft 01. januar 2023. Kravene i forskriften vil bidra til å redusere forurensning fra jordbruksarealer til sårbare vannforekomster.

Vi har i løpet av 2023 gitt seks nye tillatelser til utslipp av kommunalt avløpsvann etter ny mal (dvs. med oppdaterte krav iht. forurensningsforskriften kap. 14). Alle disse tillatelsene var til kommuner (Lillestrøm, Hurdal, Nesbyen, Gol, Kongsberg og Øvre Eiker). To av kommunene har fått krav om nitrogenfjerning. Disse kommunene er i gang med å bygge nye avløpsrenseanlegg med ferdigstillelse i 2029 for Kongsberg kommune, og 2026 for Øvre Eiker kommune. De andre kommunene har enten allerede bygget oppgraderte biologiske rensetrinn, eller er i prosess med dette. Dette vil på sikt bidra med å redusere tilførselen av organisk stoff, fosfor og nitrogen til resipientene.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	0	0	629	118

I hht vannforvaltningsplanene er det en ambisjon å nå miljømålene for alle VF innen 2033. Det er vanskelig å vite hvor realistisk dette målet er fordi tiltak mot eutrofi har lang responstid i økosystemene. Vi vet at tiltakene har effekt, men ikke hvor raskt det vil gi måloppnåelse for tilstanden i VF. Reviderte regionale miljøkrav ble gjeldende fra 2024 i store deler av fylkene Østfold og Akerhus. Miljøkrav for deler av Buskerud vil vedtas ila 2024

Oppdaterte tillatelser (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)

Rapportere på

En større andel av virksomhetene i fylket som er omfattet av EUs industriutslippsdirektiv, har oppdaterte tillatelser i tråd med Best Available Techniques (BAT)-konklusjoner

Hovedfokuset for 2023 har vært på områdene næringsmiddel (BAT-FDM) og avfallsbehandling (BAT-WT), hvor fristene for å implementere BAT-krav i tillatelser etter forurensningsloven har utløpt i henholdsvis 2022 og 2023. På næringsmiddel er det i 2023 blitt oppdatert 3 tillatelser og det gjenstår å endre 2 tillatelser. Vi forventer å ferdigstille arbeidet i 2024. På avfallsbehandlingsanlegg har vi i 2023 endret 10 tillatelser og det gjenstår å endre 15 tillatelser. Vi er godt i gang med arbeidet på de gjenstående tillatelsene, men forventer ikke at dette vil bli ferdigstilt i løpet av 2024. Bakgrunnen for at det har tatt lang tid, og fortsatt vil ta noe lengre tid enn ønskelig, er utfordringer knyttet til våre ressurser. Vi har opplevd høy turnover og økt langtidssykefravær i 2023, som har redusert hastigheten på arbeidet.

Det arbeidet som er gjennomført med implementering av BAT-kravene i tillatelser har ført til mer presise og strengere tillatelser. Dette innebærer at virksomhetene får bedre kontroll på sine utslipp og til redusert forurensning. Virksomhetene som er omfattet har fått likere krav i sine tillatelser, som har ført til noe mer positiv holdning til de strenge kravene. Virksomhetene i de ulike bransjene kan være svært ulike og ha et ulikt utgangspunkt når de jobber med tiltak for å overholde BAT-kravene. I næringsmiddelbransjen er det framfor alt utslipp av næringsstoffer som reduseres, blant annet gjennom økt fokus på å minimere produktrester til avløp.

For avfallsbehandling har vi lagt oss på det strengeste nivået for regulering i BAT, etter instruksjon fra Miljødirektoratet. Nå som industriutslippsdirektivet skal oppdateres og alle medlemsland skal legge seg på det strengeste nivået, har vi spart oss mye arbeid for framtiden med at vi har gjort dette arbeidet i fjor og foregående år.

3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene

Vi følger tett med på kommuneøkonomien, og jobber for å skape en god og tiltsbasert dialog med kommunene, slik at terskelen for å ta kontakt med oss og be om veiledning er lav.

Hittil har kommunene klart å styre kommuneøkonomien på en fornuftig måte og vi har ingen kommuner oppført på ROBEK. Imidlertid er den økonomiske situasjonen fremover bekymringsfull for flere.

Lenger ned på dette rapporteringspunktet gir vi en status om kommuneøkonomien i vår region.

Informasjonsarbeid- felles for alle kommuner:

I forbindelse med statsbudsjett og revidert nasjonalbudsjett skriver vi informasjonsbrev til kommunene våre. Her samler vi de viktigste sakene og hovedpunktene, slik at kommunene på en enkel og rask måte mottar aktuell informasjon. Dette er informasjon som kommunene bruker i sine styringsdokumenter. Vi prøver også å komme med råd og påminnelser der det er hensiktsmessig.

Vi arrangerte en digital statsbudsjettsamling for kommunene våre samme dag som budsjettet ble lagt fram. Her ble også kommunenes økonomiske situasjon gått igjennom med klare økonomiske anbefalinger fra oss. Vår erfaring med samlingen var at mange flere deltok og med ulik fagbakgrunn og roller, men at det var vanskelig å få til en god toveis dialog. For å få til en samling samme dag som budsjettet legges frem er vi helt avhengig av at departementet fortsetter å dele informasjon med oss på forhånd.

Viktigheten av sunn og god økonomiforvaltning fikk også plass på forventningsbrevet vårt til kommunene for 2023. Dette er et brev som belyser viktige temaer og forventninger som regjeringen har til kommunene og oss, og skal være med på å skape et godt grunnlag for vår dialog gjennom året. Brevet er ment både for administrasjonen og politikerne i kommunene.

Vi utarbeider også KOSTRA- nøkkeltallsheftet to ganger i året basert på foreløpige- og endelige tall. I analysen beskrives og forklares regnskapsresultater de siste fem årene for nøkkeltall, som netto driftsresultat, disposisjonsfond, lånegjeld og netto renteeksponert gjeld. Vi kombinerer denne regnskapsinformasjonen med befolkningsutviklingen og ser dataene i sammenheng. Informasjonen blir både fremstilt i tabell og i kart.

Veiledningsarbeid- rettet mot enkelt kommuner

Generell veiledning gis løpende gjennom henvendelser og saker, enten på eget eller etter kommunenes initiativ. Felles for all veiledning er å opplyse kommunene om gjeldende regelverk og hjelpe de til å forvalte kommuneøkonomien på en bærekraftig måte.

På eget initiativ har vi gitt råd og veiledning til enkelt kommuner, som har utfordrende økonomiske situasjon. Vi har avholdt egne møter om:

- skjønnsmidler til ekstremværet HANS
- utgiftskrevende forhold i kommunen
- prosjektskjønn.

Vi utarbeider hvert år en ROS-analyse av kommuneøkonomien. I analysen legger vi vekt på historiske regnskapsresultater de siste fem årene målt ved netto driftsresultat, disposisjonsfond, lånegjeld og netto renteeksponert gjeld, sammen med tall fra budsjettåret og økonomiplanperioden. Denne interne analysen brukes blant annet i dialogen med kommunene på økonomifeltet.

Det gis også tilbakemeldinger på kommunale planstrategier der det er hensiktsmessig for at kommunene kan planlegge godt for framtida med de ressursene de har til rådighet.

På forespørsel fra kommune har vi blant annet gitt veiledning om regnskapsrapporteringen i KOSTRA, enkeltsaker i forbindelse med framleggelsen av statsbudsjett og revidert nasjonalbudsjett, garantisaker med mer.

Vi deltok også på budsjettkonferanse for en kommune hvor det ble holdt et innlegg for kommunestyret om kommunens økonomiske situasjon, hvilke muligheter som finnes for å sikre økonomisk bærekraft og hvem som har det overordnede ansvaret for kommuneøkonomien.

Status på kommuneøkonomien i regionen

Med utgangspunkt i kommunenes regnskap for 2022 ser vi at den økonomiske situasjonen er stram for mange, selv om resultatene er påvirket av mange forhold på inntekts- og utgiftssiden og det er store variasjoner mellom kommuner.

I motsetning til i fjor hvor alle kommunene hadde positive netto driftsresultater er spredningen i resultatene større i 2022, hvor flere kommuner har negative resultater. Dette til tross for at det også i 2022 ble en høy merskattevekst som først ble kjent mot slutten av året, og det var andre ekstraordinære forhold i omløp (pandemien, flyktninger, strømpriser m.m), som for noen medførte betydelige utgifter, men også ekstra inntekter. Vi er spesielt bekymret for de kommuner, som selv etter god inntektsatilgang, fortsatt har meget lave eller negative driftsresultater. Dette kan tyde på en økende ubalanse i driften.

På grunn av flere gode år bak seg med høy merskattevekst og gode driftsresultater har et flertall av kommunene fått styrket disposisjonsfondene sine. I 2022 ser vi imidlertid en beskjeden oppgang av kommunenes disposisjonsfond. Det er dermed ikke alle som er godt nok i stand til å håndtere de negative utslagene i økonomien i form av kostnadsprekk og inntektssvikt på en kontrollert måte. Den høye prisstigningen, renteoppgangen, mangel på arbeidskraft og en innstramning i økonomien gjør at vi er usikre på hvor godt rustet den enkelte kommune er for framtiden.

Mange av kommunene har også en høy lånegjeld. Utviklingen kan delvis begrunnes med at flere av kommunene i regionen er i vekst og derav må foreta nødvendige investeringer i kommunal infrastruktur. Dette gjelder imidlertid ikke alle kommuner med høy gjeldsbelastning. Uansett årsak er alle kommuner med høy gjeld nå sårbare for de stadige renteoppgangene og bindinger det legger på driften. Dette slår allerede kraftig inn i det økonomiske opplegget.

Mange av kommunene jobber med omstilling og effektivisering for å skape nødvendig økonomisk handlingsrom for å styrke sin drift og tjenester. Dette gjelder også kommuner med gode inntektsforutsetninger og som er i vekst.

God oppfølging av kommuner som er i eller står i en situasjon der de kan komme i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i eller står i en situasjon der de kan komme i ROBEK.

I 2023 hadde vi fortsatt ingen ROBEK kommuner i regionen.

For generell oppfølging av kommunene viser vi til omtalen under «God økonomiforvaltning i kommunene».

Gjennom følgende arbeid har vi oversikt over kommuner som står i fare for å bli oppført på ROBEK- registeret:

- gjennomgang av årsbudsjett, økonomiplan, årsregnskap og tertialrapporter
- utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalyse av kommuneøkonomien
- utarbeidelse av nøkkeltallsheftet basert på KOSTRA-tall

Kommuner som er ROBEK kandidater blir primært fulgt opp av oss gjennom råd og veiledning, og møtevirksomhet. I vår løpende dialog med kommunene vektlegger vi den økonomiske situasjonen kommunene står i, og påpeker alvoret i det. De kommunene som er i en anstrengt økonomisk situasjon, anser vi for å være godt kjent med dette. Som nevnt over jobber kommunene med omstilling og effektivisering for å få kontroll på den negative utviklingen, men med mange ekstra utfordrende forhold i 2022 er denne snuoperasjonen nå mer krevende enn før.

Flere kommuner peker på økende kostnader til særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester, som et utfordrende området. På den ene siden ønsker kommunene å gi mottakere som har krav på omfattende helsetjenester et godt tjenestetilbud, men på andre siden ser begrensninger i eksisterende tilbud i kommunen, rekrutterings- og kompetanseutfordringer samt manglende eller delvis finansiering av tjenester.

Vi bruker våre tilbakeholdte skjønnsmidler for å bistå kommunene økonomisk, når de står i vanskelige utgiftskrevende forhold, som ikke fanges godt nok opp av inntektssystemet og gjennom andre faste tilskuddsordninger. Midlene tildeles både etter søknad fra kommunene og basert på vår egen oppfølging av kommunene.

Det er vanskelig å mene noe konkret om iverksatte tiltak fra oss og konkret effekt av disse på kommunenes økonomi. Men summen av tiltakene våre mener vi bidrar til bevisstgjøring av den faktiske økonomiske situasjonen i kommunene, noe som er vesentlige for å få til et endringsarbeid i kommunene. Dette er noe vi kommer til å fortsette med.

Redusert merforbruk i kommuner som har slitt med store underskudd over tid. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Redusert merforbruk i kommuner som har slitt med store underskudd over tid.

Dette rapporteringspunktet er ikke aktuelt for oss, da vi ikke har kommuner innmeldt på ROBEK registeret i 2023.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Vi bruker KOSTRA aktivt i dialogen med kommunene, herunder når vi holder innlegg for dem. Det er spesielt utviklingen i de lange tidsseriene og sammenlikningen mellom kommuner, som gjør dataene interessante. Men for å ta i bruk dataene må de være troverdige, altså at de er rapportert rett og er fullstendige. Vi har derfor også fokus på kommunenes innrapportering og følger dette opp med hver enkelt kommune.

Når vi foretar en gjennomgang av økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning ser vi etter om og hvordan kommunene bruker KOSTRA- data som styringsinformasjon. Med finansielle måltall, som ofte er basert på nøkkeltall fra SSB kan man trygt si at KOSTRA blir brukt av alle kommuner. Imidlertid har noen kommuner litt å gå på da koblingen mellom utviklingen i finansielle måltall og hva som skal til for å oppnå sunn og bærekraftig kommuneøkonomi ikke alltid er knyttet sammen. De kommunene dette gjelder blir særskilt fulgt opp.

På tjenesteområder ser vi at KOSTRA blir brukt i kommunenes plan- og strategidokumenter, spesielt for å få fram mulig eller teoretisk effektiviseringsgevinst. Kommunene bruker også rangeringer (Kommunal Rapports Kommunebarometeret, NHOs Kommune- NM, Agenda Kaupangs Kommuneindeks og UNICEFs Kommuneanalyse m.m.), som delvis er basert på KOSTRA, for å få fram hvordan de ligger an i forhold den til mest effektive kommunen i kommunegruppen. Basert på informasjon i rangeringen utarbeider noen kommuner konkrete tiltak på bakgrunn av analysene om ønsket utvikling, mens andre kommuner kun konstaterer muligheten for forbedring og stopper der.

3.1.1.11 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Økologisk jordbruk. Fordi vi har en egen «Handlingsplan for økt økologisk forbruk, omsetning og forbruk» i Oslo og Viken har vi en reell mulighet til å koordinere og påvirke økologiske tiltak. Målet med handlingsplanen er å synliggjøre og koordinere økologiske tiltak fra partnerskapet, organisasjoner og andre samarbeidspartner fra det offentlige og private. Vi har høste anerkjennelse fra andre fylke for vår handlingsplan og vi mener den har gitt en tydelig effekt og løftet økologi opp som et viktig tema også i arbeidet med næringsutvikling hos oss. Vi mener at dette arbeidet på sikt vil gi øket norsk

produksjon og omsetning av økologiske landbruksvarer.

Urbant landbruk er en god arena for å spre kunnskap om og skape forståelse for landbruk til mange også utenfor landbruket. Det knytter også matproduksjon til et sosialt, selverbergings- og beredskapsperspektiv. Vi deltar aktivt i en rekke prosjekter der flere er knyttet til markedshager med næringsutvikling som mål. Dette gjelder: «Robust småskala grønt», «Grønnsaksproduksjon og anna dyrking i Fjellandbruket», «Inkubator Viken» og «Styrking av småskala grønnsaksdyrking gjennom direkte salgskanaler og produsentsamarbeid». Effekten er at antall markedshager i fylket er økende, og dette gir et godt bidrag til et økt lokalt matmangfold. Landbruksavdelingen og utdanningsavdelingen samarbeider om nettverksbygging og forankring av skolehagene som en god praktisk arena for levende læring og forståelse for landbruk blant barn og unge. Vi samarbeider tett med prosjekter som «Dyrk framtida» og «Grønne klasserom».

Inn på tunet (IPT). For å løse vårt felles oppdrag om å synliggjøre IPT, har vi etablert en tverrfaglig gruppe for Inn på tunet. Faggruppa har laget en felles handlingsplan med tilhørende samarbeidsmøter. Der samarbeider vi om tiltak for å synliggjøre og gi kunnskap om IPT. Vårt arbeid med IPT-løftet for personer med demens har gitt oss en anerkjennelse og mulighet til å ha et speilet fokus på dette sammen med helseavdelingen. Vi har planlagt en intern studietur for alle som et kompetansetilbud. Helseavdelingen og utdanningsavdelingen planlegger nå webinarer for å synliggjøre IPT som en aktuell tjeneste for henholdsvis personer med demens og elever med enkeltvedtak. Videre formidles informasjon om IPT på avdelingenes fagkonferanser. SFOV samarbeidet med Ldir om planlegging og gjennomføring av avslutningskonferansen for hele Inn på tunet-løftet. SFOV har en rekke henvendelser fra kommuner som ønsker informasjon om IPT. Disse følges opp på ulikt vis etter hva som etterspørres. SFOV sine fagavdelinger står sammen om å spre informasjon om IPT via de kanalene vi har tilgjengelig. Vi mener at dette arbeidet på sikt vil gi økt tilbud og bruk av IPT-tjenester.

Skogbruk Statsforvalteren har gjennomført to møter i Kontaktutvalget for skogbruk i Oslo og Viken i løpet av 2023. Saker som budsjett for fylkesinntrukne rentemidler, NMSK-midler til kommunene og ulike beredskapstemaer har vært på dagsorden. Blant annet har vi brukt Kontaktutvalget aktivt i forhold til forankring av beredskapsplan for stor granbarkbille. Oppfølging av ny Handlingsplan for skogbruk i Oslo og Viken 2021-25 har vært et sentralt tema. Det er etablert 5 skogregioner for å kunne nå målene i vår handlingsplan. Det er inngått formelt samarbeid med Viken fylkeskommune med skogbruk og klima som tema (prosjekt Klimasmart Skogbruk). Økt aktivitet innenfor fagtemaet ungsogopleie er vår felles satsing.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Mat og drikke med lokal identitet, Landbruksbasert reiseliv. SFOV bidrar med faglig spisskompetanse og samarbeider med regionale aktører gjennom blant annet saksbehandlerforum i Viken (IN, SF og Viken fk), ulike prosjektgrupper og styringsgrupper (Kompetansenettverket for lokalmat Øst, matnettverk som Guldkorn og Romeriksmat, prosjekt Strengt2Food hos OsloMet, m.fl.). Vi bidrar også med vår henvisningskompetanse og er kontaktpunkt for bonden/etablererene. Videre bidrar vi med kompetanse gjennom deltakelse i prosjekter for å bygge sterke mat- og reiselivsregioner: 1) Koordinering av en operativ arbeidsgruppe i prosjektet «Større arrangementer som lokalmatarena» hvor NTW 2023 i Oslo og Akershus var testarena. Gjennom prosjektet samarbeidet SFOV med matnettverkene Guldkorn, Bondens Marked og HANEN, samt Visit Oslo og Visit Greater Oslo som arrangører 2) Deltar i styringsgruppe og arbeidsgruppe i Fjellnettverkets "Mat og opplevelser i fjellet". Gjennom vår kompetanse og vårt aktive bidrag inn i ulike nettverk bidrar vi til å nå Matnasjonen Norges målsettinger.

Matgledekorpsset. Matgledekorpsset var avsluttet i 2023, men vi bidro med kunnskapsoverføring til fylkene som startet opp dette året.

Kompetansebygging for kommunene. Vi har sammen med Innovasjon Norge Oslo Viken og Viken fylkeskommune, arrangert tre ulike studieturer og en to-dagers samling med tema næringsutvikling i landbruket, for ansatte på landbrukskontorene, næringsssjefer- og konsulenter, samt andre relevante ansatte i kommunene. Målet var å inspirere til fokus på økt verdiskaping i landbruket, samt øke kompetanse innen lokalmat, landbruksbasert reiseliv, urbant landbruk og Inn På Tunet, og på den måten styrke kommunens ansatte i rollen som rådgiver og førstelinjetjeneste. Vi tror dette vil ha positiv effekt for den landbruksbaserte næringsutviklingen i fylkene våre.

Utfordring for å sikre tilstrekkelig måloppnåelse. SFOV ser en utfordring med fordeling av ansvar, midler og oppgaver i partnerskapet. Tilgjengelige ressurser (midler og kompetanse) matcher ikke alltid en overordnet tildeling av ansvar og oppgaver. Viken fylkeskommune har nødvendigvis hatt ressurser og fokus bundet opp i overgangen til tre nye fylker og etableringen av nye organisasjoner. Vi samarbeider godt i regionalt partnerskap og virkemiddelapparat, men er også avhengig av å fordele ansvar og oppgaver ufra til enhver tid tilgjengelige ressurser og kompetanse – til beste for næringen. Dessverre måtte vi i fellesskap blant annet avstå fra å melde interesse til IGW 2024 for våre to mat- og reiselivsregioner grunnet ressursituasjonen og knappe frister.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

Vi har siden vi fikk oppdraget i mars i år fulgt opp kommunene jevnlig for å følge fremdriften i arbeidet. Oppfølgingen skjer primært gjennom påminnelser/purringer til kommunene i vårt ukentlige informasjonsbrev til kommunal landbruksforvaltning, og eventuelt på enkeltkommuner ved behov. Vi har satt fristen til kommunene for gjennomføring for begge ordningene til 1. november for å ha tid til å purre opp.

I forbindelse med forvaltningskontrollen av kommunene har vi en egen post der vi ser på kommunens historikk for gjennomføring av disse to ordningene de har ansvaret for. Anbefalinger og avvik er gitt i den forbindelse.

I og med at forskrift om berekraftig skogbruk er endret fra nyttår vil vi etter vi ha fått oppdragsbrevet for 2024 holde et Teamsmøte med kommunene om ikke Landbruksdirektoratet kommer med et nasjonalt tilbud.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall slutført pr. 30.6	Antall slutført pr. 30.11	Antall ikke påbegynt 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	325	100	306	19	245
Foryngelseskontroll	522	150	430	17	430

Tidlig snøfall månedsskiftet okt/nov som ble liggende i høyden er hovedårsak til at resultatkartleggingen ikke er komplett.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2023	0	0
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)		
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2024	1	

Vi har de senere år vært så fornøyd med kommunenes gjennomføring av de 2 ordningene at vi ikke har sett det nødvendig å holde fellesmøter eller møter/befaring med enkelt kommuner utover at SFOV har gjennomført kontrollene i kommunal- og fylkeskommunal skog.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Vi anser at kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene i skogbruket er tilfredsstillende. Dette viser også resultatene fra forvaltningskontroll av skogordningene på kommunenivå og eksternt revisjon av skogfond i utvalgte kommuner.

Vi har i 2023 prioritert dialog, fagkurs og kontroll av virkemiddelbruk opp i mot infrastruktur. Vi opplever at dette generelt har gitt god resultatoppnåelse i kommunene.

Alle tildelte tilskuddsmidler innenfor infrastruktur ble utnyttet i 2023. For skogkultur ble 80 % av tildelte tilskuddsmidler utnyttet, resterende andel ble omdisponert og benyttet til infrastruktur tiltak.

Vi opplever færre henvendelser fra forvaltningen om skogfond, fordi vi informerer godt i ukentlige informasjonsbrev og på nettsidene våre.

Ungskogpleieaktiviteten er på et veldig lavt nivå, med om lag 70 000 daa i 2023. Vi har forankret prosjektet "Klimasmart skogbruk med satsning på ungskogpleie" i samarbeid med kommunal landbruksforvaltning og skognæringa, med mål om å øke arealet det utføres ungskogpleie på. Vi har gjennomført samlinger og kommunene har laget aktivitetsplaner med tiltak for 2024 og 2025.

For 2024 vil vi derfor sette fokus på økt aktivitet og resultatoppnåelse innenfor tiltaket ungskogpleie (avstandsregulering). Vi anser dette som en viktig oppgave i klimaperspektiv, samtidig som det legges til rette for utvikling av kvalitetsskog.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	29	29	0
Skogkultur	51	51	0
Miljøtiltak	15	15	0

Oslo og Viken består av totalt 52 kommuner. "Antall kommuner i fylket" angir antall kommuner som har benyttet ordningen i 2023. "Med mulighet for forbedring" angir antall kommuner som har benyttet ordningen i 2023, som vi mener har et forbedringspotensial. I tillegg til disse kommer egentlig alle de kommunene som ikke har benyttet den enkelte ordning, men som med stor sikkerhet har et potensial for å utnytte ordningen. Dette gjelder spesielt ordningen "Infrastruktur". For ordningen "Miljøtiltak" vil vi anslå at omkring 1/4 av kommunene har saker som kunne falle innenfor ordningen det enkelte år.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	29	29	0
Skogkultur	51	51	0
Miljøtiltak	15	15	0

Statsforvalteren anser at virkemidlene (skogfond og tilskuddsmidler) har gitt forventet resultat for skogbrukets infrastruktur og oppbygging av fremtidig kvalitetsskog. For infrastruktur benyttes hovedandelen av virkemidlene til oppgradering/ombygging av eksisterende skogsbilvegnett. For skogkultur benyttes hoveddelen av virkemidlene på tiltaket ungskogpleie.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Vi har avholdt kurs i skogfond for nyansatte i forvaltningen. Vi har oppfordret de fem skogregionene (kommunene) til å arrangere fagsamlinger for skogeiere, med spesiell vekt på ungskogpleie og de økonomiske virkemidlene knyttet til dette som følge av mer midler til formålet nasjonalt. Samtlige skogregioner har hatt fokus på dette, med god oppslutning på sine regionale arrangementer for skogeiere.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Vi har avholdt "innføringskurs" innen tematikken for nyansatte i kommunal forvaltning. Kurset er spesielt rettet mot funksjonalitet i fagsystemet ØKS.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Kommunene er informert om ordningen (nasjonal pott). Kommuner som har tatt kontakt i forhold til ordningen er gitt veiledning. Utover dette er det ikke gjennomført spesifikke tiltak.

3.1.1.12 Bærekraftig landbruk**Økologiske tiltaksplaner i Oslo og Viken**

Vi koordinerer arbeidet med «Handlingsplan for økt økologisk produksjon, omsetning og forbruk i Oslo og Viken 2022-2026» og har i 2023 laget to tiltaksplaner som synliggjør ulike økologiske initiativer og prosjekter som aktører i vår region gjennomfører, alt for å sikre fremdrift for mer økologisk landbruk i vår region. Vi har også gitt innspill til LMD sin revidering av Nasjonal strategi for økologisk jordbruk 2018-2030 der vi, liksom flere andre aktører, etterspør et nasjonalt tallfestet mål for økologisk matproduksjon og tilknyttede satsingsmidler. Vi har gitt tverrfaglig support til kollegaer i Vestfold og Telemark i deres arbeid med å lage en egen økologisk handlingsplan for sin region. Aktivt arbeid med tiltaks- og handlingsplan resulterer i også i økt økologisk matforbruk i eget embete. Økologisk er nå et prioritert tema som faller inn under vårt [Klima og miljøprogram \(KMP\)](#) som bønder, rådgivere mfl. kan søke prosjektmidler fra.

Effekten av arbeidet vårt øker sjansene for å nå målet om 10% økologisk areal i Oslo og Viken innen 2027 slik beskrevet i vår økologiske handlingsplanen. Et annet mål med planen er å redusere importen av økologisk mat og erstatte den med norskprodusert økologisk mat. Økologisk matproduksjon fungerer også som en spydspiss i landbruket gjennom sin satsing på god dyrevelferd, det er en matproduksjon uten bruk av kjemiske plantevernmidler og mineralgjødsel. Gjennom å bruke mindre eksterne innsatsfaktorer i produksjonen og i høyere grad gjenbruke reststrømmer på gården, kan økologisk landbruk bidra til et mer bærekraftig landbruk samt en redusert avhengighet av eksterne innsatsmidler og forhold.

En annen effekt av vårt arbeid med økologisk matproduksjon er økt kunnskap ute i kommunene, men også internt og hos andre aktører og embeter. Det skal forhåpentligvis også bidra til at et nasjonalt, tallfestet mål for økologisk matproduksjon blir gjeninnført i Norge, noe som våre naboland samt nesten alle land i Europa har hatt i flere år.

Bedre jordhelse i landbruksjord og arbeid over embetsgrenser

Landbruksavdelingen har i 2023 fortsatt arbeidet innen jordhelse og karbonbinding i jord, i tråd med Nasjonalt program for jordhelse. Arbeidet er tverrfaglig med månedlige møter i en felles kompetansegruppe for jordhelse, sammen med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Viken fylkeskommunes jordhelseinitiativ "Jordløftet". Gruppen har i 2023 gjennomført gårdsbesøk i juni og oktober. Kompetansegruppen koordinerer nye jordhelse- og karbonbindingstiltak i sine respektive regionale miljøprogram (RMP). Vi har gjennomført webinar og praktisk kurs i anledning av nytt RMP tiltak "Egenprodusert kompost". Deltakere har vært bønder, lærere, kommune- og embetsansatte samt ansatte i landbruksrådgivingen. Vi har også deltatt inn med kompetanse i fylkeskommunens satsing "Jordløftet". Effekten av arbeidet innen jordhelse og karbonbinding i jord er økt samordning mellom Statsforvalterembeter samt mellom embetene og fylkeskommunen. Arbeidet bidrar også til økt kompetanse om jordhelse og karbonbinding hos kommuner, produsenter og andre deltakere gjennom våre åpne webinar og kurs. Vi merker en klar effekt av vårt arbeid ute i landbruksnæringen, der det er mer fokus på jord, jordhelse og jordliv ifm produksjonen av mat.

Nydyrking

Nydyrking er viktig for å øke arealgrunnlaget for norsk matproduksjon. Landbruksavdelingen har gitt uttalelse til 44 søknader om nydyrking i 2023. Det er 14 færre enn året før. Av disse har vi anbefalt at 13 søknader for nydyrking ikke godkjennes eller avgrenses av kommunen, med bakgrunn i at ulempen for natur- og kulturlandskapsverdiene ble vurdert høyere enn de landbruksmessige fordelene. Vårt arbeid er å bistå kommunene med kompetanse og veiledning i avveining mellom natur- og kulturlandskapsverdier og behovet for økt norsk matproduksjon. Vi har også behandlet tre klagesaker, der den ene gjelder klage på avslag på dispensasjon fra forbud mot nydyrking av myr. Nydyrking gir øket jordbruksareal som videre gir øket matproduksjon.

Autorisasjonsordningene for plantevern og gnagermidler

Vi har ansvaret for at det holdes autorisasjonskurs for plantevernmidler og gnagermidler med avsluttende eksamen i vår region. Vi har per i dag tre godkjente kursarrangører som holder kurs, og vi er ansvarlige for eksamen. Autorisasjonsordningene innebærer mye administrativt arbeid, og Mattilsynet legger dårlig til rette for å effektivisere arbeidet med ordningene. Koronaen gjorde det administrative enda mer krevende for oss. Vi gjorde derfor store interne grep for å effektivisere eksamensordningen, samt gjorde den mer sikker med tanke på GDPR. Erfaringene fra koronaårene gjorde at vi videreførte opplegget rundt eksamen i autorisasjonsordningene og spesielt for gnagermidler. Det er samtidig åpent for fysiske kurs og eksamener om kursdeltakerne ønsker det.

Selv om vi internt har effektivisert ordningene, så står ikke gebyret vi kan kreve inn per gjennomført eksamen i forhold til tidsbruken vår. Godkjenning av kursarrangører, kursholdere, avtale eksamensdatoer, retting av prøver og registrering i database, innkreving av gebyr og informasjon om autorisasjonsordningene mm. på vår nettside krever en god del ukesverk. Det siste året har vi rettet nærmere 600 prøver for plantevernmidler eller gnagermidler.

Tiltak i beiteområder

Rundt halvparten av kommunene i Viken forvalter denne ordningen. Det er stort behov for midler til elektronisk overvåking som Nofence og radiobjeller,

men også noe til sperregjerder. Det blir stadig færre sauebesetninger og dermed stadig større beiteområde, der det er færre bønder som også er mer alene om tilsyn og sank enn før. Betydningen av disse tilskuddene er derfor økende for å fortsatt beholde de stadig færre foretakene som har beitedyr i utmarka.

CWD-midlene

Av den totale nasjonale rammen, var 6,5 millioner kroner øremerket tiltak knyttet til ekstraordinære kostnader for beitenæringen som følge av tiltak mot skrantesjuka innenfor CWD-sonene. Midlene ble forvaltet av Statsforvalteren i Oslo og Viken i samarbeid med Statsforvalterne i Vestland og Vestfold og Telemark. Vi har hele tiden hatt tett dialog med beitenæringa om bruken av disse midlene. Underveis i behandlingen av søknadene har vi kontinuerlig dialog med Mattilsynet. Vi mottok 44 søknader innen søknadsfristen, hvorav 25 fra Hardangervidda- og 19 fra Nordfjellasonen. Tilskuddssatsen var i år 76 kr/beitedyr uavhengig av CWD-sone. Søknadene ble behandlet i tråd med CWD-soneforskriften og føringer i utlysningsbrevet fra Statsforvalteren. Faktiske kostnader for de gjennomførte tiltakene ble beregnet til nærmere 10 mill. kr i de to berørte områdene. Utbetalt samlet tilskudd inkl. overførte midler fra 2022 var 6,5 millioner kroner. Som følge av brudd på CWD-soneforskriften for tre beite- eller sankelag (avdekket gjennom tilsyn utført av Mattilsynet i 2023), ble samlet avkorting rundt 30 000 kroner. Kompensasjonen er nødvendig og effektiv for å få beitenæringa til å gjennomføre tiltakene som er pålagt gjennom soneforskriften. Disse tilskuddene har en klart positiv effekt for å opprettholde beitenæringa i utmark, og cwd-midlene er veldig viktige for å kompensere noe av kostnadene for beitenæringa som følge av cwd-sykdommen i disse beiteområdene.

Fjellandbruksmidlene

Vi har rapportert på bruken av vår tildelte andel av midlene til Statsforvalteren i Trøndelag som har det koordinerende ansvaret for forvaltning av midlene.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

Regionalt miljøprogram

Regionalt miljøprogram for perioden 2023-2026, og forskrift om regionale miljøtilskudd for jordbruket, Oslo og Viken, ble ferdigstilt i februar. Et arbeid som er gjort i dialog med jordbrukets organisasjoner i Oslo og Viken, våre regionale enheter i Norsk Landbruksrådgivning, og kommunene i Oslo og Viken. Programmet beskriver den ekstra miljøinnsatsen som jordbruket i Oslo og Viken utfører, for å ta vare på våre verdifulle kulturlandskap og kulturelementer, og for å redusere avrenningen av jord og næringsstoffer til våre vann og vassdrag.

Vi har hatt en stor økning i antall søknader om regionalt miljøtilskudd fra i fjor. En økning på 327 søknader tilsvarer at 73 % av de som søker om produksjonstilskudd i Oslo og Viken også søker regionalt miljøtilskudd. Økt tilskuddspott, og vårt informasjonsarbeid mot jordbruksnæringa i Oslo og Viken, ga en klar effekt på søknadsmengde og tiltaksgjennomføring. Det er klart størst økning på tiltak knyttet til vannmiljø. Dette har videre en svært positiv effekt på vannkvaliteten ved at enda mer jordbruksareal nå overvintrer i stubb, som igjen gir redusert avrenning av jord og næringsstoffer til vann og vassdrag.

Vektingen mellom kulturlandskap og forurensning er omtrent som i fjor, og de foreløpige tilskuddssatsene for 2023 ble satt med utgangspunkt i de endelige tilskuddssatsene vi hadde året før, i tillegg til at vi simulerte tenkt økt oppslutning på enkelte vannmiljøtiltak som konsekvens av de regionale miljøkravene som ble innført fra og med 2023. Vi fikk økt øremerket tilskuddspott som skulle gå til å stimulere til økt oppslutning for tiltak mot forurensning til vassdrag og kyst. I samråd med næringsorganisasjonene i jordbruket plukket vi ut enkelte tiltak, de med størst effekt på vannmiljø, som fikk økt foreløpig tilskuddssats som en følge av dette i 2022. Disse tiltakene er videreført med økt tilskuddssats i 2023. Tiltakene som ble særlig prioritert var ingen jordarbeiding om høsten, direktesådd høstkom og høstoljevekster, fangvekster som underkultur og fangvekster sådd etter høsting.

Det er svært viktig at Oslofjordtillegget ikke blir et blaff, men at det gis forutsigbarhet over år ved at dette vil være et bidrag for å stimulere til fortsatt økt oppslutning om tiltak som er viktige mot forurensning til vassdrag og kyst. Forutsigbarhet for jordbruksforetakene i hva de får utbetalt i tilskudd er viktig for oppslutningen av miljøtiltakene. Dagens fordelingsnøkkel for regionale miljøtilskudd ivaretar ikke vannmiljøet på en god nok måte.

Kulturlandskap. En av hovedutfordringene i vår region er tap av kulturlandskap som følge av gjengroing. Bratt areal er mer krevende å høste maskinelt enn flattere areal og har lettere for å gå ut av drift. Tilskudd er derfor et viktig bidrag til fortsatt drift av slike arealer. Ordningene under miljøtema kulturlandskap har stabil oppslutning, med en økning for beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark og utmark. Effekten av tiltakene er åpne kulturlandskap og at særegne kulturlandskapselementer ivaretas.

Biologisk mangfold. Tilskudd til soner for pollinerende insekter har fått veldig god oppslutning i fireårsperioden, fra ca. 10 mil da tiltaket ble innført i 2019 til ca. 90 mil i 2023. Oppslutningen fortsetter å øke selv om vi har en maksbegrensning på hvor mange meter soner hvert foretak kan få tilskudd for. Effekten av tiltakene er økt biologisk mangfold og et mer variert jordbrukslandskap.

Kulturminner og kulturmiljøer. Vi har siden 2020 hatt et ekstra fokus på tiltaket drift av seter for å bremse den nedgangen vi har sett i antall setre i drift over en lengre periode. Vi ser nå at jordbruksavtalepartene også styrker innsatsen for drift av seter, med en nasjonalt bestemt minimums tilskuddssats. På tross av at vi har hatt en høy tilskuddssats for drift av seter over flere år, så vi en nedadgående trend på antall setre i drift i fireårsperioden, fra 80 setre i 2019 til 68 setre i 2022. I 2023 har derimot antallet setre i drift økt til 70, hvorav 8 av disse også utløser tilskudd som besøksseter. De øvrige ordningene under miljøtema kulturminner og kulturmiljøer har hatt økt oppslutning i 2023. Prioriteringene vi har gjort mener vi har bidratt til å synliggjøre og øke bevisstheten rundt tradisjonelle driftsformer og kulturhistoriske verdier i jordbrukets kulturlandskap.

Avrenning til vann. Avrenning av jord og næringsstoffer til vassdragene er en stor miljøutfordring i Oslo og Viken. Vi har store areal åpne åker og

erosjons- og flomutsatt areal under marin grense. Det er tegn til positiv utvikling på forurensningssiden i flere vannområder, men med klimaendringene og et stadig bedre kunnskapsgrunnlag, ser vi likevel at behovet for tiltak mot vannforurensing i kornområdene bare øker.

Vi ser i 2023 en svært stor økning i oppslutningen rundt ingen jordarbeiding om høsten, fra 687155 dekar i 2022 til 974424 dekar i 2023. Det tilsvarer at 70 % av totalt areal omsøkt som korn i søknad om produksjonstilskudd ligger i stubb i våre områder. På tross av en våt høst har vi en økning i direktessådd høst Korn og høstoljevekster. Grasdekt kantsone i åker har også økt fra 110 mil i 2022 til 115 mil i 2023. I tillegg fikk det nye tiltaket kantsone i eng en bra oppslutning på ca. 18 mil.

Økt oppslutning rundt vannmiljøtiltakene i vår region har en klar sammenheng med Oslofjordtillegget (de øremerkede tilskuddsmidlene til vannmiljøtiltak rettet mot Oslofjorden). Økte bevilgninger til vannmiljøtiltak vil også være påkrevd for å oppnå økt oppslutning om egne miljøtiltak på grønnsaksarealene i nedbørsfeltet til Oslofjorden. Disse arealene bidrar under ugunstige forhold med et vesentlig større bidrag av jord og lettløselige næringsstoffer (særlig nitrat) enn arealandelen skulle tilsi.

Utslipp til luft. Vi ser en liten nedgang i areal der nedfeller og nedlegger brukes som metode for å spre husdyrgjødsel. Og en noe mindre nedgang i bruk av tilførselsslange. Tiltaket bidrar til mer miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel og mindre jordpakking, som igjen medfører redusert utslipp av lystgass.

Plantevern. Ugrasharving i korn og frøvekster har en økning fra 18032 dekar i 2022 til 23307 dekar i 2023. Mekanisk ugrasbekjempelse er tilnærmet uendret fra 2022-2023. Effekten er mindre bruk av kjemiske plantevernmidler, noe som igjen er positivt med tanke på mindre plantevernmiddelrester i naturen og i produktene.

Jord og jordhelse. Over tid har det vært stort fokus på fangvekster, og det har blitt brukt mye tid på veiledning og markdager. Arealet der det er sådd fangvekster har holdt seg stabilt fra 2022 til 2023.

Bruk av egenprodusert kompost er videreført som et eget tiltak i forskriften. Tidligere hadde vi kompost som en del av miljøavtale. Vi ser en økt oppslutning om tiltaket i 2023. I 2023 har vi gjennomført kompetansehevingende tiltak om kompostering og resirkulering av reststoffer fra gården gjennom både webinar og praktisk kurs i gårdskompostering med høy oppslutning. Vi har også laget et ekstra veiledningsmateriale for egenprodusert kompost i veilederen for regionalt miljøtilskudd i Oslo og Viken. Effekten av jordhelsetiltakene er å stimulere til høyere karboninnhold i jorda, bedre jordliv, mindre fare for erosjon av jord og grunnlag for mer stabile og høyere avlinger.

Klimarådgiving. 144 foretak søkte på tiltaket klimarådgiving i 2023, det er 78 flere enn året før. Vi forventer at denne øker i årene framover, når tiltaket blir mer kjent for jordbruksnæringa.

Det at antallet søknader om regionale miljøtilskudd øker, viser at ekstra penger har stor effekt, i tillegg til at vi har blitt mer aktive i bruk av SMS for å informere om veiledningsmaterieill og søknadsfrist. Vårt aktive informasjonsarbeid ute ifm arbeidet med regionale miljøkrav har også hatt klar positiv effekt i øket oppslutning også om RMP. De foreløpige satsene for 2023 ga oss et underforbruk av tilskuddsramma. Vi kan derfor justere foreløpige tilskuddssatser litt opp før utbetaling av de regionale miljøtilskuddene. På tross av usikkerheten rundt hvor mye 60/40-regelen ville påvirke arealtallene, traff vi ganske godt med simuleringen.

For at vi regionalt fortsatt skal kunne målrette tiltakene i vår regionale miljøprogram til de miljøutfordringene som er i regionen, mener vi potten må økes vesentlig også for 2024 da vi forventer en ytterligere økning i oppslutning av miljøordningene i fylkene våre.

Regionale miljøkrav

Ny forskrift om regionale miljøkrav for jordbruket i Oslo og Viken trådte i kraft 01. januar 2023. Forskriften skal bidra til å redusere erosjon og avrenning fra jordbruksarealer til sårbare vannforekomster, og den tar også hensyn til utfordringene i Oslofjorden. Virkeområdene ligger innenfor nye Akershus og Østfold fylker, og Oslo. Jordbruksarealene i disse områdene har store utfordringer med erosjon og avrenning av jord og næringsstoffer, selv om det har blitt jobbet lenge og systematisk med både frivillige tiltak og gamle miljøkrav. Disse områdene ble prioritert fordi vannområdene her har jobbet systematisk over lang tid med å oppdatere kunnskapsgrunnlaget i denne delen av regionen.

I 2023 har vi vurdert behovet for å innføre regionale miljøkrav i Buskerud og på Hadeland. Dette inkluderer også Gran kommune, som er tatt med for å gi hele Hadeland muligheten til å ha like krav, uavhengig av fylkesgrensen. Forskrift om regionale miljøkrav for virkeområder i Buskerud og Hadeland har høringsfrist 19. januar 2024, og forskriften vil tidligst tre i kraft våren 2024. Det er Statsforvalteren i Innlandet som avgjør om Gran skal bli en del av virkeområdet til forskriften eller ikke.

Det er fortsatt for tidlig å si noe konkret om effekten av denne forskriften, men vi forventer på sikt en klar positiv effekt for den økologiske tilstanden i ferskvannet og i Oslofjorden, ved at kravene reduserer tap av matjord og næringsstoffer fra jordbruksarealer til vann og vassdrag. Kommunene skal kontrollere minst 5 % av alle jordbruksforetak som er omfattet av regionale miljøkrav i sin kommune. Kommuner har allerede varslet at det har blitt avdekket noen brudd på forskrift om regionale miljøkrav. Vi forventer at kommunens arbeid med kontroll av forskriften vil øke etterlevelsen av miljøkravene framover.

Spesielle miljøtiltak i jordbruker (SMIL) og Drenering av jordbruksjord

Over jordbruksavtalen i 2023 ble det øremerket økning i tilskuddspotten til SMIL som skulle brukes i kommuner med avrenning til Oslofjorden.

Det var stort trykk på hydrotekniske tiltak. Dette gjelder både reparasjoner etter store nedbørsmengder og forebyggende tiltak. Også stort behov for tilskudd til tiltak for å bevare og sikre landbrukets kulturlandskap (beiting, rydding og rehabilitering av beitemark). De reelle kostnadene er ofte vesentlig større enn det opprinnelige kostnadsoverslaget. Områder med KULA-status merker økning i søknader om tilskudd til kulturlandskap og bygninger. Vi ser at økt andel tilskuddsmidler til kommuner som har avrenning til Oslofjorden har hatt effekt. Andelen miljøtema "Avrenning til vann" har økt fra 68 % i 2022 til nærmere 77 % i år (28,4 mill. kr i 2022 til 40,1 mill. kr i år). Sammen med mer drenering av jordbruksjord kan det bidra til bedre agronomi og reduserte

utslipp av klimagasser. De andre miljøtemaene har mottatt tilnærmet samme kronebeløp som i 2022.

Satsene for tilskudd til drenering av jordbruksjord økte med 60 % etter jordbruksoppkjøret i 2023. Vi fikk økt påtrykk om tilskudd til drenering som følge av de økte satsene, endret klima og skader på dreneringer og tette rør etter flommen "Hans". Kombinert med en betydelige prisstigning og et svakt produksjonsår, er det likevel mange som avventer å investere i drenering. På kommunenivå varierer antall søknader ganske mye fra år til år. Flere kommuner melder om et stort etterslep på vedlikehold. Flere kommuner har søknader de ikke får behandlet i 2023 som følge av for lite tilskuddsmidler i Oslo og Viken. Siden vi ikke klarte å imøtekomme behovet for tilskuddsmidler i 2023, forventer vi et ytterligere trykk og behov for midler i 2024.

Vi minner fortsatt om at Oslo og Viken er landets største jordbruksfylke målt i antall daa jord i drift, og med store områder under marin grense. Hele 48 % av landets andel av areal for vekstgruppe korn og 36 % av areal vekstgruppe bær finner vi i dette området. Likevel mottok vi bare 28 % av den nasjonale SMIL-tildelingen i 2022. Behovet for drenering vil nødvendigvis tilta i takt med økt behov for klimatilpasning til større skiftninger i været, høyere årsnedbør og flere episoder med økt avrenning.

Vi henger fortsatt etter når det gjelder nødvendige utbedringer av hydrotekniske anlegg i leirområdene, utbedringer og ivaretagelse av kulturhistoriske verdier og kulturbetinga verdifulle landskap. Likevel skal vi ikke undervurdere effekten oppslutningen om de årlige miljøtiltakene kan ha på lokale vannforekomster og kulturlandskap.

Klima og miljøprogrammet (KMP)

Vi har bevilget midler fra programmet til kommuner, landbruksforetak, faglagene og landbruksrådgivningen. I år prioriterte vi prosjekter som styrker klimavennlig driftspraksis og kunnskap om klimautfordringer i jordbruket.

I 2023 kom det inn 25 søknader og vi har gitt tilskudd til korprogram, markvandring, demonstrasjonsforsøk, kompetanseheving for bedre jordhelse og jordliv, vannmiljø og fangvekster. I tillegg har vi gitt støtte til informasjonsmøter om nytt regionalt miljøprogram og nye regionale miljøkrav. Rundt 1500 bønder har deltatt på disse informasjonsmøtene. Vi antar at det, sammen med blant annet markvandring og møter i regi av NLR (også med støtte fra Klima- og miljøprogrammet), har bidratt til den økte oppslutningen om RMP og lavere konfliktnivå og høyere oppslutning om miljøkravene.

Trendene følger overordna føringer i RMP, med økt fokus på klima og jordhelse. Vi ser at KMP bidrar til å målrette miljøarbeidet i landbruket og særlig til å styrke kunnskapen om klimagassutslipp, karbonbinding og jordhelse. Vi merker også en økt interesse og bevissthet rundt temaet jordhelse. Vi jobber aktivt for at de ulike miljøordningene (KMP, RMP og miljøkrav) skal virke sammen og styrke hverandre.

Vi mener vi har en god og allsidig bruk av midlene som kommer jordbruket og samfunnet til gode. Behovet for midler i KMP er stort. I 2023 har vi mottatt søknader med søknadsbeløp på mer enn det vi har penger til. Vi anslår at behovet for midler de neste årene vil øke betraktelig.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Kulturlandskap	8 %
Biologisk mangfold	6 %
Kulturminner og kulturmiljøer	4 %
Avrenning til vann	69 %
Utslipp til luft	3 %
Jord og jordhelse	10 %
Plantevern	1 %
Miljøavtale og klimarådgiving	0 %
Sum	100 %

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

I 2023 har Statsforvalteren gjennomført eller deltatt på minst 24 møter for å informere de som driver med jordbruk om miljøvirkemidlene, herunder både regionale miljøkrav og regionale miljøtilskudd.

I forbindelse med åpning av søknadsomgangen for RMP, har vi sendt ut SMS til alle foretak som søkte produksjonstilskudd i 2022, for å informere og minne om muligheten til å søke RMP-tilskudd i 2023. Det ble både sendt ut SMS når søknadsomgangen åpnet, og før søknadsfristen gikk ut.

Videre har vi publisert nettsaker og nyhetsartikler om regionale miljøkrav og regionale miljøtilskudd og andre tema på våre egne nettsider, og formidlet informasjon om dette i aktuelle nyhetsbrev til kommunal landbruksforvaltning som sendes 1 gang i uka.

Dette informasjonsarbeidet har gjort foretakene mer kjent med miljøvirkemidlene, noe som har ført til økt tiltaksgjennomføring i 2023. Helt konkret fikk vi i 2023 inn drøyt 327 nye søknader om RMP-tilskudd. Flere av tiltakene i forskrift om regionale miljøkrav samsvarer også med tilskuddsordninger i RMP, noe som også kan være med på å øke oppslutningen til de frivillige miljøtiltakene.

Forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket med virkeområder i Buskerud og på Hadeland, som har høringsfrist 19. januar 2024, vil tidligst gjelde fra 01. mars 2024 og senest fra 01. januar 2025. Denne utvidelsen av forskriften, som i dag gjelder for områder i nye Akershus, nye Østfold, og Oslo, vil bidra til økt miljøinnsats i jordbruket også de kommende årene. I 2024 skal vi også sette i gang prosessen med å vurdere behovet for miljøkrav på arealer der det dyrkes radkulturer.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	57	63,3	62,2	63,1	67	73

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Omfanget av RMP-tiltak har vært stigende de siste fem årene, med størst økning på vannmiljøtiltak. Dette har sammenheng med høyt prioritert informasjonsarbeid ut til jordbruksforetakene, sammen med økte tilskuddssatser, og økt oppslutning på grunn av nye miljøkrav. Areal i stubb har for eksempel økt fra rett under 700 000 dekar i 2022, til rett under 1 000 000 dekar i 2023.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Omfanget av SMIL-tiltak med miljøtema "avrenning til vann" har steget, blant annet på grunn av økt tilskudd til kommuner med avrenning til Oslofjorden. I 2022 lå denne andelen på 68 %, mens den i 2023 var på 77 %.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP antar vi har vært stigende de siste årene. Gjennom informasjonsmøter og markvandringer med fokus på nytt regionalt miljøprogram og nye regionale miljøkrav som er støttet med KMP-midler, mener vi klima og miljøprogrammet har bidratt til den økte oppslutningen om RMP og høyere oppslutning om miljøkravene.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Innføringen av regionale miljøkrav i et større område, har ført til at utførte miljøtiltak har økt de siste årene.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	I 2023 har vi deltatt på en rekke informasjonsmøter, der miljøvirkemidlene har vært i fokus. Vi har også sendt ut SMS til alle foretak som søkte PT-tilskudd i 2022, når søknadsomgangen på RMP åpnet.

3.1.1.13 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring gir barnehage- og skoleeiere mulighet til å vurdere, planlegge og gjennomføre kompetanseutvikling ut fra lokale behov og i partnerskap med universitet/høgskole eller nasjonale senter (UH-institusjoner).

De fleste kommunene og et økende antall private barnehage- og skoleeiere i Oslo og Viken bruker ordningene. Kommunene ser i økende grad de ulike ordningene i sammenheng, også med andre ordninger som barnevernsreformen, Læringsmiljøprosjektet og Oppfølgingsordningen. I de to sistnevnte ordningene er vi tettere på kommunene, og oppfordrer dem til å se ordningene i sammenheng.

Gjennom vår kontakt med kommunene får vi gode tilbakemeldinger om at partnerskapene har utviklet seg. UH er nå er tidligere inne i prosessene enn før, både UH og kommunene er mer bevisste på sine ulike roller, kommunene bruker ordningene mer strategisk og UH er mer rigget til å imøtekomme eiernes behov. Rapporteringen på måloppnåelse fra partnerskapene våren 2023 gir gode indikasjoner på økt kompetanse blant ansatte og ledere, bl.a. gjennom følgende sitater:

Regional ordning for barnehage:

- Evalueringen i barnehagene viser at personalet i stor grad opplever å:
  - Ha etablert felles forståelse for hva inkluderende fellesskap er
  - Ha fått økt kompetanse for å fremme inkluderende fellesskap
  - Ha fått økt kompetanse i å drive utviklingsarbeid i egen barnehage
- Tiltaket har ført til et styrket nettverk og samarbeid mellom barnehager med samme pedagogiske profil
- Det har vært et meget lærerikt år med gode veiledere fra høyskolen som har vært lydhøre og bidratt med gode faglige innspill og refleksjoner
- Barnehagen har jobbet jevnt og har en god utvikling. Selv om det kompetansehevende tiltaket nå er avsluttet, jobber vi videre med temaet i barnehagen. De digitale ressursene (..) er veldig gode verktøy i dette arbeidet

Desentralisert ordning for skole:

- Tiltaket har bidratt til økt samarbeid mellom lærere på tvers av skoler
- Faglærernetverk forsterkes gjennom tiltaket
- Deltagende skoler melder om praksisendring og økt samarbeid i profesjonsfellesskapet
- Vi har erfart gjennom muntlige tilbakemeldinger og skriftlig evaluering at mange skoler har iverksatt lokale tiltak for kompetansespredning. Undersøkelsene viser også at lærerne har blitt mer målretta i hvordan de bruker programmering i klasserommet
- Evalueringene er gjennomgående svært gode, og de tilsier at vi har truffet godt i både form og innhold. Dette tiltaket har uten tvil bidratt til økt felles oppmerksomhet om temaene LK20 og digitalisering
- Skoleeier i begge kommunene ser at det er av stor betydning for god måloppnåelse at ledelsen ved skolen tar eierskap til utviklingsarbeidet, at det jobbes over tid (flere skoleår) og at det er kontinuitet i hvilke fagpersoner fra UH som samarbeider med skolene

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis:

- Organiseringen bidrar til økt spesialpedagogisk kompetanse i det allmenne tilbudet, at barnehagen klarer å legge bedre til rette for flere barn og at

de henvisningene som kommer til PPT derfor er riktige og fører til vedtak

- Evaluering fra samtlige deltakere viser at innholdet oppfattes som relevant, og at samlingene bidrar til økt refleksjon rundt, aktivitet i og utvikling av profesjonsfelleskapet i PPT i den enkelte kommune
- Tiltaket har bidratt til gode refleksjoner om eventuelle behov for praksisendring og sentrale innsatser for å lykkes i møte med barn og elever
- Holdningsendring i personalet
- Vi opplever at vi i stor grad har fått til å øke kompetanse og forståelse, som er med på å endre praksis ute i skoler og barnehager. Det er fortsatt behov for å styrke kompetanse og forståelse, samt at å endre holdninger tar tid

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

Barnehage- og skoleeiere har ansvaret for nødvendig kvalitet og kompetanse for å gi barn og elever et likeverdig tilbud. I arbeidet med kompetanseordningene er Statsforvalteren tydelige på at det også er barnehage- og skoleeiere som har hovedansvaret for partnerskapet, selv om dette skal være et likeverdig samarbeid med universitet og høyskole (UH). Vårt inntrykk er at eierne har fått bedre kunnskap om hva ordningene innebærer, hvilke muligheter som finnes, og at man mer og mer tilstreber å se ordningene i sammenheng der partnerskap etableres. Partnerskapene fremstår for oss som mer likeverdige nå enn tidligere, og vi vurderer at man har fjernet seg fra "bestiller og tilbyder"-rollene som vi så mye mer av i starten av ordningene. De fleste eiere har brukt mye tid på kartlegging og analyse og har etter hvert opparbeidet seg kompetanse på dette, og kan på en bedre måte enn tidligere definere sitt behov og kan samhandle med rett UH-miljø om dette. Eierne har også fått større kunnskap om flere UH-miljøer, og kan inngå partnerskap med det fagmiljøet som de tenker passer best til deres behov.

Barnehage- og skoleeiere i Oslo og Viken er i partnerskap med 13 ulike universitet og høyskoler og fem nasjonale sentre. I rapporteringen i juni 2023 ga disse verdifull informasjon om hvordan de erfarer at deltakelse i partnerskap bidrar til deres kompetanseutvikling og videreutvikling av lærerutdanningene, det som fremheves som «det doble formålet» med de tre kompetanseordningene.

Eksempler fra UH i rapporteringene:

- Fagpersoner i UH som underviser i grunn- og videreutdanningene trekker praksiserfaringer inn i undervisningen.
- Personer fra eiere frikjøpes og trekkes inn i forelesninger på lærerutdanningene.
- Det er interne nettverkssamlinger på UH der erfaringer fra alle tre ordninger deles.
- Studenter fra lærerutdanningen deltar på samlinger ute i sektor.
- Tiltak i tilskuddsordningene kobles til forskningsprosjekter.
- Tema fra tiltak trekkes inn i masteroppgaver.
- Erfaringer og dialog med feltet bidrar til utvikling av UH sine læringsressurser/nettressurser.

Samarbeidsfora og de regionale arbeidsgruppene er innforstått med at det er et krav om at det må foreligge et partnerskap mellom eier og UH før et tiltak tildeles midler. Det innvilges ikke midler dersom det ikke er gjort rede for dette i behovsmeldingen.

Vi mener dette nå er godt innarbeidet blant annet som følge av bevisst informasjonsarbeid ut mot sektoren, både i møter og aktiv bruk av vår nettside. Representanter for UH-sektoren bidrar med informasjon på ulike møtearenaer, vi innhenter, oppdaterer og publiserer informasjon om kontaktpersoner for de ulike kompetanseordningene hos UH-institusjonene, både på våre nettsider og i den digitale søknadsportalen.

Vi erfarer at det er unntaksvis at partnerskap ikke er på plass i innsendte behovsmeldinger. I disse tilfellene tar vi dette opp med eier før behovsmeldingen videresendes for behandling. På den måten får vi både informert, og gitt eier mulighet til å etablere partnerskap før behovsmeldingen skal behandles.

Dersom Statsforvalteren i tilskuddsperioden blir kjent med at partnerskapet av ulike årsaker synes å ha opphørt, følges dette opp i form av at både eier og UH bes om en redegjørelse. Partene gjøres oppmerksomme på at dette for begge parter er et krav for å motta tilskuddsmidler. I de fleste tilfeller blir det enten re-etablert eller klagt på at det foreligger et partnerskap. Det er også tilfeller hvor det er enighet mellom partene om at det skal skje et bytte av UH-miljø. I noen få tilfeller har vi bedt om at midler tilbakebetales som følge av manglende partnerskap.

I Oslo og Viken har UH en aktiv og viktig rolle i begge samarbeidsforum og de seks regionale arbeidsgruppene. Dette medfører at etablering av samarbeid og partnerskap blir en naturlig og integrert del av arbeidet med vurdering av behovsmeldingene.

Vårt inntrykk er at mange partnerskap etableres i en tidligere fase nå enn før. En positiv effekt av det er at UH nå kommer mer aktivt inne i den første fasen av utviklingsarbeidet og får deltatt mer i arbeidet med kartlegging og analysing av kompetansebehov.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert

Målsetningen om at tiltakene i Kompetanseløftet skal sees i et tverrsektorielt perspektiv, hvor pedagogisk-psykologisk tjeneste (PP-tjenesten/PPT) og

andre relevante støttetjenester er inkludert, er etter vår vurdering godt kjent i sektoren. Statsforvalteren har helt siden oppstarten informert om og vært tydelige på at PP-tjenesten skal være inkludert i tiltakene i behovsmeldingene.

Både de regionale arbeidsgruppene og samarbeidsfora er i sin behandling av behovsmeldinger klare på at PPT må være inkludert dersom tiltaket skal tildeles midler. I 2023 mottok vi ingen behovsmeldinger i denne ordningen hvor PPT ikke var en del av tiltaket.

Det tverrsektorielle samarbeidet i kommunene er fast tema på dialogmøtene Statsforvalteren gjennomfører med den enkelte kommune. Vi opplever at kommunene har tatt godt imot Kompetanseløftet, og vi vurderer at ordningen bidrar til mer helhet i det tverrfaglige samarbeidet i kommunene og at kommunene tilstreber å se denne i sammenheng med barnevernsreformen og oppdrag knyttet til utsatte barn og unge, men at dette også er utfordrende.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har i samarbeid med Utdanningsdirektoratet (Udir) i 2023 arrangert to regionale erfaringskonferanser om Kompetanseløftet. Fra våre to fylker deltok det til sammen rundt 650 deltakere. En oversikt over de påmeldte deltakerne viser at særlig barnehage og PPT var godt representert, mens deltakere på ledernivå i kommunene deltok i mindre grad enn vi hadde forventet.

En svært stor og viktig del av arbeidet med konferansene for oss som arrangører var å bidra til erfaringsdeling fra lokale bidragsytere. Med ett unntak var PPT direkte involvert i alle de åtte lokale bidragene på konferansene. Dette bidro både til bedret innsikt for oss som tilskuddsforvalter og var en god anledning til å fremheve PPT sin rolle i Kompetanseløftet. Men aller viktigst; evalueringene viser at bidragene opplevdes som svært relevante for deltakerne.

Fremdeles ser vi at kravet til at PPT skal være involvert i tiltakene er en utfordring for private skoler. Som tidligere understreker vi, både i tildelingsbrev, i informasjon på vår nettside og på informasjonsmøter at kommunene som ansvarlig for fellestjenester som PPT, helsetjenester og sosiale tjenester, har et særlig ansvar for at også private barnehager og skoler inkluderes i tiltak i Kompetanseløftet. Likevel er dette utvilsomt en utfordring.

I 2023 har vi i dialog med Udir lagt til rette for at et nettverk av Steinerskoler har fått tildelt midler, på bakgrunn av en samarbeidsavtale med en enkelt kommunal PPT. Avtalen er av begrenset omfang, men for å få noen erfaringer vurderte vi i samråd med Udir at dette kunne anbefales for Samarbeidsforum, som så fattet beslutning om å tildele tiltaket midler.

Vår vurdering per nå er at det er godt innarbeidet at PPT er en helt sentral aktør i Kompetanseløftet. Når det gjelder øvrige støttetjenester i kommunene, det vi gjerne kaller «det utvidede laget», er vårt inntrykk og erfaring at det er større variasjoner mellom kommunene. Vi ser at noen kommuner har en bred tverrsektoriell tilnærming, mens «det utvidede laget» i andre kommuner i liten grad er ivaretatt. Dette kom også tydelig frem på deltakerlistene på de regionale konferansene. Vi vurderer derfor at dette kan være et naturlig steg for videreutvikling av Kompetanseløftet i mange kommuner.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

I samarbeid med de fire kommunene som er med i uttrekket i 2022 inngikk Statsforvalteren avtaler med veiledere og kompetansemiljøer for forfasen. I avtalene var det viktig å synliggjøre målsetningen med forfasen, hva som var forventet av veilederne og hva kommunene skulle ha ansvar for. Vi la stor vekt på at kommunene selv skulle initiere hvilke veiledere de ville benytte og gjerne se det i sammenheng med kompetansemiljøer de allerede brukte gjennom ordningene for lokal kompetanseutvikling. I samarbeid med sine veiledere brukte kommunene forfasen til å kartlegge og analysere sine behov, og legge en plan for hvilke tiltak de ønsker å jobbe med i gjennomføringsfasen.

Det er varierende i hvilken grad kompetansen til å gjennomføre kvalitetsutviklingsprosesser har økt. Utgangspunktet har vært ulikt, både med tanke på allerede eksisterende kompetanse og ressurser i kommunene. Samarbeidet med veilederne og utbyttet har også vært noe ulikt.

Selv om det er variasjoner mener alle de fire kommunene at de er styrket gjennom forfasen og at kompetansen er økt. Økt forståelse og kunnskap om data og hvordan dette kan brukes, bruk av kvalitative data i arbeid med kvalitetsutvikling, bruk av analyseverktøy er momenter som trekkes frem som konkrete forbedringer. Det nevnes også at det så langt har medført en mer gjennomtenkt og helhetlig prosess i skoleledernes regi ut mot personalet og at skolelederne står stødigere i sin rolle enn tidligere.

Når det gjelder kommunene i uttrekket i 2020, viser vi til punkt 7.3.8.6.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

Når det gjelder kommunene som ble valgt ut i uttrekket i 2022, utarbeidet disse mot slutten av forfasen søknader om midler til bruk i gjennomføringsfasen. Statsforvalteren utarbeidet en enkel mal for søknaden som kommunene kunne benytte. Kommunene hadde ulikt behov for veiledning og oppfølging i utarbeidelsen av søknaden og Statsforvalteren bidro her etter behov. På bakgrunn av kartleggingen og analysen i samarbeid med veilederne, hadde kommunene funnet frem til kjernekomponenter og konkrete tiltak for gjennomføringsfasen og søkte om midler ut fra dette.

Organiseringen og bruken av veilederne i gjennomføringsfasen varierer mye mellom kommunene. To av kommunene har fortsatt med veilederne fra forfasen, mens de to andre har valgt å knytte til seg andre kompetansemiljøer på bakgrunn av det som kom frem i forfasen. Alle kommunene har jevnlig avtaler med kompetansemiljøene. Innholdet kan variere fra veiledet ledersamtaler i grupper, lederstøtte, fagdager med ansatte, observasjon i klasserom, deltakelse i styringsgruppemøter m.m. Vi opplever at det er ulikt i hvilken grad kommunene ønsker deltakelse fra Statsforvalteren. På generell basis vurderer vi at det er veiledningsmiljøene som først og fremst skal være tett på i kommunenes konkrete arbeid med tiltakene, og at vår rolle er av mer tilretteleggende karakter, samtidig som vi forsøker å holde oss oppdatert på fremdriften i arbeidet. Vi har deltatt på flere ulike type aktiviteter både med fysisk og digital tilstedeværelse, og i litt ulik grad i de ulike kommunene.

Når det gjelder i hvilken grad tiltakene som er iverksatt høsten 2023 bidrar til bedre læringsmiljø og læringsutbytte, er det for tidlig å si noe om dette. Likevel er det vår oppfatning at Oppfølgingsordningen allerede bidrar til prosesser og konkrete tiltak som fører i denne retning. Vi ser også at noen kommuner involverer bidragsyttere innen oppvekstfeltet i kommunen og på den måten forsøker å bygge «laget rundt barnet». Gjennom deltakelse på ulike møter gir mange av skolelederne klart uttrykk for at de opplever arbeidet sammen med veilederne/kompetansemiljøene som konstruktivt og utviklende. Disse gir også uttrykk for at de opplever kommunene og skolelederne som mottakelige for veiledningen og at det er gode prosesser i gang for å bedre læringsmiljø- og læringsutbytte.

Når det gjelder kommunene i uttrekket i 2020, viser vi til punkt 7.3.8.6.

3.1.1.14 Andre oppdrag

Vi kan ikke se at dette rapporteringspunktet fremgår av tildelingsbrevet for 2023. Derfor har vi samlet rapportering på aktuelle oppdrag under punkt 3.1.2.1, 3.2.1.1.1.1, samt 7.3.2.6. Herunder viser vi også til utdypende rapportering på belastningsfullmakt fra Bufdir for 2023, samt eget brev til Bufdir datert 19.1.24.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Samarbeid og samordning på velferdsområdet er viet et betydelig fokus i embetet gjennom 2023. Vi har styrket lederforankringen og tydeliggjort samarbeidet om hvordan vi løser tversektorielle oppdrag overfor kommunene. Blant annet har vi utarbeidet et felles materiell til bruk i opplæring og informasjon om samarbeidsbestemmelsene og rett til barnekoordinator i velferdslovgivningen. Vi erfarer at vi i stadig større grad lykkes med godt samarbeid og god samordning i vårt møte med kommunene på velferdsområdet. Vi bruker virkemidlene våre både gjennom aktiviteter i den enkelte faglinje og skulder ved skulder på tvers av sektor og tjenesteområder.

Vi ser at kommunene har stor oppmerksomhet om utfordringene og behovet for utvikling på oppvekst- og velferdsområdet. Samtidig er vår vurdering at implementeringsarbeidet tar tid og at kommunene har ulik fremdrift i eget omstillingsarbeid.

I alle våre faglinjer, og i fellesskap, har vi gjennomført dialogmøter, webinarer, fag- og ledersamlinger med kommunale og regionale instanser med tematikk som til sammen understøtter tversektoriell og tidlig innsats til utsatte barn og unge, gjennomføring av barnevernsreformen som en oppvekstreformen, tiltak mot utenforskap i barnehage og skole, godt folkehelsearbeid og utarbeidelse av kommunalt planverk for det forebyggende arbeidet.

Blant annet ser vi at våre tiltak og bistand er et sentralt bidrag for at kommunene skal lykkes med å prioritere helhetlig forebygging på alle nivåer og innenfor alle kommunens tjenesteområder, samt for korrekt forståelse om kravene til samarbeid, samordning og rett til barnekoordinator i velferdslovgivningen.

For øvrig vises det til utdypende rapportering under punkt 3.2.1.1.1.1 og under rapportering på hovedmålene. Det vises i tillegg til verbaldel i rapportering på belastningsfullmakt til Bufdir datert 15.1.24.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

Vår vurdering er at alle kommunene har god kjennskap til behovet for å styrke det forebyggende arbeidet og bedre samhandlingen mellom tjenester og sektorer i kommunen. Det er også vår vurdering at det juridiske rammeverket nå bedre understøtter tidlig innsats og forebygging i alle velferdsområder.

Samtidig er det vårt syn at kommunene er ulikt stilt og med til dels store variasjoner når det gjelder fremdrift for å sette endringene ut i praksis. Uønskede variasjoner mellom kommunene på dette området er bekymringsfullt fordi barn og familier skal sikres likeverdig rett til hjelp uavhengig av hvor de bor.

Barnevernsreformen ble iverksatt 1.1.22. Et av målene for reformen er at kommunens forebyggende arbeid og tidlig innsats skal styrkes. Reformens innhold regulerer først og fremst barnevernets ansvar og oppgaver, men reformens mål kan bare nås gjennom endringer i hele kommunens oppvekstsektor. Derfor omtales reformen som en oppvekstreform. Vi erfarer at kommunene har ulik fremdrift i reformarbeidet. Tiltakene i kompetansestrategien og barnevernsreformen har etter vår vurdering bidratt til økt forankring av

barnevernet i kommuneledelsen, samt større forståelse om kommunens ansvar for tidlig innsats og forebygging. Samtidig har vi i økende grad, både i tilsyn og annen dialog med kommunene, observert uønskede variasjoner når det gjelder tilnærming til tiltaksutvikling i og utenfor barnevernet.

Statsforvalteren i Oslo og Viken er bekymret for gapet mellom generelle forebyggende tilbud i kommunen og lettere råd og veiledningstiltak i barnevernet, og bruk av inngripende/omfattende plasseringstiltak. Vi er videre bekymret for de kommunene som bruker barnevernets ansatte i kommunens generelle forebyggende tilbud, fremfor å prioritere barnevernets ansatte til mer spesialisert og differensiert hjelpetiltaksutvikling overfor barnevernets kjernemålgrupper. Kommunens forebyggende arbeid skal derimot styrkes på en slik måte at forebygging skjer på flere nivåer, og utvikling av tidlig forebyggende tverrfaglig innsats bør derfor også utvikles i flere sektorer som barnehage, skole og helsetjenester. Herunder viser vi til vårt brev til Bufdir datert 19.1.24 der vi kommuniserer våre bekymringer på dette området.

Det to år siden ikrafttredelse av lovkravet om at kommunestyret skal vedta en plan for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler adferdsproblemer. Vi erfarer at de fleste kommunene er godt i gang med å realisere planarbeidet. I 2023 har Statsforvalteren i Oslo og Viken utarbeidet et informasjonsskriv der vi understreker kommunens ansvar, samt gir konkrete råd om planarbeidet og involvering av tjenester på oppvekstområdet i prosessene med planen. Vi er kjent med at noen kommuner har valgt å videreutvikle en allerede eksisterende oppvekstplan, mens andre kommuner har utarbeidet et nytt planverk. Begge varianter vurderer vi at er godt egnet for å oppfylle lovkravet. Vi følger opp dette området videre ved å kartlegge kommunenes planer i 2024.

Vi ser at samarbeid og samordning på oppvekstfeltet særlig utfordres i alvorlige saker der barn er i behov av samtidige tjenester fra flere sektorer. Samarbeidet om slike komplekse enkeltsaker erfarer vi at er krevende hos de aller fleste kommunene i våre fylker. Utfordringene gjelder forhold som manglende innsikt om de ulike tjenesteområdenes lovverk, rammer og mandat, varierende kompetanse om ledelse og styring, manglende incentiver som fremmer helhetlige løsninger på tvers av sektorer, samt utfordringer i skjæringspunktet mellom det kommunale tjenestetilbudet og statlige tjenester som spesialisthelsetjenesten og Bufetat.

Vi er for eksempel bekymret for manglende psykisk helsehjelp til barn som samtidig har tiltak fra barnevernet. Videre ser vi utfordringer knyttet til utenforskap i skolen, for eksempel i oppfølgingen av barn med høyt skolefravær. Gjennom tilsyn har vi avdekket lovbrudd når det gjelder oppfølging av barnefamilier i Nav. Det er også bekymringsfullt at samarbeidet mellom kommune og stat utfordres på grunn av kapasitetsutfordringer i spesialisthelsetjenesten og mange brudd på Bufetats bistandsplikt overfor kommunene i barnevernssaker. Vi vet at dette har alvorlige konsekvenser for barn og unge.

Eksempler på utfordringer når det gjelder godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge i kommunene:

- Tilbudet til utsatte barn og familier som er i behov av samtidige tjenester fra flere sektorer, for eksempel barn med spesielle oppfølgingsbehov fra barnehage, skole, helse, Nav og barnevern.
- Kapasitetsutfordringer i Bufetat og spesialisthelsetjenesten utfordrer ansvarsfordelingen, ressursbruk og samarbeidet mellom stat og kommune.
- Misforståelser og uklarheter om hva som ligger i at barnevernsreformen skal forstås som en oppvekstreform – og hva dette i praksis innebærer for den enkelte kommune.
- Manglende innsikt om at samarbeid og samordning mellom tjenestene forutsetter god innsikt om hverandres roller, ansvar, rammebetingelser og begrensninger for samarbeidet.

Statsforvalteren i Oslo og Viken følger opp kommunene gjennom våre tilsynsaktiviteter og klagesaksbehandling, samt gjennom dialogmøter, råd, veiledning og annen kontakt. Videre har vi, samlet fra våre faglinjer på velferdsområdet, prioritert å informere spesifikt om overnevnte forhold i Statsforvalterens årlige forventningsbrev til kommunene. Vi informerer i tillegg på en rekke stedlige og digitale arenaer for ledere og medarbeidere innen velferdsområdet i kommunene.

Statsforvalteren vil prioritere dette området også i 2024. Vi planlegger blant annet et webinar om samarbeidsbestemmelsene og rett til barnekoordinator med bred felles deltakelse fra ansatte i samtlige velferdstjenester i kommunene i Østfold, Buskerud, Akershus og Oslo.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Tilsynssamordning

Oppsummert var 2023 et gullår med historisk mange tilsyn med kommunene og fylkeskommunene. Aldri før det har det blitt planlagt, samordnet og gjennomført så mange tilsyn, som i 2023. Økningen skyldes hovedsakelig bedre samhandling mellom Tilsynskalenderen og Tilda, nye tilsynssatsinger og tilsynsaktiviteter i regi av flere statsetater.

Det ble gjennomført over 320 tilsyn med våre kommuner, bydeler og fylkeskommuner. Til sammenlikning ble det i fjor rapportert om 240 tilsyn. Alle tilsynsaktiviteter fremgår av tilsynskalenderen- verktøyet for planlegging og samordning av statlig tilsyn.

De fleste tilsynsetatene underrettet oss om sine tilsynsplaner innen 1. desember, men det er fortsatt tilsynsmyndigheter, som har de samme tilsynsoppdragene år etter år, men på grunn av differensierende planleggingssyklus ikke får til å dele sine tilsynsplaner innen hovedfristen. Dette opplever vi som uheldig av hensyn til troverdighet og forutsigbarhet for kommunene. Høring av den samordnete planen blir dermed heller ikke reell når oversikten er ufullstendig.

Vår erfaring med innføring av nye kvartalsvise tilleggsfrister er at nesten ingen statlige tilsynsmyndigheter bruker disse.

Kontakten og samhandlingen med både statlige tilsynsmyndigheter og den kommunale egenkontrollen ved kontrollutvalgssekretariatene oppleves som god og nyttig.

I og med at samordningsarbeidet involverer mange aktører bruker vi aktivt hjemmesiden vår for å holde alle de involverte orientert om tilsynssamordningen og for å dele informasjon og presentasjon samt referater fra Tilsynsforummøter.

Måltrettet tilsynsvirksomhet

Vi prøver å målrette tilsynsinnsetningen mot de kommuner som peker seg ut på våre fagspesifikke risikovurderinger, altså vurdering av sannsynlighet og konsekvens. Det er ulike kilder til informasjon som inngår i risikovurderingene når vi planlegger tilsyn (informasjon fra egen saksbehandling, statistikk, mediaomtaler m.m.) Det er også informasjon som vi deler på våre tilsynsforummøter, sammen med annen kommunekunnskap vi besitter.

Dersom flere avdelinger er bekymret for en og samme kommune vurderes både mulighet for felles tilsyn og at tilsynsaktivitetene spres jevnt over i tid, slik at tilsynsbelastningen ikke blir stor.

Det er også et mål for oss å unngå at tilsyn og kontroll gjennomføres med det samme teamet. Dette ivaretas gjennom tilsynskalenderen og gjennom dialog med kontrollutvalgssekretariater.

Tilsynslæring

Av hensyn til både vår egen og kommunenes ressursbruk er vi opptatt av at våre tilsyn oppleves som relevante, nyttige og bidrar til bedre regelverkssetterlevelse evt. konstaterer den gode praksisen kommunene allerede har.

For å få innsikt i hva våre tilsyn fører til / har ført til har vi i embetet begynt å evaluere våre tilsyn løpende siden høsten 2022. Vi har utviklet et digitalt evalueringsskjema som tar mellom 7-10 min å svare på, og hvor vi spør om ulike forhold ved tilsyn, deriblant om læring og hvordan vi kan bli bedre. Tilbakemeldingene bidrar til både større bevissthet og er et viktig arbeid i vårt kvalitetsforbedrende arbeid på tilsynsområdet.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Organisering av arbeidet med samordning av statlig tilsyn

For å spre tilsynsbelastningen så mye som mulig og på så mange som mulig har vi møtearenaer internt og eksternt i embetet. Internt arbeid består i hovedsak av Tilsynskoordineringsmøter med representanter fra våre fagavdelinger. Eksternt arbeid består i hovedsak av Tilsynsforummøter med de andre statlige tilsynsetatene og egenkontrollen. Hele tilsynskoordineringsgruppen vår inngår i Tilsynsforumet. I 2023 hadde vi henholdsvis 5 tilsynskoordineringsmøter og 3 Tilsynsforummøter.

Av tilsynsetatene deltar Arbeidstilsynet, Mattilsynet, Kartverket og Arkivverket og Datatilsynet på Tilsynsforummøter. Kystverket, Vegvesenet og DSB har ikke mange tilsyn i regionen vår og derfor er også kontakten med disse myndighetene noe begrenset. Fra egenkontrollen deltar Oslo kontrollutvalgssekretariat, Østfold Kontrollutvalgssekretariat, Viken Kontrollutvalgssekretariat og kontrollutvalget for Viken fylkeskommune. Hensikten med møtearenaene er å skaffe oss oversikt over planlagte tilsyn og hvordan vi sammen kan tilpasse hverandres tilsynsaktiviteter. En slik oversikt hjelper oss i å prioritere rett. Vi er også opptatt av å dele erfaringer og lære av hverandre, slik at Tilsynsforummøter handler også om utviklingsarbeid på tvers av statsetatene. To eksempler på dette er:

- Datatilsynets presentasjon av kontroller med personopplysningsikkerheten i norske kommuner og fylkeskommuner.
- Menon Economics presentasjon av graden av lovoppfyllelse i norske kommuner.

Begge veldig nyttige presentasjoner med stor overføringsverdi til andre tilsynsmyndigheter.

Embetet har gjennom ulike kanaler, slik som forventningsbrev til kommuner, epost til kommunedirektører og gjennom nettsiden vår holdt kommunene orientert om samordningsarbeidet.

Vi har åpen dialog med de statlige tilsynsmyndighetene og kontrollutvalgssekretariatene om våre kommuner, spes. om kommuneøkonomien, som er en grunnleggende premisse for kommunale tjenester. Dette gjøres i forbindelse med KOSTRA gjennomgang av både foreløpige- og endelige KOSTRA-tall. Også enkeltsaker kan være gjenstand for dialog mellom partene.

Vurdering av den samlede tilsynsbelastningen på kommunene i fylke

Det ble gjennomført til sammen 326 statlige tilsyn med kommune, bydeler og fylkeskommuner. Tilsynene fordelte seg slik mellom statsetatene:

- SF Oslo og Viken: 138
- Mattilsynet: 27
- Arbeidstilsynet: 126
- Arkivverket: 4
- DSB: 1
- Datatilsynet: 13
- Kystverket: 5
- Vegvesenet: 1

- Kartverket:11

Alle kommuner og bydeler i regionen fikk minst ett tilsyn i 2023. Drammen kommune fikk samlet sett 16 tilsyn hvor 7 av disse var fra Arbeidstilsynet. Tilsynsbelastningen med kommunen anses likevel ikke som uforsvarlig stor, selv om det er et høyt antall gjennomførte tilsyn. Dette fordi tilsynene ble spredt i løpet av året på ulike tjenesteområder og virksomheter, og det var en blanding av både stedlige og dokumenttilsyn. Tilsynstemaene som ble undersøkt var både smale og brede, og heller ikke alle tilsyn involverte kommuneledelsen.

For å påse at kommuner og fylkeskommuner får muligheten til å uttale seg om tilsynsbelastningen før et nytt tilsynsår starter, sender vi den samordnede tilsynsplanen på høring med enkelte forbehold og veiledning om å følge med på Tilsynskalenderen for siste oppdatering av planen. Det er noen kommuner som gir oss tilbakemelding i høringsrunden, og vi prøver å hensynta de, så langt det er mulig. Men i og med at tilsynsplanen som sendes på høring ikke er fullstendig har vi informert kommunene og fylkeskommunene, om at de også i løpet av året, med utgangspunkt i tilsynskalenderen, kan gi oss en tilbakemelding ved behov.

Tilsynsrapportene er en viktig del av tilsynskalenderen. Vi er derfor opptatt av at statsetatene bør dele sine tilsynsrapporter i løsningen, slik at informasjon om tilsyn og dokumentasjon ligger samlet ett sted. Tilgjengeliggjøring av tilsynsrapporten vil både være besparende for statsetatene, kontrollutvalgssekretariatene, kommunene og ikke minst kommunenes innbyggere.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Dette rapporteringspunktet handler for det første om å gjennomføre tilsyn, som er risikobasert, slik at tilsynsinnsatsen legges i de kommunene som har størst fare svikt med store konsekvenser for innbyggerne. Demest at myndighetsutøvelsen kontrolleres enten av statlige tilsynsetater eller av den kommunale egenkontrollen, slik at de offentlige ressurser utnyttes best mulig og på en effektiv måte.

Der det er hensiktsmessig og vi har ressurser til det gjennomføres det også fellestilsyn, slik som på beredskap og helseberedskap.

Vi har de siste årene jobbet systematisk for å få kontakt og være i dialog med kontrollutvalgssekretariatene. Vi mener å ha et godt samarbeid og lav terskel for å ta kontakt med hverandre, noe som er nødvendig for å lykkes med samordningsoppdraget.

Vi har så langt det har vært mulig i vår planlegging, prioritering og gjennomføring tatt hensyn til nylig gjennomførte forvaltningsrevisjonskontroller og nye kontrollplaner. Det var ikke alle kontrollutvalgssekretariatene som var ferdig med sine planer når vi begynte å planlegge våre tilsyn, slik at kontrollutvalgssekretariatene har i større grad tilpasset sin virksomhet til oss enn motsatt. Vi har hele tiden i planleggingsprosessen holdt hverandre orientert om hverandres tilsynsplaner og på den måten unngått kollisjoner i tid, sted og med tema. Selv om tilsynstemaene i enkelte tilsyn kan tilsynelatende se likt ut, er det likevel ulike vinkler på problemstillingene, som har blitt undersøkt av statlige tilsynsetater og kontrollutvalgssekretariater.

Kontrollutvalgssekretariatene i regionen har tatt i bruk tilsynskalenderen og har registrert sine kontroller, både gjennomførte og de som er planlagt. Rapportene fra forvaltningsrevisjonene deles også i tilsynskalenderen. Det er informasjon som er blant annet er interessant for oss i vår risikovurdering av kommuner.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Generelt

Statsforvalteren i Oslo og Viken er en stor tilsynsaktør, og det er et grunnleggende mål for oss at tilsynene våre fører til læring og forbedring i kommunene og fylkeskommunene. For å heve kvaliteten på våre tilsyn og videreutvikle disse har vi siden høsten 2022 tatt i bruk et digitalt evalueringsskjema. Vi ber alle de vi gjennomfører tilsyn med om å løpende evaluere våre tilsyn og angi hvilke læringseffekter tilsynene vil gi/ har gitt. Av de tilbakemeldingene vi har fått mener 78% av respondentene at tilsynene fører til økt kvalitet på tjenestene sammen med endringer i rutiner og praksis og forbedring av internkontrollen.

Vi opplever kommunenes tilbakemeldinger som gode og relevante, da de gir oss en pekepinn på hvor og hvordan vi kan målrette innsatsen vår ytterligere for å øke læringseffekten. Videre strategi for oppfølging av tilbakemeldingene skal diskuteres i embedet. Men pga litt lav respons er vi usikre på hvor ambisiøs strategien bør være.

Nedenfor gis mer fagspesifikk omtale av hva avdelingene har gjort for å fremme og formidle læring hos kommunene i de tilsynene som er gjennomført. Dette er noe mer enn den veiledningen, som gis overfor kommunene i oppfølgingen av det enkelte tilsynet.

Sosial og barnevern

Statsforvalteren har gjennom 2023 justert metoden ved tilsyn slik at vi i enda større grad bidrar til læring for sosial- og barneverntjenestene. Vi har

formidlet veiledere og tema for tilsyn på et tidlig tidspunkt slik at kommunene kan forberede seg. Tilsynet startes opp med at virksomheten gjør en egenvurdering av sin internkontroll. Videre er oppfølgingsaktivitetene etter tilsyn bedre tilpasset den enkelte kommune og virksomhet. Vi har også invitert til samlinger med oppsummering av funn fra tilsyn, samt lagt til rette for erfaringsdeling mellom tjenestene. Tilbakemelding fra kommunene i dialogmøter, på fellessamlinger og ved annen kontakt har vært at tilnærmingen bidrar til styrket læring og forbedring av tjenestene.

Samfunnssikkerhet og beredskap

I forbindelse med tilsyn kommuniserer vi tydelig at hensikten med tilsynet er at kommunens beredskap skal bedres, og at vi ønsker dialog om eventuelle utfordringer kommunen har. I tilfeller hvor det er omfattende avvik eller vi finner at kommunen har behov for ekstra veiledning i arbeidet, vurderer vi kompetansehevede tiltak eller oppfølgingstilsyn.

Helse

I 2023 har helseavdelingen gjennomført forebyggende (planlagt) tilsyn med blant annet kommunale barne- og avlastningsboliger og legevakter og legevaktsentraler. Formålet med tilsyn er å bidra til god pasientsikkerhet og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene, bidra til læring og forbedring, og tillitt til tjenestene. God dialog og samarbeid med kommunene i hele tilsynsprosessen er av vesentlig betydning for at tilsynene skal bli virkningsfulle. Vi erfarer at kommunene er positive til tilsyn og jobber målrettet med oppfølgingsarbeid i et lærings- og forbedringsperspektiv, et særlig viktig satsningsområde for å oppnå god effekt av tilsynene og styrke kvaliteten og sikkerheten i tjenestene. Som hovedregel publiseres tilsynsrapportene på Statens helsetilsyn sine nettsider sammen med veilederne for gjennomføring av landsomfattende tilsyn, i tillegg til publisering i nasjonal tilsynskalender. Dette kan bidra til å spre læring fra tilsynene på tvers av kommuner og fylker.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Statsforvalteren bidrar til at nasjonale mål og strategier for klima følges opp gjennom tidlig dialog, aktiv medvirkning og tett oppfølging av kommunene i de ulike fasene av planprosessene. Vi kommer med innspill om hvordan kommunene kan bidra til mer klimavennlig arealplanlegging, og har løpende veiledning om klimagassreducerende tiltak og klimatilpasningstiltak. I vår region ser vi at dette har større fokus i de fleste kommuner, men at enkelte kommuner trenger mer veiledning.

Et flertall av kommunene har klima- og energiplaner, og noen har revidert eller er i gang med å revidere planene. Andre kommuner integrerer temaet i kommuneplanens samfunnsdel. Flere kommuner har løftet fokuset på eget klimaarbeid gjennom klimastrategier, handlingsplaner og klimabudsjett. Utviklingen går i riktig retning, men mange kommuner må øke innsatsen for å nå målene for reduksjon av klimagassutslipp i 2030.

I samarbeid med Klima Viken, Klima Østfold, KS og Klimapartnere Viken var vi med på å planlegge og gjennomføre Klimakonferansen 2023 i november, som hadde over 160 deltakere. Formålet var å løfte sammenhengen mellom natur- og klima, og samle klimakontakter i kommuner, statlige aktører, politikere og næringsliv for læring og erfaringsutveksling. I samarbeid med Viken fylkeskommune arrangerte vi tidlig på året et webinar om klimasats for kommunene, med over 70 deltakere.

Vi har gjennom året deltatt på møter i styringsgruppe og i arbeidsgruppe i Klima Viken, der handlingsplanen har vært i fokus. Klimafaggruppen hos SFOV har jobbet med å løfte innsatsen på klima internt og eksternt.

Klimasmart landbruk i Viken prosjektet

Landbruksavdeling bidrar med ressurser inn i Viken fylkeskommunes Klimasmart landbruksprosjekt 2023-2026. Prosjektet har fem arbeidspakker: Kommunikasjon, Energiomlegging, Klimasmart skogbruk, Klima- og miljøvennlig mat samt karbonlagring i jord. Prosjektet fortsetter i de tre nye fylkeskommunene fra og med 2024. Prosjektets overgripende mål er å bidra til en raskere implementering av ny teknikk, redusere sektorens avhengighet av fossil energi samt gi økt kunnskap til bønder, naturbruksskoler og kommuner om hvordan de kan redusere klimagassutslipp i landbruket.

Vi har gjennom prosjektet blant annet bidratt med læring i jordmikrobiologiens betydning i landbruksjord ved arrangementet "Jordnært" samt ved å arrangere kurs i praktisk gårdskompostering, begge ved Grønt fagsenter Buskerud i september 2023. Fossilfrie landbruksmaskiner har gjennom året blitt vist for utprøving og leie på en rekke ulike landbruksamlinger i hele Oslo og Viken.

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp, og har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Forventningene i Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (SPR-klima) formidles til kommunene i forventningsbrev, i innspill til oppstart av planarbeid, høringsuttalelser og annen veiledning.

Vi har fortsatt arbeidet med å gjennomgå kommunenes klima- og energiplaner, og har fått bedre innsikt i deres mål og tiltak for å redusere klimagassutslipp. Vi innser at arbeidet er vanskelig å ferdigstille da det stadig skjer endringer, men vi har fått dannet oss en oversikt over kommunene som vi skal forsøke å holde oppdatert. I kommunene er SPR-klima forankret gjennom kommuneplanens samfunnsdel, kommunedelplaner eller egne klima- og energiplaner, men ikke alle nevner retningslinjen spesifikt. Vi skal følge opp dette og kommunenes arbeid med reduksjon av klimagassutslipp og klimatilpasning i innspill til arbeid med planstrategier i 2024.

I forventningsbrev, innspill og uttalelser til kommunenes plansaker gis en tydelig oppfordring til gode planer for overvannshåndtering, bruk av blågrønne strukturer, bevaring av natur, åpne bekker, stormflo og havnivåstigning. Vi minner om bruk av klimaprofiler og klimapåslag, og at dersom åpne, naturbaserte løsninger velges bort må dette begrunnes. Gjennom innspill til de ulike planene har vi oppmerksomhet på ROS-analyser og forebyggende tiltak for klimatilpasning.

SPR-klima er førende for kommunenes arbeid med strategier, kommuneplaner og reguleringsplaner. Vi ser flere eksempler på gode overvannshåndteringsplaner og naturbaserte løsninger. Flere kommuner stiller krav om bekkeåpninger og åpne løsninger, og det er økt fokus på bevaring av myr og karbonrike arealer.

3.1.2.4 Beredskap i en endret sikkerhetspolitisk situasjon

Den sikkerhetspolitiske situasjonen har gjort at Statsforvalteren har økt fokuset på totalforsvaret, og på samvirkeaktørers og kommunenes situasjonsforståelse. Samarbeidet med Forsvaret og politiet har økt, og Statsforvalteren har i 2023 hatt månedlige møter på NBN med politiet og forsvaret regionalt.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen har i tillegg vært tema på sivil-militært kontaktmøte på ledernivå og på møte i fylkesberedskapsrådet. Sikkerhetspolitisk situasjon var også tema på kommunekonferansen for samfunnssikkerhet og beredskap som ble arrangert i oktober 2023.

Arbeidet bygger på ROS-analysen vi har arbeidet med gjennom 2023, som utvides til å omfatte sikkerhetspolitisk krise og krig.

Oppdatert analyse (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har oppdatert analyse av sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt i fylkesROS, inkludert oppfølgingsplan.

Embetet har arbeidet med å utvide fylkesROS til å omfatte sikkerhetspolitisk krise og krig. Arbeidet har blitt gjort i samarbeid Vestfold og Telemark, som har flere likheter og ligger i Oslofjord-regionen.

Analysen fokuserer særlig på sivile beskyttelsestiltak mot krigshandlinger, men behandler også konsekvenser som følge betydelig mottak av allierte styrker og hvordan viktige regionale og kommunale tjenester generelt vil bli påvirket av situasjonen.

Det har vært gjennomført arbeidsmøter mellom Statsforvalteren og utvalgt politidistrikt, sivilforsvarsdistrikt og HV-distrikt, samt tre utpekte kommuner hvor scenariet vurderes som særlig relevant. Målet har vært å få oversikt over involverte og relevante etater og lovverk ved en sikkerhetspolitisk krise, og vi har innhentet informasjon om blant annet kritisk infrastruktur som kraftforsyning, telekommunikasjon, vannforsyning og finansielle tjenester. I tillegg er scenariet utvidet til å omfatte beskrivelser av et større alliert mottak og hybride trusler etter innspill på dette.

Scenariet er nå til høring hos de øvrige distriktene, og vi har som målsetting å ferdigstille analysen snart.

Oppfølgingsplanen til fylkeROS er påbegynt, men ikke ferdigstilt. Et uferdig utkast ble presentert i møte med fylkesberedskapsrådet i juni 2023, og vi planlegger å gjøre planen ferdig i 2024.

FylkesROS i sivil-militært samarbeid (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

FylkesROS legges til grunn for revisjon av underliggende plan til SBS og embetets beredskaps- og kriseplan, samt embetets innspill til andre sektors planverk.

FylkesROS ligger til grunn når embetet i 2023 har revidert sine beredskapsplaner. Vi har videre inkludert tiltaks kort for koordinering av sivil-militære SBS-tiltak i Oslo og Viken, med utgangspunkt i analyserte funn fra felles SBS-prosjekt med øvrige statsforvalterembeter.

FylkesROS i det sivil-militære samarbeidet (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

FylkesROS legges til grunn i det sivil-militære samarbeidet, herunder beredskapsplanlegging og sivil-militære øvelser.

Det er i 2023 arbeidet med å utvide fylkesROS til også å omfatte sikkerhetspolitisk krise, og embetet videreutvikler det sivil-militære samarbeidet rundt Oslofjorden.

Vi har videre revidert embetets beredskapsplan, og vi har deltatt på øvelse Hovedstad, i regi av HV-02.

Økt oppmerksomhet (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ha økt oppmerksomhet på robusthet i verdi- og forsyningskjeder i den samordnede regionale beredskapsplanleggingen.

Embetets arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap har endret seg med den utfordrende sikkerhetspolitiske situasjonen. Tema i møter som sivilt-militært kontaktmøte, regionale beredskapsforum og fylkesberedskapsråd har endret retning fra å fokusere mest på naturkatastrofer og andre hendelser som kan oppstå uavhengig av sikkerhetspolitisk situasjon, til hendelser relatert til en situasjon lengre til høyre på konfliktskalaen. Bortfall av ekom under ekstremværet Hans, har gitt viktig læring om sårbarheter i kommunikasjonslinjene. Disse er forsøkt fulgt opp for å unngå at sårbarheten utnyttes i en villet hendelse. Videre har vi tatt initiativ til et møte med DSB for å få forståelse for behovet for, og fremdrift i, arbeidet med felles digitale kartløsninger for krisehåndtering. Felles kartløsninger vil kunne skape bedre situasjonsforståelse, og gi muligheter for å dele informasjon om ulike verdi- og forsyningslinjer i sann tid. Ekspertise på forsyningsikkerhet har vært invitert til kommunekonferansen som ble arrangert i høst (frafall pga. sykdom), og vi har vært i kontakt med Forsvaret for å få orienteringer om planer for og konsekvenser av alliert mottak.

Arbeidet med utvidelse av fylkesROS til å omfatte sikkerhetspolitisk krise og krig er nevnt i tidligere rapporteringspunkt, det samme gjelder arbeidet med regional plan for SBS-tiltak.

Oppfølgingsplan (fra kapittel 3.2.1.4.1.5 i TB)**Rapportere på**

Prioriterte tiltak for å redusere risiko og sårbarhet inngår i oppdatert oppfølgingsplan behandlet i fylkesberedskapsrådet og hos embetsledelsen.

Oppfølgingsplanen til fylkeROS er påbegynt, men ikke ferdigstilt. Et uferdig utkast ble presentert i møte med fylkesberedskapsrådet i juni 2023. Vi planlegger å gjøre planen ferdig i 2024.

3.1.2.5 Andre oppdrag**Arbeid med Leve hele livet - reformen**

Vi har i 2023 vært særlig opptatt av å legge til rette for erfaringsdeling mellom kommunene på ulike fag- og tjenestekonferanser i året som har gått. Vi har jobbet bevisst for å støtte opp under gode pågående prosesser lokalt for å bidra til en mest mulig sømløs overgang til ny nasjonal satsing ("Bu trygt heime"). I 2022 arrangerte støtteapparatet «Viken Verksted- leve hele livet». Dette ble fulgt opp i 2023 med en egen konferanse om aldersvennlig lokalsamfunn og demografiutfordringer i samarbeid med KS og Senter for omsorgsforskning.

Gjennom vårt årlige forventningsbrev, planinnspill og tilskuddsforvaltning har vi understreket behovet for at kommunen planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester for å møte demografiske utviklingen og fremtidig mangel på helsepersonell. Vi har videre vært opptatt av å løfte frem at god samfunnsplanlegging er en grunnleggende forutsetning for å kunne utvikle og gi et godt tjenestetilbud. Vi har fokusert på viktigheten av at planer må være kjent og forankret både politisk og administrativt i kommunen.

3.2.1.5.1 Læringspunkter etter covid-19

Læringspunktene identifisert gjennom evalueringen av covid-19, inngår i arbeidet med en plan for oppfølging av læringspunkter etter øvelser og hendelser siste fem år. Læringspunkter som innspill på rapportering på samordningskanal og arbeidet med å etablere felles kartløsninger, er blant tiltakene fra covid-evalueringen.

3.2.1.5.2 Læringspunkter etter hendelser og øvelser

Vi har i 2023 utarbeidet en oversikt over læringspunkter etter øvelser og hendelser de siste fem årene, der embetet har vært involvert. Ettersom flere embeter ble slått sammen i 2019, har det vært naturlig for oss å avgrense arbeidet til å fokusere på læringspunkter fra de årene vi har vært Oslo og Viken. Oversikten og læringen skal vi bruke i planleggingen av 2024 og årene fremover, for å unngå at de samme læringspunktene erfares flere ganger uten at det blir iverksatt tiltak for å redusere/eliminere risikoen for dette.

3.2.1.5.5 Øvelse Nordic Response 2024

SFOV har deltatt på møter i regi av DSB, med tema vertslandsstøtte, under planleggingen av øvelsen Nordic Response 2024. Under disse møtene har det kommet frem at SFOV sitt ansvarsområde i liten grad vil bli belastet under denne øvelsen. SFOV har likevel søkt kunnskap om vertslandsstøtte og forventninger som DSB, Forsvaret og allierte vil måtte ha til vår rolle ved et alliert mottak. Herunder blant annet ved å gjennomføre et digitalt møte med DSB, norsk og svensk Forsvar (FOH og MRV) og Civilområdet i Västra Götaland og Värmland.

3.2.1.5.6 Bistand til Nærings- og fiskeridepartementet i det påbegynte arbeidet med å etablere en prioriteringsordning for drivstofforsyning.

Dette oppdraget er av NFD blitt utsatt til tidligst 2024 for statsforvalterens vedkommende (ref. e-post fra NFD til SFOV 21.11.2023). Vi avventer nytt eller justert oppdrag fra NFD.

3.2.1.5.8 Oppmerksomhet mot kapasitetsutfordringer i tjenestene som konsekvens av bosetting av flyktninger i kommunene.

Vi har ved flere anledninger i 2023 hatt møter med kommunene om konsekvensene av bosetting av flyktninger i kommunene. Dette oppdraget må også

ses opp imot oppdraget som ble gitt, om å kartlegge mulige innkvarterings- og bosettingstall i kommunene, samt innmeldt informasjon om utfordringene kommunene kunne få ved en ekstraordinær ankomstsituasjon, jf. TB 3.2.1.4.6 (supplerende 1). Under denne kartleggingen meldte kommunene selv inn sine kapasiteter, både når det gjelder plass pr tid og hvordan de ser for seg kommunens mulighet for å håndtere et verstefallscenario. De meldte samtidig inn kapasitet på nødvendig helse tjenester og andre viktige tjenester kommunen har plikt til å tilby. Mange av kommunene meldte at de hadde plass til flere flyktninger, men at de ønsket å unngå bruk av idrettshaller og skoler som oppholdssted. Dette for å unngå at reduserte tilbud skal kunne påvirke innbyggernes fysiske og mental helse, velferd og trivsel i en negativ retning.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Juridisk avdeling - plan- og bygningsrett

Vi er opptatt av å sikre god kvalitet i vår veiledning på plan- og bygningslovens område. Vi har i løpet av 2023 besvart 204 generelle henvendelser. Til sammenligning besvarte vi 220 generelle henvendelser i 2022. Vi har gjennom året også deltatt med innlegg på flere samlinger arrangert av nettverksgrupper i NKF. Vi gjennomførte fagsamling for kommunene i Oslo og Viken om plan- og bygningsrett november 2023.

I 2020 ba vi om innspill/avklaring på journalførings- og innsynspraksis i saker om overtredelsesgebyr etter plan- og bygningsloven. Vi har fortsatt ikke mottatt tilbakemelding fra Justis- og beredskapsdepartementet på vår henvendelse.

Klima - og miljøvernavdelingen

Vi har gode rutiner som er implementert og ligger i kvalitetssystemet vårt. Dette for å sikre god kvalitet og enhetlig praksis i vår saksbehandling både når det gjelder tilsyn og konsesjonsbehandling. Vi hadde i 2023 et restanseprosjekt med noe økte ressurser knyttet til restanser på våre klagesaker.

I 2023 har vi også hatt mye veiledning av kommunene våre igjennom møter, samlinger og webinarer på våre ansvarsområder. Vi opplever det blir godt tatt i mot av kommunene og øker deres kompetanse og kvalitet i oppgavegjennomføringen.

Vi har gjort 65 forurensningstilsyn, som inkluderer både endags og flerdays inspeksjoner, som er noe færre tilsyn enn planlagt grunnet ressursituasjonen. Vi har deltatt i alle tilsynsaksjoner som er initiert fra Miljødirektoratet, og deltakelse i aksjoner bidrar til kompetanseheving. Aksjonen med biloppsamlere for kasserte kjøretøy med uvarslede kontroller viste at denne bransjen har endret seg positivt de siste årene utfra oppfølging av årsrapporter og tilsyn, og ingen alvorlige avvik ble avdekket for 12 anlegg. Fokus på tilsyn med flere bransjer mht. nye tillatelser med tilhørende veiledning og bevisstgjøring av utslippskontroll som en del av vårt arbeid for Oslofjorden.

Tilsyn er en god anledning til å veilede og bevisstgjøre kommunene. Kommunene har blitt mer opplyste om regelverket og har fått økt forståelse. Dette gjør at kommunene selv tar initiativ til å forbedre renseanlegg/ bygge nytt. Vi får også opprettet dialog med kommuner vi ikke har hatt dette med før. Vi får også selv en økt grad av forståelse på hvordan det står til ute i kommunene (gir oss grunnlag for prioritering) og økt vår kompetanse på å gå tilsyn på avløpssektoren (mange nye medarbeidere).

For tilsyn med anleggsbransjen har mye av fokuset ligget på utslipp til vann og bevisstgjøring rundt nitrogenutslipp fra tunneldriving og håndtering av sprengstein. Vi opplever at bransjen er mer oppmerksomme på dette, og at tilsyn til dels har bidratt til det.

Sosial- og barnevernavdelingen

Tilsynsaktiviteter innen barnevern, sosialtjenesteområdet og integreringsfeltet gir effekt når metodene som benyttes for tilsyn også innebærer god dialog og oppfølging sett fra kommunenes perspektiv.

Vi erfarer at det har blitt et styrket fokus i tjenestene på styring og internkontroll. Som virkemiddel har vi for eksempel benyttet egenvurdering som metode over flere år, og ser at behandlingsmåten fungerer godt når vi bruker den målrettet og etter gode vurderinger fra vår side. Blant annet ser vi resultater i form av bedre kvalitet i landsomfattende tilsyn, for eksempel knyttet til ivaretagelse av barns behov når familier søker om økonomisk stønad. Vi merker også en endring i klagesakene på sosialtjenesteområdet ved at andelsmessig færre er klager fra barnefamilier, tross en stor økning i klagesaker totalt sett. Vi vurderer at dette blant annet følger av høyt fokus over tid på lavinntektsfamilier, herunder våre tilsyns- og veiledningsaktiviteter på området.

Videre lykkes vi i stadig større grad med å bruke virkemidlene våre helhetlig og i sammenheng. Våre råd- og veiledningsaktiviteter på barneverns- og sosialområdet ses for eksempel i sammenheng med funn i klagesaker og tilsyn, slik at vi dernest kan målrette oppfølgingen vår bedre til den enkelte kommunes behov og utfordringsbilde. Blant annet utformer vi årlige brev til barnevernstjenestene i etterkant av rapportering, og dialogmøtene i kompetansesatsingen på barnevernsområdet brukes til å trekke sammenhenger mellom risikovurderinger, funn i tilsyn og klagesaker, og kommunens fremdrift når det gjelder kvalitetsutvikling og reformarbeid. Vi ser at en slik helhetlig tilnærming fra vår side gir konkrete effekter i form av økt fremdrift for kommunenes utviklings- og forbedringsarbeid.

Landbruksavdelingen

Landbruksavdelingen har oppnådd målet om 20% kontroll i 2023. Kontrollene gir god læring hos både kommunal landbruksforvaltning og hos SFOV. Våre kontroller bidrar til høyere fokus på gode internkontrollrutiner hos kommunen. Vi er bekymret for lav bemanning i flere kommuner på landbruksområdet. Dette kan gå ut over rettssikkerheten, og også føre til manglende utbetalinger til landbruket.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Antall klagesaker har gått noe opp fra 2021 og 2022, hvor vi behandlet henholdsvis 1246 og 1236 saker. Det fremgår av tabellen at 88 % av sakene ble behandlet innen frist, altså 12 % fristoverskridelse. Til sammenligning hadde vi 29 % fristoverskridelse i 2022. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 78 dager og gjennomsnittlig overskridelse av fristen 26 dager. Målet er å komme så nær målsettingen som mulig, og i 2023 har vi klart dette i enda større grad enn i 2022. Vi har også bistått Statsforvalteren i Agder med nedbygging av restanser. Vi har få eldre saker, og behandler sakene i stor grad innen lovpålagte frister.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-12 %	88 %	1 358	1 189

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Tabellen i årsrapporten ser ut å være feil. I tabellen per 08.01.24 fremgår det at vi har et avvik på 55 %, og at vi behandlet 29 av 64 saker der det er gitt utsatt iverksetting innen 6 uker. Ved kontroll av uttrekk fra Sysam stemmer ikke dette. Vi finner 54 saker der det er krysset av for utsatt iverksetting, og 50 av sakene ble behandlet innen fristen. Det gir en måloppnåelse på 93 % og et avvik på 7 % i 2023.

Det er uheldig at SYSAM ikke synliggjør hvilke saker som er gitt utsatt iverksetting. Dette bør fremgå både av statistikken og søkekriteriene som vi har tilgang til i SYSAM. Vi har meldt fra om denne ønskede endringen tidligere, men kan ikke se at det er tatt tak i. Dette er også meldt inn på nytt i tilbakemeldingen på de foreløpige styringsdokumentene for 2024. Mulig feil i tabellen ble meldt fra til STAF i fjor, uten at de klarte å finne ut av det.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	-55 %	45 %	64	29

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Det synes som tabellen både viser antall søknader om forhåndstiltredelse og søknad om samtykke til ekspropriasjon. Vi har behandlet 8 saker om forhåndstiltredelse og 3 søknader om samtykke til ekspropriasjon. Alle saker er tatt innen fristen.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	11	11

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Fra 50 % måloppnåelse i 2021, og 83 % måloppnåelse i 2022, har vi nå 100 % måloppnåelse. Vi fokuserer på å ha 100 % måloppnåelse i 2024 også.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	5	5

Forurensningstilsyn: Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Brudd på miljøregelverket blir i større grad forebygget og avdekket

For å sikre risikobasert tilsynsaktivitet, tar vi ved planlegging av kommende års tilsyn utgangspunkt i fjorårets egenkontrollrapporter, innkomne bekymringsmeldinger og avvik fra sist tilsyn. Etter årets egenkontrollrapportering foretar vi en justering av årets tilsynsplan, der vi ser behov for et besøk basert på innrapporterte avvik eller bekymringsfulle innrapporterte data.

Det kan se ut til at alvorlighetsgraden for avvik under tilsyn har gått noe ned de siste årene. Vi ser at virksomhetene under oppfølgingstilsyn har forbedret seg.

Ved alvorlige avvik benyttes tvangsmulkt samt at vi vurderer politianmeldelser ut fra alvorlighetsgrad. Vi har heller ikke i 2023 politianmeldt virksomheter etter tilsyn, men vi ser at bruk av tvangsmulkt virker.

Avvik: I 2023 har vi ikke gjennomført så mange tilsyn som planlagt, da vi har hatt noen vakanser samtidig som vi har prioritert å bruke våre ressurser på veiledning av kommunene og utarbeidelse av oppdaterte tillatelser innen avløpssektoren og våre IED-bedrifter.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Statsforvalteren har kontinuerlig fokus på faglig oppdatering av saksbehandlere i kommunene. Faglige kurs og seminarer er gjennomført både digitalt og fysisk i 2023. Vi har tilbudt webinarer og digitale møteplasser innenfor mesteparten av oppgaveporteføljen som kommunene har på landbruksområdet. Webinarer og digitale møteplasser er en svært effektiv form for kurs og seminarer, særlig fordi både arrangør og deltakere sparer reisetid. Komprimerte digitale arrangementer kan lettere tilpasses arbeidshverdagen enn heldagsarrangementer. Vi ser at kursene fører til økt kompetanse hos kommunal landbruksforvaltning. Tett oppfølging fører til bedre forvaltning.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Viktige elementer i avdelingens internkontroll er virksomhetsplan, handlingsplaner og rutinebeskrivelser for avdelingens ulike arbeidsområder og delegeringsreglement. I tillegg kommer styringsdokumenter og embetets policy for internkontroll. Det er utarbeidet en oversikt over landbruksavdelingens internkontroll. Avdelingens internkontroll bidrar til at forvaltningen på de ulike fagområdene settes i et felles rammeverk, som letter oversikt og gjør det enklere og identifisere områder som kan forbedres. Slik kan vi utvikle en effektiv og korrekt forvaltning.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldir's rundskriv?	Nei
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	4
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	4
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	4
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	0

Vi har ikke mottatt noe slikt rundskriv fra Landbruksdirektoratet i 2023.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	1
Saker funnet i orden	57
Saker med feil	9 saker må kontrolleres, oppført med næringsinntekt fra landbruket.
Beskrivelse av feilene	En tidligpensjonist overtok 50% av en landbrukseiendom i september 2022. SF fattet vedtak om tilbakebetaling av TPO i november 2023. Vedtaket ble ikke påklagd.

Det er 67 tidligpensjonister i Oslo og Viken i 2023. Tidligere mottok vi lister fra Landbruksdirektoratet med TPO'ister som hadde næringsinntekt fra landbruket. LDIR kjørte kontroll mot eiendomsregisteret og stoppet de som igjen hadde eiertilknytning til en landbrukseiendom. Disse rapportene kjører vi nå selv en gang i året. 57 av 67 saker er kontrollert og funnet i orden. 9 saker må undersøkes nøyere. Dette er satt på vent da vi har prioritert behandling av søknader om produksjonssvikt. En har fått vedtak om tilbakebetaling på grunn av eierskap i en landbrukseiendom.

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Effekt av risikobasert kontroll
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Nei	Alle søknader behandles fortløpende etter rutinen for ordningen (TPO). Alle opplysningene i søknaden kontrolleres mot vilkårene for å innvilge tidligpensjon til jordbrukere. Vi kjører rapporter årlig for å kontrollere om tidligpensjonister har mottatt næringsinntekt fra landbruket. I 2023 kontrollerte vi for inntektsåret 2021. Alle (67) som mottok tidligpensjon i 2021 er med i kontrollen og de fleste (58) har ikke mottatt næringsinntekter i strid med regelverket for ordningen. Vi har 9 tidligpensjonister igjen på lista som må undersøkes opp mot vilkårene for næringsinntekt fra landbruket. SF har satt denne jobben på vent, da vi prioritert arbeid med søknader om produksjonssvikt.
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Nei	Det er fem avløserlag som i 2023 søkte tilskudd til landbruksvikarvirksomhet i Oslo og Viken. SF har fordelt tilskudd og årsverk etter retningslinjer fra Landbruksdirektoratet. Vi har utbetalt totalt kr. 5 181 440,- til avløserlagene i Oslo og Viken.
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	I Oslo og Viken mottar om lag 90 veterinærer tilskudd til veterinærreiser gjennom fagsystemet Agros. Vi mottar rundt 80 søknader hver måned og de fleste behandles automatisk i Agros. Hver måned plukker vi ut minimum 5% av søknadene til kontroll. Vi ser stor effekt på tidsbruk pr. kontroll, etter at ordningen ble lagt inn i fagsystemet Agros. Vi ser også at veterinærene er mer nøye med utfylling av søknaden sin i Dyrehelseportalen, som igjen gjør at det blir færre feil og avvik.
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Ja	Det gjennomføres dokumentkontroll av alle innkomne søknader. Ved behov innhenter vi underlagsmaterialet for kommunenes søknader, det vil si søknadene fra veterinærene til kommunene. Dette sammenholdes med rapporter fra kommunene om bruken av foregående års midler og opplysninger som kommunene gir i vår årlige spørreundersøkelse til administrasjonskommunene. Alle omsøkte tiltak i 2023 oppfylte kriteriene for tilskudd. I 2023 ble det gjennomført to digitale møter med alle administrasjonskommunene. I sum gir dette oss god oversikt over veterinærdekningen og utfordringer knyttet til stimuleringsstilskuddet og vaktordningen.
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Ja	Ja	Relevant dokumentasjon gjennomgås før utbetaling i alle saker. I den grad det mangler dokumentasjon, blir den innhentet.
Erstatning etter offentlige pålegg	Ja	Ja	Vi gjennomfører dokumentkontroll i alle sakene, i tråd med regelverket, og anser derfor risikoen i denne ordningen for lav. I 2023 har vi hatt 7 saker. Ordningen ble overført fra ELF til Agros i 2023. Vi samler forslag til forbedringer i det nye systemet og videreformidler til Landbruksdirektoratet, som også kan bidra til en rett forvaltning av ordningen.
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Ja	I tilskudd ved produksjonssvikt er kommunen saksforberedende, mens Statsforvalteren er vedtaksmyndighet. Regelverket beskriver flere kontrolltiltak som skal gjennomføres av kommunen. På grunn av flere store klimatiske hendelser i vekstsesongen 2023 ble det nødvendig å gjennomføre omfattende saksbehandlingsopplæring og informasjonstiltak til søkerne. I de mest aktuelle periodene har vi hatt ukentlige digitale møter der aktuelle problemstillinger løses, og spørsmål fra kommunene kan besvares. Dette skal bidra til likebehandling av søkerne. I tillegg gir det bedre forberedte søknader til behandling hos Statsforvalteren. Vi har hatt svært god effekt av tiltaket, og tilbakemeldingene fra kommunene er udelt positive. Når søknaden skal behandles hos Statsforvalteren, behandles denne av en saksbehandler som går gjennom saken, kontrollerer opplysningene og vurderer om vilkår er oppfylt mv. Det er etablert rutiner for hvordan søknader skal håndteres i tilfeller der det må utøves skjønn eller der det er spesielle vekster som må behandles særskilt. Beslutning om forskuddsutbetaling eller innstilling til vedtak sendes så til utpekte godkjennerne, som etter egne rutiner går gjennom den enkelte søknad. Det er blant annet etablert terskelverdier som er til hjelp til å unngå feilutbetalinger. Effekten av dette er at vi får en bedre kvalitetssikring av vedtakene, og at feilutbetalinger unngås.
Kompensasjon ved avikling av hold av pelsdyr mv	Nei	Nei	
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Nei	Nei	
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Delvis	Ja	Tildeling av rentemidler kan i hovedsak inndeles i to kategorier. 1. Direkte driftstilskudd (mindre beløp). Krever ikke rapportering som synliggjør bruken av midlene. 2. Tilskudd til finansiering av prosjekt (større beløp). Krever rapportering på fremdrift og status/resultat for prosjektet.
NMSK, kommuneskog	Delvis	Ja	Det gjennomføres dokumentkontroll av alle innkomne søknader før utbetaling. Inngår som en integrert del av forvaltningskontrollen av kommunene på skogområdet.
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Delvis	Nei	Statsforvalteren sitter som observatør i takstutvalgene i alle pågående prosjekt og følger opp og kontrollerer ordningen gjennom dette.
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Andre ordninger			

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 % av kommunene.

SFOV har som en del av forvaltningskontrollene gjennomført samtaler med aktuelle ledere i alle kommunene/landbrukskontorene som ble kontrollert i 2023. Hovedtema i samtalene var internkontroll i kommunens landbruksforvaltning. Samtalene er oppsummert i kontrollrapportene. Vi erfarer at samtalene har hatt god effekt ved at kontrollene gir god læring både for kommunene og Statsforvalter. Det er stor variasjon i hvor langt kommunene har kommet i arbeidet med internkontroll, og fortsatt forbedringspotensiale i flere kommuner. Gjennom samtalene under forvaltningskontrollen oppnår vi økt forståelse både hos ledelsen i kommunen og hos saksbehandler om viktigheten av god internkontroll.

Vi ser fortsatt at kapasitet i kommunal landbruksforvaltning kan være utfordrende. Ikke alle kommunene makter å forvalte tilskuddsordningene rettet mot landbruksnæringa på en tilfredsstillende måte. I noen tilfeller begrenses de negative effektene ved at kommunene får hjelp eller leier kapasitet av nabokommuner, men vi ser nå tegn til at dette ikke lenger vil være mulig da nabokommunene selv har kapasitetsproblemer. En kommune har vært uten saksbehandler på landbruk siden høsten 2022.

Rutinebeskrivelser for tilskuddsordningene er et svakt punkt i noen kommuner. De kan mangle helt eller være svært mangelfulle. Ellers ser vi ofte at det ikke er helt samsvar mellom hvem som har delegert myndighet til å fatte vedtak i tilskuddssaker i kommunene og hvem som har godkjennerrolle i fagsystemene. Dokumentasjon på vurdering av avkortinger er også noe som kommunene ofte får avvik på eller anbefaling om å forbedre. Kommunene

blir stadig bedre til utarbeide kontrollplaner.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Landbrukskontoret for Moss og Råde	Internkontroll: Habilitet, delegering, rutiner, dokumentasjon og kompetanse. Kontrollerte ordninger: Produksjonstilskudd (PT), tilskudd til regionale miljøtiltak (RMP) og tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK skogkultur)	Fire avvik: Delegering - personer som hadde godkjennerolle i Landbruksdirektoratets fagsystemer, manglet delegert myndighet til å fatte vedtak om tilskudd. PT - kommunen hadde godkjent lavere verdi enn omsøkt i flere søknader, uten at det er dokumentert at avkorting er vurdert. RMP - ved retting av søknader manglet dokumentasjon på vurdering av avkorting. NMSK skogkultur - det ble funnet ett tilfelle der det var foretatt dobbel utbetaling av til ett og samme skogkultur-tiltak.	Kommunen har gjennomført tiltak for å rette opp og forhindre framtidige feil. Statsforvalteren har lukket avvikene og avsluttet kontrollen.
Rakkestad	Internkontroll: Habilitet, delegering, rutiner, dokumentasjon og kompetanse. Kontrollerte ordninger: Produksjonstilskudd (PT), tilskudd til regionale miljøtiltak (RMP) og tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK skogkultur og NMSK veg), foryngelseskontroll og rutiner for oppdatering av AR5	To avvik: Delegering - person som hadde godkjennerolle i Landbruksdirektoratets fagsystemer, manglet delegert myndighet til å fatte vedtak om tilskudd. NMSK skogkultur - kommunen har ikke fulgt egen rutine for tildeling og utbetaling av tilskudd til av landbruksveier.	Kommunen har gjennomført tiltak for å rette opp og forhindre framtidige feil. Statsforvalteren har lukket avvikene og avsluttet kontrollen.
Skiptvet	Internkontroll: Habilitet, delegering, rutiner, dokumentasjon og kompetanse. Kontrollerte ordninger: Produksjonstilskudd (PT), tilskudd til regionale miljøtiltak (RMP) og tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK skogkultur), forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier, foryngelseskontroll.	Fire avvik: Delegering - person som hadde godkjennerolle i Landbruksdirektoratets fagsystemer, manglet delegert myndighet til å fatte vedtak om tilskudd. RMP - kravet om kontroll av minimum 5 % av søknadene ble ikke oppfylt i 2021. RMP - dokumentasjon av gjennomførte kontroller er mangelfull. RMP - mangelfull dokumentasjon på vurdering av avkorting ved feilopplysninger og brudd på annet regelverk for jordbruksdrift.	Kommunen har gjennomført tiltak for å rette opp og forhindre framtidige feil. Statsforvalteren har lukket avvikene og avsluttet kontrollen.
Gol	Internkontroll: Habilitet, delegering, rutiner, dokumentasjon og kompetanse. Kontrollerte ordninger: Produksjonstilskudd (PT), tilskudd til tiltak i beiteområder (BEIT), tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK skogkultur), kontrollplan for skogordningene og foryngelseskontroll.	Fem avvik: Habilitet - kommunen manglet rutiner for behandling av skogfondkrav fra kommunal skogeiendom og andre tilfeller der habilitet bør vurderes. PT - det manglet dokumentasjon på risikovurderingene som ligger til grunn for utplukket av søknader til kontroll. PT - kommunen har godkjent lavere verdi enn omsøkt, uten at det er dokumentert at avkorting er vurdert. Kontrollplan for skogordningene manglet. Foryngelseskontroll - kontrollene er ikke tilstrekkelig fulgt opp og det manglet rutiner for det.	Kommunen overholdt ikke frist for tilbakemelding om tiltak. Etter puringer er det sendt inn tilbakemelding. Statsforvalteren har foreløpig ikke lukket avvikene.
Ål	Internkontroll: Habilitet, delegering, rutiner, dokumentasjon og kompetanse. Kontrollerte ordninger: Produksjonstilskudd (PT), tilskudd til tiltak i beiteområder (BEIT), tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK skogkultur) og foryngelseskontroll	Ti avvik: Habilitet - ett vedtak om PT er fattet av person som var inhabil. PT, RMP og BEIT - kommunen mangler rutinebeskrivelse for ordningene (tre avvik). PT - forklaringene til søkerne på avvikene mellom omsøkte og godkjente verdier er mangelfulle. BEIT - kommunen gir tilskudd til enkeltmedlemmer/foretak til tross for at de er medlemmer i laget. BEIT - det mangler dokumentasjon på vurdering av tiltak opp mot naturmangfoldloven og kulturminneloven. BEIT - kommunen behandler søknader som er kommet inn etter søknadsfristen, så lenge det er midler igjen på ordningen. SMIL - det mangler dokumentasjon kontroll av gjødslingsplan og planteveivjournal. SMIL - det ble avdekket en større delutbetaling der det ikke forelå annen dokumentasjon enn søkers innsendte bilder av et delvis gjennomført tiltak.	Kommunen har gjennomført tiltak for å rette opp og forhindre framtidige feil. Statsforvalteren har lukket ni av avvikene og avsluttet kontrollen. Avviket som ikke er lukket vil bli fulgt opp videre.
Nesbyen	Internkontroll: Habilitet, delegering, rutiner, dokumentasjon og kompetanse. Kontrollerte ordninger: Produksjonstilskudd (PT), tilskudd til tiltak i beiteområder (BEIT), tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK skogkultur), kontrollplan for skogordningene og foryngelseskontroll.	Fem avvik: PT - svært mangelfull rutinebeskrivelse for ordningen. PT - det mangler dokumenterte risikovurderinger for utplukk av søknader til kontroll og det mangler kontrollplaner for begge de årene som SF undersøkte. BEIT - det mangler dokumentasjon på vurdering av tiltak opp mot naturmangfoldloven og kulturminneloven. BEIT - kommunen gir tilskudd til enkeltmedlemmer/foretak til tross for at de er medlemmer av laget. BEIT - det mangler skriftlige rutiner for ordningen.	Statsforvalteren har oversendt kontrollrapport, men det har ikke lyktes å få til et slutt møte med kommunen. Kommunen har manglet egen saksbehandling på landbruksområdet i over ett år. Det er benyttet innleid hjelp fra nabokommuner. Statsforvalteren følger opp kommunen.
Follo landbrukskontor (dekker Vestby, Frogn, Nesodden, Ås og Nordre Follo kommuner)	Internkontroll: Habilitet, delegering, rutiner, dokumentasjon og kompetanse. Kontrollerte ordninger: Produksjonstilskudd (PT), tilskudd til regionale miljøtiltak (RMP), tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL), tilskudd til drenering av jordbruksjord (DREN), tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK skogkultur og NMSK veg), foryngelseskontroll og rutiner for oppdatering av AR5.	Tre avvik: RMP - ved retting av søknader mangler det dokumentasjon på vurdering av avkorting. DREN - det mangler dokumentasjon på vurdering av tiltak opp mot naturmangfoldloven. AR5 - mangelfullt ajourhold av "usikre AR5-flater" og figurer av typen "AR5-flater m/Info" fra forrige runde med periodisk ajourhold.	Kommunen har gjennomført tiltak for å rette opp og forhindre framtidige feil. Statsforvalteren har avsluttet kontrollen.

Ved årsrapportering for 2022 var forvaltningskontrollen i Aurskog-Høland ikke avsluttet ennå. Kommunen har satt i verk tiltak som er tilstrekkelig for å rette opp de manglene som ble påpekt i kontrollrapporten. Statsforvalteren har lukket avvikene og avsluttet kontrollen.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	3	23 %	12	52

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på	<p>Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.</p>
----------------------	---

Årlig handlingsplan for brukeradministrasjon av tilgangene ble oppdatert i februar 2023. Planen inneholder oversikt over alle planlagte aktiviteter og hvem som har ansvar for dem. Det er gjennomført løpende oppdatering av brukere og endringer i roller som den enkelte bruker har, etter skriftlig melding fra

kommunene, herunder sletting av brukere tilhørende saksbehandlere som har sluttet og inaktivering av brukere tilhørende saksbehandlere som har permisjon. Alle endringsmeldinger arkiveres i Elements.

Kontroll med tilgangene til Ldirs fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Det er foretatt én gjennomgang med samtlige kommuner/landbrukskontorer. Dette er viktig for bevisstgjøring av lederne ved landbrukskontorene på hvilke roller saksbehandlere har i fagsystemene. Det tvinger også fram opprydding i brukere og roller, ikke minst sletting av brukere som ikke lenger skal ha tilgang. Den årlige gjennomgangen starter med at vi tar ut en oversikt over alle brukere med tilhørende roller for hver kommune/landbrukskontor. Denne sendes til kommunen med frist for tilbakemelding. Statsforvalteren følger umiddelbart opp tilbakemeldingene og foretar eventuelle oppdateringer av brukere og roller. Det foretas også én årlig gjennomgang av alle brukere hos Statsforvalteren og eventuelle andre som har tilgang og deres roller.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	Årlig, på høsten.
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Ved hver årlig gjennomgang avdekkes det brukere tilhørende saksbehandlere som har sluttet som kommunene ikke har meldt fra om. Det er ikke registrert misbruk av disse.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene kontrollerer grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i behandlingen av produksjons- og avløsertilskudd.

Kommunene gir uttrykk for flere utfordringer knyttet til vurdering av om kravet til vanlig jordbruksproduksjon er oppfylt. Et typisk område som er utfordrende for kommunene, handler om foretak der salgsinntektene fra produksjon av melk, slakt osv. er beskjedne. Drifta har lite næringsmessig preg. En fellesnevner er at det ikke er snakk om volumproduksjon, slik vi ofte forbinder med vanlig jordbruksproduksjon. Formålet med husdyrproduksjon og drifta av arealene handler ikke bare om matproduksjon, men dreier seg like mye om å skape en arena for undervisning, tilbud for barn som ikke finner seg helt til rette på skolen, sysselsettings tiltak for rusmisbrukere eller avlastning for demente. Dette gjelder foretak som driver Inn på tunet-virksomhet, foretak som driver småskala med allsidig produksjon, stiftelser og videregående skoler. Ikke sjelden er det økologisk drift og kanskje bevaringsverdige husdyraser. Drifta i disse foretakene oppfyller formålene med flere av tilskuddene, men utøves på en måte som utfordrer kravet om vanlig jordbruksproduksjon. Her trengs det tydeligere retningslinjer for hvordan slike tilfeller skal vurderes. Ellers utfordrer ofte hestehold og småskala sauehold grunnvilkåret om vanlig jordbruksproduksjon.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Statsforvalteren gjennomførte et webinar for kommunal landbruksforvaltning 10. oktober der grunnvilkåret om vanlig jordbruksproduksjon var tema. Regelverket ble repetert og konkrete saker som er klagebehandlet hos SFOV ble gjennomgått. Det er arrangert ti digitale møteplasser om produksjonstilskudd for kommunene i løpet av året. Dette er et lavterskel-tilbud til saksbehandlere i kommunene, for erfaringsutveksling saksbehandlere i mellom og faglig input fra SFOV. Vanlig jordbruksproduksjon har vært tema der også. Ved forvaltningskontrollene sjekker vi kommunenes rutinebeskrivelse for produksjonstilskudd, og i hvilke grad saksbehandlere bruker rapportene om vanlig jordbruksproduksjon i saksbehandling og ved risikobasert kontroll av foretakene som søker om produksjonstilskudd. Dersom rutinebeskrivelsen mangler punkter om bruk av rapportene, gis det anbefaling i kontrollrapporten om å bruke dem. Kontroll av om vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon er også tema i intervjuene med saksbehandlere ved forvaltningskontrollene.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	De fleste kommunene bruker rapportene som aktivt redskap for utplukk av foretak til kontroll, som supplement til lokalkunnskap. Vi registrerer at det er økende interesse for å ta tak i tilfeller der det er tvil om vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon er oppfylt. Det gjelder særlig foretak med sauehold.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Gjennom tilsynsarbeidet vårt jobber vi formålsrettet med å bidra til å styrke kvalitet og sikkerheten i tjenesten og befolkningens tillit til tjenesten (jf. formålet med tilsyn). Vi erfarer at vår tilsynsmessige oppfølging blir mer virkningsfull av at vi har fokus på hvilken fremgangsmåte som i størst mulig grad er egnet til å oppnå økt kvalitet og pasientsikkerhet.

For å bidra til økt tillit til tjenesten jobber vi systematisk med å synliggjøre at tilsynsarbeidet vårt er formålsrettet, og fremhever i vår utadrettede kommunikasjon at vi har god erfaring med at tjenesten selv får et eierskap til forbedringsarbeidet som gjøres. Videre at vi har god erfaring med systemfokus i sakene våre, og at vi ser at fokus på system heller enn enkeltpersonell ofte i større grad er egnet til å bidra til å forbedre tjenesten.

Også gjennom vår behandling av rettighetsklager bidrar vi til at befolkningen får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester.

Vi har fokus på at vedtakene våre i størst mulig grad skal ha overføringsverdi, slik at vi også indirekte bidrar til ivaretagelsen av retten til forsvarlige og nødvendige tjenester.

Vi har også hatt målrettet veiledning på ledernivå overfor enkeltkommuner, og erfarer at det er virkningsfullt. Det er imidlertid ressurskrevende å gjennomføre, og vi har derfor prioritert å gjennomføre det overfor alle våre kommuner.

På helseområdet opplever vi en fortsatt økning i antall saker vi mottar. Dette er et utviklingstrekk som bekymrer oss, ettersom økte restanser og økt saksbehandlingstid påvirker vår evne til å bidra til ivaretagelse av befolkningens rett til nødvendige og forsvarlige tjenester.

Vi ser en spesiell stor økning i rettighetsklager i spesialisthelsetjenesten. I 2023 mottok vi 996 rettighetsklager på spesialisthelsetjenesteområdet, mot

585 klagesaker i 2022. Dette utgjør en prosentvis økning på 70 %.

I 2023 prosjektorganiserte vi derfor de eldste rettighetssakene på spesialisthelsetjenesteområdet. Prosjektet har vært vellykket, og vi har oppnådd måltallene vi satt oss (300 saker ble avsluttet i prosjektet). På grunn av den fortsatt store økningen i antallet innkommende saker har vi imidlertid ikke oppnådd nedgang i restansene våre.

Vi ser også at det høye sakstilfanget for klager på tvangsbehandling i psykiatrien (medikamentell behandling og tvangsemæring uten pasientens samtykke) fremdeles er økende. I 2023 mottok vi 838 klagesaker, mot 768 saker i 2022. Dette utgjør en prosentvis økning på 9 % på det allerede høye sakstilfanget vi hadde i 2022.

Behandling av klager på tvangsbehandling i psykiatrien er særlig høyt prioritert. Vi har derfor kontroll på restansene våre, men har en vesentlig for lang median saksbehandlingstid. At vi må kanalisere en så stor andel av våre ressurser til behandlingen av denne sakstypen går også ut over andre viktige og prioriterte oppgaver.

Vi når ikke målkravene verken for rettighetsklager eller tilsynssaker. Vi prioriterer ivaretagelse av rettssikkerhetsoppgaver høyt, og med unntak av for rettighetsklager i spesialisthelsetjenesten har vi kontroll på restansene våre.

Kapittel 9-området (tvang til personer med funksjonshemming) er et annet område vi har hatt særlig fokus på i 2023, og hvor vi har hatt en positiv utvikling. Vi har på ett år gått fra å saksbehandle kun 23 % innen frist, til at vi nå klarer 72 % saker innen frist. Vi har gjennomført kapittel-9-tilsyn etter en risikovurdering, men mener at dette totalt sett har vært en riktig prioritering sett opp mot ivaretagelse av rettssikkerheten på området.

Gjennom tillitsbasert og åpen ledelse og styring lykkes vi også stadig bedre med å harmonisere saksbehandlingen vår og sikre tverrfaglighet og helhetlig tilnærming.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Statsforvalteren i Oslo og Viken er opptatt av å tilby samtaler til alle barn som bor på barneverninstitusjon eller omsorgssenter. Barna skal få anledning til å uttale seg om oppholdet og de temaene vi undersøker i tilsynet. Barna er en viktig kilde til informasjon, som bidrar til at tilsynene blir mer treffsikre. Når det praktisk lar seg gjøre, tilpasser vi tidspunkt for samtalen slik at vi når flest mulig av barna, for eksempel etter skoletid. Flere samtaler har også vært gjennomført i etterkant av tilsynsbesøket der dette har vært best eller ønskelig for det enkelte barn.

I 2023 har vi økt tilgjengeligheten for barna under og i etterkant av tilsynet. Barna får tilbud om samtale ved hvert tilsyn, både når vi varsler og når vi kommer uanmeldt. Andelen barn som tilbys samtale med oss har økt, samtidig som antall barn på institusjon har økt. Andelen barn som har ønsket å snakke med oss ligger på samme nivå som i fjor.

I 2023 bodde det totalt 723 barn på institusjonene i Oslo og Viken på de tidspunktene det ble gjennomført tilsyn. 690 barn fikk et reelt tilbud om samtale, noe som tilsvarer en andel på 95 %. Andelen barn som ble tilbudt samtale med oss er følgelig høy og godt innenfor målkravet.

Vi har i 2023 innledet en dialog med Helsetilsynet om flere problemstillinger når det gjelder samtale med barn i forbindelse med våre institusjonstilsyn:

- Når en ungdom takker nei til samtale med oss, kan det handle om ulike årsaker. Det vesentlige er at vi skal være gode i fasen der vi informerer og tilbyr samtale, slike at ungdommen selv vurderer om samtale er ønskelig og hensiktsmessig for egen del. Mange av ungdommene snakker med flere voksne som har i oppdrag å snakke med dem. Så fremt ungdommen blir godt informert om samtaletilbudet med tilsynet og hva en slik samtale innebærer, kan det også være god medvirkning i de tilfellene ungdom velger å takke nei. Det avgjørende er at ungdommen blir godt informert om tilbudet, slik at de vet hva de takker ja eller nei til.
- Kravet til oss iht. tilsynsforbuds og tildelingsbrev er at barn på institusjon skal få et reelt tilbud om samtale. Det er ikke et spesifisert krav til andel eller antall gjennomførte samtaler. I Helsetilsynets styringspanel fremstår det imidlertid som at det stilles krav om 100 % gjennomførte samtaler. Fremstillingen og hvordan denne parameteren brukes i styringspanelet bør gjennomgås på nytt for å bidra til effektiv styring.
- Det kan være ulikheter mellom embetene når det gjelder registrering av samtaler med barn og hva som regnes som en "samtale". Vi ønsker oss mer veiledning for å sikre felles og god praksis på området.

Sammen med Helsetilsynet har vi avtalt en videre oppfølging av våre tilbakemeldinger i 2024.

Vi får stadig flere henvendelser fra barn og unge via barnas barnevernklage. Portalen anses følgelig å være godt etablert og et viktig bidrag til god brukermidvirkning. Et flertall av henvendelsene gjelder barn på barnevernsinstitusjon, og vi ser disse i sammenheng med involvering av barn i våre tilsyn. Alle henvendelser via barnas barnevernklage følges opp innen et døgn.

I 2024 planlegger vi et internt utviklingsarbeid der vi skal tilpasse metodikken Barnesamtalen DCM til bruk i samtaler med barn ved institusjonstilsyn.

Vi får for øvrig gode tilbakemeldinger fra Bufdir om vår faglige praksis for samtaler med barn på institusjon.

Tilsynssamtaler - EMA (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Samtlige barn har fått tilbud om samtale i forbindelse med våre tilsyn med asylmottakene der det bor enslige mindreårige. Vi har utarbeidet informasjonsmaterieill til barn på flere språk, og understreker også overfor asylmottakene at de skal informere og være tilgjengelig for spørsmål fra barna i forkant av våre tilsyn. Erfaringene så langt viser at de fleste enslige mindreårige asylsøkerne ønsker å snakke med oss under tilsynsbesøket. Vi har gjennomført samtaler i gruppe og individuelt, og barna velger om de vil ha med seg en voksen i samtalen eller snakke med oss alene.

For øvrig viser vi til egen årsrapport til Statens helsetilsyn for tilsynet med mottak for enslige mindreårige.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Selv om vi med unntak av for metode 3-saker ikke har full måloppnåelse, har vi kontroll på restansene våre.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 10 %	70 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 14 %	66 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	10 %	90 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %		

Fikk inn en sak på slutten av året - ikke ferdigbehandlet før årsskiftet.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	- 42 %	38 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter ny behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør) eller etter gammel veiledning: 5 måneder eller mindre

Ikke avvik - godt innenfor resultatmålet.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	35 %	85 %

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Helse

Vi har over tid hatt en stor økning i innkommende rettighetsklager fra spesialisthelsetjenesten. I 2023 mottok vi 996 rettighetsklager på spesialisthelsetjenesteområdet, mot 585 klagesaker i 2022. Dette utgjør en prosentvis økning på 70 %.

I 2023 prosjektorganiserte vi de eldste rettighetssakene på spesialisthelsetjenesteområdet. Vi har oppnådd måltallene vi satt oss, og over 300 saker har blitt avsluttet i prosjektet. På grunn av den fortsatt store økningen i antallet innkommende saker har vi imidlertid ikke oppnådd nedgang i restansene våre.

Vi viser også til at vi ved behandling av både klagesaker fra spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten prioriterer de eldste sakene våre, og at dette er en faktor som påvirker måloppnåelsen.

Sosial

Våren 2023 erfarte vi en plutselig og stor økning i antallet klagesaker på sosialtjenesteområdet. Vi brukte noe tid på å omstille ressurser og kompetanse internt for å håndtere den store økningen. Saksbehandlingstiden var derfor noe over målkravet i andre og tredje kvartal. Saksbehandlingstiden har deretter vært innenfor målkravet, til tross for fortsatt stadig økning i antallet klagesaker. Situasjonen rundt sommeren 2023 påvirker imidlertid saksbehandlingstiden for året samlet sett. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for året er likevel kun 2,6 mnd. Ved initial gjennomgang vurderes alle innkomne saker, og vi sikrer prioritering av saker om nødhjelp, midlertidig bolig, oppholdskommunens ansvar, EØS-borgere og klager som beskriver akutt behov, for eksempel medisiner, tannlegebehandling. Overnevnte sakstyper behandles gjennomgående med godt under tre måneders saksbehandlingstid.

Saksbehandlingstid - avslutning av klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	- 28 %	62 %
Helse/omsorg	90 %	- 76 %	14 %

Overprøvede vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Overprøvede vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Vi har gjennom de siste årene jobbet systematisk med å overprøve vedtak om bruk av tvang og makt effektivt med god kvalitet. Vi ser at dette har gitt resultater og at vi har bedret måloppnåelsen vesentlig fra 2022.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 18 %	72 %

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)**Rapportere på**

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

De aller fleste søknader om dispensasjoner blir behandlet samtidig som vi overprøver vedtak.

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.6 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

Vi behandlet 238 klager på bruk av tvang i barnevernsinstitusjoner i 2023. Dette er tilnærmet en fordobling av behandlede klager sammenlignet med 2022. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 14 dager, og 90% av klagen ble behandlet innen én måned.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	0 %	90 %

Resultatmål SFOV (fra kapittel 3.3.1.3.4.1 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 765 poeng

Ivaretagelse av rettsikkerhet for enkeltpersoner ved behandling av rettighetsklager og behandling av hendelsesbaserte tilsynssaker har i tråd med prioriteringsveilederen blitt prioritert. Dette har påvirket aktivitetsvolumet for tilsyn i 2023.

Vi har også hatt behov for å prioritere intern kompetanseheving på dette området i 2023. Dette trekker vi med oss inn i 2024, og vi planlegger å gjennomføre flere tilsyn i 2024.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
765	-612	153

Resultatmål SFOV (fra kapittel 3.3.1.3.5.1 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 180 poeng

Ivaretagelse av rettsikkerhet for enkeltpersoner ved behandling av rettighetsklager og behandling av hendelsesbaserte tilsynssaker har i tråd med prioriteringsveilederen blitt prioritert. Dette har påvirket aktivitetsvolumet for tilsyn i 2023, og vil trolig påvirke aktivitetsvolumet i tilsvarende grad også i 2024.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
180	-48	132

det er en justering: korrekt er 122 poeng i 2023

Resultatmål SFOV (fra kapittel 3.3.1.3.6.1 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 245 poeng

Poengkravet er oppnådd i 2023. Planlagt landsomfattende tilsynsaktivitet er gjennomført og antallet hendelsesbaserte tilsyn er økt. Ingen avvik.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
245	0	245

3.1.3.4 Andre oppdrag

Barnehage- og utdanningsavdelingen har stort fokus på å sikre lik forståelse av internkontrollbestemmelsen. Vi har gjennomført internt kurs og brukt KDDs veileder som kilde. Vi har utviklet felles mal for tilsynsrapporter med standardtekster om innholdet i internkontrollbestemmelsen.

I forbindelse med tilsyn har vi arrangert formøter for å gå gjennom regelverket. Underveis i tilsynene har vi sikret møtepunkter for de ulike tilsynsgruppene for å sikre at bestemmelsen tolkes likt. Utdanningsdirektoratets veileder for internkontroll har vært sentral. Noen av våre ansatte har bistått Utdanningsdirektoratet med å lage en veileder for internkontroll i vår sektor.

Høsten 2023 arrangerte vi regelverkssamling på barnehage- og skoleområdet der temaet var internkontroll. Vi har også hatt internkontroll som tema i veiledningsmøter vi

har gjennomført med ulike kommuner, både generell veiledning, men også funn fra våre tilsyn. Vi vurderer derfor at vi på barnehage- og utdanningsområdet har kommet et godt stykke på vei for sikre lik forståelse av bestemmelsen.

Vi har i mindre grad arbeidet med lik forståelse av bestemmelsen på tvers av sektorer.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Embetet har varierende måloppnåelse på vergemålsfeltet. Pga ressursituasjonen kan vi ikke ivareta alle oppgaver godt nok, og må løpende prioritere innsatsen. Prioriteringene baseres på hva som best ivaretar rettsikkerheten til voksne og mindreårige vergehavere. Opprettelse av nye vergemål, saker

om fratakelse av rettslig handleevne og tilsyn med verger er oppgaver som prioriteres. Det samme gjelder stadfestelse av fremtidsfullmakter.

Som følge av endringer i vergemålsloven 1. april 2023, har vi prioritert opplæring av ansatte og verger, utvikling av nye maler, rutinebeskrivelser og informasjonsskriv.

Vi ser fortsatt sterk økning i saker om stadfestelse av fremtidsfullmakter, men mottar nå også et økende antall saker hvor det er behov for vergemål som helt eller delvis erstatter en løpende fremtidsfullmakt. Ofte ser vi at kontroll- og veiledningssystemer ved opprettelse av fullmakten kunne ha avhjulpet dette. Vi imøteser derfor endringer i regelverket som i større grad kan ivareta rettssikkerheten til fullmaktsgivere, og samtidig bidra til at fremtidsfullmakter blir et reelt alternativ til vergemål.

Det er også en merkbart økning i antall saker om fratakelse av rettslig handleevne. Dette er ofte alvorlige, komplekse og tidkrevende saker. Både i disse sakene, og i saker om evt tilbaketrekning av en fremtidsfullmakt, ser vi at en ikke bør undervurdere risikoen for utnyttelse og misbruk av særlig sårbare.

Opprett vergemål for voksne (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål for voksne – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 90 dager.

Embetet klarte ikke målkravet på opprettelse av vergemål. Forklaringen er sammensatt. Vi har svært høy prioritet på sakstypen, og har satt på en stor gruppe saksbehandlere. Høy turnover, sykmeldinger og manglende ressurser til å avhjelpe dette ved bruk av overtid eller nyansettelser, har vært den viktigste årsaken til manglende måloppnåelse. I tillegg har lovendringer 1. april 2023, medført at behandlingen i den enkelte sak tar lenger tid.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
61 %	80 %	-19 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Prioritert oppgave, og målkravet er oppfylt.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
82 %	80 %	2 %

Stadfestelse av ikrafttredelse av fremtidsfullmakter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Stadfestelse av ikrafttredelse av fremtidsfullmakter - 80 % av sakene der fremtidsfullmaktens ikrafttredelse stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager.

oppgaven er høyt prioritert, og målkravet er oppfylt.

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
87 %	80 %	7 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Kontroll gjennomført innen frist.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Både ifb med opprettelse av nye vergemål, endringer og evt ønske om opphør, er vergehavers vilje og preferanser sentralt i vår saksbehandling. Vi, eller vergen, gjennomfører samtale med vergehaver i alle saker, så langt dette er mulig. Etter behov vil vi også gjennomføre samtaler med nærstående, helsevesen mv, for i størst mulig grad avklare ønskene til vergehaver.

Vi bruker mye tid på temaet internt, i fagmøter og avdelingsmøter, ved utarbeidelse av maler og rutiner mv. Ellers er selvbestemmelse et viktig tema i vår veiledning og opplæring til vergene. Manglende respekt for selvbestemmelse fra vergens side, vil i tilsynssammenheng kunne medføre at vergen blir fratatt sitt oppdrag.

I tillegg veileder vi om selvbestemmelse på nettsiden vår, i informasjonsskriv og annen utadrettet virksomhet overfor publikum. Vi har en jevn pågang fra ulike instanser, helsevesen, bydeler og kommuner, pårørendeorganisasjoner og andre, da det er et stort behov for informasjon om vergemål, selvbestemmelse, alternativer til vergemål mv. Vi har dessverre ikke kapasitet til å imøtekomme disse anmodningene i særlig grad, da vi må bruke ressursene våre til saksbehandling. Vi anser dette som uheldig, da god og riktig informasjon til ulike aktører både vil kunne bidra til økt forståelse rundt selvbestemmelse, og trolig effektivisere arbeidet i vergemålsforvaltningen.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Nye verger har gjennomført introduksjonskurs

Som utgangspunkt krever det å kunne utføre en oppgave på en god måte tilstrekkelig informasjon og opplæring.

De faste vergene har vært gjennom en prosess for å bli godkjent for å få oppdrag, intervju, innledende opplæring, e-læringskurs og får jevnlig nyhetsbrev.

De alminnelige vergene får vedtak, infoskriv og blir pålagt å gjennomføre e-læringskurs i oppnevningvedtaket. På grunn av manglende samlet kontaktinfo til de alminnelige vergene får vi ikke sendt ut samlet informasjon til disse elektronisk.

Alle vergene får lik informasjon i vedtak, og pålegges gjennomføring av e-læringskurs. Det fremgår av vedtaket at det settes en frist for gjennomføring av introduksjonskurset. Som oppnevnt verge får du tilgang til Mine vergemål og via denne tilgangen også tilgang til e-læringskursene. Fristen som settes er tilsvarende som for innsendelse av økonomisk status. Det er imidlertid litt krevende å finne effektive og gode løsninger for oppfølging av om kurs er gjennomført. I store deler av 2023 har det ikke vært mulig, rent teknisk, å se om en verge har gjennomført kurs, selv om de har logget seg inn på Mine vergemål og tatt kurset. Det har derfor vært vanskelig å følge opp om vergene har gjort det vi har bedt om.

Det ble opprettet et nettverk for opplæring SF/SRF og vi har hatt et par møter. Det var først aktuelt å forberede et webinar for vergene i forbindelse med lanseringen av fufinfullmaktene i FREG i november. Det ble endret, og neste møtet omhandlet infoskriv. Infoskrivene som ligger i Vera nå, er ikke oppdatert etter lovendringen i april 2023. I møtet snakket vi om behovet for mer informasjon og opplæring til verger, særlig de alminnelige.

Det var enighet om behov for oppdaterte infoskriv, og vi avdekket også noe sprikende praksis embetene imellom.

Vi har tidligere vurdert en løsning der vi kontakter vergene før oppnevning, men på bakgrunn av tid og ressurser kommet til å vi må nøye oss med en underskrift i søknaden, informasjon i forhåndsvarsling om at vedkommende er foreslått som verge og at vedkommende oppnevnes om vi ikke hører noe annet, et skriftlig samtykke, eller eventuelt en kort samtale eller epost for å få bekreftet samtykket.

Gjennomførte samtaler (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Andelen samtaler som er gjennomført i forbindelse med opprettelse av vergemål, har økt

I løpet av 2023 har andelen samtaler økt.

Fra 1. april ble vergemålsloven endret, og det kommer nå fram av § 59 at samtale skal gjennomføres med mindre det anses som «umulig». Det er en innstramming i lovverket som naturlig medfører en endring i praksis. Det er naturlig at strengere krav medfører større fokus og økt antall samtaler. Dette skyldes delvis også at samtaler etter lovteksten kan gjennomføres «på vegne av» saksbehandler av en som kjenner personen. Andelen slike samtaler har økt. Selv om vi også tidligere har gjennomført samtaler med folk i kretsen rundt søker har vi ikke krysset av for gjennomført samtale med mindre vi har snakket med vedkommende selv.

I klagesaker som har kommet i retur fra SRF opplever vi også at det er økt fokus på samtalen. Det er også med på å forme vår praksis.

Vergemål - gjennomførte samtaler

Andel gjennomførte samtaler i 2022	Andel gjennomførte samtaler i 2023	Endring
38 %	52 %	14 %

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Statsforvalteren har ulike virkemidler. Gjennom regelverksamlinger, veiledning og tilsyn gir vi informasjon om regelverket for å bidra til at barnehagemyndighet, barnehageeiere, skoler og skoleeiere har riktig forståelse av regelverket.

I klagesaker der vi ser at enkeltkommuner forstår, formidler og etterlever regelverket feil, tar vi kontakt og følger opp dette med konkret veiledning.

Selv om kommuner har gitt oss tilbakemelding på hvordan pålegg om retting er ivaretatt i tilsyn, ser vi likevel at det kan være feil lovforståelse og praksis i enkeltsaker.

Derfor har vi et kontinuerlig fokus på hvilke tiltak som gir ønsket effekt.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og skoleeier.

Vi innhenter kunnskap om tilstanden i sektoren på ulike måter, blant annet gjennom våre faste samlinger og kontaktmøter med kommunale ledere, med barnehagemyndigheten i våre kommuner og bydeler, med kommunale, fylkeskommunale og private skole- og barnehageeiere samt andre aktuelle samarbeidspartnere i fylkene våre. Vi får også mye kunnskap gjennom henvendelser om regelverket fra de nevnte instanser og fra foreldre til barn og elever i barnehager og skoler. Ikke minst gir sakene vi behandler i håndhevingsordningen og klagesakene vi skal behandle mye informasjon om tilstanden, både på det området saken gjelder og andre tilgrensende områder.

Informasjonen vi får inn gjennom de ulike kildene blir systematisert og brukt i risikovurderinger knyttet til blant annet hvordan regelverksetterlevelsen er hos barnehageeiere, barnehagemyndigheter og skoleeiere. Dette danner grunnlag for å vurdere hva som er rett virkemiddel til rett tid. Her tilpasser vi virkemiddelet til rettsområdet.

Vi gjennomfører samlinger på særskilte områder når vi ser at det er tema som er aktuelle for mange kommuner, og vi bruker kunnskapen til å velge tilsynstema og tilsynsobjekt. I tillegg til utvalgte tema som kan variere fra år til år, avhengig av den risikovurderingen vi gjør, presenterer vi også funn fra våre tilsyn. Vi erfarer at mange kommuner leser de tilsynsrapportene som publiseres og bruker dette til å videreutvikle og forbedre egen praksis.

Vi får tilbakemelding om at kommunene lærer best av veiledning, så vi tilbyr derfor alltid møter etter foreløpig rapport når vi gjennomfører tilsyn. Dette for å sikre at kommunens arbeid med å rette brudd er treffsikkert, og for å sikre regelverksforståelsen. Disse gjennomføres enten digitalt eller stedlig, avhengig av hvilke behov vi eller kommunen har for samhandling i tilsynet. Vi følger også opp med både felles veiledningssamlinger og med veiledning av enkeltkommuner på andre områder der enten vi ser behov eller kommuner melder behov for det. I 2023 har vi blant annet gjennomført en digital samling om kravene til internkontroll for barnehager og skoler, og våre erfaringer fra tilsyn med internkontroll for at kommunene skal få informasjon om funnene vi har gjort og kunne lære av dette.

I noen kommuner hvor vi etter risikovurderinger ikke har åpnet tilsyn, har vi hatt fokus på veiledning om skolemiljø. Slik veiledning har blant annet vært gjennomført i form av foredrag om regelverk (både internkontroll og skolemiljø), samarbeid med kommuner og skolenes ledelse om egne rutiner og skolemiljø, samt støtte og veiledning rundt revidering av skolenes/kommunenes egne rutiner. Dette har sikret tett oppfølging rundt kommuners arbeid med regelverket. Det er et langsiktig arbeid, men vi erfarer positive virkninger av dette og av at vi ansvarliggjør skoleeier i større grad.

Vi har hatt veiledningsmøter med enkeltkommuner hvor vi gjennom håndhevingsordningen har sett mangelfull forståelse av regelverket eller alvorlige brudd på aktivitetsplikten, og/eller når vi gjennom klagesaksbehandlingen vår finner at kommunen ikke har den nødvendige kompetansen. I noen tilfeller har vi på grunnlag av stor bekymring sendt brev til skoleeier og bedt om en redegjørelse for om rutiner og praksis er i samsvar med regelverket. Vi har også gjennomført flere veiledningsmøter med enkeltkommuner når vi i vår klagesaksbehandling ser at det har vært betydelige mangler ved kommunens skoleplasseringsvedtak. I tillegg har vi dialogmøter for utvalgte kommuner hvert år på faste tema som er gitt i oppdraget vårt. Vi erfarer at dette gir oss et godt overblikk over de felles utfordringer sektoren har, samtidig som det gir oss kunnskap om den enkelte kommune.

Vi kartlegger løpende all informasjon vi mottar om barnehagemyndighet, barnehageeiere, skoler og kommuner. Det kan være klager, henvendelser, mediasaker, tall fra Basil, GSI, m.m. Ved ulike stoppunkter gjennom året, men også løpende, foretar vi ROS-analyser der vi vurderer risiko for regelverksbrudd. På bakgrunn av blant annet alvorlighetsgraden av type regelverksbrudd det kan gjelde og omfanget av det, vurderer vi hvilket virkemiddel som er mest hensiktsmessig for å sørge for regelverksetterlevelse.

Statsforvalteren skal i økt grad innrette tilsyn med de temaer og i det omfang som er nødvendig, basert på den risikoen (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i økt grad innrette tilsyn med de temaer og i det omfang som er nødvendig, basert på den risikoen som er avdekket.

Vi har i 2023 hatt fokus på det handlingsrommet metodehåndboka gir oss med hensyn til å innrette tilsyn på en måte som gjør at vi får fulgt opp avdekket risiko uten at vi gjør tilsynet større enn nødvendig. Dette har vært adressert i avdelingsmøter, interopplæring og i konkrete situasjoner hvor vi har avdekket risiko.

Mer konkret har det for eksempel resultert i pålegg til en kommune om å oppfylle samiske elevers rett til opplæring i samisk og tilsyn kun med saksbehandlingstiden i PPT og kommunen når det gjelder å fatte vedtak om spesialundervisning. Vi har også fattet vedtak med pålegg til en kommune etter brudd på taushetsplikten i forbindelse med bekymringsmelding sendt barneverntjenesten. På de områder hvor det er utarbeidet tilsynsopplegg fra Utdanningsdirektoratet vurderer vi alltid kritisk om det er formålstjenlig å ha med alle deltemaer i tilsynet. I flere av våre tilsyn med grunnskoleopplæring for voksne har vi eksempelvis etter risikovurderinger bare kontrollert deltema 1. Tilsvarende gjelder tilsynsmaterialet for barnehagemyndighetens virkemiddelbruk. I flere tilsyn er kun risikovurderinger valgt som deltema. Dette har vært i kommuner der vi ser at barnehagemyndigheten ikke har gjennomført tilsyn de seneste årene.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har gjennomført syv felles nasjonale tilsyn med kommunenes arbeid med skolemiljø og internkontroll i 2023. Vi utsatte et tilsyn i samråd med kommunen høsten 2023 på grunn av flom og etter en risikovurdering. Vi har i tillegg påbegynt ytterligere et tilsyn på samme område i 2023 som ikke var varslet ved årets start på bakgrunn av våre risikovurderinger. Tilsynene er gjennomført i tråd med Utdanningsdirektoratets krav om tilsynsopplegget for felles nasjonalt tilsyn 2023. I tillegg er det gjennomført tre tilsyn på skolemiljø, og påbegynt et tilsyn som avsluttes første kvartal 2024. I forkant av tilsynene er risiko for brudd vurdert både i lys av sannsynligheten for å finne brudd på regelverket og konsekvenser av dette. Se pkt. 3.3.3.1.2.2. Alle utenom én kommune har fått brudd på samtlige deltema det er ført tilsyn med, og det er gitt brudd på et flertall av de undersøkte korreksjonspunktene i tilsynene. Vår erfaring er at det er avgjørende å kontrollere flere deltema innenfor tilsyn med skolemiljø, og at for smale tilsyn på sikt kan være utfordrende fordi det trolig er brudd på alle delpliktene. I et langsiktig perspektiv er det derfor mer ressurseffektivt å føre tilsyn med flere deltema når vi først gjennomfører tilsyn her.

Statsforvalteren vil i 2024 fortsette å gjennomføre tilsyn i tråd med tilsynsopplegg for felles nasjonalt tilsyn på tema internkontroll og skolemiljø. Vi vil også på bakgrunn av risikovurdering føre skolemiljøtilsyn i kommuner der vi allerede har gjennomført tilsyn med skolemiljø og internkontroll.

Vi vurderer resultatmålet som oppfylt.

Statsforvalteren skal følge opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn. (fra kapittel 3.3.3.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal følge opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Statsforvalteren gjennomfører kontinuerlige risikovurderinger innenfor vårt område. Dette gjøres systematisk i hele avdelingen. På flere, og de største, av fagområdene gjøres slike vurderinger i enkeltsaker og enkelthenvendelse ved hjelp av skjematisk oppstilling og utdrag som sikrer samlet informasjon fra kommuner og skoler og/ eller barnehager.

I 2023 har vi hatt økt fokus på virkemiddelbruk etter en systematisk og fortløpende vurdering av risiko, og startet et utviklingsarbeid på området internt. Vi har eksempelvis gjennomført systematisk veiledning og/eller hyppige dialogmøter på skoler og i kommuner/med barnehagemyndigheter der det er avdekket risiko for regelverksbrudd. Veiledningen følges systematisk før det etter en periode foretas en ny vurdering av risiko for regelverksbrudd i kommunen på gjeldende område.

I flere tilfeller har vi bedt kommunen redegjøre for sin lovforståelse i konkrete saker. Dette gjelder eksempelvis i forbindelse med bekymringsmeldinger til barneverntjenesten, gratisprinsippet, manglende gjennomføring av nasjonale prøver og gratis kjernetid i SFO. I mange av tilfellene har kommunen redegjort for praksis og hvilke tiltak som er iverksatt for å gjenopprette praksis som ikke er i strid med regelverket. Vi har da avsluttet sakene uten ytterligere oppfølging.

På skolemiljøområdet gjør vi risikovurderinger i alle sakene hvor vi gjør vedtak i håndhevingsordningen. Vi følger også utviklingen på enkeltskoler og kommuner tett. Her følger vi opp risiko avdekket i enkeltsaker og ser også flere saker på samme skole eller i samme kommune i sammenheng. Dette følger vi opp med på kommunenivå med skoleeier. I disse risikovurderingene er også tall om mobbing fra Elevundersøkelsen en del av vurderingsgrunnlaget. Vi har i 2023 avholdt en rekke møter med kommuner om bekymring i saker, og bedt kommunen redegjøre for arbeidet for å følge opp den forhøyede risikoen. I noen tilfeller er vår bekymring fulgt opp med brev med hjemmel i opplæringsloven § 14-1 hvor vi ber skoleeier og skolen om informasjon om hva de gjør for å sikre at praksis er i samsvar med regelverket. De fleste av disse brevene har resultert i at vi har varslet tilsyn. Videre har vi flere pågående prosesser med veiledning av kommuner og skoler knyttet til funn i enkeltsaker, hvor vi ser at kommunen og skolen ikke har den nødvendige regelverkskompetansen. Slik veiledning har blant annet inneholdt økter med kommunen og skolens ledelse om regelverksforståelse, gjennomgang av kommunens/skolens rutiner knyttet til regelverket, samt revidering av gjeldende rutiner.

Statsforvalteren legger risikovurderinger til grunn i utvelgelsen av deltagere til Læringsmiljøprosjektet, både på kommune- og skolenivå. Les mer om Læringsmiljøprosjektet under punkt 3.3.3.1.3.1.

Vi har også sett eksempler gjennom enkeltsaker og henvendelser fra skoler, barnehager, kommuner og innbyggere der vi avdekker at

regelverkskompetansen i kommunen eller skolen er svært lav. I enkelte av disse tilfellene har tidsperspektivet for å endre kommunens praksis vært av betydning i vurderingen av valg av virkemiddel. Vi har i slike tilfeller begynt dialog med kommunen umiddelbart, og dialogen har ført oss over i systematisk oppfølging og veiledning over tid før et eventuelt tilsyn åpnes med samme kommune. Vi har også gjennom dialog i flere tilfeller fått kommunen til å se at de har hatt feil forvståelse og fått dem til selv å gjøre om sine beslutninger. Valg av virkemiddel er her gjort på bakgrunn av risiko og kommunens mulighet for å endre praksis og regelverksforståelse raskt.

Vi er klar over at flere mindre kommuner har hatt utfordringer med å skille organisatorisk mellom eier- og myndighetsoppgaver etter barnehageloven § 11. Bestemmelsen har i en rekke sammenhenger vært et tema for veiledning. Utdanningsdirektoratet sendte et tolknings spørsmål i 2022 knyttet til bestemmelse til Kunnskapsdepartementet. I påvente av denne og et eventuelt FNT-materiell har vi avventet tilsyn med bestemmelsen. Kunnskapsdepartementet har besvart Udir i 2023. Vi oppfatter det slik at flere uklarheter knyttet til bestemmelsen nå er avklart. Vi fortsetter å følge opp regelverksetterlevelsen i våre dialogmøter med kommuner.

Statsforvalteren skal bruke tilsynsopplegget for Felles Nasjonalt Tilsyn (fra kapittel 3.3.3.1.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke tilsynsopplegget for Felles Nasjonalt Tilsyn (FNT) i 2023, når det vurderes at det er risiko knyttet til tema for FNT.

Statsforvalteren gjennomfører omfattende risikovurderinger særlig gjennom håndhevingsordningen, men også fra andre kilder, vist til under punkt 3.3.3.1.2.2. På bakgrunn av risikovurderingene vurderes tilsynsobjekt utfra risiko på regeletterlevelse i temaene for FNT. Statsforvalteren har i 2023 brukt tilsynsopplegget for FNT om skolemiljø og internkontroll i sju gjennomførte tilsyn og påbegynt ett, alle på bakgrunn av vurdering at det er knyttet risiko til regelverksetterlevelse og kommunens internkontroll. Statsforvalteren benytter informasjon vi får gjennom henvendelser knyttet til skolemiljø, Elevundersøkelsen og enkeltsakene vi behandler i håndhevingsordningen som sentrale kilder i denne vurderingen. Der vi ser at kommuner gjennomgående viser lav regelverksetterlevelse, og vi avdekker tegn på ikke tilstrekkelig internkontroll på området, benyttes FNT som mest treffsikre virkemiddel.

For 2023 har vi sett at våre risikovurderinger har avdekket at det har vært behov for tilsyn med skolemiljø i kommuner hvor vi allerede har gjennomført tilsyn med skolemiljø og internkontroll. Overordnet har vi i disse tilsynene funnet at skoleeier har oppfylt kravene i regelverket, men at skolene får brudd på regelverket på de fleste av spørsmålene vi har kontrollert. Vi har funnet at kommunens rutiner og prosedyrer ikke er kjent på skolene vi har kontrollert.

FNT for spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning og internkontroll var klart sommeren 2023. Etter risikovurderinger åpnet vi tilsyn med både spesialpedagogisk hjelp og internkontroll samt spesialundervisning og internkontroll høsten 2023. Foreløpig rapport for tilsyn med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll ble sendt ut i desember 2023. Foreløpig tilsynsrapport i spesialundervisning og internkontroll ble ikke ferdigstilt før årsskiftet 2023/24.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Statsforvalteren har i 2023 jobbet tett med kommuner og skoler for å øke kompetansen på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Vi er opptatt av at alle våre virkemidler skal trekke i samme retning, og å bruke informasjonen vi får inn gjennom håndhevingsordningen i vår veiledning. Vi har forsøkt å se veiledning, håndhevingsordningen og tilsyn i sammenheng.

Vi har veiledet generelt for å øke kompetansen om skolemiljø, og skoleeiere og skoler spesifikt om hva vi har sett i deres kommuner og skoler basert på informasjonen vi har. Vi erfarer at særlig det siste er viktig for å øke de ulike kommunenes kompetanse og sette dem i stand til å øke kompetansen hos egne skoler.

Statsforvalteren ser at det høye antallet meldinger vi får i håndhevingsordningen gir oss et solid informasjonsgrunnlag. Informasjonen vi får gjennom håndhevingsordningen er systematisk bakgrunn for hvordan og på hvilke områder vi arbeider med kompetansehevende tiltak. Vi har i 2023 jobbet med å systematisere og risikovurdere informasjonen vi får inn. Dette gir en mulighet til å tilpasse støtten til vår vurdering av kommunens behov. Basert på funnene i håndhevingsordningen har vi gitt tilbakemelding til kommunene og skolene på dette, blant annet har vi hatt møter med flere kommuner og skoler etter vedtak. Her har vi formidlet læringspunkter og gitt generell veiledning basert på fattede vedtak. Statsforvalteren har i tillegg deltatt på møter i regi av skoleeiere i flere kommuner og snakket om hva vi kan lære fra håndhevingsordningen. Vi har også flere kommuner som vi følger opp gjennom systematisk og stedlig veiledning over tid, og vi veileder skoleeiere og skoleledere per telefon.

I flere tilfeller har vi også basert på funnene i håndhevingsordningen og bekymring for regelverksetterlevelsen og skolers kompetanse, valgt å varsle tilsyn. Dette har ofte vært etter en prosess med kommunen hvor vi ser behov for å bruke tilsyn som virkemiddel. Tilsyn har da blitt etterfulgt av veiledning.

Statsforvalteren ser at majoriteten av sakene i håndhevingsordningen er fra elever i grunnskolen, men vi har de siste to årene hatt en økning i saker fra videregående opplæring. Dette har gitt oss informasjon som vi har brukt for å jobbe særskilt for å øke kompetansen i videregående opplæring. Vi ser at det er andre utfordringer enn i grunnskolen, og at dette er et område som det generelt har vært jobbet mindre med. Vi har avholdt møter med fylkeskommunene hvor vi har drøftet spørsmål knyttet til skolemiljø. I tillegg har enkeltskoler blitt fulgt opp med dialogmøter og veiledning på telefon underveis i behandlingen av enkeltsaker i håndhevingsordningen. Vi har også gjennomført tilsyn med skolemiljø knyttet til videregående opplæring. Dette

har også synliggjort noen særlige utfordringer, som vi har fulgt opp gjennom veiledning.

Embetet har med kommuner i Læringsmiljøprosjektet, som har vært viktig for å heve kompetansen på området for de deltakende skolene og kommunene. Statsforvalteren følger opp tre kommuner i pulje 6 og tre kommuner i pulje 7. Vi opplever at deltakerne er aktive i prosjektet, og skolene rapporterer om god utvikling innenfor temaene i prosjektet hos sine ansatte. Statsforvalteren deltar på nasjonale og lokale fagdager, samt deltar i styringsgruppene i de respektive kommunene. Vi viser til omtale under punkt 3.3.3.1.2.2 av hvordan risikovurderinger danner grunnlaget for utvalget av deltagere.

Statsforvalteren har også gjennomført regelverkssamlinger for å øke kompetansen innenfor skolemiljø. Basert på informasjonen vi har sammenfattet om tilstanden på skolemiljøområdet har vi jobbet særskilt med å øke kompetansen innenfor utvalgte områder. I 2023 har internkontroll og skolemiljø og skolefravær vært tema.

Vi har i 2023 videreført arbeidet internt og eksternt knyttet til barnets beste-vurderinger og vurderinger av barns rett til å bli hørt. I forbindelse med veiledning av kommuner, og i møter med enkeltskoler eller kommuner, veileder vi dem i hvordan de skal vurdere barnets beste og formidler forpliktelsene som ligger i dette. Her er også vedtakene våre en kilde vi bruker til kompetanseheving siden vi modellerer gjennom måten vi skriver på. Vi ser at flere kommuner og enkeltskoler har økt kompetanse når det gjelder vurderingen av barnets beste og at de får oppfylt på dette i håndhevingsordningen. Vi ser dette gjennom dokumentasjon i håndhevingsordningen, gjennom utarbeidede aktivitetsplanmaler og ved gjennomgangen av kommunenes internkontroll i forbindelse med tilsyn og andre tilsynsaktiviteter. Barnets beste-vurderinger var også et tema på kommunesamlingen vår høsten 2023. Vi har også fått etterspørslers fra flere embeter om å holde innlegg og om å dele vår veileder for samtaler med barn i skolemiljø saker, samt å dele erfaringer fra vårt interne arbeid.

Vi har i 2023 sett at vi har mange saker som inkluderer skolefravær, og har derfor satt i verk et arbeid for å øke vår og kommunenes kompetanse om dette. Vi har i tillegg merket en økning i henvendelser fra skoler og foresatte til elever som ønsker veiledning og hjelp. Forenklet sagt handler sakene om elever som over tid har opplevd utfordringer på skolen og som nå helt eller delvis ikke møter på skolen. I flere av sakene har PPT vært koplet på, men retten til spesialundervisning har ikke nødvendigvis blitt vurdert. I saksbehandlingen vår og i kommunikasjonen vår til skolene og kommunene har vi holdt fram retten til opplæring, retten til et trygt og godt skolemiljø og kravet til samhandling og samarbeid for å gi barnet eller ungdommen et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Vi har samtidig vist til at hensynet til barnets beste tilsier at kommunen må strekke seg langt for å møte disse ungdommene og de behovene de har. Vi ser at det er et stort kompetansebehov her, og at praksis i mange tilfeller ikke er i samsvar med regelverket. I 2023 har vi i form av egne fagdager, dialogmøter med kommunene, kommunesamlinger, webinar eller ved innlegg på andre arrangement, bidratt til kompetanseheving på regelverksforståelsen på området til skoleledere, kommuner, privatskoler, fylkeskommuner og PPT. Vi vil i det videre arbeidet følge opp kommunene slik at organiseringen og retningslinjene ivaretar en bred tilnærming til skolefravær og følges opp i tråd med ny opplæringslov.

Barnehage- og utdanningsavdelingen vurderer at de samlede grepene vi gjør på sikt kan bidra til å nå målet om bedre regelverksetterlevelse hos skolene og skoleeierne når det gjelder skolemiljø, og særskilt aktivitetsplikten. Vi ser at særlig der hvor vi har gitt konkrete tilbakemeldinger basert på funn i vår saksbehandling, har skoleeier og skolen økt sin kompetanse og en del steder endret sin praksis. Samtidig ser vi at det er behov for å bruke enda mer ressurser på forebyggende arbeid og tid til å hjelpe kommunene og skolene med å dra større nytte av vedtakene vi skriver og tilsynene vi har gjennomført. Kompetanse om skoleeierne og skolene er avgjørende for at skolene skal jobbe i samsvar med aktivitetsplikten, og vi ser at det fortsatt er et stort behov for å øke kompetansen for at praksis skal være i samsvar med regelverket. Tallene i Elevundersøkelsen 2023 kan også tale for at det er et stort behov for mer veiledning om trygt og godt skolemiljø fremover.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har i 2023 jobbet for å øke kompetansen om reglene om barnehagemiljø. Det er tre år siden vi fikk det nye regelverket, men vi opplever at det fortsatt er behov for tiltak for å heve kompetansen. Embetet veileder kommuner, barnehager, foreldre og ansatte i barnehagemiljø saker. Vi har også hatt møter med andre embeter for å dele erfaringer om arbeid med barnehagemiljø, og barnehagemiljø har vært tema på dialogmøter med kommunene.

Vi har gjennom 2023 fått flere henvendelser fra foreldre som opplever at deres barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Vi erfarer at de meldingene som kommer til oss bunner i at foreldrene ikke føler seg tilstrekkelig ivare tatt i møte med kommuner og/eller enkeltbarnehager. I flere saker har vi bedt om redegjørelse fra kommunene. Vi har i en sak bedt kommunen om å redegjøre for at praksis er i samsvar med regelverket.

Embetet har med kommuner i Læringsmiljøprosjektet, noe som har vært viktig for å heve kompetansen på området for de deltakende barnehagene og kommunene. Her følger vi opp to kommuner i pulje 6 og to kommuner i pulje 7. Barnehagene som deltar i prosjektet, er aktive og læringsvillige. Vi deltar på nasjonale og lokale fagdager, samt deltar i styringsgruppene i de respektive kommunene.

Vi har i 2023 sendt ut en kartleggingsundersøkelse om barnehagemiljø til kommunene i Viken og alle bydelene i Oslo for å få oversikt over hvordan de har arbeidet med barnehagemiljø siden reglene trådte i kraft, for å få oversikt over rutiner og tilbakemeldinger knyttet til deres kompetansebehov. Resultatene fra denne vil vi bruke til å innrette arbeidet vårt i 2024.

Vi får få henvendelser fra barnehagesektoren om reglene i kapittel 8 og har mindre kjennskap til regelverksetterlevelsen på området enn på skolemiljøområdet siden vi ikke er håndhevingsmyndighet her. Likevel vurderer vi at det er områder i bestemmelsen, blant annet aktivitetsplikten, der

sektoren har og har hatt behov for økt kompetanse. Vi erfarer at dette må gjentas flere ganger, fordi vi får tilbakemelding på at etter hvert som sektoren får mer erfaring med egen oppfølging av bestemmelsen, så melder det seg nye problemstillinger som de ønsker at vi tar inn i veiledningssamlingene. Vi vil derfor fortsatt ha høyt fokus på aktivitetsplikten og det systematiske forebyggende arbeidet i 2024 for å bidra til at flere barn får et trygt og godt barnehagemiljø. I 2024 vil vi gjennomføre tilsyn med barnehagemiljø og internkontroll.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Statsforvalteren i Oslo og Viken har i 2023 jobbet målrettet for at flere barn skal få hjelp raskere gjennom håndhevingsordningen for skolemiljø saker. Vi opplever at flere elever og foreldre kjenner til oss og håndhevingsordningen. Vi mottok 972 meldinger i 2023. Dette var en økning med 70 % sammenliknet med 2022 og 134 % sammenliknet med 2021. I tillegg til dette har vi om lag 200 veiledningssaker som ikke er medregnet i disse tallene. Vi ferdigbehandlet totalt 938 saker i 2023. Den store mengden meldinger til oss og den eksplosive økning vi hadde i 2023 påvirker hvor raskt vi klarer å få ned restansene og vår gjennomsnittlige saksbehandlingstid. Dersom antallet meldinger hadde vært som i 2022 ville vi ikke hatt den samme restansesituasjonen som nå, og sakene ville trolig blitt behandlet med en gang de kom inn.

Vi jobber systematisk for å øke antallet vedtak som produseres årlig. Vi fattet 368 vedtak i 2023, som var en økning på 47 % sammenliknet med året før. For Oslo og Viken har den eksplosive økning i antallet meldinger gjort at vi til tross for mange grep for å effektivisere arbeidet vårt, ikke har fått saksbehandlingstiden så langt ned som vi skal. Vi så at særlig høsten 2023 var det krevende å få behandlet sakene raskt siden vi i løpet av våren 2023 hadde fått like mange meldinger som hele året før. Det store antallet meldinger inn gjorde at saksbehandlingstiden ble lengre for høstsemesteret enn de 126 dagene vi hadde for våren 2023. Vi har en nedgang i gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra 162 dager til 142 dager hos oss. Dette er ikke et tall vi er fornøyd med, og det er behov for ytterligere tiltak i 2024 for å få ned saksbehandlingstiden. Vi forventer tilsvarende antall meldinger inn i 2024 som i 2023, om ikke et høyere antall.

Vi jobber systematisk for å behandle saker innen rimelig tid, og følger tett med på utviklingen i saker inn til oss og restansesituasjonen. En del av dette har handlet om vår internkontroll. Vi har utviklet en forbedret databasen for å sikre et enda bedre system, her følges blant annet alle faser av saken med dato og prioriteringen av saken. Vi viser til omtale av denne i pkt. 3.3.3.1.3.4.

Den store mengden meldinger har gjort at vi bruker mye ressurser på å håndtere meldingene som kommer inn til oss. For å håndtere dette raskest mulig har vi et eget team som tar inn saker i håndhevingsordningen. Disse har fått særskilt opplæring i å ta inn saker. Vi tar raskt kontakt med elever og foreldre og gjør nødvendige avklaringer i saker. Deretter ber vi raskt om dokumentasjon i saken fra skolen. Teamet prioriterer saken og klargjør den for behandling, slik at saksbehandlere kan gå raskt i gang med skriving av vedtak. I 2023 var vi nødt til å øke personer i saksinntaksteamet på grunn av mange meldinger. For å effektivisere og sikre likebehandling har vi utarbeidet og evaluert ulike maler for saksinntak og sjekkliste for første kontakt med melder. Vi ser at dette effektiviserer vårt arbeid.

Vi ser at det fortsatt er en stor mengde saker som avsluttes før vi fatter vedtak. Gjennomgående opplever vi at det settes i gang prosesser på skolene ved at elev og foreldre melder sak til oss, der skolens håndtering og vår kontakt med skolene og skoleeierne er medvirkende til at saken løses før vedtak. I de fleste sakene er det likevel mye jobb med innhenting av informasjon, samtaler med partene, veiledning og enkelte ganger utarbeidelse av vedtak, selv om ikke alltid vedtaket ferdigstilles. Vi opplever også at det er elever og foreldre som opplever at situasjonen har bedret seg i løpet av tiden saken har vært til behandling, og som derfor ønsker å trekke saken.

Vi har også flere saker hvor eleven har sluttet på skolen etter at saken er tatt til behandling, men hvor foreldrene fortsatt ønsker vedtak. Her opplever vi i tillegg at foreldre venter med å melde sak til rundt siste skoledag eller når de allerede har bestemt seg for at eleven skal bytte skole. I disse tilfellene får ikke vårt vedtak noen vesentlig betydning i form av hva som skal gjøres videre for å bedre elevens skolemiljø. Dette trekker saksbehandlingstiden opp siden vi forsøker å prioritere saker hvor eleven fortsatt opplever et utrygt skolemiljø.

I noen tilfeller har vi også opplevd at det er melder som forsinker saksbehandlingen, f.eks. at de ønsker å avvente behandlingen av saken etter at den er tatt til behandling, at de er usikre på om de ønsker et vedtak likevel eller at vi ikke får tak i melder.

Den store saksmengden gjør at saksbehandlingstiden blir for lang også i saker hvor eleven fortsatt går på skolen. For få ned saksbehandlingstiden er ressursene vi tildeles for 2024 kritisk. Vi legger til grunn at vi nå har en ny normal når det gjelder antallet meldinger som kommer inn i håndhevingsordningen. Vi viser til at vi per 23.01.2024 allerede har fått inn 90 meldinger, dette er høyere enn i 2023 hvor vi hadde fått inn 71 meldinger samme dag.

Arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker (fra kapittel 3.3.3.1.3.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker innen rimelig tid.

Vi har en positiv utvikling i antallet saker vi ferdigbehandler i løpet av et år, samt vedtak fattet og nedgang i saksbehandlingstiden. Dessverre har noen saker fortsatt for lang saksbehandlingstid, noe som gjør at gjennomsnittlig saksbehandlingstid totalt sett blir for lang.

Vi har jobbet systematisk for å effektivisere vår saksbehandling og har nedprioritert andre oppgaver for å ha høyest mulig kapasitet i håndhevingsordningen. Vi ser at den nye normalen når det gjelder antallet meldinger inn stiller enda høyere krav til oss for at vi skal behandle skolemiljø saker innen rimelig tid.

Vi har prioritert økte ressurser til håndhevingsordningen og gjort flere grep for å effektivisere dette arbeidet vårt. En viktig del av dette er restanseprosjektet vi har hatt i 2022 og 2023. Her har vi hatt en gruppe internt som har jobbet særskilt med å skrive vedtak og vi har fått bistand fra to andre embeter i 2023 for å skrive vedtaket. Vi ser at det at andre embeter har skrevet vedtak for oss har gitt oss informasjon om hvordan andre embeter jobber, noe vi også har brukt for å forbedre vårt arbeid. I tillegg til dette har vi hatt jevnlig erfaringsutveksling med de to andre embetene i regionen vår.

Vi har evaluert og forbedret vår interne database hvor vi registrerer skolemiljø saker, og gjort den mer differensiert slik at det er enklere å få oversikt over hvor i prosessen de enkelte sakene er. Vi loggfører detaljert status i saken og har tatt i bruk en trafikklysmode for prioritering. Dette gjør det enklere å prioritere sakene. Verktøyet har gode muligheter for sammenstilling av informasjon på ulike måter, og vi følger tett med på hvor mange saker vi har på enkeltskoler. Dersom vi har flere saker på en skole til behandling, behandler vi ofte disse parallelt. Dette effektiviserer også vår behandling. Vi er at noen saker er svært tidskritiske og har et system for å fange disse opp gjennom våre risikovurderinger.

For å behandle saker innen rimelig tid har vi fortsatt vår praksis med å behandle færre delplikter. Vi ser at det er formålstjenlig å behandle færre delplikter der dette er mulig, og at dette gjør at saksbehandlingstiden blir kortere. Her prøver vi å ha fokus på hva som skal til for å hjelpe eleven fremover.

Vi har jobbet for å sikre barns rett til å bli hørt på en effektiv og barnesensitiv måte. Vi ser samtalene med elevene som en viktig oppfyllelse av deres rettigheter, men i tillegg som en viktig del av å opplyse saken. I 2023 vi hørt barn i 243 saker i håndhevingsordningen og fulgt opp med en bredere kompetanseheving internt på samtaler med barn i skolemiljø saker. Vi har også utviklet en egen mal for brev med spørsmål dersom barna ønskes å høres skriftlig, og alle elever som skal gjennomføre en samtale med Statsforvalteren får tilsendt et brev på forhånd med barnevennlig informasjon. Barna vi ikke har hørt i saker der vi har fattet vedtak har alle fått tilbud om dette, men valgt å takke nei.

Vi har jobbet med å utvikle flere maler for å effektivisere vårt arbeid, i tillegg til at vi har en delingskultur når det kommer til faglig utvikling og for å sikre likebehandling. Vi har også hatt intern kompetanseheving om skolefravær og andre tema som det er nødvendig å ha kompetanse om i håndhevingsordningen. Vi har i 2023 også effektivisert kollegasamarbeidet knyttet til behandlingen av enkeltsaker. Gjennom at vi har medarbeidere med spisskompetanse innenfor sentrale områder er det raskere å vurdere skolens arbeid. Dette ser vi særlig nytte av i kompliserte og sammensatte saker. Vi har også en idebank med eksempeltekster som kan brukes og denne er oppdatert i 2023.

Arbeidet med å behandle saker i håndhevingsordningen raskere må også ses i sammenheng med tilsvarende effektivisering knyttet til tilsyn med skolemiljø og internkontroll. Vi har arbeidet med å utvikle maler, standardpresentasjoner og kompetanseheving knyttet til tilsyn for å effektivisere måten vi jobber med dette. Dette frigjør ressurser til håndhevingsordningen, noe som er avgjørende.

Samlet sett har vi jobbet systematisk for å behandle saker raskere. Vi har en positiv utvikling og har behandlet flere saker i år enn tidligere år og gjort flere vedtak. Dette har fått ned vår gjennomsnittlige saksbehandlingstid. Samtidig ser vi at saksbehandlingstiden vår er for lang fortsatt. For 2023 er en viktig årsak den økte mengden saker inn. Når vi fikk over 100 saker per måned i første kvartal av 2023 ble sakene som lå til behandling mange og forutsetningene andre enn vi så for oss ved inngangen til året.

Vi vurderer at vi har jobbet systematisk for å behandle sakene innen rimelig tid og ser at dette har bidratt til at sakene behandles raskere. Samtidig er det vår vurdering at vi ikke har klart å få saksbehandlingsnivået ned til det nivået der det bør ligge.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra skoleeier reduseres

Mange av våre veiledningstiltak handler om å redusere antall vedtak med saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil fra skoleeier. Det gjelder både tilsyn, klagesaksbehandling og veiledning.

Når vi ser konkret på klager på utdanningsområdet og sammenligner 2022-tall med 2023-tall på noen av de områdene vi mottar flest klager, ser vi i hovedsak at det er små forskjeller på de ulike områdene. Det gjelder både antall saker vi får til behandling og utfallet av dem.

Noen områder skiller seg litt ut. Ett eksempel er klage på standpunktbehandling i fag. Her har det vært 14 % økning i saker inn til oss, mens det har vært en nedgang i hvor mange vedtak som er opphevet i 2023 sammenlignet med 2022 (hvh. 57 % mot 48 %). Dette kan ha flere årsaker. På slutten av 2022 hadde vi et samarbeid om standpunktbehandling med Universitetet i Oslo og Asker kommune, hvor det bl.a. ble spilt inn et webinar om standpunktbehandling. Webinaret er tilgjengelig bl.a. på YouTube og har blitt sett over 300 ganger. Dette kan ha bidratt til bedre vurderingsarbeid i skolene. Vi sendte i 2022 også ut brev til alle kommuner om utfallet av årets standpunktklagebehandling med informasjon om hvorfor karakterer ble opphevet i den enkelte kommune. Reduksjon i antall vedtak som ble opphevet i 2023 kan ha sammenheng med hvordan skoleeier fulgte opp disse kommunebrevene. Når det gjelder skoleplasseringsvedtak har det vært en økning i saker hvor vi opprettholder kommunens vedtak (68 % av sakene i 2022 mot 87 % i 2023). I 2022 arbeidet vi systematisk med dette feltet, og brukte betydelige ressurser på veiledning, både i klagesaksbehandlingen, med generelle veiledningstiltak og møter med enkeltkommuner. Det er sannsynlig at vi så en effekt av dette ved behandlingen av saker i 2023.

Vedtak fra barnehemmyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

Vi har i 2023 hatt tett dialog med myndigheten i etterkant av klagesaker der vi har opphevet kommunens vedtak. Vi opplever at en slik tett og konkret veiledning er svært nyttig for å oppnå praksis i tråd med regelverket.

Som vist til i klageoversikten for barnehage og støttetekst til tabellen, er det en nedgang i antall i klager der vi har opphevet kommunens vedtak på hele 55 % fra 2022. Vi har opprettholdt kommunens vedtak i ca. 60 % av sakene (54 vedtak er opprettholdt av 89 klagesaker totalt). Uten at vi kan si det med sikkerhet, antar vi at vår kartlegging av barnehagemyndighetenes regelverksetterlevelse og oppfølging av dette over tid, har spilt inn i den forbindelse.

Ofte klager foreldre på vedtaket som kommunen har fattet på nytt etter vår klagebehandling der det første vedtaket ble opphevet. I forbindelse med denne andre runden med klagesaksbehandling, opprettholdes kommunens vedtak.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven

I 2023 har vi hatt et økt fokus på at elever med stort skolefravær ikke får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på. Det ser vi gjennom det økende antallet henvendelser vi har fått om denne problemstillingen. Vi har etablert en egen faggruppe på feltet med ansatte med betydelig kompetanse på spesialundervisning og skolemiljø. Vi har hatt mange veiledningsaktiviteter for å sikre at disse elevene blir fulgt opp riktig også i et juridisk perspektiv. Mer konkret har vi hatt både fysiske og digitale samlinger for kommunene hvor dette har vært tema. Vi har også mye dialog og veiledning med enkeltkommuner om dette. Vi er bekymret for det økende antall henvendelser og den manglende regelverksetterlevelsen. Samtidig kan også det økte antallet henvendelser si noe om økt bevissthet både om regelverket og statsforvalterens rolle. Uten at vi har faktiske opplysninger om det, er det rimelig å tro at den betydelige veiledningsvirksomheten har hatt effekt for enkeltelever.

Også i 2023 har vi gjennomført flere tilsyn med spesialundervisning. I samtlige tilsyn finner vi brudd på regelverket. Vi tilbyr alltid sluttmøter og ytterligere veiledning etter tilsyn, og flere av kommunene har benyttet seg av dette. Når vi ser mer konkret på klagesaker på spesialundervisningsområdet, er det en økning på 8 % flere saker. Vi opprettholder 17 % flere vedtak. Det er alltid krevende å vurdere hvilken effekt de ulike tiltakene har, men økningen i vedtak som opprettholdes kan ha sammenheng både med det økte veiledningsfokus fra vår side og oppfølging av tilsyn om spesialundervisning

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

Statsforvalteren har i 2023 hatt flere samlinger med dette temaet, med både barnehageeiere/-styrere og barnehagemyndighet som målgruppe. Vi har i tillegg hatt en regelverkssamling knyttet til Udir sitt nye tilsynsmateriell knyttet opp mot spesialpedagogisk hjelp og internkontroll.

Vi mottar også en rekke skriftlige og muntlige henvendelser som vi besvarer fortløpende.

Vi har i 2023 også hatt vårt første tilsyn med hvordan kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at den spesialpedagogiske hjelpen blir gitt i samsvar med barnehageloven og forvaltningsloven. Foreløpig rapport ble sendt ut i desember 2023.

Vi har hatt en nedgang i antall klagesaker om spesialpedagogisk hjelp på 41 % fra 2022. Det er også en nedgang i antall klagesaker som gjelder gjennomføring av den spesialpedagogiske hjelpen. Det er vår oppfatning at vårt fokus på veiledning i regelverket har bidratt til økt regelverksetterlevelse.

Det er vanskelig for oss å vite om alle er kjent med adgangen til å klage på manglende gjennomføring av den spesialpedagogiske hjelpen. Derfor hadde vi særlig fokus på dette i vår regelverkssamling rettet mot barnehageeier/styrer.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at alle skoleeiere følger regelverket om fritak for fag.

Vi har hatt betydelig fokus på reglene om fritak for fag i 2023. Vi har hatt fysiske og digitale samlinger hvor dette har vært tema, og det er mange foreldre, skoler, PPT og skoleeiere som henvender seg til oss om dette. Vårt hovedbudskap er hele veien at fritak fra opplæringsplikten skal være siste utvei etter at alt annet er prøvd ut, og hvis det gis, må det skje innenfor rammene av regelverket. Det er vår vurdering at bevisstheten rundt teamet er økt i kommunene i løpet av 2023 som følge av våre veiledningstiltak.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Vi har i 2023 tatt opp ulike problemstillinger knyttet til spesialundervisning i våre kontaktmøter med Oslo og Viken fylkeskommuner. Temaer har eksempelvis vært hvorfor %-andelen elever med spesialundervisning går betydelig ned mellom 10. trinn og 1. trinn videregående, hvordan regelverket om skolefravær slår ut i videregående opplæring hvor det ikke er noen opplæringsplikt samt hvordan hensynet til barnets beste skal vurderes av fylkeskommunal PP-tjeneste. I 2022 gjennomførte vi tilsyn med spesialundervisning både i Viken fylkeskommune og Oslo kommune med til sammen tre store videregående skoler. I begge tilfeller ble endelig tilsynsrapport skrevet og sluttmøter holdt i 2023, slik at vi hadde både tilsyns- og veiledningsaktiviteter knyttet til rapporteringspunktet i 2023

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S).

Innføring av nytt læreplanverk har vært fast tema på våre dialogmøter med enkeltkommuner siden vi begynte med disse møtene i 2021. Inntrykket vi sitter igjen med etter disse møtene og øvrig kontakt, er at kommune og skolene arbeider godt med det nye læreplanverket, både de enkelte fagplanene og overordnet del. Temaene bruk av LK20 og LK20S i praksis, overordnet del og vurderingspraksis står for henholdsvis 65, 53 og 44 % av kompetansetiltakene i desentralisert ordning for lokal kompetanseutvikling i skolen i vår region.

Statsforvalteren deltar som observatør i samarbeidsforumene for desentralisert ordning for yrkesfag i fylkeskommunene. Vi har gjennom dette fått kjennskap til fylkeskommunens arbeid med kompetanseheving for ansatte. Vi opplever at fylkeskommunen arbeider kontinuerlig med å gjennomføre kompetanseheving både for instruktører i lærebedrifter og prøvenemndsmedlemmer slik at læreplanene etter LK20 og LK20S er kjent og innarbeidet, og at vurderingskompetansen til prøvenemdene styrkes.

For å sørge for en sikker gjennomføring av eksamen har vi våren 2023 i samarbeid med Utdanningsdirektoratet bidratt til gjennomføring av en rekke digitale og fysiske samlinger for fylkeskommuner, kommuner, lærere og sensorer. Vi har også i ulike fora informert kommuner og fylkeskommuner om eksamen, og på bakgrunn av risikovurdering gjennomført sporing om blant annet tilgangen til sensorer både til lokalt gitt og sentralt gitt eksamen i videregående skoler. Det er derfor vår vurdering at kommuner og fylkeskommuner fikk en særlig tett oppfølging i forkant av eksamen våren 2023.

Til tross for utfordringene fikk vi, i samarbeid med kommuner og fylkeskommuner, tilgang til nok sensorer ved sentralt gitt eksamen i grunnskole og videregående opplæring. Vi har også bidratt med å låne ut sensorer til andre embeter. Vi ser likevel at en stor andel av sensorene kommer fra Oslo skolen, og vi vil derfor rette søkelyset mot å rekruttere flere sensorer fra de nye fylkene Akershus, Buskerud og Østfold i 2024. Ved lokalt gitt eksamen ser vi at to kommuner avlyste eksamen på enkeltskoler på bakgrunn av sensormangel, til tross for oppfølging fra Statsforvalteren. Vi vil i 2024 følge opp disse kommunene for å sikre elevenes rett til å gjennomføre lokalt gitt eksamen.

De fleste sensorene deltar på sensorskolering. Vi gjennomførte også eget informasjonsmøte for sensorer i grunnskolen våren 2023. Dette møtet vil bli utvidet til også å gjelde sensorer i videregående opplæring i 2024. For å sikre kvaliteten på sensuren sørger vi også for at det gjennomføres fysisk fellessensur om våren, der nye og erfarne sensorer samarbeider. Vi sørger også for at det oppnevnes erfarne sensorer til klagesensur og at disse sitter samlet og uforstyrret. Ved digital fellessensur om høsten, sikrer vi kvaliteten gjennom å kun oppnevne erfarne sensorer og ved tildeling av færre besvarelser til hver enkelt sensor.

På bakgrunn av risikovurderinger har Statsforvalteren satt sammen et stort eksamensteam som innehar både pedagogisk, juridisk, økonomisk og digital kompetanse. I forberedelse og gjennomføringsfasen besvarer teamet fortløpende henvendelser fra skoler, kommuner og fylkeskommuner. Vi kontakter også Utdanningsdirektoratet fortløpende om utfordringer skolene og kommunene og fylkeskommunene møter. Fylkeskommunene har gitt tilbakemelding om at vår oppfølging fungerer godt.

I lys av annulleringsvedtakene for Oslo og Viken er det vår vurdering at utfordringene knyttet til vårens gjennomføring av eksamen i hovedsak var knyttet til tekniske utfordringer sentralt og lokalt, herunder manglende tilgang til digitale hjelpemidler. Men også til tilrettelegging under selve eksamensgjennomføringen på enkelte skoler. Statsforvalteren vil følge opp disse utfordringene i 2024, blant annet gjennom tilsyn

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere og skoler forstår og tar i bruk rammeplanen for SFO.

Utdanningsdirektoratet presenterte nasjonal rammeplan for SFO på vårens samling for kommunalsjefene i våre kommuner. Her ble det informert om hva rammeplanen innebærer, hva slags støtte og veiledningsmateriell som finnes og hvor kommunene kan finne dette. 95,5 % av lederne kjenner til rammeplanen, mens det er 67 % av de ansatte som kjenner innholdet i den. Vi vurderer at vi ved å sette fokus på rammeplanen på en slik samling, vil sette kommunene bedre i stand til å etterleve rammeplanen i sine skolefritidsordninger.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

2023 har også vært et år hvor fokuset i særlig grad har vært på sikre kommunens kapasitet til bosetting av den store strømmen flyktninger fra Ukraina, og at tjeneste tilbudet i kommunene er godt nok for alle innbyggere.

Statsforvalteren får i økende grad tilbakemeldinger fra kommunene om press på velferdstjenestene som følge av flyktnings situasjonen. Vi gir råd og veiledning til kommunene innen områder som utlendingers rettigheter etter sosialtjenesteloven og helse- og omsorgstjenesteloven, barnevernets plikter overfor enslige mindreårige flyktninger og den boligsosiale lovens bestemmelser. I tillegg har vi gjennom året videreformidlet nasjonal informasjon og føringer. Basert på kjennskapet vår til kommunene så har vi prioritert informasjon og opplæring i ny boligsosial lov, da vi ser at situasjonen i særlig grad utfordrer kommunene når det gjelder tilgang til boliger.

Kommunene har gjort en formidabel innsats med bosettingen.

Vår rolle og dens resultater i dette arbeidet er begrenset, men i tillegg til ovenstående har vi ved behov meldt problemstillinger til nasjonale myndigheter for avklaringer og spredd informasjon, for å lette arbeidet med bosetting.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting. (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke sine virkemidler til å understøtte at kommunene skal fatte vedtak om bosetting i tråd med anmodningen fra IMDi og at plassene gjøres raskt tilgjengelig for bosetting.

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan dette ivaretas i deres embeter.

Samarbeidet om rask og treffsikker bosetting har vært med Viken fylkeskommune, Nav Øst-Viken, Nav Vest-Viken og Husbanken. Vi har hatt jevnlig møter.

Vi har vært i jevnlig kontakt med kommunenes flyktningstjenester og voksenopplæringene gjennom våre veilednings og kontrolloppgaver.

Vi har prioritert informasjon og opplæring i ny boligsosial lov, da vi ser at situasjonen i særlig grad utfordrer kommunene når det gjelder tilgang til boliger.

Kommunene i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (tidligere Oslo og Viken) ble i fjor anmodet om å bosette 8 665 (6 495 +2170) flyktninger. Det ble fattet vedtak om å bosette 8 240 (6070+2170) mens 7 494 (5478+2016) faktisk ble bosatt.

Vi opplever at samarbeidet mellom instansene har vært godt, og at dette har bidratt positivt til å møte det store bosettingsbehovet.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

I mars 2023 ble det gjennomført en temabasert kartlegging om **kommunenes oppfølging av driveplikta**. Resultater fra undersøkelsen viser at kommunene har god oversikt over arealer i egen kommune som potensielt kan være ute av drift. Kommunene også har god oversikt over arealer i egen kommune hvor det ikke er søkt produksjonstilskudd.

Det kommer frem av undersøkelsen at kommunen bruker mange ulike kilder for å skaffe seg informasjon om arealer som kan være ute av drift. På spørsmål om kravet om at jordleieavtaler skal sendes kommunen, svarer 85 % av kommunene at dette ikke blir gjort. Kommunene melder også om at kravet om leieavtale på minst 10 år, er problematisk å overholde. På spørsmål om brudd på driveplikten alltid følges opp av kommunen, svarer ca. 40 % av kommunene nei.

Flere kommuner svarer at drivepliktsakene er arbeidskrevende, konfliktfylte, tidkrevende og at det er mangel på ressurser i kommunen. De melder også tilbake at driveplikt på små arealer ikke blir prioritert. I kartlegging etter undersøkelsen meldte kommunene om behov for rutiner for oppfølging av driveplikt. De meldte også om behov for brevmalere.

I november 2023 arrangerte vi digital møteplass for kommunene hvor vi presenterte utkast til brevmalere for oppfølging av driveplikten. Vi tar sikte på å publisere brevmalene på vår nettside i mars 2024. Vi håper at brevmalene vil føre til en enklere oppfølging av driveplikten for kommunene, da ved å få god dokumentasjon ovenfor foretaket.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Oppdrag innen velferd og utsatte barn og unge: ikke avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Våren 2023 erfarte vi en plutselig og stor økning i antallet klagesaker på sosialtjenesteområdet. Vi brukte noe tid på å omstille ressurser og kompetanse internt for å håndtere den store økningen. Saksbehandlingstiden var derfor noe over målkravet i andre og tredje kvartal. Saksbehandlingstiden har deretter vært innenfor målkravet, til tross for fortsatt stadig økning i antallet klagesaker. Situasjonen rundt sommeren 2023 påvirker imidlertid saksbehandlingstiden for året samlet sett. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for året er likevel kun 2,6 mnd. Vi vurderer derfor at forholdet ikke er et avvik, men informerer likevel departementet ettersom vi har tett oppfølging på området. For øvrig intet å bemerke innenfor AID sine ansvarsområder.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Måloppnåelse for gjennomførte tilsyn med barnevernsinstitusjonene i 2023 var den klart høyeste siden embedets etablering med 86 %. Varige resultater av strukturert forbedringsarbeid og kvalitetsutvikling krever systematisk tilnærming over tid, så vi forventer ytterligere noe økning på indikatoren også gjennom 2024. Parallelt var antallet institusjoner som utløser krav om tilsyn i Oslo og Viken høyere i 2023 enn de foregående årene. Resultatoppnåelse ses videre i sammenheng med at 95 % av barna har fått tilbud om samtale i forbindelse med institusjonsbesøk, og at vi har behandlet henvendelsene via barnas barnevernklage innen et døgn. I tillegg viser antallet klagesaker på institusjonsområdet en fordobling i 2023 sammenliknet med 2022. Målkravene om saksbehandlingstid er likevel overholdt. Samlet vurderer vi at det ikke foreligger avvik på området, men informerer likevel departementet ettersom vi har tett oppfølging av de aktuelle oppdragene. For øvrig intet å bemerke innenfor BFD sine ansvarsområder.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Ved planleggingen av året har vi tilpasset våre forventninger og planer om aktiviteter til tilgjengelige ressurser. I all hovedsak har vi gjennomført aktiviteter som planlagt, og vi har dermed ikke større avvik. Vi ser at ivaretagelse av rettssikkerhetsoppgaver må få fortsatt høy prioritet i 2024, og at vi trolig i enda større grad må tilpasse våre aktiviteter til tilgjengelige ressurser.

I 2023 har vi dessverre ikke gjennomført veiledning innen velferdsteknologi til den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

I 2023 har vi hatt et økt fokus på koblingen av rettssikkerhets- og utviklingsoppgaver. Gjennom dette arbeidet har det blitt tydelig for oss at vi har behov for et bedre verktøy for områdeovervåkning. Vi ser at et godt områdeovervåkningsverktøy ville bidra til at vi i enda større grad kan målrette vår oppfølging og veiledning, og dermed bidra positivt til vår oppgaveløsning.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Vi er klageinstans for Skatteetatens vedtak i saker etter navnløva. Vi har i løpet av 2023 stadfestet 25 vedtak. Vi har opphevet tre vedtak og omgjort tre vedtak. Vi har i denne perioden mottatt 31 klager.

Saker etter rettshjelploven: Ingen avvik

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Tildelingsbrevet:

Vi har ikke gjennomført så mange tilsyn som forventet, og har dermed ikke tjent inn like mye gebyrer på tilsyn som budsjettet. Dette skyldes at vi i 2023 mistet tilsynskompetanse som det har tatt tid å få erstattet. Vi har klart å opprettholde fokus på å få ned antall konsesjonsøknader som har ligget for lenge. Vi har derfor klart å øke inntjeningen på konsesjonsbehandling, slik at vi klarte faktureringskravet.

Hovedinstruksen:

Vi er ikke i helt i mål når det gjelder oppdateringer av tillatelsene for avfallsanleggene som faller inn under EUs industriutslippsdirektiv (IED) innen fastsatte frister. Vi har hatt fokus på å få ferdigstilt tillatelser der vi allerede har hatt en søknad inne, men har ikke hatt ressurser til å ta tak i de virksomhetene som ikke har en søknad inne og som krever en oppdatering grunnet IED.

Vi har ikke hatt kapasitet til å følge opp alle egne tiltak i regional vannforvaltningsplan. Arbeidet med oppfølging av Oslofjordplanen og oppfølging av avløp har blitt prioritert.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

I 2023 er 1188 av 1358 klager på byggesaker behandlet innen 12 uker, noe som gir en måloppnåelse på 87 %. Avviket er redusert fra 29 prosent i 2022 til 13 prosent. 83 av 91 klager på reguleringsplaner behandlet innen 12 uker, noe som gir en måloppnåelse på 91 %. Avviket er redusert fra 20 prosent i 2022 til 9 prosent.

Saker med 6-ukersfrist

I tabellen i Sysam per 08.01.24 fremgår det at vi har et avvik på 55 %, og at vi behandlet 29 av 64 saker der det er gitt utsatt iverksetting innen 6 uker. Ved kontroll av uttrekk fra Sysam stemmer ikke dette. Vi finner 54 saker der det er krysset av for utsatt iverksetting, og 50 av sakene ble behandlet innen fristen. Det gir en måloppnåelse på 93 % og et avvik på 7 % i 2023.

Det er uheldig at SYSAM ikke synliggjør hvilke saker som er gitt utsatt iverksetting. Dette bør fremgå både av statistikken og søkekriteriene som vi har

tilgang til i SYSAM. Vi har meldt fra om dette, men kan ikke se at det er tatt tak i. Det er også meldt inn på nytt i tilbakemeldingen på de foreløpige styringsdokumentene for 2024. Mulig feil i tabellen ble meldt fra til STAF i fjor, uten at de klarte å finne ut av det.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Vi skal legge risikovurdering til grunn for utvelgelse av tilsyn. Våre risikovurderinger når det gjelder for eksempel skolemiljø og internkontroll (FNT) tilsier at vi burde føre tilsyn med alle våre kommuner. Den samme vurderingen gjelder for flere av tilsynstemaene våre, bl.a. spesialundervisning, spesialpedagogisk hjelp og særskilt språkopplæring. Vi har ikke kapasitet til å følge opp risikovurderingene vi gjør ved å åpne tilsyn, selv om vurderingen er at det er riktig virkemiddel.

For 2023 har vi en positiv utvikling i saksbehandlingstiden i håndhevsingsordningen, men vi har fortsatt for lang saksbehandlingstid. For 2023 har saksbehandlingstiden i stor grad vært påvirket av en eksplosiv økning i antall meldinger om utrygt skolemiljø inn til oss. Saksbehandlingstiden har gått ned fra 162 dager til 142 dager, tross at andelen saker har økt med 70 %. Den store økningen i meldinger inn gjorde at kravene til oss endret seg i løpet av året. Vi har ikke fått ned saksbehandlingstiden slik vi hadde som mål, på tross av at vi har gjennomført et restanseprosjekt og det har blitt tilført betydelige midler til seksjonen.

På enkelte andre saksområder som gjelder klagesaker etter opplæringsloven har vi saksbehandlingstid på tre-fire måneder. Det er etter vår vurdering for lang tid for å få avklart om du har en rettighet eller ikke. Det gjelder først og fremst saker om skyss, hvor det har vært en økning på 64 % saker inn til oss

3.2.9 Landbruksdepartementet

Planlagt temabasert kartlegging innenfor produksjonstilskudd med fokus på kommunenes behandling av avvik i søknadene, er ikke gjennomført. Arbeidet ble innstilt grunnet omdisponering av arbeidskraft til behandling av søknadene om tilskudd ved produksjonssvikt.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvor stor andel av NAV-kontorene har fått opplæring i den nye «Kompetansekassen» og hvilke resultater har dette gitt for NAV-kontoret?
- Hva er de største utfordringene i NAV-kontorenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet og hva gjør statsforvalteren med utfordringene?
- Hva er resultatet av statsforvalterens oppfølging av NAV-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet?

Alle Nav-kontorene i Oslo og Viken har, i tråd med oppdraget, fått tilbud om opplæring i den nye kompetansekassen med samlinger der også direktoratet deltok for å presentere kompetansekassen.

De største utfordringene vi ser på området per nå knytter seg til valg av tiltak, der statlige tiltak velges før kvalifiseringsprogrammet (KVP). Det er en tendens til at ungdomsgarantien benyttes. Vi har i forventningsbrevet til våre kommuner for 2024 derfor vært tydelig om at kvalifiseringsprogrammet er en rettighet og at statlige tjenester ikke nødvendigvis gir den kvaliteten i oppfølgingen over tid som kreves for å få mennesker ut i varig arbeid.

Vi har kvalifiseringsprogrammet som tema med inn i webinarer for ungdom og i forbindelse med tverrgående satsinger i embetet. Det er videre etablerte nettverk der vi deltar i både Oslo og Viken, og det jobbes tett med Nav Øst- og Vest-Viken knyttet til det mer systematiske arbeidet for å sikre kunnskap og fokus knyttet til programmet. Når det gjelder Oslo samarbeider vi med Velferdsetaten på systemnivå. Herunder bidrar vi inn på fagdager disse avholder også når det gjelder kvalifiseringsprogrammet. Vi har ikke hatt spesiell oppfølging med en eller flere kommuner/bydeler i år, da vi ser at våre felles og initiativer har vært viktigst og med størst effekt totalt sett.

Vi har bedt alle Nav-kontorene i Oslo og Viken om innspill til rapporteringen, så spørsmålene i rapporteringen ble sendt dem i desember. 11 av 11 kontor har besvart i Vest-Viken, og 13 av 23 kontor i Øst-Viken. I Oslo har 14 av 15 kontorer svart på spørsmålene.

Vår oppsummering er som følger:

De største utfordringene NAV-kontoret møter i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet er at flere kontor oppgir få brukere som fyller inngangsvilkårene for deltakelse. Det vises til at flertallet av tjenestemottakerne ikke har innsatsbehovet etter § 14 a i Nav-loven, og dermed ikke behov for spesielt tilpasset oppfølging fra Nav. Mange brukere er for syke til å delta i ett fulltidsprogram. Svake språkkunnskaper nevnes også av flere kontorer, og kravet til å beherske språk på et minimum kreves på flere arenaer. Det meldes også om at deltakelse fra brukere under 25 år er lav som følge av at denne gruppen har andre tilbud som vurderes som mer egnet. Målet til unge er oftere videre skolegang, og ikke arbeid. Flere kontorer gir uttrykk for et ønske om større fleksibilitet når det gjelder målsetning i programmet. Det gis videre tilbakemelding på at de har liten tid og kapasitet til å følge opp deltakere godt nok. Noen kontor har også gitt uttrykk for at veiledere er usikre på lovverket. Å få oversikt over brukergruppen og hvem som kan være aktuelle deltakere blir ikke prioritert, eller satt i system. Samtidig er det kontorer som oppgir at det er flere brukere som har et utfordringsbilde som ikke gir mulighet til et fulltidsprogram. Utfordringene ligger i å finne tilpasset tiltak til den enkelte deltaker. Flere tiltak/kurs har ikke fortløpende inntak, noe som medfører ventetid før oppstart. Plasser i kommunale tiltak i mindre kommuner er få. Dette begrunnes i økonomiske forhold. Det er videre en oppfatning av at arbeidsmarkedet har strengere krav til språkforståelse, samt å beherske digitale verktøy. Terskelen for å ansette ufaglærte oppgis å ha blitt høyere. Den skriftlige formaliseringen av arbeidet krever mye kontortid og gir mindre tid til direkte oppfølging av deltakere. Det er krevende å sette av tid til å

skrive arbeidsevnevurderinger. Press i boligmarkedet forsinker kvalifisering og er en utfordring. Sist oppgir kontorene det som ressurskrevende med økningen av flyktninger som ønsker program.

Når det gjelder verktøyet om identifisering av deltakere i program så har alle kontorene som har gitt tilbakemelding oppgitt at de kjenner til verktøyet som er utarbeidet i regi av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Enkelte oppgir at det er et supplement til tidligere organisering av KVP-arbeidet. Noen bruker det i opplæring ved nyansettelser, som hjelpemiddel til å finne aktuelle deltakere for øvrige veiledere i Nav. Andre bruker deler av verktøyet i den daglige driften. Flere kontorer har felles fagmøter og bruker møtene til gjennomgang av verktøyet. Bruk av verktøy er også tema på nettverksmøter, både på leder- og veiledernivå. Det blir oppgitt at verktøyene er nyttige for å vise hva et fulltidsprogram kan inneholde. Flere avdelingsledere bruker sjekkliste for ledere på avdelingsmøter. Kun to kontorer opplyser at de i liten grad benytter verktøyene.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvorvidt aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket har hatt ønsket resultat. I tillegg skal det beskrives hva slags aktiviteter det stilles vilkår om å delta i.

Det er vanskelig å si om aktivitetsplikt for de under 30 år har ønsket effekt. Det er svært få klagesaker knyttet til vilkårssetting om aktivitet, om noen. Vi har dermed ikke nok kunnskap via våre egne klager vedrørende dette. Det er forholdsvis lav arbeidsledighet i våre fylker samlet sett, og mange har deltidsarbeid ved siden av skolegang.

Vi har spurt alle Nav-kontorene i våre fylker om hvilke typer aktivitet som stilles som vilkår for unge under 30 år. Tilbakemeldingene er arbeidsrettede tiltak, oppmøte på Nav, jobbsøking, følge opp aktivitetsplan og samtaler med veileder, kommunale lavterskeltilbud og bistand fra jobbspesialister. Det er også gitt tilbakemelding på at mange unge har sammensatte behov av så stor grad at plikten til aktivitet faller bort. Noen kontorer oppgir at de i liten grad benytter vilkår i arbeidet med ungdom, og heller ser nytten av å jobbe med relasjon og hvorfor ungdom uteblir i stedet for sanksjoner.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvilken effekt kompetansehevede tiltak overfor kommunene innenfor økonomisk rådgivning har, og sitt øvrige arbeid med økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i NAV og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene.

I 2023 har vi på basiskurs, grunnkurs, videregående kurs og spesialistenes fagsamlinger gitt kompetanseheving til over 900 personer. Vi har hatt en overvekt av deltakere som arbeider med sosialtjenesteloven, men flere enn før har også arbeidsoppgaver med statlige ytelser/tjenester. Vi har også med deltakere fra andre kommunale tjenester som barnevern, helsetjenester, flykningetjeneste og boligkontor.

I 2023 har vi prioritert å reise ut til Nav-kontorene og holde basiskurs lokalt i kommunene. Et definert kompetansemiljø hos oss, gjør at vi har et fagmiljø med flere som kan holde disse kursene. Det gjør at vi i har gitt opplæring til flere ansatte i Nav, og Nav lokalt kan også invitere inn andre kommunale tjenester til våre kurs. At vi reiser ut til Nav-kontorene for å gi basiskurs lokalt bidrar også til at vi kan kurse mange flere på samme kontor, og bidra til en felles forståelse for økonomisk rådgivning lokalt. Det gir gode forutsetninger for varig praksisutvikling ved Nav-kontoret.

Vi får tilbakemelding om at kursene har god effekt, fordi deltakerne får ny kunnskap og bedre forståelse for hvordan å bistå personer med økonomiske problemer. Deltakerne får også større forståelse av de forskjellige oppgavene som skal gjøres på ulike nivå av tjenesten.

Videre har vi info- og spørretime for økonomisk rådgivning for Østlandet hyppig gjennom året, noe som gir en kontinuitet i vår dialog med spesialistene innen faget, samt løpende innsikt om utfordringsbilde og tematikk som trenger ytterligere oppfølging. For øvrig ser vi frem til landsomfattende tilsyn på området i 2024-2025, som vi legger til grunn at vil bidra til ytterligere økt oppmerksomhet og kompetanseheving i kommunene.

Kompetansehevede tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal vurdere effekten av kompetansehevede tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret. Det bes også om en vurdering av effekten av statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV i samarbeid med NAV Fylke.

Vi har hatt et særlig fokus på ungdom og unge voksne over tid. Det ble i 2022 gjennomført et innsiktsarbeid om unge voksne med behov for sosiale tjenester, med en oppfølgende samling for ansatte og ledere som arbeider spesielt med unge voksne, i samarbeid med oppfølgningstjenestene og Nav Øst, Vest og Oslo. Det er deretter bygget videre på satsing ved å gjennomføre flere hendelsesbaserte tilsyn og gitt lovtolkning knyttet til unge og unge voksne (umyndige).

Nav Fylke og Statsforvalteren i Oslo og Viken har regelmessige nettverksmøter og en felles kompetanseplan for inneværende år. Målet er å dele, koordinere og utveksle temaer knyttet til de oppdrag vi har felles. Effekten av samarbeidet er blant annet at vi blir kjent med de utfordringene regionene har og hvilke kompetansetiltak som iverksettes.

Vi er opptatt av å se oppdrag, fagområder og sektorer/etater på tvers i embetet. I 2023 har vi blant annet satset på utsatte barn og unge gjennom felles opplæring til kommunene om roller, ansvar og samarbeid mellom Nav og barnevern, samt innføring i samarbeidsbestemmelsene i velferdslovgivningen. Effekten av tverrgående samarbeid er vanskelig å måle på kort sikt, men vi har stor oppslutning om våre opplærings-, råd- og veiledningsaktiviteter. Blant annet får vi tilbakemelding fra kommunene om at vi forstår deres behov og på en god måte møter dem på tvers av sektorer og faglinjer slik de trenger det for å lykkes med eget utviklingsarbeid.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av hvordan det jobbes med å sikre tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger, og hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Vi har bedt om innspill fra alle Nav-kontorene i våre fylker angående hvordan DIGISOS påvirker tilgangen til de sosiale tjenestene. Kommunene svarer at tilgjengeligheten er bedre for brukere som er digitale. Det er mulighet til å levere søknad hele døgnet, og enklere å levere søknad i kommuner med lang reisevei til Nav-kontoret. Terskelen for å søke om sosialhjelp har sånn sett blitt lavere. Det oppleves videre å være større mulighet til å følge med på fremdriften i egen sak.

Når det gjelder hvordan Nav-kontorene arbeider for tilgang til de sosiale tjenestene der bruker ikke anvender digitale løsninger, har alle kontorene ordninger for brukere som ikke er digitale. Søknader blir fremmet over telefon, i publikumsmottak, brukermøter og muligheter for drop in. Åpningstider i publikumsmottak har imidlertid store variasjoner. Alle kontorer i regionen har vakttelefon med noe ulike åpningstider. Dette kommer i tillegg til kontaktsenteret. Flere oppgir at veilederne gir direktenummeret sitt til brukerne. Flere kontor har også veiledere stasjonert noen dager utenfor Nav, som på videregående skole, Fontenehuset og i fengsler. Noen kommuner oppgir at både brukere og veileder savner en chat-funksjon på de sosiale tjenestene tilsvarende den som er i Modia på stattlige ytelser.

En rekke kontorer har satt i system veiledning i å fremme søknad. Publikumsmottak brukes daglig eller til fast dag for å bistå brukere med å fremme søknad og gå gjennom vedtak.

Ut fra svarene vi mottar, er vår vurdering at det totalt sett har blitt bedre tilgjengelighet i Nav-kontorene. Helsetilsynets undersøkelse, i samarbeid med Statsforvalterne, vurderer vi at har bidratt positivt til at Nav-kontorene har økte åpningstider og at vakttelefoner og postkasser er tilgjengelig. Samtidig bekymrer det oss fremdeles at åpningstidene mellom kontorene i stor grad er varierende og med flere uønskede variasjoner. Vi mottar også en del henvendelser på vakttelefon der vi registrerer til tider lang svartid hos kontaktsenteret. Dette bekymrer oss fordi alle brukere skal sikres likeverdig hjelp og oppfølging fra Nav.

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV- kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Det skal foretas en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

I 2023 benyttet vi hele fullmakten, dvs. 40 millioner kroner, samt tilleggsfullmakt på 545 005 kroner. Vi gir sosialfaglig tilbakemelding på søknad og rapportering. Slik sosialfaglig tilbakemelding er gitt i alle tilsagnsbrev. Her har vi også innarbeidet erfaringer fra eventuelle systemrevisjoner, samt vist til samarbeidsbestemmelsene i velferdslovgivningen der det har vært relevant. Alle har fått tilbud om praktisk innføring i prosjektledelse, det gjelder alle som har interesse av å søke på ordningen og de som har søkt, dvs. åpent for alle Nav-kontorer i våre fylker. Det kan også nevnes at embetet har avholdt et felles tilskuddswebinar for helhetlig tilnærming til tilskuddsforvaltning på velferdsområdet. Alle prosjektene fikk videre tilbud om samling der erfaringsutveksling mellom prosjektene var hovedtema for samlingen. Vi har gjennomført minimum ni dialogmøter med prosjekter som vi ser har hatt et særskilt behov for oppfølging fra vår side.

Samlet vurderer vi at våre aktiviteter er gjennomført i tråd med oppdraget, og at vi på denne måten bidrar til en mest mulig virkningsfull og effektiv tilskuddsforvaltning på området.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Det er i alt behandlet 53 enkeltvedtak etter integreringsloven og introduksjonsloven, hvorav 51 vedtak fra Viken og to vedtak fra Oslo.

- Integreringsloven - deltagelse i program: i alt 13 klager, stadfestet ti, endret to og opphevet ett vedtak.
- Integreringsloven: to klager knyttet til permisjon, begge stadfestet.
- Integreringsloven: fem klager knyttet til forlengelse av program, fire stadfestet mens én sak ble opphevet.
- Integreringsloven - stans av program: tre saker, to stadfestet og én opphevet helt eller delvis.

- Integreringsloven - norskmål: én sak som ble opphevet.
- Integreringsloven - introduksjonsstønad: to saker som begge ble stadfestet.
- Integreringsloven kap. 6A - forlengelse av program: 19 klager er mottatt. 16 av disse stadfestet, mens tre klager ble opphevet helt eller delvis.
- Introduksjonsloven: én klage knyttet til permisjon som ble stadfestet.

Vi har gjennomført to tilsyn ved bruk av veilederen som Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har utarbeidet. Det er gjennomført to fag- og spørretimer på tvers av fagområdene sosial, barnehage og utdanning. Her kan kommunene sende inn problemstillinger og vi svarer ut, samt at vi har veiledet i regelverk. Det kommer mange henvendelser fra våre kommuner om regelverket og disse svares ut skriftlig eller muntlig fortløpende. Enkelte kommuner har ikke bosatt på flere år, og har derfor hatt behov for særskilt veiledning, blant annet i å fatte vedtak.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven

Statsforvalteren har behandlet 15 slike klagesaker i 2023. Ingen av sakene gjaldt midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

NY INTEGRERINGSLOV

Utsatt oppstart: Opprettholder vedtak

Nulling av norskprøve: Opprettholder vedtak

Fritak fra plikt til å avlegge prøve i norsk: Opprettholder vedtak

Fritak fra plikt til å avlegge prøve i norsk og samfunnsfag: Opprettholder vedtak

OPPHEVET INTRODUKSJONSLOV

Gratis opplæring i norsk: Opprettholder vedtak

Fritak fra plikt til avsluttende norskprøve og prøve i samfunnskunnskap: Opprettholder vedtak

Fritak fra plikt til opplæring i samfunnskunnskap: Opprettholder vedtak

Fritak fra plikt til avsluttende norskprøve og prøve i samfunnskunnskap: Opphever

Fritak fra opplæring og avsluttende prøve i norsk: Opprettholder vedtak

Utsatt oppstart – opplæring i norsk og samfunnskunnskap: Fattet nytt vedtak med samme utfall (avslag på søknad)

Fritak fra plikt til å avlegge avsluttende prøve i norsk og samfunnskunnskap: Opphever vedtak

Fritak fra plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap: 4 saker, opprettholder vedtak

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

23. april arrangerte vi en stor seremoni i Oslo Spektrum for alle nye borgere i Oslo og Viken. På grunn av lovendring om dobbelt statsborgerskap var det veldig mange nye borgere i våre to fylker. Derfor valgte vi å arrangere en statsborgerfest med vekt på taler, kulturelle innslag, troskapsløfte og nasjonalsang. Til seremonien måtte vi engasjere eventbyrå til å gjennomføre alt det praktiske rundt arrangementet. Vi inviterte nærmere 15500 nye borgere. Til sammen var det ca. 6200 personer til stede denne søndagen. Adgangskort/billetter til Spektrum måtte de nye borgerne bestille selv via Ticket Master. Derfor har vi ingen oversikt over hvor mange nye borgere som var til stede. På seremonien var også stortingspolitikere, ordførere og andre representanter fra IMDI og UDI representert.

Ordfører Marianne Borgen fra Oslo holdt gjestetale. Vi hadde følgende artister: musikerne Frøydis Grorud og Trond Lien, dansere fra Quick Style Studio, artisten Jonas Benyoub og Det Norske Jentekor.

Vi har fått mange positive tilbakemeldinger på arrangementet. På grunn av antall nye borgere er det ikke rom for å invitere til mottakelse og møte med sine ordførere i etterkant av den offisielle delen av seremonien. Til orientering så har enkelte kommuner ytret ønske om selv å gjennomføre statsborgerseremonier for sine innbyggere.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

Tall pr. 29. januar

Antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven): 13097

Antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven: 612,86

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Oslo kommune som krisesentermyndighet har delegert ansvaret til bydelsdirektørene. Det betyr at det til sammen er 15 bydeler med krisesentermyndighet i Oslo. I tillegg kommer Vikens 51 kommuner. Tabellen må følgelig leses slik at det er på denne måten fylkene beskrives.

I 2023 fortsatte vi med tilsyn i Oslo kommune, og gjennomførte syv tilsyn med resterende bydeler, etter at vi førte tilsyn med de åtte første i 2022. Tabellen må følgelig leses slik at vi har gjennomført syv tilsyn i 2023, ikke kun ett. Bydelene vi førte tilsyn med i 2023 var Bjerke, Frogner, Sagene, Stovner, Nordstrand, Østensjø og Vestre Aker. Tema for tilsynet var om bydelen sørger for at krisesentertilbudet sikrer tilrettelegging for utsatte grupper, med spesielt søkelys på arbeid med reetablering etter opphold på krisesenter.

Tilsynserfaringene våre fra 2023 viser at seks av bydelene hadde en god organisering og rutiner som sikrer samarbeid mellom aktuelle instanser, samt et tilfredsstillende internkontrollsystem. Lovbruddene i den siste bydelen omhandler manglende rutiner og mangler ved internkontrollen.

Samlet sett erfarer vi at våre tilsyn bidrar til forbedring og utvikling, inkludert styrket prioritering av ledelse, styring og internkontroll.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	52
Antall krisesentertilbud i fylket	13
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021	6
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	0

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

Sakene etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudevigjingslova får høy prioritet, da de er av stor betydning for enkeltpersoner/familier. Vi registrerte en økning i antall søknader om skilsmisse etter at skatteetaten sendt ut 13 362 brev til parter som stod separert, men enten bodde sammen,

eller bodde ver for seg.

Sakene etter ekteskapsloven § 16 og § 18 a er ressurs- og tidkrevende, da vi blant annet må innhente saksdokumenter fra UDI i de fleste sakene.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	3 852	3 716	0	136	90 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	3 210	3 096	89	25	85 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	217	154	6	57	84 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilielemmer, jf. § 3 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	73	27	46	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	18	6	11	1	0 %
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	22	1	21	0	0 %
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	3	0	3	0	0 %
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	5	2	3	0	0 %
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0	0	0	0	0 %
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	341	328	13	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	1	0	0	1	0 %

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Vi mottar mange henvendelsen knyttet til bl. § 55, men henvendelsene resulterer sjeldent i vedtak. Bakgrunnen for dette er at vilkårene for behandling ikke er oppfylt. Det er i år blitt fattet tre vedtak, jf. bl. § 55

Vi har ikke behandlet vedtak etter bl. § 47, og har i liten grad mottatt henvendelser om bestemmelsens annet og tredje ledd.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	3

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Vi mottar et stort antall henvendelser på ekteskapslovens område, og det blir gitt mye veiledning per telefon, e-post og brev. Vi veileder særlig enkeltpersoner, men også NAV og Skatteetaten. Dette er også et område hvor mange møter opp fysisk, og hvor kontorstedenes resepsjoner bidrar i veiledningsansvaret. Antall telefonhenvendelser per dag er høyt, ca. 50, men ved bruk av gode telefonløsninger blir belastningen mindre.

Vi har registrert at det er en økning i antall henvendelser som gjelder å få tilsendt separasjon- og/eller skilsmissebevilling i papir. Vi ser særlig en økning etter at bevillingene blir sendt elektronisk til partene.

I forbindelse med godkjenning av vigslor i tro- og livssynssamfunn blir det veiledet om ekteskapsloven.

På barnelovens område mottar vi henvendelser både skriftlig og på telefon. En stor del av henvendelsene handler om innholdet i foreldreansvaret, gjennomføring av samvær, og saksgang for endringer i dette.

Flere henvendelser handler også om å veilede til riktig instans for kontakt, slik som spørsmål om barnebidrag, utstedelse av bankID/bankkort, stipend, pass og registreringer i folkeregisteret.

Det er primært foreldrene selv som tar kontakt for råd og veiledning ut fra ulike utfordringer de står i. Foreldrene har ofte blitt anbefalt av andre offentlige instanser å ta kontakt med Statsforvalteren for å avklare spørsmålet eller for å få informasjon om hvor de kan henvende seg videre.

Omfanget av henvendelsene har de to siste årene ligget stabilt på 40-50 henvendelser i året.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

I 2023 har vi behandlet tre tilsynssaker på bakgrunn av klager vi har mottatt. Tema i tilsynssakene har vært; taushetsplikt, journalføring og nøytralitet hos ansatte. Vi har ikke konkludert med lovbrudd i tilsynene. I perioden 2020-2022 gjennomførte vi ni systemrettede tilsyn med familievernkontorene i våre fylker. Når det gjelder systemrettet tilsyn i 2023, har Statsforvalteren sett behov for mer veiledning fra Barne- og familiedepartementet på dette tilsynsområdet. Vi viser herunder til henvendelser fra oss til departementet. I påvente av mer normerende materiell, har vi ikke prioritert å gjennomføre systemrettet tilsyn i 2023. Tydeligere veiledning vurderer vi imidlertid at også vil bidra til mer harmonisert praksis mellom embetene, og at tilsyn dermed i større grad kan bidra til kvalitetsutvikling og endret praksis i tjenestene.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2023	Antall gjennomførte tilsyn i 2022	Antall gjennomførte tilsyn i 2021
12	0	4	1

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Statsforvalterens risikovurderinger

Statsforvalteren gjennomfører både strukturerte og jevnlig risikovurderinger av barneverntjenestene i våre fylker basert på kommunenes halvårsrapportering, skjemaer fra Bufdir på utvalgte indikatorer fra kommunenes rapportering og SSB, tilstandsrapporter fra kommunene, resultat fra tilsyn samt annen informasjon vi mottar om tjenestene. Risikovurderingene suppleres med innsikt og informasjon fra dialogmøtene.

På bakgrunn av risikovurderingene har vi hatt en særlig oppfølging av enkelte kommuner, og en overordnet oppfølging av samtlige kommuner. For kommunene som har trengt særskilt oppfølging, gjelder dette særlig forhold knyttet til arbeid med undersøkelser, hjelpetiltak, fosterhjemsarbeid og forvaltningskompetanse. Oppfølgingen vår har vært dialogbasert og vi har avholdt flere møter med kommunene for å bidra til at tjenestene endrer praksis på områder med svikt. Kommunene har iverksatt tiltak for å øke kvaliteten i tjenestene, og flere kommuner opplyser at dette har vært nyttig og virkningsfullt i arbeidet med kvalitetsforbedring.

Gjennom 2023 har vi hatt en tett dialog med samtlige barneverntjenester i våre fylker gjennom tilsyn, dialogmøter, kartlegginger, lederforum, webinarer, telefonvakt, øvrige tiltak i kompetansestrategien og annen kontakt. Tjenestene gjennomfører store utviklingsprosesser – både med hensyn til krav i ny barnevernslov, gjennomføring av barnevernsreformen, kompetanseutvikling og tydeliggjorte krav til samarbeid mellom tjenesteområder.

I flere av våre tilsyn har vi avdekket svikt i oppfølging av barn og foreldre etter omsorgsovertakelse og arbeid med hjelpetiltak. Svikten har ofte knyttet seg til mangler i kommunens internkontroll, styring og ledelse.

Kvalitetsutvikling i kommunene

Vi erfarer at våre oppdrag innen ledelse og styring i barnevernet har spesielt positive effekter for kommunenes forbedrings- og utviklingsprosesser. Vår vurdering er at ledelse og styring er kjent tematikk og høyt prioritert blant ledere i barnevernet og i kommuneledelsen. Samtidig er det naturlige forskjeller mellom barneverntjenestene, både når det gjelder handlingsrom til fokus på ledelse og styring i den praktiske hverdagen, og ut ifra barneverntjenestens størrelse, kompleksitet og kontekst. Noen av forskjellene vurderer vi at er uttrykk for uønsket variasjon, men mange av ulikhetene er også naturlige og bevisste tilpasninger. Vi har fått gode tilbakemeldinger på våre aktiviteter og initiativ innen ledelse og styring dette året. Tilrettelegging for ledersamarbeid og ledernetverk i barnevernet har hatt høy prioritet, og vil fremholde med ytterligere initiativer fra vår side i 2024.

Kommunene fremhever at Statsforvalteren oppleves å forstå deres behov og utfordringer, og derfor lykkes godt med å tilpasse dialog og aktiviteter overfor tjenestene/lederne med god skreddersøm. Dette handlingsrommet i oppdragsløsningen er et suksesskriterium for oss, og noe vi er avhengig av å kunne fremholde med når det gjelder oppdragene om styring og ledelse også i 2024.

Vår vurdering er at barneverntjenestens tilstandsrapporter nå i det store og hele fungerer som et godt virkemiddel i kommunenes arbeid med kvalitetsutvikling i barnevernet. Kommunene fremhever at Bufdirs digitale veileder for tilstandsrapportering er et viktig verktøy. Statsforvalteren i Oslo og Viken gjør imidlertid departementet oppmerksom på at veilederen på flere punkt er utdatert og mangler oppdateringer relevant for barnevernsområdet.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har i 2023 videreutviklet en mal for tilstandsrapportering som er tilpasset satsingsområder i barnevernsområdet for 2024, etter forespørsel fra kommunene i våre fylker. Malen er oversendt Bufdir til orientering og kan benyttes av barneverntjenester også i andre fylker ved ønske om dette.

Barnevernets akuttberedskap

Statsforvalteren i Oslo og Viken er ikke kjent med noen kommuner som mangler en formalisert ordning for døgkontinuerlig akuttberedskap på barnevernsområdet. Vi har imidlertid en løpende dialog med kommunene om hva som kreves for en forsvarlig tilgjengelighet og operativ beredskap, samt tilhørende kompetanse for å ivareta denne. Vi ser at det er store ulikheter mellom kommunene på dette området, og bekymrer oss for uønskede variasjoner. For at barn skal sikres likeverdig akutt hjelp uavhengig av hvor de bor, må målet være at samtlige kommuner er tilknyttet en aktiv og døgnbemannet barnevernsvakt.

Vi prioriterte å gjennomføre en beredskapsøvelse sammen med barnevernslederne på en av våre ledersamlinger i 2023. I etterkant av ekstremværet "Hans" fikk vi tilbakemeldinger fra flere kommuner som hadde hatt nytte av Statsforvalterens øvelse når det gjaldt å opprettholde akutte barnevernsfunksjoner under håndteringen av ekstremværets konsekvenser.

For øvrig erfarer vi også at samtlige barnevernstjenester har økt oppmerksomhet om beredskap og barnevernets akutte funksjoner basert på erfaringer fra pandemien. Vi ser også at kommunene i økt grad følger opp barnevernet som en samfunnskritisk funksjon.

Sist bemerker vi at Bufetats mange brudd på bistandsplikten overfor kommunene i 2023 viser mangler i Bufetats beredskap på dette området. Situasjonen utfordrer i tillegg kommunenes beredskap som følge av at Bufetat ikke ivaretar sine oppgaver og ansvar i alvorlige barnevernssaker.

Områder med særskilt høy risiko 2023/2024

Det er vår vurdering at flere av de minste kommunene i våre fylker bør etablere interkommunale ordninger, enten for hele eller deler av kommunens ansvarsområde etter barnevernsloven. Små barneverntjenester har i liten grad mulighet til å sikre forsvarlige tjenester og rett hjelp til rett tid iht. barnevernsloven og de krav som i dag ligger til det kommunale barnevernets plikter. Vi registrerer mangler i forvaltnings- og saksbehandlingskompetanse, manglende tilgang til hjelpetiltak og mangler i den operative akuttberedskapen innen flere av kommunene i våre fylker. I tillegg er det vår vurdering at også flere mellomstore kommuner bør vurdere et tettere interkommunalt samarbeid om utvikling og implementering av hjelpetiltak, oppfølgingsordninger på fosterhjemsområdet og akuttberedskap i form av aktiv barnevernsvakt. Barnevernstjenester som strever med høy turnover, rekrutteringsutfordringer, høyt sykefravær, samt utfordringer knyttet til ledelse og styring, vil også kunne oppnå flere fordeler gjennom mer samarbeid med andre kommuner på barnevernområdet.

Barnevernets tiltaksportefølje må være tilpasset barnevernets kjernemålgrupper iht. barnevernsloven. Vi ser at mange kommuner er i behov av en vesentlig større bredde med målgruppedifferensierte og virksomme hjelpetiltak i barnevernet. Herunder at det enkelte barn og familie får mer tilpasset hjelp som forebygger behovet for inngripende (og kostnadsdrivende) plasseringstiltak. Vi oppfordrer kommunene til å samarbeide med andre kommuner om utvikling og implementering av konkrete hjelpetiltak der dette er hensiktsmessig. Under dette rapporteringspunktet viser vi for øvrig til brev til Bufdir datert 19.1.24 der Statsforvalteren i Oslo og Viken orienterer om vår bekymring for manglende tilgang til hjelpetiltak i barnevernet.

Vi er som i fjor bekymret for en utvikling med mange og komplekse barnevernssaker som krever samarbeid og oppfølging fra barnevern og helse gjennom samtidige og koordinerte tjenester. Blant annet er vi bekymret for om tiltaksapparatet i tjenesteområdene er tilstrekkelig dimensjonert og differensiert til å møte utfordringene og gi barn rett hjelp til rett tid. Vi vurderer at det er høy risiko for manglende helsehjelp til barn i barnevernet som har psykiske helseutfordringer, og vi er bekymret for kapasitetsutfordringer i spesialisthelsetjenesten.

Gjennom hele 2023 har kommunene i Viken meldt om stadige og alvorlige brudd på Bufetats bistandsplikt i barnevernssaker. Vi har sett samme utvikling i Oslo kommune. Statsforvalteren i Oslo og Viken har mottatt og fulgt opp et høyt antall henvendelser og klager fra kommunene. Vi mottar stadig nye klager og har til en hver tid flere saker under tilsynsmessig behandling. De nasjonale tiltakene som er iverksatt for å utbedre situasjonen synes foreløpig ikke å avhjelpe i tilstrekkelig grad innen Bufetat region øst og Bufetat region sør. Flere barn og unge har ikke fått rett hjelp til rett tid fra Bufetat. Statsforvalteren er svært bekymret for barnas rettsikkerhet og for situasjonen som sådan. Vår vurdering er at deler av utfordringsbildet skyldes manglende beredskap i Bufetat/Bufdir for å møte svingninger i behovet for statlige tiltak.

Sist nevner vi vår bekymring for variasjoner mellom kommunene når det gjelder status og fremdrift for gjennomføring av barnevernsreformen, blant annet ulikheter mellom kommunene når det gjelder innsikt og forståelse om barnevernsreformen som del av en helhetlig oppvekstreform. Herunder viser vi også til utdypende rapportering under 3.1.2.1, 3.2.1.1.1.1, rapportering på belastningsfullmakt fra Bufdir for 2023, samt eget brev til Bufdir datert 19.1.24.

Tros- og livssynssamfunn (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere om:

- Antall saker hvor registrering er nektet eller trukket tilbake etter trossamfunnsloven § 4 første og annet ledd.
- Antall saker hvor det er vurdert å nekte eller trekke tilbake registrering etter trossamfunnsloven § 4 tredje ledd samt antall saker hvor registreringen er nektet eller trukket tilbake.
- Antall saker hvor det er vurdert å nekte eller avkorte tilskudd etter trossamfunnsloven § 6 samt antall saker hvor tilskudd ble nektet eller avkortet. Tallet spesifiseres for saker § 6 første, andre, tredje og fjerde ledd.
- Antall saker hvor vigselsrett er trukket tilbake.

Statsforvalteren skal gi en kort orientering om hovedfunn og reaksjon i sakene ovenfor.

Antall saker hvor registrering er nektet eller trukket tilbake etter trossamfunnsloven § 4 første og annet ledd. Fire søknader om registrering ble avvist fordi antallskravet på 50 medlemmer ikke var oppfylt, jf. § 4 første ledd. Ingen av sakene ble påklaget.

Antall saker hvor det er vurdert å nekte eller trekke tilbake registrering etter trossamfunnsloven § 4 tredje ledd samt antall saker hvor registreringen er nektet eller trukket tilbake. Ingen saker.

Antall saker hvor det er vurdert å nekte eller avkorte tilskudd etter trossamfunnsloven § 6 samt antall saker hvor tilskudd ble nektet eller avkortet. Tallet

spesifiseres for saker § 6 første, andre, tredje og fjerde ledd. Vi har behandlet en sak der vi vurderte nekting etter § 6 tredje ledd. Ifølge samfunnet var tilskuddsmidler sendt til utlandet. Samfunnet korrigerer deretter opplysningene til at det var innsamlede midler som var brukt til dette formålet. Tilskuddet ble utbetalt. I to saker er statstilskudd avkortet etter § 6 tredje ledd fordi midlene var brukt til å investere i enebolig som leies ut på det private leiemarkedet. Sakene er påklaget og er til behandling hos departementet. Vi har nektet å utbetale statstilskudd i en sak etter § 6 tredje ledd, og som skyldes at samfunnet ikke hadde sendt inn søknad om registrering. Saken ble ikke påklaget.

Antall saker hvor vigselfrett er trukket tilbake: Vi har registrert 35 saker som i hovedsak skyldes at vigslerne selv ønsket å fratre. I enkelte saker er vedkommende ikke lenger ønsket som vigsler av samfunnet.

Vi utbetaler statstilskuddet til de fleste tros- og livssynssamfunnene som har krevd dette. Vi har kun vurdert eller nektet registrering eller statstilskudd i ett fåtall saker. Vi har imidlertid omfattende korrespondanse i tilskuddssakene for å få tilfredsstillende rapportering etter de gjeldende kravene. Det gjelder spesielt rapportering på aktiviteter for barn og unge, kjønnslikestilling, bruk av tilskuddet, overskudd og spesifisering av inntekter og utgifter til årsregnskapet. Vi ser at tydeligere veiledning i årsrapport skjemaet ville kunne ha avhjulpet noe av dette. De fleste samfunnene som var på overgangsordning, har nå blitt registrert etter den nye loven. Det har vært gjennomgående mye korrespondanse også i disse sakene.

Vi har mottatt flere bekymringsmeldinger og varsler fra enkeltpersoner. De fleste av disse henvendelsene knytter seg til driften av de aktuelle samfunnene. Vi vurderer om det er noe som kan tyde på brudd på trossamfunnsloven og følger i så fall opp nærmere.

Videre er det en stor interesse for fagfeltet. Vi mottar derfor jevnlig innsynskrav i mange saker.

Våre ressurser står ikke i forhold til oppgavene på området.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

I løpet av 2023 mottok vi 696 søknader om askespredning. Utfallet av disse var at vi innvilget 386 søknader om spredning i marka, fjellet, sjøen og havet. (marka/fjellet 138) (sjøen/havet 248). Vi innvilget 261 forhåndstillatelser. Vi har avslått 0 søknader. Restanser pr. 31.12.2023 er 24.

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelses, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelses.

Vi har behandlet 20 søknader om dispensasjon fra påbudet om at utsalgssteder skal holde stengt på helligdager, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred.

Vi innvilget 8, og avslå 11 søknader. En søknad ble avvist da utsalgsstedet falt inn under unntaket i helligdagsfredloven § 5 andre ledd nr. 7, søknad om dispensasjon var derfor ikke nødvendig. Ingen av avslagene ble påklaget til departementet.

Vi har ikke mottatt noen søknader fra kommuner om at et område skal regnes som et typisk turiststed, jf. § 5, sjette ledd.

Vi har merket en økning i henvendelser fra media og publikum som gjelder søndagsåpne butikker.

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig, jf. demenskartet.no

I vårt forventningsbrev til kommunene som ble sendt mars 2023, har vi skrevet at det er viktig at kommunene planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet ellers, jf. Demenskartet.no. I vedlegg til forventningsbrevet «arealplanlegging», har vi bedt kommunene om at de i må planlegge for et aldersvennlig samfunn, og å planlegge for tilrettelagte boliger for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

Vi har et godt samarbeid med de fire utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) i vårt område. USHT-ene drifter hvert sitt fagnettverk for demenskoordinatorer i kommunene. Målet med nettverkene er å gjøre demensplan 2025, demenskartet og veiviser demens kjent for kommunene. Nettverkene har god deltakelse fra kommunene. Alle USHT-ene har gjennomført læringsnettverket «Rett tiltak til rett tid» som ble avsluttet i år. Statsforvalteren har i 2023 vært representert i både fag- og læringsnettverkene.

Arbeidet med å synliggjøre Inn på tunet som et aktuelt tiltak for personer med demens er forankret i landbruksavdelingen, og helseavdelingen har deltatt i dette arbeidet. Vi har hatt jevnlige møter og resultatet er blant annet webinar om Inn på Tunet for personer med demens, hvor målgruppen er kommunene som kjøper av tjenesten. Vi har også bidratt inn i arbeidet med revisjon av nasjonal håndbok Inn på tunet – dagaktivitets tilbud for personer med demens. Et av temaene i webinarer har vært presentasjon av håndboken.

Via kompetanse – og tjenesteutviklingstilskuddet, har vi gitt tilskudd til ABC-opplæringen. Den største andelen har blitt tildelt til demensomsorgens ABC, men det er også gitt tilskudd til ABC-opplæring innen eldreomsorg, musikkbasert miljøbehandling og utviklingshemming. Det er også gitt tilskudd til etter- og videreutdanningen innen demensomsorgen, og det er gitt tilskudd til ulike tjenesteutviklingsprosjekter innen demens og modeller for avlastning til pårørende.

Gjennomgang av resultatet fra helsedirektoratets nasjonale kartlegging av kommunenes tjenestetilbud for personer med demens, viser at 46 av våre 52 kommuner hadde en demensplan enten som en del av kommunens øvrige planverk eller som en egen plan ved utgangen av 2022 (tidspunktet for kartleggingen).

Vi har ikke iverksatt spesielle tiltak overfor enkelte kommuner, men vi har bidratt inn i samarbeid med USHTene og deres nettverk, hvor vi har deltatt og holdt innlegg.

Vårt hovedinntrykk er at de fleste kommuner jobber godt med tjenestetilbudet til personer med demens i henhold til føringen i demensplanen. Videre er det vårt inntrykk at tilgang til rett kompetanse og tilstrekkelig bemanning, samt økonomi, er faktorer som er en utfordring i alle kommunene.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, inklusive allmennelegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Vi har ikke sendt ut en egen spørreundersøkelse til kommunene om status på kompetanse- og personellsituasjonen i Oslo og Viken i 2023, slik vi har gjort de to foregående årene. Da mangel på kompetent helsepersonell er godt kjent nasjonalt og i vårt distrikt, har vi ikke ønsket å belaste kommunene ved å svare på ytterligere kartlegging på feltet.

Kompetanse- og rekrutteringssituasjonen

Vi har ingen indikasjon på at situasjonen er vesentlig endret siden kartleggingen i desember 2022. Sykepleiere er en av yrkesgruppene hvor rekrutteringsutfordringen er stor, og som kjent synker tallet søkere til sykepleierutdanning for andre året på rad.

Våre kommuner gir tilbakemelding på at konkurransen om personell mellom kommuner, bydeler og spesialisthelsetjenesten er utfordrende. Vi skal bidra til at alle våre kommuner utvikler bærekraftige helse- og omsorgstjenester. Vi ser det som utfordrende å stimulere til rekrutteringstiltak som tapper personell fra nabo kommuner og andre virksomheter. Økt lønn og goder for nyansatte medfører at utskiftingen øker. Mangel på personell øker sykefravær og utfordringer med kvalifisert personell utfordrer kvalitet på tjenestene. Vi ser at vår rolle er krevende i denne interessekonflikten. Mange kommuner i vår region gjennomfører nå ulike prosjekter og tiltak for å bøte på utfordringsbildet. Flere av våre kommuner har igangsatt prosjekter for oppgavefordeling; TØRN. Enkelte kommuner har også tatt i bruk langvakter. Mer kontinuitet og færre vaktskift, sjeldnere helgearbeid og at flere ansatte får gå opp i stilling, er blant begrunnelsene. Vi har også kommuner som kan vise til gode resultater ved å ha tatt i bruk mentorprogram for nyansatte sykepleiere og vernepleiere.

En ny rapport fra Helsedirektoratet viser at antall årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten øker. Dette gjelder også for Oslo og Viken.

Vi har ikke informasjon som tilsier endret situasjon i forhold til rekruttering og kompetanse i den offentlige tannhelsetjenesten.

Gjennom vårt tilsynsarbeid, herunder landsomfattende tilsyn med barneboliger, og oppfølging av vedtak om tvang og makt hos personer med psykisk utviklingshemming, ser vi at det er utfordrende å skaffe vernepleierkompetanse i mange kommuner.

Tilgangen på fastleger er utfordrende, spesielt i distriktene og i mindre attraktive områder i de store byene. Fastlegetjenesten er i ulik grad presset i tilnærmet alle kommunene i vårt nedslagsfelt. Dette har vært tema på våre halvårslige dialogmøter med bydels- og kommuneoverlegene. Tilbakemelding fra noen kommuner kan tyde på at omfattende rekrutteringstiltak i kommunene, understøttet av statlige iverksatte tiltak begynner å virke i riktig retning.

I kartlegging IS- 24/8- kommunalt psykisk helse og rusarbeid svarer flertallet av kommunene i Viken at det er "ganske utfordrende" eller "meget utfordrende" å rekruttere sykepleiere med videreutdanning i psykisk helse- og rusarbeid, psykologer og helsesykepleiere med og uten videreutdanning i psykisk helse- og rusarbeid. I Oslo kommune har bydelene til felles at flertallet har utfordringer med å rekruttere ulike relevante utdanningsgrupper. Rekrutteringsutfordringer er imidlertid noe forskjellig fra bydel til bydel både når det gjelder yrkesgrupper og grad av utfordring. Som eksempel oppgir bydel Nordre Aker at det er meget utfordrende å rekruttere helsesykepleiere med videreutdanning i psykisk helse- og rusarbeid, mens bydel Grünerløkka oppgir at det ikke er utfordrende. Av SINTEF sin rapport kommunalt psykisk helse- og rusarbeid 2023 fremkommer det at Viken ligger lavest av alle fylkene i 2023 når det gjelder antall årsverk til voksne pr. innbygger.

Desentraliserte studier

Statsforvalteren i Oslo og Viken er et av embetene som tidligere har fått avsatt øremerkede midler til desentraliserte studier over tilskuddsordningen, Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd. Universitetet i Sørøst-Norge (USN) fikk i 2022 tildelt øremerkede midler for å opprette en fleksibel desentralisert deltidsutdanning med bachelor i sykepleie.

Hensikten med de innvilgede midlene er å øke sykepleiefaglig kompetanse i helsetjenestene i distriktene i Viken, dvs. at midlene skal stimulere til regional og bærekraftig kompetansebygging og rekruttering, som er i tråd med Kompetanseløft 2025. Tilskudd av dette omfang vil også minske den økonomiske belastningen for kommunene når ansatte som allerede arbeider i tjenestene går ut for en periode. De vil få et handlingsrom til å ansette vikarer for de som skal studere som ikke belaster et allerede presset kommunebudsjett. Ved siden av å dekke den økende mangelen på sykepleiere fremover gir en desentralisert utdanning et stort mulighetsrom for samhandling mellom kommunene i distriktene og universitetet om forskning og fagutvikling, kompetanseheving og ikke minst rekruttering. 14 studenter fra vår region gjennomfører nå studiet ved USN som går over 4 år med oppstart høsten 2022.

Høgskolen i Østfold har i 2023 jobbet med å få på plass et heltid og desentralisert bachelorstudium i sykepleie. Oppstart av studiet er planlagt høsten 2024. Utdanningen består av en kombinasjon av digital og fysisk undervisning.

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til nasjonale mål om å styrke tilbudet i kommunene, om samsvar mellom behov og tilbud, samt utvikling av samarbeidet med spesialisthelsetjenesten.

Utvikling av tjenestene i henhold til nasjonale mål

Andelen for antall som mottar habiliterings-/rehabiliteringstjenester mellom de ulike kommunene varierer fra 0,07% til 4,1% per innbygger. Denne forskjellen viser at det er store variasjoner i tallene geografisk sett, men det er vanskelig å si sikkert om denne differansen skyldes mangelfullt tilbud, eller andre forhold som ulik belastning, eller om organisering av tjenestene som varierer mellom kommunene.

En kartlegging vi gjorde i 2022 om kommunens planarbeid, viste at det bare var rundt 30-40% av kommunene som hadde planer for habilitering og rehabiliteringsområdet, og flertallet jobbet heller ikke med planer. Vi har ikke grunnlag for å si at situasjonen er vesentlig endret i 2023.

Vi har i 2022/2023 gjennomført 9 antall tilsyn med kommunale barne- og avlastningsboliger. Tilsynet har vist at flertallet av kommunene ikke har gode nok systemer for å identifisere, ivareta og følge opp barnets individuelle behov for habilitering/rehabilitering. Vi følger opp kommunene i etterkant for å sikre en prosess for at lovbrudd rettes og at tjenestene ytes forsvarlig. Tilsynet videreføres vår 2024, og det er planlagt gjennomføring av to tilsyn i 2024.

Barnekoordinator, koordinator og individuell plan

Vi har i 2023 hatt fokus på barnekoordinatorordningen, og jobbet med tiltak for å gjøre ordningen kjent i kommunene våre.

Våren 2023 arrangerte vi et webinar om barnekoordinator, koordinator, og individuell plan for 300 ledere og ansatte i koordinerende enheter. Temaene var en redegjørelse av lovverket og erfaringer fra barnekoordinatorer i de kommunene som var kommet godt i gang.

Barnekoordinatorfunksjonen har vært et tema i de tre regionale nettverkene for koordinerende enheter i 2023, og hvor det har vært et behov for å veilede og avklare problemstillinger og utfordringer. Vi har også mottatt veiledningshenvendelser direkte til oss fra flere kommuner.

På bakgrunn av behovet for veiledning og avklaringer fra kommunene, arrangerte vi mot slutten av året en workshop om barnekoordinatorfunksjonen, med over 100 deltagere fra kommunene i vårt område.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

Statsforvalteren skal også rapportere på totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag i 2023 og redegjøre for hovedårsakene til fratakelsene.

Tilsyn verger for voksne:

Risikovurderinger i forkant av tilsyn:

Når vi mottar en klage eller en bekymringsmelding knyttet til en vergemålssak, eller når det avdekkes forhold internt knyttet til en verges utførelse av oppdraget, foretar vi en vurdering av om forholdet gir grunn til å stille spørsmål ved vergens utførelse av oppdraget.

Enkelte klager/bekyringsmeldinger knytter seg til forhold som ikke gjelder vergen, eller vergens utførelse av oppdraget. Klagen/bekyringsmeldingen kan også knytte seg til forhold som vi har ført tilsyn med tidligere, og som det ikke er grunn til å undersøke på nytt.

En del forhold kan raskt avklares med en telefonsamtale med verge, vergehaver eller andre.

Vi skiller mellom tilsyn som kontrollmekanisme og veiledning som et pedagogisk virkemiddel. Det kan tenkes risikovurderingen vår tilsier at det er tilstrekkelig å veilede vergen, uten å føre nærmere kontroll med noe.

Hvis klagen eller bekringsmeldingen gir oss grunn til å utrede om vergen har ivarettat vergehavers interesser på en tilfredsstillende måte, oppretter vi tilsyn med vergen. Vi foretar i denne sammenheng en konkret helhetsvurdering av opplysningene vi har i saken og evt. forundersøkelser vi gjør når vi mottar klagen.

Funn i tilsyn

I saker hvor vi har gjennomført tilsyn med vergen, og kommet til resultatet «ingen funn» eller «observasjoner» ser vi ingen klare tendenser som gjentar seg. Det er derfor vanskelig å si noe generelt om funn i disse sakene.

I sakene hvor vi konkluderer med resultatet «avvik» skyldes dette i hovedsak større funn ved gjennomgang av vergeregnskap eller at vergen ikke har levert regnskap. I flere av sakene hvor vi har avdekket urettmessige overføringer til andre, har vi politianmeldt vergen.

Oppfølging av verger og tiltak Statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn:

30 saker er avsluttet uten tilsyn. I 48 saker avsluttet vi saken etter innledende undersøkelser. Vi iverksatte tilsyn i 248 saker hvor vi konkluderte med "ingen funn". I 42 saker gjorde vi observasjoner, og i 172 saker konkluderte vi med avvik. Vi fratok vergen oppdraget i totalt 110 saker, og vi politianmeldte vergen i 7 saker.

Tilsyn mindreårige

Merk, ikke alltid mulig å trekke ut data kun for mindreårige fra Power BI, det angis nedenfor om det er mindreårigesaker eller begge.

SFOV har ifølge Power BI gjennomført 97 tilsynsaktiviteter i mindreårigsaker i 2023. Av disse er 32 saker avsluttet uten tilsynssak. Tilsynene er hendelsesbaserte og har bakgrunn i bekringsmelding eller forhold avdekket i saksbehandlingen.

I 38 saker (kun mindreårige) er det funnet avvik som følge av at vergen eller representanten ikke har opptrådt i henhold til regelverket eller mandatet. Statsforvalteren har i 149 (voksen og barn) tilsynssaker fulgt opp vergen med veiledning og bistand. I 55 saker (voksen og barn) er det tatt en vurdering av oppnevning til nye oppdrag, og i 11 (voksen og barn) saker er det levert politianmeldelse. Ifølge egne tall er verge/representant fratatt oppdraget i 3 (mindreårige) saker i forbindelse med tilsyn, i alle sakene var bakgrunnen manglende levering av regnskap. Vi ønsker å nevne at en stor andel av våre tilsynssaker de siste årene er gjennomført som følge av bekringsmeldinger mottatt om foreldreverges bruk av barns midler i strid med vergemålsloven. Vi opplever at det generelt er lav kunnskap om regelverket i samfunnet. Som et regionalt tiltak vil vi vurdere å forbedre vår nettartikkel om bruk av barns midler som retter seg mot foreldreverger og gjennomgå og forbedre informasjonen vi sender ut når vi krever inn og forvalter midler. Vi har i fjor analysert data for å vurdere behov for å vurdere behov for planlagte tilsyn med fast intervall ved utleieregnskap for barn, her vil vi vurdere å sette inn tiltak i 2024. Vi bemerker at det likevel er lite sannsynlig at vi ved disse tiltakene vil nå foreldreverger hvor vi ikke forvalter midler når tilsyn gjennomføres, en stor andel av tilsynssakene faller inn i denne gruppen. Vi tror videre det er sannsynlig med store mørketall.

Statsforvalteren har etter en vurdering av risiko og ressurser ikke gjennomført planlagte generelle tilsyn med representant- og vergekorpset i 2023 utover den pålagte regnskapsgjennomgangen.

Et ledd i vår risikovurdering er at vi fører lister over mindre avvik hvor det er veiledet. Dette er avvik som i seg selv ikke danner grunnlag for tilsyn, men som samlet kan avdekke behov for tilsyn eller andre tiltak.

Årsrapportering retts hjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Rapporteringen skal gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuell periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner. Skjema over retts hjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning skal benyttes.

Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Statsforvalteren skal i årsrapporten også redegjøre for sine vurderinger av overordnet status på retts hjelpsfeltet. Rapporten skal inneholde en analyse av effektene av de endrede inntekts- og formuesgrensene.

Innledningsvis vil vi bemerke at statistikk skjemaet er sendt ferdig utfylt til Statens sivilrettsforvaltning.

Per 31. desember 2023 hadde vi 553 restanser. Vi har hatt en liten økning i antall innkommende saker i 2023, sammenlignet med 2022. Saksbehandlingstiden har i gjennomsnitt vært på 5-6 uker. Ressurssituasjonen på området har over tid vært krevende.

Vi ser blant annet at advokatene ikke oppdaterer seg på gjeldende regelverk, ved at vi omgjør flere egeninnvilgelser enn tidligere. I 2023 omgjorde vi 120 egeninnvilgelser. Til sammenligning omgjorde vi i underkant av 70 egeninnvilgelser i 2022.

Vi har forsøkt å foreta en analyse av effekten av økte inntekt- og formuesgrensene. Det er klart at flere personer omfattes av ordningen som følge av økte inntekt- og formuesgrenser. Vi opplever ikke en betydelig økning i antall saker, sammenlignet med tidligere år. Det er likevel slik at vi ville hatt færre saker, dersom inntekt- og formuesgrensen ikke hadde økt.

T.O: Det ble i årsrapporten for 2022 rapportert om at vi hadde utbetalt 12 673 025 kroner til Kontrollkommissjonen. Dette stemmer ikke. De 12 millionene utgjør også utbetaling til tolk, sakkyndig, reisefravær m.m. I 2022 utbetalte 10 462 028 kroner til Kontrollkommissjonen. I 2023 har vi utbetalt 12 335 387 kroner.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkome søknader	5 567	5 382	185
Innvilgede søknader	4 531	4 494	37
Avslåtte søknader	622	483	139

Retts hjelp forbruk

Forbruk kap. 470.01	Forventet forbruk kap. 470.01 neste år
54 877 722	56 000 000

Retts hjelp restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum
Restanser	574

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planprosessen er formidlet til kommunene?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene med å integrere funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel?

Vi går gjennom alle relevante planer som mottas, og påpeker viktigheten av og kravene som stilles til, arealplanlegging innenfor samfunnssikkerhetsområdet. Ved oppstart av revidering av arealplan tilbyr vi et dialogmøte, for å avklare eventuelle spørsmål kommunen har i forkant. Vi har lagt inn som standardtekst ved oppstart, at kommunene må ha et bevisst forhold til hensynssoner ved storulykkevirksomheter.

Vi formidler videre at risiko identifisert i ROS-analyse og konsekvensutredning må ivaretas i planbestemmelser, planbeskrivelse og plankart, slik at tiltakene for å redusere risiko blir tilstrekkelig ivaretatt.

Det sendes også ut et forventningsbrev som beskriver hvilke forventninger Statsforvalteren i Oslo og Viken har til samfunnssikkerhet i arealplanlegging.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status i fylket for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos de kommuner som har storulykkevirksomheter?
  - o Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivaretatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter?

Det ble gjennomført en omfattende kartlegging av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i 2021. Resultatene av denne kartleggingen rapporterte vi i 2022, og etter enighet med DSB rapporterer vi nå status på oppfølging av funn etter denne kartleggingen og hvordan vi jobber videre med storulykkevirksomheter.

For å sikre at kommunen har etablert hensynssoner med tilhørende planbestemmelser rundt eksisterende storulykkevirksomheter i høringsperioden, følger vi opp alle kommuner ved rullering av kommuneplanens arealdel.

I 2023 ga vi tre innsigelser som blant annet var knyttet til manglende hensynssone rundt storulykkevirksomhet. I arbeidet etter kartleggingen i 2022, ga vi ett innspill til kommunedelplan hvor det var manglende vurdering av en storulykkevirksomhet, og gjennomgikk en annen plan for oppstart hvor hensynssone var ivarettatt.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
  - Inngår prioriterte tiltak for oppfølging i oppdatert oppfølgingsplan til fylkesROS?
  - Er oppfølgingsplanen behandlet i fylkesberedskapsrådet og regionale totalforsvarsforum?
  - Legges vurderinger av hendelsene til grunn for samordnet beredskapsplanlegging?
  - Legges vurderinger av hendelsene til grunn for sivil-militære øvelser?

Embetet har arbeidet med å utvide fylkesROS til å omfatte sikkerhetspolitisk krise og krig. Arbeidet har blitt gjort i samarbeid Vestfold og Telemark, som har flere likheter og ligger i Oslofjord-regionen.

Analysen fokuserer særlig på sivile beskyttelsestiltak mot krigshandlinger, men behandler også konsekvenser som følge betydelig mottak av allierte styrker og hvordan viktige regionale og kommunale tjenester generelt vil bli påvirket av situasjonen. Det har vært gjennomført arbeidsmøter mellom Statsforvalteren og utvalgt politidistrikt, sivilforsvarsdistrikt og HV-distrikt, samt tre utpekte kommuner hvor scenariet vurderes som særlig relevant.

Målet har vært å få oversikt over involverte og relevante etater og lovverk ved en sikkerhetspolitisk krise, og vi har innhentet informasjon om blant annet kritisk infrastruktur som kraftforsyning, telekommunikasjon, vannforsyning og finansielle tjenester.

I tillegg er scenariet utvidet til å omfatte beskrivelser av et større alliert mottak og hybride trusler etter innspill på dette.

Scenariet er nå til høring hos de øvrige distriktene, og vi har som målsetting å ferdigstille analysen snarlig.

Oppfølgingsplanen til fylkeROS er påbegynt, men ikke ferdigstilt. Et uferdig utkast ble presentert i møte med fylkesberedskapsrådet i juni 2023, og vi planlegger å gjøre planen ferdig i 2024.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten.

Erfarne tilsynsmedarbeidere går tilsyn sammen med mindre erfarne, og saksbehandlere som skriver konsesjoner deltar også på tilsyn. Det har stor effekt på kvalitet og enhetlig praksis. Alle har gjennomført nytt tilsynskurs fra Miljødirektoratet.

Alle tilsynsrapporter godkjennes av seksjonsleder, og det har ført til mer enhetlig praksis.

Avdelingen har egen risikovurdering for blant annet gjennomføring av tilsyn, og vi har interne skriftlige rutiner for gjennomføring av tilsyn. I 2023 kom vi godt i gang tidlig på året med gjennomføring av tilsyn, og vi deltar i nasjonalt tilsynsforum.

Vi har jobbet med å øke antall tilsyn de siste årene. Vi bruker resultater fra egenkontrollrapportene til å sikre at vi gjennomfører et risikobasert tilsyn. Vi har deltatt i Miljødirektoratets tilsynsaksjoner. Vi ser at det effektivt å delta i organiserte aksjoner, og at det har innvirkning på at vi får økt antall tilsyn. Vi arbeider kontinuerlig med å forbedre sjekklister etc. for den praktiske gjennomføringen av tilsyn. Vi ser likefullt at økningen i lovpålagte oppgaver på forurensningsområde pga. implementeringen av IED tar fra ressursene som skal gjennomføre tilsyn.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

I 2023 har Klima- og miljøvernavdelingen gjennomført flere veiledningstiltak ovenfor kommunene. I tillegg til at dette har effekter ute i kommunene, bidrar det også til intern kompetanseutvikling hos Statsforvalteren.

Klima- og miljøvernavdelingen har mye løpende kontakt med kommunene i regionen. Mye av veiledningen vår foregår via vår tilbakemelding i plansaker og saksbehandling forøvrig. Dette gir anledning til å veilede innenfor de gjeldende retningslinjene, og kan bevisstgjøre kommunene på viktige temaer i enkelt saker.

På grunn av økt digitalisering har det blitt enklere å få til digitale møter med kommunene. Det har blitt flere møter, men mindre tid går med til reise, og i sum brukes dermed mindre ressurser. Å kunne treffes digitalt har også opprettholdt den kontakten som er viktig for å håndtere enkeltsaker og veilede som igjen fører til færre konflikter.

Klima- og miljøvernavdelingen møter kommunene på en rekke arenaer; som regionalt planforum i Viken fylkeskommune og regionalt planforum i Oslo kommune, vannområdegrupper, interkommunale miljøverngrupper, og møter med kommuneledelsen.

Vi har også holdt presentasjoner og foredrag, gjennomført tilsyn og deltatt på befaringer hvor vi veileder i regelverk og nasjonale føringer. Å bruke tid på veiledning gir en effekt gjennom kompetanseheving og derigjennom større kvalitet i kommunens saksbehandling.

Fysiske møter og samlinger med flere kommuner er viktig for å danne nettverk, og det kan være effektivt å veilede flere samtidig. Vi vil vurdere å gjennomføre dette igjen så fort vi får en beslutning om vi fortsetter som embete eller ikke.

Vi bruker nettsidene våre aktivt til å informere om aktuelle saker for kommunene. Mange i kommunene abonnerer på nyhetsvarsling fra våre nettsider og får dermed aktuell informasjon direkte fra oss via denne kanalen. Vi har også opprettet nye temasider på nettsidene våre, samt at vi på enkelte områder sender brev til kommunene for å tydeliggjøre styringssignaler og forventninger. Dette bidrar til mer enhetlig praksis i mellom kommunene.

Fellingstillatelser på rovviltområdet (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Fellingstillatelser på rovviltområdet

- Ulv: Antall tillatelser: 7. Antall Avslag: 3
- Jerv: Antall tillatelser: 0. Antall Avslag: 0
- Gaupe: Antall tillatelser: 1. Antall Avslag: 0
- Brunbjørn: Antall tillatelser: 2. Antall Avslag: 0.
- Kongeørn: Antall tillatelser: 0. Antall Avslag: 0.

Avfallsplan i havn (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Rapportere en oversikt over havner som med nytt regelverk (foreurensningsforskriften kapittel 20) vil falle utenfor kravet om avfallsplan.

Ikke mulig å rapportere på, da disse opplysningene ikke er mottatt fra kommunene (endring i forskrift var 1.10.2023. Ingen føringer/maler fra Miljødirektoratet er mottatt for dette og fagsystemet er ikke oppdatert for et slikt uttrekk.

Klimaendringer og -tilpasning (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Rapportere en oversikt over hvordan klimaendringer og klimatilpasning blir tatt hensyn til i kommuneplaner

Ved gjennomgang av kommuneplaner og kommunedelplaner vi har hatt på høring, ser vi at hensynet til klimaendringer i planleggingen har økt noe siden forrige rapportering. Den forrige rapporteringen var noe mangelfull for de tre fylkene, og det ble kun laget et skjema for kommunene i Akershus.

Alle planene omtaler og tar hensyn til klimaendringene, men ikke alle gjør det i tilstrekkelig grad og under halvparten nevner klimaprofilene på dette plannivået. Vi har i 2023 økt fokus på å følge opp klimahensyn i de overordnede planene og stiller nok høyere krav til dette nå enn i 2018. Det er fremmet betydelig flere innsigelser på bakgrunn av hensyn til klimaendringer i 2023 enn det ble i 2018.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

3 anmeldelser

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Proessen for prosjektskjønnsmidler

Vår samlede skjønnsramme for 2023 var på 102,8 mill. kroner, hvorav 72 mill. kroner ble fordelt gjennom statsbudsjettet og 30,8 mill. kroner ble holdt tilbake for senere fordeling, herunder til prosjektskjønn. Kommunene ble forespeilet en projektramme samlet sett for Oslo og Viken på inntil 10-12 mill. kroner.

Skjønnsmidler til kommunale fornyings- og innovasjonsprosjekter ble utlyst i et eget brev til kommunene medio januar med søknadsfrist på slutten av mars. I brevet fikk kommunene nødvendig informasjon om hva prosjektskjønnsmidler er, hva de kan brukes, krav som kommer frem av departementets retningslinjer for prosjektskjønn, frister med mer. Det er også informasjon som ble lagt ut i tilskuddskalenderen på nettsiden vår. Vi anbefalte kommunene som fra før hadde mange pågående prosjekter, om å heller følge disse opp, enn å søke på nye. Unntaket gjaldt oppfølging av flerårige prosjekter.

Det ble i alt sendt inn 25 prosjektsøknader fra 16 kommuner på til sammen litt over 26 mill. kroner. Av ISORD fremgår det flere søknader med et høyere søknadssum enn nevnt over, og skyldes ufullstendige prosjektskjønnsøknader som ikke er innlevert. Av de innleverte prosjektskjønnsøknader fikk fem prosjekter fra ulike kommuner støtte på til sammen 2,750 mill. kr. Vi har i hovedsak støttet prosjekter der flere kommuner samarbeider på tvers av sektorene, og hvor prosjektene anses å ha overføringsverdi til andre kommuner.

Kommunene ble skriftlig orientert om hvem som fikk midler og hvor mye den enkelte kommune fikk. Oversikt over tildelingen ligger også på nettsiden vår under Kommunal fornying.

Erfaringsoverføring

Gjennom tildeling av prosjektskjønnsmidler forplikter vi kommunene om å dele sine erfaringer og læring fra prosjektene med andre kommuner. Dette skjer både på oppfordring av enkelt kommuner og i passende samlinger, som kommunene selv deltar på.

Vi bruker også egne fagspesifikke samlinger for å spre de gode prosjektene med kommunene. Dette for å sikre at vi treffer riktig målgruppe.

Dialog om prosjektene

Vi har hatt møter med flere enkeltkommuner for å følge opp tildelte prosjektskjønnsmidler. Felles for disse kommunene er at de enten ønsker å omdisponere midler til andre prosjekter, eller ønsker å returnere midler. I løpet av 2023 hadde vi møte med Aremark, Oslo og Bærum kommune.

Vi har for øvrig vært på besøk hos Kongsbergregionen for å lære om det kommunale tjenestesamarbeidet de har med bl.a. flere av våre kommuner. Dette samarbeidet er i vekst, både i forhold til antall kommuner og områder det samarbeides om. Metodikken er relevant for flere kommuner, som jobber med tverrfaglige og tverrkommunale prosjekter. Kongsbergregionen er flinke til å dele sin arbeidsmetode med andre kommuner.

Ett av blant flere slutførte prosjekter

Prosjekt 30-22-0042 PUMBA – Nordre Follo kommune

Kommunen har utarbeidet eget prosjektverktøy (PUMBA), inspirert av KS' Veikart for tjenesteinnovasjon, som har gevinst og kostnad i fokus i alle ledd av prosjektet. I tillegg gir verktøyet en oppskrift på hvilke handlinger man bør gjennomføre i et prosjekt, viktigheten av dokumentasjon samtidig som det gir prosjekteier en god oversikt. Kommunen har rapportert at prosjektet har vært vellykket og inngår i den ordinære driften deres. Det er kommunens porteføljeteam som gir opplæring i bruken av prosjektverktøyet og har ansvar for å drifte og videreutvikle det. Det er også meldt om stor interesse for prosjektet fra andre, og kommunen har ved en rekke anledninger presentert metodikken for blant annen DigiViken og en rekke kommuner.

Opprydning i ISORD

For å sikre ryddighet og åpenhet i tidligere tildelinger har vi i ISORD gått igjennom alle søknader fra 2016 for alle våre fylker, for å undersøke om rapportene er publisert. Det er dessverre en del eldre prosjekter, hvor rapportene enten ikke foreligger eller ligger andre steder, slik som i Elements eller i korrespondansefeltet i ISORD, og derfor ikke avsluttet på riktig måte. Det er spesielt midler til utredning av kommunesammenslåinger i 2016 at det mangler rapporter på. Her har kommunene iallfall laget et kunnskapsgrunnlag, som kan anses som prosjektrapport. Vi har prøvd å følge dette opp med kommunene, men ikke helt lykkes pga. personalendringer i kommunene.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

I tillegg har vi avvist fire ordinære lovlighetsklager fordi de formelle vilkårene for å gjennomføre lovlighetskontroll ikke var oppfylt, dvs. at vi mottok totalt 17 lovlighetsklager i 2023. I alt 38 anmodninger om lovlighetskontroll på eget initiativ førte ikke frem, dvs. at vi mottok totalt 39 slike anmodninger hvorav én anmodning førte til en formell lovlighetskontroll. I mange av disse sakene ba vi kommunen om en nærmere redegjørelse før vi konkluderte med at det ikke var grunnlag for å gjennomføre en lovlighetskontroll.

Inhabilitet anføres i en del saker hvor det bes om lovlighetskontroll av planvedtak kommunen har fattet etter plan- og bygningsloven. Manglende utredning er også et gjennomgangstema i saker om lovlighetskontroll, for eksempel i saker om endring av skolestrukturen i en kommune. Vi ser også en økende tendens til at privatpersoner ber om at vi gjennomfører lovlighetskontroll av lokale gebyrforskrifter/gebyrregulativ, for eksempel fordi de mener gebyrene er i strid med selvkostprinsippet

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	10	3	13
På eget initiativ	1	0	1

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Vi har særlig veiledet om kommunelovens regler knyttet til valg av folkevalgte organer, herunder spørsmål om valgbarhet, kjønnsbalanse, valg av ordfører, adgangen til å kreve forholdsvalg og virkningen av feil ved valg. Videre har vi veiledet om reglene for stemmegivning og plikten til å stemme, samt reglene om møteoffentlighet. Av saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet nevner vi sak om skolestruktur i Hol kommune.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk, muligheter og utfordringer, fordeler og ulemper statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Generelt

Det er et betydelig antall interkommunale samarbeid i regionen, og de omfatter både store og små kommuner. Kommunene har forståelse for at samarbeid ikke er løsningen på mange av de store utfordringene kommunene stor overfor, men likevel et godt alternativ til å løse felles oppgaver og utfordringer helt alene.

Samarbeidene er viktige med tanke på effektiv ressursutnyttelse gjennom stordriftsfordeler, reduserte kostnader, kompetansemiljø og kvalitet på tjenester. Skal man nå målene om det grønne skiftet er det videre helt nødvendig at kommunene samarbeider for best mulig resultat.

Viken kontrollutvalgssekretariat IKS er det største interkommunale samarbeidet i regionen, som består av 33 eierkommuner og Buskerud fylkeskommune.

Tar man utgangspunkt i kommuner er det Gjerdrum, Drammen og Lillestrøm, som har flest antall interkommunale samarbeid i regionen. Bortsett fra Gjerdrum, er både Drammen og Lillestrøm kommune sammenslått og blant de mest folkerike kommunene i landet, slik at også store kommuner ser nytten av interkommunalt samarbeid.

Generelt samarbeides det mest om tekniske tjenester, slik som vann-, avfall- og avløp og brann. Av andre tjenesteområder kan vi nevne revisjon, kontrollutvalgssekretariat, arkiv, barnevern m.m.

Det er ingen store nevneverdige endringer i samarbeidene, bortsett fra at det er små bevegelser i eksisterende samarbeid ved at noen kommuner kommer inn og andre går ut.

Prosjektskjønn til interkommunale samarbeid

Det ble ikke søkt om støtte til prosjekter med formål om å opprette nye interkommunale samarbeid, hvor samarbeidet kan bidra til en mer bærekraftig eller innovativ oppgaveløsning.

Barnevern

På barnevernsområdet er tre barnevernstjenester i Oslo og Viken interkommunale. I tillegg samarbeider flere kommuner om ulike varianter av barnevernvaktordninger og oppfølgingsordninger på fosterhjemsområdet. Det er vår vurdering at flere av de minste kommunene i våre fylker bør etablere interkommunale ordninger, enten for hele eller deler av kommunens ansvarsområde etter barnevernsloven. Små barneverntjenester har i liten grad mulighet til å sikre forsvarlige tjenester og rett hjelp til rett tid iht. barnevernsloven og de krav som i dag ligger til det kommunale barnevernets plikter. Vi registrerer mangler i forvaltnings- og saksbehandlingskompetanse, manglende tilgang til hjelpetiltak og oppfølging på fosterhjemsområdet, og mangler i operativ akuttberedskap innen flere av disse kommunene i våre fylker. I tillegg er det vår vurdering at også flere øvrige kommuner bør vurdere et tettere interkommunalt samarbeid om utvikling og implementering av hjelpetiltak, oppfølgingsordninger på fosterhjemsområdet og akuttberedskap i form av aktiv barnevernsvakt. Barnevernstjenester som strever med høy turnover, rekrutteringsutfordringer, høyt sykefravær, samt utfordringer knyttet til ledelse og styring, vil også kunne oppnå flere fordeler gjennom mer samarbeid med andre kommuner på barnevernsområdet.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

se tabell under

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har <u>oversendt</u> innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>løst</u> før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>avskåret</u> av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater <u>fremmet</u> for kommunen
Antall planer totalt	70	0	0	118
Statsforvalteren	0	0	0	93
Avinor	2	0	0	2
Direktoratet for mineralforvaltning	3	0	0	3
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	0	0	0	0
Fiskeridirektoratet	1	0	0	1
Forsvarsbygg	3	0	0	3
BaneNor	18	0	0	18
Kystverket	1	0	0	1
Luftfartstilsynet	1	0	0	1
Mattilsynet	7	0	0	7
NVE	32	0	0	32
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Riksan tikvaren	0	0	0	0
Statens vegvesen	20	0	0	20
Statsbygg	0	0	0	0

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Antall saker har økt noe fra 2021 og 2022, hvor vi hadde henholdsvis 1246 og 1236 saker. I 2023 behandlet vi 1358 saker. Det fremgår av tabellen at 88 % av sakene ble behandlet innen frist - 12 % med fristoverskridelse. 1189 av 1358 saker ble behandlet innen 12 uker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 78 dager og gjennomsnittlig overskridelse av fristen har vært 26 dager.

Vi har jobbet systematisk og godt for å holde restansene nede og overholde lovpålagte frister, og resultatet er betraktelig bedre enn i 2022 og 2021. Vi vil fortsette dette fokuset i 2024. I tillegg til å behandle egne saker, har vi også bistått Statsforvalteren i Agder i nedbygging av restanser.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
1 358	279	169	26	19	48	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2023 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Vi har behandlet 91 klagesaker om reguleringsplan. Til sammenligning behandlet vi 93 klagesaker i 2022. 83 av 91 saker ble behandlet innen 12 uker, 8 utover 12 uker (underkant av 9 % avvik). Vi hadde et avvik på 20 % i 2022. Så her er det en klar forbedring. Gjennomsnittlig behandlingstid for reguleringsplaner er 77 dager. 3 klager førte frem, mot 14 klager i 2022. Det har i 2023 vært stort fokus på å holde fristene i sakene. Vi ser at vi ikke er helt i mål med å holde 12 ukers fristen i alle saker, men resultatet er mye bedre enn i 2022. Vi vil fortsette å fokusere sterkt på dette i 2024. Som det fremgår av tallene, er det færre som har fått medhold i klagen sin i 2023 sammenlignet med 2022. Kvaliteten på plansakene er i det store og hele tilfredsstillende. Vi, som klageinstans, har ikke satt i gang noen konkrete tiltak tilknyttet kommunens behandling av reguleringsplaner, foruten generell veiledning.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	91
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	77
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	8
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	3

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming. Frist for oppdraget er 31.12.2023.

I 2023 har vi formidlet skriftlig informasjonsmaterieell og gjennomført webinar for kommunene om CRPD. Blant annet har vi prioritert å inkludere omtale av CRPD i Statsforvalterens årlige forventningsbrev til kommunedirektørene i våre fylker. Videre har vi bistått kommunene med å klargjøre hva som som forventes når det gjelder implementeringsarbeid og forankring lokalt. Særlig har fokuset på forankring i kommunens ledelse stått sentralt for våre initiativer. Vi vurderer at slik forankring er blant de viktigste suksesskriteriene for å lykkes med å realisere CRPD i kommunene.

Våre aktiviteter har hatt stor oppslutning blant kommunene og vi får positive tilbakemeldinger fra dem om tilretteleggingen fra vår side. Vi oppfatter at kommunene er kjent med CRPD. Samtidig er det vår vurdering at en vellykket implementering tar tid og krever handlingsrom for den enkelte kommune til å gjøre lokale tilpasninger etter behov. Vi er i vår dialog med kommunene spesielt opptatt av å veilede på en slik måte at CRPD skal bli inkludert i kommunens ordinære tjenesteutøvelse fremfor å behandles som innovasjon adskilt fra kommunens kjernevirksomhet.

Internt i embetet har medarbeidere fra ulike faglinjer bidratt med implementeringsarbeid i fellesskap og som pådriver i sine respektive fagmiljøer. Slikt samarbeid internt dreier seg for eksempel om å holde foredrag, som tema til refleksjon på interne møter, samt ved drøftelser der CRPD er tematikk i enkeltsaker vi har til behandling.

Samlet ser vi en økt oppmerksomhet, innsikt og kunnskap om CRPD. I Statsforvalterens rettssikkerhetsoppgaver har vi i stadig større grad inkludert fokuset på CRPD i konkrete klagesaker vi har til behandling. Dette vurderer vi at er en positiv utvikling i lys av at CRPD skal inngå som en naturlig del av vår oppgaveløsning.

Når det gjelder oppdraget om kunnskaps- og erfaringsdeling med øvrige embeter, har Statsforvalteren i Oslo og Viken tilrettelagt for dette med møteaktivitet og informasjon i Samarbeidsforum øst. Vi har også bistått med å holde innlegg på møter hos Bufdir og i andre embeters regi. Videre har vi delt våre erfaringer i en oppsummerende rapport fra pilotperioden de foregående årene. Statsforvalterens nettside om CRPD holdes også oppdatert. Vi har også lagt til rette for å være løpende tilgjengelig overfor øvrige embeter med en fast kontaktperson, ved ønske kunnskapsdeling, samkjøring og avklaringer.

Sist har vi deltatt i samarbeid med Bufdir om utviklingsarbeid på området, vært representert på Bufdirs konferanse om CRPD, samt vist til Bufdis digitale materieell og ressurser både internt og for kommunene.

Det er etablert en god dialog og samarbeid med Bufdir på ledernivå, blant annet knyttet til manglende ressurstildeling sett opp mot omfanget på oppdraget og tilhørende møtevirksomhet. Sistnevnte er også kommunisert i formell styringsdialog.

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i sin rolle som arbeidsgiver og som offentlig myndighet, og redegjøre for arbeidet.

Vi arbeider aktivt og målrettet for å fremme likestilling og ikke-diskriminering. Vårt arbeid bygger på FNs bærekraftsmål, internasjonale konvensjoner og relevante lover og forskrifter. Vi følger opp oppdragene vi har fått både i Hovedinstruks og Tildelingsbrev for 2023 fra departementene.

Likestilling og ikke-diskriminering er en integrert del av vår personalpolitikk. Vi har rutiner og gir informasjon om blant annet permisjoner, sykefravær, rekruttering, kompetanse, HMS og etiske retningslinjer for statstjenesten.

Vi har egne retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold – herunder mobbing, diskriminering og trakassering, inkludert seksuell trakassering.

Som stattlig aktører går vi foran i inkluderingsarbeidet, og bidrar til at personer med nedsatt funksjonsevne eller som har hull i CV-en får arbeid. Kvalifiserte søkere i målgruppen skal kalles inn til intervju, jf. rutine for rekruttering for Statsforvalteren i Oslo og Viken.

I 2023 hadde vi 2 lærlinger.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har tre lokasjoner, i Oslo, Moss og Drammen. Alle lokalene er universelt utformet. Lokalene har egne hvilerom for ansatte, disse kan også brukes for tro- og livssynspraksis. Kantinene har et utvalg av forskjellig mat, og de er godt merket i forhold til allergier og innhold.

Det gjennomføres årlige vernerunder av alle tre lokasjoner. I tillegg har embetet en avtale med Stamina Helse, som har tilstedeværelse både i Drammen, Moss og Oslo.

Embetet arbeider med alle Bærekraftsmålene, inkludert bærekraftsmål 5 om likestilling mellom kjønnene.

Mangfold i arbeidsmiljøet er en stor ressurs, men vi erfarer at rekrutteringen er utfordrende. Vi arbeider for å få et større mangfold blant de ansatte.

Likestilling og ikke-diskriminering er relevante temaer i mange av våre oppdrag og oppgaver, blant annet gjennom behandling av klagesaker, tilsynssaker og informasjon og veiledning. Vi setter likestilling og ikke-diskriminering på dagsorden der det er naturlig, både internt og eksternt.

I 2023 har embetet satsset på kompetanseheving knyttet til aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP). Tillitsvalgte, verneombud og ledere deltok i september på et heldagsseminar om ARP. Bufdir v/ Likestillingsavdelingen og seniorrådgiver fra Statsforvalteren i Agder sto for det faglige innholdet. I tillegg til dette seminaret deltok to representanter fra embetet på dialogmøte med Bufdir om statsforvalternes oppdrag på likestilling og universell utforming rettet mot kommunene.

Somen del av vårt arbeid på likestillings- og diskrimineringsområdet har embetet i 2023 gått gjennom årsrapporter/ årsberetninger for 2022 til et utvalg kommuner i Oslo og Viken. Formålet med undersøkelsen var å få et overordnet bilde av arbeidet som blir gjort på likestilling- og diskrimineringsområdene i våre kommuner. Resultatene fra denne gjennomgangen skal benyttes i den videre dialog med kommunene.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på saksbehandlingstiden i håndhevingssakene per 31.12.

Brutt aktivitetsplikt, herunder:

- saker der eleven fremdeles går på den skolen som skolemiljø saken gjelder: 138
- saker der eleven har sluttet på den skolen som skolemiljøet gjelder: 160

Ikke brutt aktivitetsplikt, herunder:

- saker der eleven fremdeles går på den skolen som skolemiljø saken gjelder: 0
- saker der eleven har sluttet på den skolen som skolemiljøet gjelder: 0

Median: 146

Gjennomsnitt: 142.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynstema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

a) tilsynstema

Statsforvalteren har også i 2023 prioritert å føre tilsyn med lovområder hvor regelverksbrudd har store konsekvenser for barn, unge og voksne. Kommunen som barnehagemyndighet har et overordnet ansvar for å sikre at alle barn får et godt og forsvarlig barnehagetilbud, og basert på våre risikovurderinger har vi ført tilsyn med hvordan barnehagemyndigheten gjennom virkemidlene veiledning og tilsyn påser at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk. Hvis regelverket ikke oppfylles, får det konsekvenser for barna i disse barnehagene.

Barn i barnehage er etter vår vurdering i seg selv en sårbar gruppe fordi de ofte mangler språk som formidler hvordan de har det i barnehagehverdagen, og barn med særskilte behov er en ekstra utsatt gruppe. Derfor har vi ført tilsyn med tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. I tillegg har vi ført tilsyn med internkontroll og spesialpedagogisk hjelp.

Innenfor skolemiljø har vi gjennomført tilsyn i samsvar med føringene i tilsynsopplegget for FNT skolemiljø og internkontroll. Vi har i tillegg gjennomført tilsyn med skolemiljø uten internkontroll basert på risikovurderinger. Basert på risikovurderinger og erfaringer fra håndhevsordningen har vi avgjort hvor mange av delpliktene i aktivitetsplikten vi har kontrollert. Vår erfaring er at vi må kontrollere minst to delplikter ellers blir tilsynet for smalt og vi fanger ikke opp regelverksbrudd som har store konsekvenser for elevene.

Også på de andre områdene i opplæringsloven har vi prioritert å føre tilsyn med særlig sårbare og utsatte grupper hvor brudd på regelverket kan få store konsekvenser både for individet og storsamfunnet. Eksempler på slike tilsyn er tidlig innsats, spesialundervisning, særskilt språkopplæring og grunnskoleopplæring for voksne. Atter andre tilsynstema er valgt på bakgrunn av risikovurderinger knyttet til manglende forvaltningskompetanse. Det gjelder eksempelvis tilsyn med fagopplæringen.

b) omfang

Statsforvalteren i Oslo og Viken har fra 2022 til 2023 økt gjennomføringen av antall tilsyn fra 47 til 54.

På barnehageområdet ble det skrevet 17 tilsynsrapporter, hvorav to av rapportene var foreløpige per 31.12.2023. De resterende 15 rapportene var endelige. Vi kom i mål med våre planlagte tilsyn for 2023 på dette området.

Innenfor skolemiljø gjennomførte vi i 2023 ti tilsyn. Syv av disse var på skolemiljø og internkontroll, og tre var knyttet til skolemiljø uten internkontroll. I tillegg er to tilsyn påbegynt, men ikke avsluttet. Vi hadde planlagt 15 tilsyn med temaet i 2023, men måtte nedjustere til ti tilsyn. Årsakene til dette var den store økningen i meldinger i håndhevsordningen som gjorde at vi måtte prioritere ressurser dit, og at vi har tatt i bruk andre tilsynsaktiviteter.

På grunnopplæringsområdet (unntatt skolemiljø) var det planlagt 19 tilsyn. Det ble skrevet 21 foreløpige tilsynsrapporter i 2023. Vi tok med oss flere tilsyn fra 2022 til 2023, slik at det ble skrevet flere tilsynsrapporter enn det var planlagt for i 2023. Vi har redegjort for årsakene til dette i årsrapporten for 2022.

c) skriftlig eller stedlig tilsyn

Statsforvalteren i Oslo og Viken har i hovedsak valgt å gjennomføre tilsynene skriftlig. Begrunnelsen er at denne metoden bidrar til å effektivisere ressursbruken i avdelingen og til økt måloppnåelse. For å ivareta kommunenes ønsker om veiledning, tilbyr vi alltid sluttmøter. Disse gjennomføres enten digitalt eller stedlig, avhengig av hvilke behov vi eller kommunen har for samhandling i tilsynet.

Tilsyn med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll har blitt gjennomført som en kombinasjon av skriftlig og digital. Vi har gjennomført formøter, åpningsmøter og intervjuer stedlig. Sluttmøtet er blitt gjennomført digitalt. Tilsyn etter opplæringsloven har også blitt gjennomført som en kombinasjon av skriftlig, stedlig og digital. Vi har gjennomført formøter, åpningsmøter og intervjuer stedlig og digitalt. Sluttmøter er i hovedsak blitt gjennomført digitalt, men vi har også gjennomført sluttmøte stedlig der vi har sett at det er hensiktsmessig.

d) tilsynsobjekt

Tilsynsobjektene velges alltid på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalyse. Vi har både tatt hensyn til hvor det er mest sannsynlig at vi finner regelverksbrudd og hvor regelverksbrudd får størst konsekvenser for sårbare barn, unge og voksne.

Som nevnt over, gjøres våre valg av tilsynsobjekter på bakgrunn av relevante kilder som data fra bl.a. BASIL, GSI, Elevundersøkelsen, klager og håndhevsaker, henvendelser fra foreldre og kommuner samt saker i media fortløpende gjennom året. Når det gjelder utvalg av tilsynsobjekter innenfor tilsyn med skolemiljø, eller objekter ved felles nasjonalt tilsyn med skolemiljø/barnehagemiljø og internkontroll, er dette også risikobaserte utvalg. Her benytter Statsforvalteren tall fra Elevundersøkelsen, informasjon fra veiledning og kontakt med innbyggere, kommuner, barnehager og skoler, samt det store omfanget av informasjon vi får gjennom håndhevsordningen og behandling av enkeltsaker i denne. Vurderingene av utvalg av tilsynsobjekter

gjøres basert på risikoen avdekket ved de ulike skolene og/eller barnehagene, og der tilsyn vurderes å være rett virkemiddel for å sikre regelverksetterlevelse

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000- 20000 L:-5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommenta
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Oslo kommune	S	Hellerud videregående skole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Oslo kommune	S	Hellerud videregående skole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Inneholder vedtakene opplysninger om omfanget av spesialundervisningen, det vil si antall timer spesialundervisning samlet og i hvert av fagene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Oslo kommune	S	Hellerud videregående skole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Inneholder vedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Oslo kommune	S	Hellerud videregående skole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Inneholder vedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Oslo kommune	S	Hellerud videregående skole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Inneholder vedtakene opplysninger om det er behov for personer med særskilt kompetanse til å gjennomføre spesialundervisningen?	
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Oslo kommune	S	Hellerud videregående skole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Begrunner skolen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen, ved å vise hvorfor elevene likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?	
Nasjonale prøver	Annet	Eidsvoll kommune	S	Bønsmoen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	2		Eidsvoll kor sørge for at skoler gjenn nasjonale pr
Nasjonale prøver	Annet	Eidsvoll kommune	S	Bønsmoen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	2		Eidsvoll kor sørge for at interkontroll gjennomføri oppfølging : oppfølging : prøver
Annet	Annet	Eidsvoll kommune	S	Bønsmoen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	2		Kartlegging Eidsvoll kor sørge for at skoler gjenn obligatorisk kartleggings 3. trinn på h
Annet	Annet	Eidsvoll kommune	S	Bønsmoen skole	Kun skriftlig dokumentasjon	2		Kartlegging Eidsvoll kor sørge for at internkontro gjennomføri oppfølging : kartleggings
Annet	Annet	Skiptvet kommune	L	Vestgård skole	Kun skriftlig dokumentasjon	2		Kartlegging Skiptvet kor sørge for at skoler gjenn obligatorisk kartleggings 3. trinn på h
Annet	Annet	Skiptvet kommune	L	Vestgård skole	Kun skriftlig dokumentasjon	2		Kartlegging Skiptvet kor sørge for at interkontroll gjennomføri oppfølging : kartleggings
Annet	Annet	Aurskog- Holand kommune	M	Haneborg skole	Kun skriftlig dokumentasjon	2		Kartlegging Aurskog-Hø kommune r at kommune gjennomføri obligatorisk kartleggings 3. trinn på h

Annet	Annet	Aurskog-Høland kommune	M	Haneborg skole	Kun skriftlig dokumentasjon	2		Kartlegging Aurskog-Høland kommune for at skoleeier interkontroll gjennomfører oppfølging og kartlegging
Særskilt språkopplæring	Annet	Drammen kommune	S	Marienlyst ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	7		Kommunen skolen har et fremgangsn kartlegge elevenorskspråkl ferdigheter i fattet vedtak språkopplæ Kommunen elever med norskopplæ vurdert sitt t morsmålsop tospråklig f
Særskilt språkopplæring	Annet	Drammen kommune	S	Marienlyst ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	7		Kommunen skolen fatte rett til særsk språkopplæ oppfyller kre opplæringsl forvaltningsl
Særskilt språkopplæring	Annet	Drammen kommune	S	Marienlyst ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	7		Kommunen skolen høre vurderer hva barnets bes forbindelse vedtakene.
Særskilt språkopplæring	Annet	Drammen kommune	S	Marienlyst ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	7		Kommunen vedtakene i informasjon innsynsrett.
Særskilt språkopplæring	Annet	Drammen kommune	S	Marienlyst ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	7		Kommunen elevenes fer norsk kartle undervis i
Særskilt språkopplæring	Annet	Drammen kommune	S	Marienlyst ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	7		Kommunen skolen fatte vedtak om c særskilt spr
Særskilt språkopplæring	Annet	Asker kommune	S	Hagaløkka skole	Kun skriftlig dokumentasjon	4		Kommunen skolen fatte rett til særsk språkopplæ oppfyller kre opplæringsl forvaltningsl 25 og barnekonve og 12. De n forbindelse skolens ved særskilt spr inneholder t opplysninge om:Innehold opplysninge regler vedta på 2. de fak forholdene s bygger på 3 barnets bes slags særsk språkopplæ skal ha a) h) særskilt spr eleven skal hvilken lære timer særsk språkopplæ organisering særskilte språkopplæ herunder on skal foregå skole
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Bærum kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	2		Kommunen PPT utarbeid sakkyndige uten grunn opplæringsl forvaltningsl
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Bærum kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	2		Kommunen de treffer ve spesialunde ugrunnet op opplæringsl og 5-3, jf. forvaltningsl

Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de i søknad om aktuelle søk videregående for voksne/inn
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de f om rett til vid opplæring for voksne/inn etter § 4A-3 § 6-45 og 6 forvaltningsl som angir d innsatte ska innhold, om organisering opplæring
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de f om opplæring voksne/inn som angir h sluttkompet opplæring fram til, jf. fo
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de t kompetanse 4A-3 (6) og 33
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de i søknad om aktuelle søk grunnskolec voksne/inn
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de f om opplæring (eventuelt a opplæringsl 4A-1 som a tilbudet den få, herunder omfang og t av opplæring forvaltningsl
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de fylkeskomm gjennomføre realkompet
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de f om realkom
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de t kompetanse
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de i søknad om aktuelle søk videregående for ungdom
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de f om rett til vid opplæring for fengsel (eve avslag), jf. opplæringsl
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de i angir hvilket utdannings; innsatte ska utdannings

Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de f som inneho tilfredsstillende begrunnelse dvs. beskriv opplæringens omfang og c jf. ml. § 25, c § 6-47
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de f som viser til forhold som bygger på, j
Annet	Annet	Viken fylkeskommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	15		Opplæring i Fylkeskommune sikre at de f som inneho informasjon klageinstans vedtaket. jf.
Annet	Annet	Lørenskog kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Meldeplikt til - Lørenskog må sørge til og praksis i meldeplikt i opplæringsl
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Lunner kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Kontrollerer kommunen før vedtak om søkerne a. er over opplæringspliktig alder? b. ikke har rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1? c. har lovlig opphold i Norge?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Lunner kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Kontrollerer kommunen før vedtak om søkerne trenger grunnskoleopplæring ved å legge vekt på a. søkerens opplevde behov? b. en kartlegging av om tidligere opplæring var likeverdig og er tilfredsstillende ut fra dagens krav? c. sakkyndig vurdering av behov for spesialundervisning når dette foreligger?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Lunner kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Får alle søkere som har rett til grunnskoleopplæring, kartlagt i hvilke fag eller ferdigheter de har behov for opplæring?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Lunner kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Fatter kommunen vedtak om grunnskoleopplæring uten ugrunnet opphold etter at søknad er mottatt?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Lunner kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Inneholder vedtaket et opplæringstilbud tilpasset den voksnes behov slik at den voksne kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Lunner kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Får voksne som har fått godkjent realkompetanse, et kompetansebevis?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Lunner kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Går det fram av disse enkeltvedtakene hvilke faktiske forhold det har blitt lagt vekt på?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Halden kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Får alle søkere som har rett til grunnskoleopplæring, kartlagt i hvilke fag eller ferdigheter de har behov for opplæring?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Halden kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Fatter kommunen vedtak om grunnskoleopplæring uten ugrunnet opphold etter at søknad er mottatt?	

Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Halden kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Fatter kommunen for alle søkere som blir vurdert å ha rett, et skriftlig enkeltvedtak som inneholder: a. konklusjon om at søkeren har rett? b. om den voksne eventuelt skal ha særskilt språkopplæring? c. hva innholdet i opplæringen skal være? d. hvilken organisering opplæringen skal ha? e. hvilket omfang opplæringen skal ha? f. eventuelt hvilken kompetanse undervisningspersonalet skal ha ved spesialundervisning?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Halden kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Inneholder vedtaket et opplæringstilbud tilpasset den voksnes behov slik at den voksne kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Halden kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Får voksne som har fått godkjent realkompetanse, et kompetansebevis?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Halden kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Går det fram av enkeltvedtakene som gjelder grunnskoleopplæring, hvilke løbestemmelser avgjørelsene bygger på?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Halden kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Går det fram av disse enkeltvedtakene hvilke faktiske forhold det har blitt lagt vekt på?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Får alle som henvender seg, nødvendig veiledning om retten til grunnskoleopplæring og realkompetansevurdering?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Kontrollerer kommunen før vedtak om søkerne trenger grunnskoleopplæring ved å legge vekt på a. søkerens opplevde behov? b. en kartlegging av om tidligere opplæring var likeverdig og er tilfredsstillende ut fra dagens krav? c. sakkyndig vurdering av behov for spesialundervisning når dette foreligger?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Får alle søkere som har rett til grunnskoleopplæring, kartlagt om søkeren har behov for a. særskilt språkopplæring? b. spesialundervisning?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Fatter kommunen vedtak om grunnskoleopplæring uten ugrunnet opphold etter at søknad er mottatt?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Inneholder vedtaket et opplæringstilbud tilpasset den voksnes behov slik at den voksne kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Går det fram av disse enkeltvedtakene hvilke faktiske forhold det har blitt lagt vekt på?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Blir det i enkeltvedtak som ikke innvilger en søknad fullt ut opplyst om klageadgang, klagefrist, klageorgan og hvor klagen skal sendes?	
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Inneholder disse enkeltvedtakene informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	

Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Nordre Follo kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Kontrollerer kommunen før vedtak om søkerne trenger grunnskoleopplæring ved å legge vekt på a. søkerens opplevde behov? b. en kartlegging av om tidligere opplæring var likeverdig og er tilfredsstillende ut fra dagens krav? c. sakkyndig vurdering av behov for spesialundervisning når dette foreligger?
Voksnes rett til grunnskoleopplæring	Grunnskole voksne - veilede og behandle søknader	Nordre Follo kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	21	Får alle søkere som har rett til grunnskoleopplæring, kartlagt i hvilke fag eller ferdigheter de har behov for opplæring?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Øvre Eiker kommune	S	Vestfossen ungdomsskole	Digitalt tilsyn	6	Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjønnskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Øvre Eiker kommune	S	Vestfossen ungdomsskole	Digitalt tilsyn	6	Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Øvre Eiker kommune	S	Vestfossen ungdomsskole	Digitalt tilsyn	6	Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Øvre Eiker kommune	S	Vestfossen ungdomsskole	Digitalt tilsyn	6	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Øvre Eiker kommune	S	Vestfossen ungdomsskole	Digitalt tilsyn	6	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjønnskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjønnskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?

Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Setter skolen inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnede?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Evaluerer skolen/skoleeier tiltakene jevnlig, og blir tiltakene endret ved behov?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Lager skolen/skoleeier en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak, og inneholder den skriftlige planen minimumskrav til innhold?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Sarpsborg kommune	S	Hafslund barneskole	Digitalt tilsyn	19	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Gjerdrum kommune	M	Gjerdrum barneskole	Digitalt tilsyn	6	Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Gjerdrum kommune	M	Gjerdrum barneskole	Digitalt tilsyn	6	Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Gjerdrum kommune	M	Gjerdrum barneskole	Digitalt tilsyn	6	Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Gjerdrum kommune	M	Gjerdrum barneskole	Digitalt tilsyn	6	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Gjerdrum kommune	M	Gjerdrum barneskole	Digitalt tilsyn	6	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Våler kommune	M	Kirkebygden skole	Digitalt tilsyn	12	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Våler kommune	M	Kirkebygden skole	Digitalt tilsyn	12	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Våler kommune	M	Kirkebygden skole	Tilsynsbesøk	12	Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?

Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Våler kommune	M	Kirkebygden skole	Digitalt tilsyn	12	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fredrikstad kommune	S	Kjøberg skole	Digitalt tilsyn	12	Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fredrikstad kommune	S	Kjøberg skole	Digitalt tilsyn	12	Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fredrikstad kommune	S	Kjøberg skole	Digitalt tilsyn	12	Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fredrikstad kommune	S	Kjøberg skole	Digitalt tilsyn	12	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fredrikstad kommune	S	Kjøberg skole	Digitalt tilsyn	12	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fredrikstad kommune	S	Kjøberg skole	Digitalt tilsyn	12	Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fredrikstad kommune	S	Kjøberg skole	Digitalt tilsyn	12	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fredrikstad kommune	S	Kjøberg skole	Digitalt tilsyn	12	Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fredrikstad kommune	S	Kjøberg skole	Digitalt tilsyn	12	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fredrikstad kommune	S	Kjøberg skole	Digitalt tilsyn	12	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Moss kommune	S	Halmstad skole	Digitalt tilsyn	13	Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Moss kommune	S	Halmstad skole	Digitalt tilsyn	13	Undersøker skolen/skoleeier saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Moss kommune	S	Halmstad skole	Digitalt tilsyn	13	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Moss kommune	S	Halmstad skole	Digitalt tilsyn	13	Setter skolen inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Moss kommune	S	Halmstad skole	Digitalt tilsyn	13	Setter skolen/skoleeier inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse?

Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Moss kommune	S	Halmstad skole	Digitalt tilsyn	13	Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnete?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Moss kommune	S	Halmstad skole	Digitalt tilsyn	13	Evaluerer skolen/skoleeier tiltakene jevnlig, og blir tiltakene endret ved behov?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Moss kommune	S	Halmstad skole	Digitalt tilsyn	13	Lager skolen/skoleeier en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak, og inneholder den skriftlige planen minimumskrav til innhold?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Drammen kommune	S	Tømmerås skole	Digitalt tilsyn	13	Undersøker skolen/skoleeier saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Drammen kommune	S	Tømmerås skole	Digitalt tilsyn	13	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Drammen kommune	S	Tømmerås skole	Digitalt tilsyn	13	Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Drammen kommune	S	Tømmerås skole	Digitalt tilsyn	13	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Drammen kommune	S	Tømmerås skole	Digitalt tilsyn	13	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Drammen kommune	S	Tømmerås skole	Digitalt tilsyn	13	Setter skolen inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Drammen kommune	S	Tømmerås skole	Tilsynsbesøk	13	Setter skolen/skoleeier inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Drammen kommune	S	Tømmerås skole	Digitalt tilsyn	13	Lager skolen/skoleeier en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak, og inneholder den skriftlige planen minimumskrav til innhold?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Drammen kommune	S	Tømmerås skole	Digitalt tilsyn	13	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan?
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Drammen kommune	S	Tømmerås skole	Digitalt tilsyn	13	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?
Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?
Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Varsler rektor til skoleeier i alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?
Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?
Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?

Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?	
Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?	
Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Setter skolen inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det?	
Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnede?	
Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Evaluerer skolen/skoleeier tiltakene jevnlig, og blir tiltakene endret ved behov?	
Skolemiljø	Annet	Oslo kommune	S	Blindern videregående skole	Digitalt tilsyn	13	Lager skolen/skoleeier en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak, og inneholder den skriftlige planen minimumskrav til innhold?	
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Varsler alle på skolen ve om eller kjø en elev ikke og godt sko blir krenket. arbeider på
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Varsler rekt skoleeier ve om eller kjø en som arb skolen har k elev. Varsle skoleeier i e tilfeller.
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Varsler alle på skolen i i av situasjon alvorlighets
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Dokumente som blir gjo oppfylle var
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Undersøker så raskt sor tilsier, ders mistanke or kjennskap ti ikke har et t skolemiljø.
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Undersøker straks ders mistanke or kjennskap ti blir krenket. arbeider på
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Gjennomfør undersøkel en faglig stå rimelighet k
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Dokumente som blir gjo oppfylle undersøkel
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Setter skole raskt som s når en elev : skolemiljøet og godt, elk undersøkel
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Setter skole tiltak straks er mistanke kjennskap ti har blitt kret som arbeid eller en i sk
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Vurderer skolen/skolk konkret hvil er egnede.

Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Evaluerer skolen/skoleeier/skol
Skolemiljø	Annet	Ringerike kommune	S	Hov ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Lager skole skriftlig plan inn tiltak i er skriftlige pla inneholder r til innhold.
Skolemiljø	Annet	Lillestrøm kommune	S	Bingsfoss ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Varsler alle på skolen v om eller kjø en elev ikke og godt sko blir krenket. arbeider på
Skolemiljø	Annet	Lillestrøm kommune	S	Bingsfoss ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Varsler alle på skolen i i av situasjon alvorlighets
Skolemiljø	Annet	Lillestrøm kommune	S	Bingsfoss ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Dokumente som blir gjo oppfylle var
Skolemiljø	Annet	Lillestrøm kommune	S	Bingsfoss ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Undersøker så raskt sor tilsier, dersc mistanke or kjennskap ti ikke har et t skolemiljø.
Skolemiljø	Annet	Lillestrøm kommune	S	Bingsfoss ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Gjennomfør skoleeier/sk undersøkels en faglig stå rimelighet k
Skolemiljø	Annet	Lillestrøm kommune	S	Bingsfoss ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Dokumente som blir gjo oppfylle undersøkels
Skolemiljø	Annet	Lillestrøm kommune	S	Bingsfoss ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Vurderer sk skoleeier kc tiltak som er
Skolemiljø	Annet	Lillestrøm kommune	S	Bingsfoss ungdomsskole	Digitalt tilsyn	13		Evaluerer sl tiltakene jev tiltakene en behov.
Annet	Annet	Rollag kommune	L	Veggli skole	Digitalt tilsyn	3		Tidlig innsai Organiserer slik at lærer elever på 1. som står i fæ hengende e skrijving elle egnet intens slik at forver progresjon I
Annet	Annet	Rollag kommune	L	Veggli skole	Digitalt tilsyn	3		Tidlig innsai Organiserer slik at eleve trinn får den opplæringei eneundervis periode kun elevens bes
Annet	Annet	Modum kommune	M	Stalsberg skole	Kun skriftlig dokumentasjon	3		Tidlig innsai Organiserer slik at lærer om det er el 4. trinn som å bli henger lesing, skriv regning?
Annet	Annet	Modum kommune	M	Stalsberg skole	Kun skriftlig dokumentasjon	3		Tidlig innsai Organiserer slik at lærer elever på 1. som står i fæ hengende e skrijving elle egnet intens slik at forver progresjon I
Annet	Annet	Modum kommune	M	Stalsberg skole	Kun skriftlig dokumentasjon	3		Tidlig innsai Organiserer slik at eleve trinn får den opplæringei eneundervis periode kun elevens bes

Annet	Annet	Indre Østfold kommune	S	Knapstad barne- og ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	3		Tidlig innsat Organiserer slik at elevene får den opplæringseneundervisningsperiode kun elevenes bes
Annet	Annet	Hol kommune	L	Hallingskarvet skole	Kun skriftlig dokumentasjon	3		Tidlig innsat skolen tidlig som står i ferd henge etter skriving og i
Annet	Annet	Hol kommune	L	Hallingskarvet skole	Kun skriftlig dokumentasjon	3		Tidlig innsat lærkesettes t intense opp tilstrekkelig
Annet	Annet	Hol kommune	L	Hallingskarvet skole	Kun skriftlig dokumentasjon	3		Tidlig innsat lærkesettes t intense opp tilstrekkelig
Annet	Annet	Gjerdrum kommune	M	Veståsen skole og Gjerdrum barneskole	Kun skriftlig dokumentasjon	3		Tidlig innsat skolen opp i progresjon (slik at de ka om det er el i fare for å b etter i lesing regning?)
Annet	Annet	Gjerdrum kommune	M	Veståsen skole og Gjerdrum barneskole	Kun skriftlig dokumentasjon	3		Tidlig innsat skolen tiltak alle elever s for å bli hen lesing, skriv regning rasl opplærings forventet pr nådd?
Annet	Annet	Gjerdrum kommune	M	Veståsen skole og Gjerdrum barneskole	Kun skriftlig dokumentasjon	3		Tidlig innsat skolen opp i tiltak gir eleferdigheter i skriving og i
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - opplæring i og formidling av kompetansemål	Ringerike kommune	S	Veienmarka skole	Digitalt tilsyn	8	Organiserer rektor skolen slik at opplæringen dekker læreplanen i faget?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisningsvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Ringerike kommune	S	Veienmarka skole	Digitalt tilsyn	8	Organiserer rektor skolen slik at elevene får delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisningsvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Ringerike kommune	S	Veienmarka skole	Digitalt tilsyn	8	Organiserer rektor skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisningsvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Ringerike kommune	S	Veienmarka skole	Digitalt tilsyn	8	Organiserer rektor skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og får veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - halvårsvurdering	Ringerike kommune	S	Veienmarka skole	Digitalt tilsyn	8	Organiserer rektor skolen slik at faglærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - halvårsvurdering	Ringerike kommune	S	Veienmarka skole	Digitalt tilsyn	8	Organiserer rektor skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisningsvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring	Ringerike kommune	S	Veienmarka skole	Digitalt tilsyn	8	Organiserer rektor skolen slik at lærerne bruker undervisningsvurderingen til å gjøre tilpasninger i opplæringen ut fra elevenes evner og forutsetninger?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - opplæring i og formidling av kompetansemål	Marker kommune	L	Marker skole	Digitalt tilsyn	11	Organiserer rektor skolen slik at opplæringen dekker læreplanen i faget?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisningsvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Marker kommune	L	Marker skole	Digitalt tilsyn	11	Organiserer rektor skolen slik at elevene får delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling?	

Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Marker kommune	L	Marker skole	Digitalt tilsyn	11	Organiserer rektor skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Marker kommune	L	Marker skole	Digitalt tilsyn	11	Organiserer rektor skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og får veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - halvårsvurdering	Marker kommune	L	Marker skole	Digitalt tilsyn	11	Organiserer rektor skolen slik at lærerne raskt gir elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering som grunnlag for tidlig innsats	Marker kommune	L	Marker skole	Digitalt tilsyn	11	Organiserer rektor skolen slik at lærerne i undervisvurderingen hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste når det gjelder egnet intensiv opplæring for elever på 1. til 4. trinn?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Godkjenning av barnehager - før søknad	Marker kommune	L	Marker skole	Digitalt tilsyn	11	Organiserer rektor skolen slik at elevene på 1. til 4. trinn får den intensive opplæringen som eneundervisning i en kort periode kun hvis det er til elevens beste?	
Annet	Annet	Kongsberg kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	8		Alternativ opplærings: Sørger kom elever som opplæring p alternativ opplærings: enkeltvedtal spesialunde at bruken av opplærings: hjemlet i ved opplæringsl § 5-1.
Annet	Annet	Kongsberg kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	8		Alternativ opplærings: kommunen bistand til gj av spesialu mellom kort (skolen) og alternativt opplæringsl opplæringsl
Annet	Annet	Kongsberg kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	8		Alternativ opplærings: Innhenter Pf tilstrekkelig saken, heru uttalelse fra foreldrene - fra skolen - om tilbudet alternative opplærings:
Annet	Annet	Kongsberg kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	8		Alternativ opplærings: PPT-OT rec som er elev realistiske opplærings:

Annet	Annet	Kongsberg kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	8		Alternativ opplærings: PPT-OT stil opplærings forsvarlig opplæringsst herunder: - (på den alter opplærings: nødvendig - opplærings p alternative opplærings: elevens bes mange time spesialunde eleven bør t aktuelle fagene/omr: hvilket innhc opplærings: alternative opplærings: ha - hvordan skal organis alternative opplærings: hvilken kom som skal gi skal ha
Annet	Annet	Kongsberg kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	8		Alternativ opplærings: Sørger kom det blir innh samtykke fr elev/foresat fattet vedtak spesialunde
Annet	Annet	Kongsberg kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	8		Alternativ opplærings: Sørger kom enkeltvedtal fastsetter at ha opplærin alternativ ar om: - hvorfor på en altern et forsvarlig nødvendig opplæringsst eleven - hvo timer spesi: elevene ska alternative e hvilke fag o: spesialunde den alternat skal dekke - være avvik i læreplanen: fag avviket: hvilke konkr kompetans: skal nå på c arenaen - h: spesialunde skal organis alternative e personer m: kompetans: gjennomføre spesialunde den alternat
Annet	Annet	Kongsberg kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	8		Alternativ opplærings: Sørger kom enkeltvedtal en vurdering er barnets b

Skoleskyss	Skoleskyss - plikt til å fatte enkeltvedtak om skoleskyss	Indre Østfold kommune	S		Digitalt tilsyn	5		Sikre komr vedtak om s inneholder e og konkret v retten til skc med opplær 7-1, første le herunder: • l og subjektiv om skolevei farlig eller v den enkelte de faktiske vedtaket by. Nevne de h som har væ ved utøving forvaltnings skjønn. • Vu beste, og gi mulighet til å synspunkter
Skoleskyss	Skoleskyss - plikt til å fatte enkeltvedtak om skoleskyss	Indre Østfold kommune	S		Digitalt tilsyn	5		Sikrerer komr vedtak om s inneholder e av om skyss forsvartlig or opplæringsl fjerde ledd. Beskrivelse enkelte elev herunder hv transportmi skal benytte vente- og re eventuell ga til/fra oppsa og forhold s den enkelte til de reglen bygger på. • faktiske fort vedtaket by. Nevne de h som har væ ved utøving forvaltnings skjønn. • Vu beste og ve mot andre h eleven mulig uttrykke sine
Skoleskyss	Skoleskyss - plikt til å fatte enkeltvedtak om skoleskyss	Rakkestad kommune	M		Digitalt tilsyn	5		Sikrer komr vedtakene c skoleskyss individuell o vurdering av skoleskyss opplæringsl første ledd. En objektiv vurdering av skoleveien e farlig eller v den enkelte de faktiske vedtaket by. Nevne de h som har væ ved utøving forvaltnings skjønn. • Vu beste, og gi mulighet til å synspunkter

Skoleskys	Skoleskys - plikt til å fatte enkeltvedtak om skoleskys	Rakkestad kommune	M		Digitalt tilsyn	5		Sikrer komr vedtakene c skoleskys vurdering av skysstilbudet organisert, j opplæringsl fjerde ledd. Beskrivelse enkelte elev herunder hv transportmi skal benytte vente- og re eventuell ga til/fra oppsa og forhold s den enkelte til de reglen bygger på. • faktiske fort vedtaket by. Nevne de h som har væ ved utøving forvaltnings skjønn. • Vu beste og ve mot andre h eleven muli uttrykke sin
Fylkeskommunens ansvar for lærebedrifter	Annet	Viken fylkeskommune	S		Digitalt tilsyn	6	Kartlegger fylkeskommunen lærebedriftenes behov for veiledning og oppfølging?	Vi kunne ikk deltema
Fylkeskommunens ansvar for lærebedrifter	Annet	Viken fylkeskommune	S		Digitalt tilsyn	6	Vurderer fylkeskommunen behovet for veiledning og oppfølging basert på kartleggingen?	Vi kunne ikk deltema
Fylkeskommunens ansvar for lærebedrifter	Annet	Viken fylkeskommune	S		Digitalt tilsyn	6	Gjennomfører fylkeskommunen veiledning og oppfølging i henhold til behovet?	Vi kunne ikk deltema
Fylkeskommunens ansvar for lærebedrifter	Annet	Viken fylkeskommune	S		Digitalt tilsyn	6	Veileder og følger fylkeskommunen alltid opp lærebedrifter i de tilfeller fylkeskommunen velger å ikke trekke tilbake godkjenningen?	Vi kunne ikk deltema
Spesialundervisning	Spesialpedagogisk hjelp - fatte vedtak	Ullensaker kommune	M	Jessheim skole og ressurscenter	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Ullensaker kommune	M	Jessheim skole og ressurscenter	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Inneholder vedtakene opplysninger om omfanget av spesialundervisningen, det vil si antall timer spesialundervisning samlet og i hvert av fagene?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Ullensaker kommune	M	Jessheim skole og ressurscenter	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Inneholder vedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Ullensaker kommune	M	Jessheim skole og ressurscenter	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Inneholder vedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Ullensaker kommune	M	Jessheim skole og ressurscenter	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - utarbeide sakkyndige vurderinger	Bærum kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	2		PPT utarbeide sakkyndige uten grunn opplæringsl forvaltningsl
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Bærum kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	2		o Kommune vedtak om spesialunde grunnnet og opplæringsl og 5-3, jf. forvaltningsl
Annet	Annet	Nittedal kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Oppfyller ko elevers rett samisk, jf. opplæringsl og 13-10, si kommunelo
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Annet	Lørenskog kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	19		Ingen brudd

Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - veiledning	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Er barnehagemyndighetens veiledning basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Er barnehagemyndighetens tilsyn basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Vurderer og konkluderer barnehagemyndigheten på om barnehageeier oppfyller lovkravene i barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Fomidler barnehagemyndigheten sine vurderinger og konklusjoner skriftlig til barnehageeier?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Gir barnehagemyndigheten pålegg om retting bare i tilfeller der den har konkludert med at et forhold er ulovlig eller uforsvarlig?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Gir barnehagemyndigheten en frist for retting i sine pålegg om retting til barnehageeier?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Følger barnehagemyndigheten opp at bruddene på barnehageloven har blitt rettet?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Vedtar barnehagemyndigheten stenging som reaksjon kun der barnehageeier ikke overholder fristen for å etterkomme pålegget, eller der forholdet ikke lar seg rette?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Er pålegg om retting eller vedtak om stenging skriftlig?	

Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Krødsherad kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	19	Inneholder pålegg om retting eller vedtak om stenging informasjon om: a) De reglene vedtaket bygger på? b) De faktiske forholdene vedtaket bygger på? c) De hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn? d) Klageadgang? e) Klagefrist? f) Klageinstans? g) Fremgangsmåten ved klage? h) Informasjon om retten til å se sakens dokumenter? i) Informasjon om retten til å be om utsatt iverksettelse?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Gol kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Har barnehaagemyndigheten oversikt over barnehaageeiers plikter etter barnehaageloven?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Gol kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Bruker barnehaagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Gol kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Er barnehaagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehaageloven?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Gol kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Gjennomfører barnehaagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hemsedal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Har barnehaagemyndigheten oversikt over barnehaageeiers plikter etter barnehaageloven?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hemsedal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Bruker barnehaagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hemsedal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Er barnehaagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehaageloven?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hemsedal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Gjennomfører barnehaagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Ål kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Har barnehaagemyndigheten oversikt over barnehaageeiers plikter etter barnehaageloven?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Ål kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Bruker barnehaagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Ål kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Er barnehaagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehaageloven?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Ål kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Gjennomfører barnehaagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehaagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Råde kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Bruker barnehaagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	

Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Råde kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Er barnehemmyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehemloven?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Råde kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Gjennomfører barnehemmyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Nesbyen kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Bruker barnehemmyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Nesbyen kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Er barnehemmyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehemloven?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Nesbyen kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Gjennomfører barnehemmyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Nittedal kommune	S		Kun skriftlig dokumentasjon	5		Ingen brudd
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Rakkestad kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5		Ingen brudd
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hvaler kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Bruker barnehemmyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hvaler kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Er barnehemmyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehemloven?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hvaler kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Gjennomfører barnehemmyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Jevnaker kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5		Ingen brudd
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hole kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Har barnehemmyndigheten oversikt over barnehemlovens plikter etter barnehemloven?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hole kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Bruker barnehemmyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hole kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Er barnehemmyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehemloven?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hole kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5	Gjennomfører barnehemmyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehemmyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Hole kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	5		Ingen brudd
Annet	Annet	Hole kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1		Dispensasjon utdanningsk pedagogisk stillingen de dispensasjon offentlig utly
Individuell tilrettelegging	Annet	Oslo kommune, Bydel Nordre Aker	S		Kun skriftlig dokumentasjon	17	Har kommunen i vedtaket tatt stilling til: a) om barnet har en nedsatt funksjonsevne b) om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn	Individuell til barnehager

Individuell tilrettelegging	Annet	Oslo kommune, Bydel Nordre Aker	S		Kun skriftlig dokumentasjon	17	Tar kommunen stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn?	Individuell til barnehager
Individuell tilrettelegging	Annet	Oslo kommune, Bydel Nordre Aker	S		Kun skriftlig dokumentasjon	17	Inneholder vedtak om avslag en begrunnelse om hvorfor barnet ikke har rett til individuell tilrettelegging?	Individuell til barnehager
Individuell tilrettelegging	Annet	Oslo kommune, Bydel Nordre Aker	S		Kun skriftlig dokumentasjon	17	Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging?	Individuell til barnehager
Individuell tilrettelegging	Annet	Oslo kommune, Søndre Nordstrand	S		Kun skriftlig dokumentasjon	17		Ingen brudd
Annet	Annet	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	9		Spesialped og interkor kommunen henviser ba uten ugrunn de tilfellene barnehagedet?
Annet	Annet	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	9		Spesialped og interkor kommunen utarbeider s vurderinger opphold?
Annet	Annet	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	9		Spesialped og interkor kommunen utarbeider s vurderinger innhold i sa regelverket?
Annet	Annet	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	9		Spesialped og interkor kommunen tilstrekkelig fatter vedtak spesialped hjelp?
Annet	Annet	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	9		Spesialped og interkor kommunen vedtak uten opphold i al PPT har uta sakkyndig v
Annet	Annet	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	9		Spesialped og interkor kommunen vedtak med samsvar me regelverket?
Annet	Annet	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	9		Spesialped og interkor kommunen gang den spesialped hjelpen fra v eller fra den vedtaket fas
Annet	Annet	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	9		Spesialped og interkor kommunen spesialped i samsvar r
Annet	Annet	Nesodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	9		Spesialped og interkor kommunen gir hjelpen : årlig rappor innhold i sa regelverket og kommun

Endring i praksis som ikke er i samsvar med regelverket (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan valgte virkemidler har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

Uavhengig av hvilket virkemiddel vi velger, skal konsekvensen være at praksis blir endret. Det betyr også at valg av virkemiddel for å følge opp avdekket risiko vil variere fra gang til gang. I noen tilfeller vet vi at en telefon til kommunen kan være tilstrekkelig til at de omgjør sitt eget vedtak. I andre tilfeller er tilsyn i fullskala rett virkemiddel. Tilsynsmetoden tilsier at vi ikke skal avslutte et tilsyn før det er sannsynliggjort at tilsynsobjektet i fremtiden vil ha en

praksis som er i samsvar med regelverket. Det betyr at vi ser eksempler på nye rutiner, maler og vedtak som er lovlige før vi avslutter tilsynet. Etter vår vurdering er det derfor sannsynlig at tilsynsaktiviteten har som effekt at praksis endres. Når det gjelder klagesaksbehandlingen har vi i 2023 oftere hatt veiledningsmøter med kommuner som opplever å få sine vedtak overprøvd av oss. I disse møtene utdyper vi den veiledningen som kommer i klagesakene og vi fokuserer blant annet mye på viktigheten av at førsteinstansens vedtak er så godt begrunnet at risikoen for at det blir påklaget reduseres.

Statsforvalteren har, som tidligere redegjort for, fulgt opp risiko på skolemiljøområdet ved hjelp av egne dialogmøter og veiledning med kommuner over tid, og har gjennomført flere møter med enkeltskoler der det er avdekket risiko for brudd på regelverket. I etterkant av slike møter med kommuner og skoler har vi fulgt med på endringer i praksis hos kommunen eller skolen. Dette har vi kunnet se gjennom nye saker som behandles i vedtak i håndhevingsordningen, og hvordan regelverksetterlevelsen er ved den aktuelle skolen eller kommunen etter dialog eller veiledning. Vi har også ved enkelte tilfeller avdekket fortsatt høy risiko for brudd på regelverket etter veiledning og dialogmøter med kommuner, og åpnet etter dette tilsyn som et annet type virkemiddel. Vi ser at valgte virkemidler fører til endret praksis hos kommunene.

I forbindelse med våre tilsyn på skolemiljøområdet har vi også tilbudt og gjennomført veiledningsmøter med kommunene etter endelig rapport og før rettefrist. Dette for å sikre at kommunens arbeid med å rette brudd er treffsikkert, og for å sikre regeletterlevelse på en effektiv måte i forbindelse med lukking av tilsyn. Slike møter bidrar til at tilsyn fører til endring av praksis som ikke har vært i samsvar med regelverket.

I 2023 var det fem tilsyn med barnehagemyndigheten der det ikke ble funnet brudd på barnehageloven. Tema for samtlige av disse tilsynene var virkemiddelbruk. Vi velger våre tilsynsobjekter desember året før. I mars 2023 arrangerte vi en veiledningssamling der ett tema var barnehageloven § 10 og kravene som ligger i myndighetens ansvar for å påse regelverksetterlevelse hos barnehageeier. Flere av tilbakemeldingene under tilsynene var at denne samlingen var svært nyttig for myndighetens risikovurderinger. Det ble opplyst om at myndighetene hadde endret rutiner og praksis i etterkant av vår samling. Dette er trolig noe av bakgrunnen for at det ikke ble brudd i noen av tilsynene med dette temaet. I 2024 er dette for øvrig ikke satt opp som tema for våre tilsyn etter barnehageloven.

På barnehageområdet blir det som følge av tilsyn på ett område, noen ganger avdekket risiko for regelverksbrudd på andre områder i samme kommune/bydel. Ofte er dette knyttet til forvaltningskompetanse og/eller regelverksforståelse. Statsforvalteren har derfor brukt mye ressurser på å følge opp avdekket risiko med jevnlig veiledning av enkeltkommuner, og vi erfarer at barnas rettssikkerhet øker der vi over tid har dialog og veiledning med den enkelte kommune.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	1	0	0	1	0
Barnehageloven § 53	3	0	3	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	29	5	22	1	1
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	4	0	4	0	0
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 35	14	2	8	3	1
Barnehageloven § 37	38	0	17	21	0
Barnehageloven § 38	0				
	89	7	54	26	2

Fra 2022 til 2023: Nedgang i totalt antall klager: 16 %. Nedgang i antall klagesaker om tilrettelegging: 29 %. Nedgang i antall klagesaker om spesialpedagogisk hjelp: 41 %. Økning i antall klagesaker om tilskudd til private barnehager: 45 % (Flesteparten knyttet til søknad om dekning av pensjonskostnader etter ny tariffavtale) Nedgang i antall klager som er opphevet: 55 %.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1	3	0	3	0	0
Skysse, § 3-7	32	6	26	0	0
Bortvisning, § 3-10	2	0	1	1	0
Permisjon, § 3-13	41	2	38	1	0
Fritak fra norsk sidemål	2	0	2	0	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	9	0	4	5	0
Standpunkt i fag	6	0	4	2	0
	95	8	78	9	0

Fra 2022 til 2023 er det en økning totalt i antall klager på 120 %. Det er en liten økning på de fleste områdene, med unntak av saker som gjelder permisjon fra opplæringen, hvor det er en økning fra 0 til 41 saker på ett år. Økningen skyldes nok i all hovedsak at familier i 2023 igjen tok opp reisevirksomheten etter pandemien.

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1	1	0	1	0	0
Bortvisning, § 3-10	1	0	0	1	0
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven [privatskoleloven/friskoleloven]	21	16	5	0	0
	23	16	6	1	0

Fra 2022 til 2023 er det en økning i totalt antall klager på 35 %. Den største økningen ser vi på et område som ikke er klagesaksbehandling, nemlig dispensasjon fra vurdering med karakter i fremmedspråk (økning på 61 %). Det er vanskelig å si noe om årsakene til dette, men det kan tyde på at ordningen er blitt godt kjent på skoler og i PPT.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	1	0	1	0	0
Utsatt skolestart, § 2-1 tredje ledd	2	0	2	0	0
Bortvisning, § 2-10	4	0	4	0	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	41	2	38	1	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	2	1	0	1	0
Spesialundervisning, § 5-1	23	11	11	1	0
Skyss, § 7-1	129	43	81	5	0
Skoleplassering, § 8-1	147	5	128	12	2
Fysisk skolemiljø, § 9a-2	2	0	2	0	0
Standpunkt i fag	278	0	139	137	2
Standpunkt i orden og oppførsel	4	2	2	0	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	19	0	18	1	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	38	10	28	0	0
Sum	690	74	454	158	4

Fra 2022 til 2023 er det en økning totalt i antall klager på 23 %. Det er en liten økning på de fleste områdene. De største økningene ser vi på skyssfeltet (64 %) og lokalt gitt muntlig eksamen (fra 0 til 28 saker). Økningen i skyssaker begynte alt høsten 2022 og fortsatte i hele 2023, uten at vi helt ser noen klar årsak til dette. Vi gjennomførte tilsyn med skyss i både 2022 og 2023. Dette fikk noe medieoppmerksomhet, men det er vanskelig å slå fast at dette er årsaken. Når det gjelder økningen på klager på lokalt gitt muntlig eksamen, er det sannsynlig at økningen henger sammen med utfordringene knyttet til eksamensavviklingen våren 2023. Det genererte trolig en økt generell bevissthet rundt mulighetene for å klage på eksamen.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	6	4	2	0	0
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	6	0	4	2	0
Spesialundervisning, § 5-1	2	2	0	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	5 746	588	5 158	0	0
Standpunkt (fag og orden og oppførsel) for utenlandsskolene	7	0	0	7	0
Fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, § 3-21 i forskrift til opplæringsloven	137	126	11	0	0
	5 904	720	5 175	9	0

Til fellet: "Sentralt gitt skriftlig eksamen": Tallet 5158 "ikke medhold", inkluderer 5039 hvor karakteren er uendret og 65 som gikk ned i karakter. Fra 2022 til 2023 er det en økning i totalt antall klager på 62 %. Den største økningen ser vi på et område som ikke er klagesaksbehandling, nemlig dispensasjon fra vurdering med karakter i fremmedspråk (økning på 50 %). Det er vanskelig å si noe om årsakene til dette, men det kan tyde på at ordningen er blitt godt kjent på skoler og i PPT. Vi er blitt bedt om å rapportere på «Andre ikke-skriftlige eksamener for utenlandsskolene» og stiller spørsmål ved hva dette er.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Kjennetegnene på måloppnåelse i tilskuddsordningen er godt innarbeidet og en del av det kontinuerlige arbeidet med ordningen i Oslo og Viken, og på generell basis mener vi at vi legger godt til rette for måloppnåelsen. Vi har gjennomgått og systematisert resultatene fra rapporteringen som ble gjennomført av partnerskapene juni 2023. Til sammen omfatter den 333 rapporter fra Oslo og Viken; regional ordning: 173, desentralisert ordning: 113 og Kompetanseløftet: 47.

I rapporteringen er partnerskapene bedt om å vurdere grad av måloppnåelse. Vi vurderer at deres svar viser en relativt høy grad av måloppnåelse. Under punktet "Målene for partnerskapene er ikke nådd i denne perioden", svarer kun henholdsvis 3 % og 6 % av partnerskapene i regional - og desentralisert ordning bekreftende på denne påstanden. I Kompetanseløftet er det 15 % som svarer at målene ikke er nådd. Forklaringen på dette antas å være at de fleste partnerskap fortsatt er i oppstartfasen.

Den type arbeid med kompetanseutvikling som kompetanseordningene omfatter, medfører en kontinuerlig utviklingsprosess for partnerskapene. For

noen partnerskap har dette ført til at målene for tiltaket er endret eller justert underveis. Dette fordi partene har blitt bedre kjent med hverandres utfordringer og muligheter, noe som i enkelte tilfeller har synliggjort behov for endringer av arbeid og innhold for å nå ønsket måloppnåelse. Vi opplever generelt stor aktivitet i sektor og vurderer at det er stor bevissthet rundt det å få «tatt igjen» det som pandemi og lærerstreik medførte av forsinkelser i ulike tiltak forrige barnehage- og skoleår. Rapporteringen viser at de aller fleste eiere og UH vurderer at kompetansetiltakene har bidratt til økt felles oppmerksomhet om målsettingene, og at tiltakene har bidratt til økt samarbeid i feltet. Dette er også vårt inntrykk.

Vi erfarer at kompetanseordningene nå er godt kjent i sektor. Vi ser fremdeles utfordringer med å inkludere enkelte målgrupper, som for eksempel flere av de små, enkeltstående private barnehagene i regional ordning og flere private skoler i Kompetanseløftet.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har, i løpet av årene ordningene har eksistert, utarbeidet informasjon og rutiner for formidling av målsettinger, rammer, føringer og kriterier. Eksempler på dette er: årlig, digitalt informasjonsmøte om tilskuddsordningen, dialog- og kontaktmøter med UH og kommunene, informasjon på samlinger for eiere av private skoler i regionen og for arbeidstakerorganisasjoner. Vi har også hatt kompetanseutvikling som tema på samlingene med kommunalsjefene. Her har vi bl.a. har vi lagt til rette for at kommunene kan forberede og diskutere høringsinnspill til NOU 2022:13 Med videre betydning — Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole. Gjennom diskusjonene får kommunene muligheter til å bruke sine erfaringer fra ordningene inn når de gir høringssvar på fremtidig system.

Vårt digitale meldesystem og behovsmeldingsskjemaet er også en god informasjonskilde til sektoren, da kriteriene er godt innarbeidet og synliggjort der. På den måten gis det nødvendig informasjon til de som skal melde behov, og det kommer også tydelig frem dersom kriteriene ikke er oppfylt.

Vi arbeider kontinuerlig med utvikling av systemet slik at det er mest mulig brukervennlig. God kontakt med sektor sikrer relevante tilbakemeldinger til oss i dette arbeidet. Senest i desember 2023 ble det gjort endringer etter tilbakemeldinger fra eiere. Dette bidro til at hele prosessen for 2024 nå er forbedret og mer tilpasset eiere som melder behov. Systemet er for øvrig avgjørende for å holde oversikt over det store antallet meldinger som skal behandles i flere arbeidsgrupper og fora og for tildelinger over flere år.

Statsforvalteren i Oslo og Viken forbereder sakene til samarbeidsforum og leder møtene.

Det er stor støtte i samarbeidsforum til at det er Statsforvalteren som leder møtene. Det har blitt trukket frem at det er viktig at det er en objektiv part som forbereder saker og legger til rette for arbeidet i samarbeidsforum.

Fra 1. januar 2024 opphørte Viken fylkeskommune og vi har fått tre nye fylker. Av retningslinjene for tilskuddsordningen fremgår det at det skal være ett samarbeidsforum i hvert fylke. Grunnet den pågående behandlingen av den nevnte NOU om etter- og videreutdanning, anbefalte Statsforvalteren til samarbeidsforum at vi fortsatte med et felles samarbeidsforum for de tre nye fylkene i påvente av at det blir truffet beslutning om fremtidig ordning. I juni 2023 vedtok samarbeidsforum for Viken ved avstemning å beholde dagens felles samarbeidsforum frem til 2025. Det ble også vedtatt en plan for etablering av nye samarbeidsfora. Høsten 2023 har vi sammen med partene etablert tre midlertidige fylkesvise arbeidsgrupper som skal komme med innspill til organisering av nytt samarbeidsforum i sitt fylke, herunder sammensetning og arbeidsmåter.

Statsforvalteren har utarbeidet et årshjul med de ulike tidsfristene som fremgår av retningslinjene. Dette vedtas i samarbeidsforum. Både Statsforvalteren og de to samarbeidsforaene i Oslo og Viken legger stor vekt på å holde de oppsatte fristene fordi dette gir en forutsigbar prosess for alle parter.

For å sikre langsiktighet og forutsigbarhet for eiere og UH har samarbeidsforaene i Oslo og i Viken besluttet at det er anledning til å innstille midler til tiltak for inntil tre år, der det er meldt behov for det. Utbetaling av tilskudd skjer per år, men gjennom innstillingen er det «bundet opp» midler for de påfølgende år. Tildelingsbrevene til eiere og UH ivaretar kravene som følger av instruks for økonomiforvaltning.

Vi følger opp og sikrer at alle eiere leverer sine rapporter innen fristen i Udirs høringssystem. Alle 333 partnerskap i Oslo og Viken leverte sine rapporter for barnehage- og skoleåret 2022/23.

Vi bruker informasjon fra rapporteringen i juni 2023 til å skaffe oss oversikt over de ulike partnerskapene og deres arbeid med kompetanseutvikling. Vi har presentert hovedfunn for samarbeidsforaene og har diskutert disse resultatene med representantene. Dette opplevde vi som gode diskusjoner, og bidro til at samarbeidsforumene i større grad kan ta en strategisk rolle. Høsten 2023 har vi arbeidet videre med rapportene, og har brukt informasjonen vi har fått til å følge opp enkelte partnerskap der vi for eksempel har sett at oppsatte mål ikke er nådd, eller at tiltakene er forsinket.

Sammenheng mellom oppvekst/barnevernsreformen, kompetanseutvikling generelt og Kompetanseløftet spesielt, er fremdeles et fast tema på dialogmøtene vi har med kommunene. Internt arbeider vi kontinuerlig og helhetlig med kompetanseordningene og tilskuddsordningen. Vi samkjører vårt interne arbeid med god dialog, tett samarbeid og ukentlige møter for de som arbeider med dette. Arbeidet med Oppfølgingsordningen ligger i samme seksjon og bidrar til å se denne ordningen i sammenheng med kompetanseordningene.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	254	331	585
Totalt	254	331	585

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	34 881 044	31
Totalt	34 881 044	31

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Viser til oppgave 5.1.2.7 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Som nevnt i punkt 3.1.7.1.2.2 er det vanskelig å si noe sikkert om tiltakene som er iverksatt har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte i de deltagende kommunene

Grunnet pandemien har to av kommunene i 2020-puljen fått forlenget sin innsatsperiode, da de opplevde at gjennomføringen av tiltak ble forsinket/ikke mulig å gjennomføre som planlagt. De har ikke bedt om ytterligere midler, men ønsket å forlenge perioden for gjennomføring med inntil ett år. I samråd med Udir vurderte Statsforvalteren at det var fornuftig med en slik forlengelse. Endelig vurdering av disse tiltakene er derfor ikke foretatt, men begge kommunene rapporterte likevel sommeren 2023 på tiltakene så langt de da var kommet.

Å «måle» effekt av tiltakene er vanskelig, da det er svært mange faktorer som kan påvirke endringer både direkte og indirekte. Det er også faktorer som ikke nødvendigvis fanges opp av indikatorene kommunene i utgangspunktet er identifisert ut ifra. Statsforvalteren i Oslo og Viken har heller ikke vært tett nok på kommunenes hverdag til å kunne gi noen fullgod vurdering av dette. Vurderingen er derfor i stor grad basert på kommunenes egen rapportering, og supplert med annen informasjon Statsforvalteren har tilgang på gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og annen kontakt med kommunene.

Kommunene har gjennom oppfølgingsordningen hatt mulighet for å sette et ekstra fokus på kjerneoppgavene læringsmiljø og læringsutbytte. Vi ser at kommunene har jobbet med tiltak på både leder-, lærer- og elevnivå. De melder selv og vi ser at det ikke er entydig dokumenterbare resultater. Noen positive resultater kan de vise til, men de er likevel forsiktige med å konkludere.

Av positive resultater nevnes for eksempel at skolene arbeider mer målrettet med resultater og at de reflekterer godt over årsaker eller tiltak som ser ut til å fungere godt. Det nevnes også at (noen av) skolene jobber bedre enn tidligere med aktivitetsplikten, forebygger og setter inn gode tiltak for skolemiljøet til enkeltbarn eller hele grupper. De ser tegn noen steder til at resultatene på de nasjonale prøvene utvikler seg i positiv retning, men det er for tidlig å si om dette er tilfeldig eller starten på en trend. De ser også at skoler som har gjort en særskilt innsats, klarer å forbedre resultater på Elevundersøkelsen.

Samtidig som man ser noen positive resultater, er det også nøkternhet med tanke på hvor langt man er kommet. En av kommunene rapporterer at de, tross forbedringer, ser at resultatene fremdeles er for lave og at de derfor mener at innsatsen må fortsette. Vi ser i likhet med kommunene at dette arbeidet ikke er noen «quick fix», men et langsiktig og kontinuerlig arbeid. Statsforvalteren bruker også andre virkemidler for å følge opp kommunene, blant annet oppfølging gjennom tilsyn.

Det vi ser som en gjennomgående tendens er at deltakelsen i oppfølgingsordningen bidrar til større bevissthet, og mer målrettet og strukturert arbeid knyttet til både læringsutbytte og læringsmiljø. Selv om det ikke er så enkelt å måle, har vi likevel tro på at dette har positiv effekt ute på skolene.

Når det gjelder kommunen i uttrekket i 2022 viser vi til punkt 3.1.7.1.2.2.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)**Rapportere på**

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2023.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

På grunn av ny budsjettmodell hos LMD skal antall årsverk hos landbruksavdelingen fortsatt noe ned. Vi var 48 ansatte i avdelingen da vi ble slått sammen i 2019, noen av disse var deltidsstillinger. Vi er nå 37 ansatte i avdelingen, fortsatt noen i deltidsstillinger. To ansatte er helt eller delvis leid ut til prosjekter i regi av Interreg og/eller fylkeskommunen.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2023.	35.9
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2023.	0.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	4.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	0.0
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	12.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2023 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	19.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2023 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	0.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Utfordringer kommunene har med å ajourføre arealressurskart (AR5)

- Kapasitetsutfordringer grunnet mange presserende oppgaver som
  - CWD/skrantesjuka, ekstremtørke, flom, produksjonssvikt, kostnadsøkning i landbruket, krig m.m.
- Vakante stillinger
  - i geodata-enhet
  - på landbrukskontor
- Utfordrende programvare
- Utfordrende spesifikasjoner for AR5 - særlig for arealtypen "innmarksbeite"
- Uforståelige tilbakemeldinger i LREG etter massivoppdatering
- Utfordrende klima
  - kvikkleireskred (ikke klart hva som skal reetableres til tidligere tilstand)
  - flom

Tiltak som er gjennomført for å løse utfordringene

- Kursing i LREG
- Forvaltningskontroll med gjennomgang av mulig metodikk (mulig effektivisering!?)
- Kursing i AR5web (Nibio)
- Feltkurs i AR5 (Ingen i vår geografi i 2023)
- Nibio har etablert et godt verktøy (AR5web) som har senket terskelen for at landbrukskontoret selv kan utføre ajourføringen direkte i AR5-databasen, og vi har motivert landbrukskontorene til å ta i bruk dette verktøyet

Kommentar til tabellutfyllingen

Det er litt utfordrende å forstå hva som er ønskelig å føre i den første kolonnen i tabellen. Mange kommuner har etablert skriftlige rutiner for løpende ajourhold av AR5. Dette mener vi er det aller viktigste. Å få klarhet i om rutinebeskrivelsen er oppdatert - og i tilfelle når - er vanskeligere. - Og hva mener overordnet myndighet er tilfredsstillende med tanke på "oppdatert"? - Må rutinen oppdateres hvert år, eller holder det at rutinen oppdateres når nye rutiner etableres - f.eks. ved at kommunen har tatt i bruk AR5web? Vi legger til grunn at det er ønskelig at rutinebeskrivelsen oppdateres årlig. Av 52 kommuner vet vi positivt at 48 har utarbeidet en skriftlig ajourholdsrutine. Av disse har kun 28 rullert rutinebeskrivelsen i 2023.

Det er 3 kommuner som ikke har hatt periodisk ajourhold siden 2016. Disse er nå inne i geodataplanen, men er ikke satt opp med periodisk ajourhold for enn i henholdsvis 2025 og 2027 (grunnet problematisk omløpsfotografering i disse områdene). Oslo har en egen avtale med NIBIO for periodisk ajourhold, og de fikk ajourført AR5 i april 2022.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	24	0	52

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Rapportere om bruk av anmeldelser.

Det har i 2023 ikke vært saker av slik art at anmeldelse er vurdert.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Sakene som sendes fra Mattilsynet til landbruksforvaltningen er i tråd med rutinen når det gjelder hva slags saker som skal sendes. Mattilsynet lokalt bør informere landbruksforvaltningen så tidlig som mulig hvis de blir kjent med dyrevelferdssaker som kan komme inn under rutinen.

Vi gjennomfører to årlige dialogmøter med Mattilsynet. I året som har gått har vi hatt beredskapsarbeid ved atomnedfall, dyrevelferdssaker, rovdyr, regionale miljøkrav og CWD for å nevne noen temaer på agendaen.

Vi tar kontakt med og veileder de kommunene som har fått en sak sendt fra Mattilsynet. Dette øker kompetansen i kommunen. Vår vurdering er at kommunene i disse sakene gjør en god vurdering av om vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon er oppfylt. To ganger i måneden arrangerer vi digital møteplass om produksjonstilskudd for kommunene. En slik arena for erfaringsdeling mellom kommunene er med på å løfte kompetansen i kommunene.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	2	2	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	3	2	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	1	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)				
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3				

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	1	1	1	1

Et formelt samarbeidsmøte med Mattilsynet i 2023. Planen var et møte til på høsten 2023 men det er utsatt til over nyttår pga kapasitetsproblemer pga uværet "Hans" og produksjonssvikten høsten 2023. SFOV og Mattilsynet hadde likevel flere fellesmøter i 2023 for kommunene og næringa ute, som vår kommunesamling, og flere fagmøter og informasjonsmøter særlig knyttet til produksjonssvikten høsten 2023 der vi sammen informerte om gjeldende relevant regelverk.

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)**Rapportere på**

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

6 søknader om erstatning etter avvikling av pelsdyrhold er ferdigbehandlet. Vi har mottatt 4 søknader om riving og opprydding, hvorav 3 er ferdig behandlet. I årsrapporten for 2022 orienterte vi om at det ble vurdert å benytte eksternt konsulent for å gjennomgå kostnadsoverslaget i den ene søknaden om kompensasjon for kostnader til riving og opprydding. Etter en gjennomgang av usikkerhetsmomentene i søknaden med Landbruksdirektoratet og ved å benytte interne ressurser, ble søknaden behandlet uten bruk av eksternt konsulent. Vi har mottatt 1 søknad om kompensasjon for lavere årlig alderspensjon. Saken er ferdig behandlet og utbetalt (kr 267 200).

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	6	0	0	6
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	4	0	1	3
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	1	0	0	1
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	26 660 126	0	26 392 926	267 200

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindrifftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Eiendomslovgivningen

Vi registrerer at antall saker og kompleksiteten i sakene øker. Det arbeides kontinuerlig med å sikre ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis innenfor eiendomslovgivningen.

Arbeidet i juristgruppen bidrar til å harmonisere saksbehandlingen, sikre rettsikkerheten for brukerne og heve kvaliteten på saksbehandlingen.

Vi har gjennomført temabasert kartlegging om kommunenes oppfølging av driveplikta. Kommunene meldte blant annet om behov for rutiner for oppfølging av driveplikt og om behov for brevmalere. Vi har arrangert digital møteplass for kommunene om driveplikten og laget brevmalere som de bruker i oppfølging av driveplikten. Brevmalene fører til en enklere oppfølging av driveplikten for kommunene, ved at de får god dokumentasjon ovenfor foretaket.

Vi registrerer flere saker hvor driftsenheter ønskes delt med hjemmel i odelsloven § 14. I samarbeid med Landbruksdirektoratet har vi gjennomført webinar for kommunen om odelsloven.

Vi får meldinger om et økende antall vedtak hos kommuner som kan være egnet til å dreie praksis i klart uheldig retning. Vi har gjennomført opplæring av politikere i en kommune. Hovedvekt på opplæringen var kommunalt selvstyre og nasjonale føringer innenfor eiendomslovgivningen. Opplæringen fører til at nasjonale interesser får avgjørende vekt i kommunale vedtak.

Vi har gjennomført opplæring av rådgivere på eierskiftedagene. Fokus på opplæringen var lokale utfordringer og forvaltning av jordpolitisk regelverk. Opplæringen bidrar til at bøndene får riktig veiledning innefor eiendomslovgivningen.

Det arbeides videre med å øke informasjon og veiledning til kommunene og andre gjennom våre nettsider, f. eks. ved at vi legger ut våre vedtak på nettsidene.

Produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Faggruppa for produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid anser etablering av digital møteplass for kommunene om produksjonstilskudd, som en meget effektiv arena for erfaringsutveksling og å løfte fram aktuelle problemstillinger i det daglige arbeidet. Statsforvalteren benytter anledningen til å ta opp problemstillinger som vi ønsker at kommunene skal ha økt fokus på. Det ble gjennomført 10 slike digitale møter i 2023 av én times varighet hver gang, og med oppslutning fra om lag to tredjedeler av kommunene hver gang. Vi har erfart at antall telefonhenvendelser fra kommunene har gått ned som følge av dette. En annen fordel er at alle saksbehandlere som ønsker det, får informasjon som tidligere bare ble utvekslet én til én via telefon- eller eposthenvendelser.

Det er arrangert tre webinarer der temaene var Landbruksregisteret, massivoppdateringen av arealer og arealkontroller i PT, og grunnvilkåret om vanlig jordbruksproduksjon.

Faggruppa deltar i forvaltningskontrollene med ansvar for produksjonstilskudd. Kommunenes rutinebeskrivelser og handlingsplaner for produksjonstilskudd blir gjennomgått.

Samtidig gjennomgår vi en del enkeltsaker for å se om kommunen følger sine egne rutiner og for å avdekke eventuelle svakheter i rutiner eller praksis. Som tidligere år ser vi at de fleste kommunene har forbedringspunkter. Noen kommuner sliter med å oppfylle alle kravene til forvaltningen av produksjonstilskudd. Det går særlig på bekostning av kontrollarbeid og at forhold som burde vært sjekket ikke blir sjekket.

Faggruppa for produksjonstilskudd har deltatt i digitale møter med saksbehandlere hos Statsforvalterne i de andre embetene. Vi utveksler erfaringer og drøfter problemstillinger knyttet til regelverk og fagsystem. Det er lav terskel for å ta kontakt med kollegaer i andre embeter ved behov.

Regionale miljøtilskudd

Innen regionale miljøtilskudd ble det en klar effektivisering da fylkene Buskerud, Akershus og Østfold ble slått sammen til Viken, og vi fikk et felles regionalt miljøprogram med felles og like tilskuddsordninger i de tre gamle fylkene. Vi forventer derfor mer arbeid på dette området i 2024, når de gamle fylkene reetableres. Det er færre medarbeidere på dette området nå sammenlignet med tidligere år. Kommunikasjon og informasjon om ordningene fra

Statsforvalteren til kommunene og til næringa er effektivisert ved felles informasjonsopplegg og mer bruk av webinarer og digitale møter.

Vi har digitale møteplasser for kommunene om miljøordningene. Dette er en arena hvor saksbehandlere i kommunene møtes for å utveksle erfaringer og løfte fram problemstillinger i det daglige arbeidet. Vi mener dette har vært et sterkt bidrag til mer likebehandling på tvers av kommuner og vi får mulighet til å justere kursen på kommunenes forvaltningspraksis gjennom året, samt bedre forutsetninger for å gi konkrete tilbakemeldinger til direktorat og departement. Digital møteplass har også gitt færre henvendelser per e-post og telefon til øvrige saksbehandlere, og dermed frigjort mer tid til effektiv saksbehandling. Vi har også som et ledd i dette etablert dokumenter med "ofte stilte spørsmål og svar" for de ulike tilskuddsordningene på miljøområdet. Dette er publisert på nettsiden og gir dermed søkere, kommunens saksbehandlere og oss enkelt oppslagsverk på ulike problemstillinger. Dokumentene oppdateres løpende. I sum mener vi dette har økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og vi har økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2023.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	5	0	5
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	15	4	11
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	3	0	3
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	0	1
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	5	2	3
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	1	1	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	1	0	1

En av klagesakene på nydyrking gjelder avslag på søknad om dispensasjon fra forbud mot nydyrking av myr.

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	5	0	0	5	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	6	6	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	11	0	0	11	0	0	0	I tillegg er 2 saker omgjort og 1 er klage på avvisning (fikk medhold)
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	18	10	4	4	0	0	0	2 avslag er omgjøring av kommunens vedtak uten klage
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	3	0	0	3	0	0	0	Kommunens vedtak ble opprettholdt i alle tre saker. Den ene gjelder klage på godkjenning av plan for nydyrking, den andre gjelder brudd på godkjent plan for nydyrking, den tredje gjelder avslag på søknad om dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	7	5	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	4	0	3	1	0	0	0	I tillegg er 1 vedtak opphevet.
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	5	0	1	4	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	1	0	0	1	0	0	0	Avslag ble opphevet grunnet saksbehandlingsfeil
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	4	0	3	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	0		
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	2	2	0
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	6	6	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	1	0	1

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	4	0	0	0	4
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	3	0	0	0	3
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	0				

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	1	0	0	0	0	0	0	1	Kommunens vedtak opprettholdt.

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	33	14	19	0	0	0	0	0	0

SF har uttalt seg til høring av nydyrkingsssakene. Hvorvidt kommunen har innvilget eller avslått søknaden etter høringen er SF ikke kjent med.

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker		0		

SF har ikke bedt om rapportering fra kommunene på hva som faktisk blir gjennomført av nydyrking av myr etter at vedtak er tatt i kommunen. For øvrig vises til KOSTRA-tallene for 2022 som ble klare juni 2023. KOSTRA-tallene for 2023 er først klare juni 2024.

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0			

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Det todelte målet i forvaltningen av rovvilt er krevende, noe som innebærer stor innsats og ressursbruk. Statsforvalteren i Oslo og Viken er en del av to rovviltregioner og drifter to sekretariat (region 2 og 4) med tilhørende bestandsmål for gaupe og ulv. Vi er organisert med en faggruppe på tvers av Landbruks- og Klima- og miljøvern avdelingen hvor de fleste oppgavene knyttet til rovvilt- og beitedyrproblematikk skal løses. Vi opplever at det gir en god dialog mellom avdelingene og et godt utgangspunkt for å jobbe med den todelte målsettingen i rovviltforvaltningen.

Tall fra 42 aktive og organiserte beite- og sankelag i Oslo og Viken viser at det ble sluppet i overkant av 88 000 sauer og nærmere 10 000 storfe på utmarksbeite i 2023. Dette er en nedgang på i alt 5 730 sauer (hvorav 5 562 i Viken-delen av region 2) og en økning på 600 storfe fordelt likt mellom regionene.

Rundt 85 % av sauen og 65 % av storfeet befinner seg i Viken sin del av rovviltregion 2 og resten i rovviltregion 4. Lammetapene varierte fra 1,5 % som det laveste på fjellbeite til 22,8 % som det høyeste på skogsbeite med et gjennomsnitt for hele fylket på 4,7 %.

I rovviltregion 2 (Viken-delen) var totaltapet for sau 3,3 prosent i 2023. Dette er på tilnærmet samme nivå som i 2022, men lammetapet på skogsbeiter har økt noe. Det er beitelagene i kommunene Lier, Flå og Krødsherad som har de største lammetapene i år. Flå sankelag og Finnemarka (Lier) har 10 % lammetap eller mer.

I rovviltregion 4 økte totaltapet for sau fra 5,4 prosent i 2022 til 6,3 prosent i 2023. Det er store tapsvariasjoner både mellom og innad i beitelagene. Et beiteområde øst for Vormå/Mjøsa hadde ulveskader i store deler av beitesesongen og endte opp med et middel lammetap på 39 prosent.

I 2023 betalte vi til sammen ut 4,3 millioner kroner til forebyggende tiltak mot rovviltskader i våre to rovviltregioner. De mest effektive tiltakene for å skille rovvilt og beitedyr i tid og rom er flytting til mindre rovviltutsatte områder (fjellbeiter) i region 2 og oppsetting av rovdryvvisende elektriske gjerder i region 4. Det ble utbetalt henholdsvis 340 000 kr og 2,1 millioner kr til disse tiltakene i fjor. I tillegg ble det innvilget rundt 755 000 kroner til elektronisk overvåking i hele fylket. Det tildeles også midler til konfliktdempende tiltak, rundt 1,8 millioner kroner i 2023. Etter vår vurdering er konfliktnivået varierende. Mest konflikter er knyttet til forvaltningen av ulv generelt og kommuner innenfor ulvesonen spesielt, og det er derfor behov for å prioritere disse områdene.

I rovviltregion 2 har bestanden av gaupe ligget noe høyere enn bestandsmålet de siste årene. I 2022 var på bestanden imidlertid på bestandsmålet på 12 årlige ynglinger, mens den i 2023 økte til 14,5 ynglinger igjen. Det er vedtatt kvoter for jakt med mål om en bestand rundt bestandsmålet, men det er ikke mulig å holde bestanden på det konkrete bestandsmålet til enhver tid. I region 4 er bestanden fortsatt under bestandsmålet på 6 årlige ynglinger med 4,5 registrerte ynglinger i 2023. For ulv (felles bestandsmål med region 5) har vi ligget over bestandsmålet siden 2016, men etter lisensfelling/ekstraordinært uttak de siste vintrene lå bestanden i 2023 på øvre del av bestandsmålet med 6 ynglinger.

Beitesesongen 2023 har vært preget av forholdsvis mange skadesituasjoner i Oslo og Viken. I region 4 har det ikke vært registrert flere skader fra ulv enn i 2023 de siste 20 år. Totalt ble det registrert 194 skader fra ulv på sau av Statens naturoppsyn, hvorav 127 av disse var innenfor ulvesonen. I juni kom en ulv seg ut på Hvaler-øyene. Skadeomfanget var forholdsvis begrenset, men situasjonen krevde mye ressurser. I Eidsvoll og omkringliggende kommuner var det omfattende skader fra ulv på sau på fritt utmarksbeite i hele juli. Totalt er det erstattet nesten 350 sau og lam tapt til ulv bare i Eidsvoll kommune. En ulv ble felt på skadefelling 29. juli, og skadene opphørte etter det. I juni var det også for første gang på mange år en bjørn på vandring i region 4 og region 2. Etter skader i Flå og Rollag månedsskiftet juni/juli ble den felt på skadefelling i sistnevnte kommune den 4. juli.

Innenfor ulvesonen går det ikke husdyr på fritt utmarksbeite, og skader er dermed mulig å forebygge med rovviltavvisende gjerder. Erfaringen er imidlertid at sikringen ikke er tilfredsstillende der det oppstår skader. Vi vil derfor sette ekstra fokus på dette i 2024. Utenfor ulvesonen der det er sau på fritt utmarksbeite er effektiv skadefelling sentralt for å redusere skadeomfanget. Bedre tilgang til gode hundeevipasjer kan effektivisere skadefellingen. Her er etter vårt syn behov for en bedre koordinering på nasjonalt nivå.

Vi viser for øvrig til rapportering på punktet «Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)». Disse rapporteringspunktene kan med fordel slås sammen.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

I 2023 ble det gitt tilsagn for rundt 6,2 mill. kroner til de syv områdene med Nasjonalt utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL) i Oslo og Viken. Effekten av å være et UKL-område blir stadig mer synlig for grunneierne, ved at flere gjennomførte tiltak og muligheten til å søke om andre tilskuddsmidler utgjør en positiv forskjell. Men det tar relativt lang tid før resultatene lar seg måle, og det kreves mye oppfølging fra forvaltningen spesielt i etableringsfasen.

Vi erfarer at det er høy motivasjon blant de ansatte i kommunene til å jobbe med denne forvaltningsoppgaven, men at den likevel må nedprioriteres i sterk konkurranse med lovpålagte oppgaver. Det er lite ressurser til denne typen arbeid i Oslo og Viken. Kommunene med forvaltningsansvar for denne ordningen er frustrert over den stadig reduserte tildelingen, mens arbeidsbelastningen er høy.

Vi har i 2023 fulgt opp UKL Rygge spesielt for å få ferdigstilt sin forvaltningsplan og få på plass en lokal styringsgruppe for området. Arbeidet forventes å være ferdig i januar 2024.

Vi arrangerte regional samling 21. - 22. juni for UKL Sørkedalen og UKL Nordmarksplasser. Målgruppe var grunneierrepresentanter i Oslo og Viken, kommunal forvaltning, regional forvaltning og representanter fra direktoratene, samt Riksantikvaren. God deltagelse ga faglig påfyll, nettverks- og kompetanseoppbygging.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Ja. Forutsetter godt samarbeid med grunneiere og forvaltningen. Ivaretar mye av kulturarven og jordbruksdriften i områdene. Holder ravinebeitene i hevd ved å stimulere til fortsatt husdyrhold. Slått, slått av bratt areal, beiting, gjenåpning og utvidelse av gamle beiter. Bekjempelse av fremmede arter, kartlegging av biologisk viktige arealer og fugler. Ivaretar landskap og biologisk mangfold. Det søkes om vegetasjonsrydding og gjenåpning av kulturlandskapet, årlig slått av blomsterenger og slåttemark. Naturbeiteengene i Leveld blir beita tilstrekkelig uten ekstra tilskudd. Må vurdere tilskudd til dette dersom antall beitedyr reduseres.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Natur- og kulturverdiene er styrket i områdene. Spesielt gjennom restaurering av eldre bygninger. De er styrket gjennom mangeårig slått av blomsterenger og slåttemark. Jobber med å utvide flere blomsterenger, blant annet på Blankvannsbråten. Naturverdiene er styrket i Sørkedalen.
Er det positive trender i områdene?	Mer fokus på vannmiljø og pollinerende insekter. Mange gode tiltak for områdene og positivitet rundt ordningen. Fokus på fortsatt husdyrhold. Bøensætre ønsker spesielt å formidle kunnskap om permakultur, bærekraft og økologiske prinsipper. Yngre generasjon viser interesse og er tatt med i planlegging av enkelte prosjekter i Nordmarksplasser. I Leveld er drifta tatt opp igjen på en gård som har stått tom i mange år. Mer blomstereng og skjøtsel av biologiske arealer. Engasjerte grunneiere i Sørkedalen ønsker å sette i gang nye prosjekter.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Generell utbygging og utvidelse av E16 spesielt (Steinssletta). Fremmede arter. Gjengroing av beiteareal som følge av færre/manglende husdyrhold. Vedlikehold av gjerder er krevende i ravinelandskap. Oslo kommunes forslag til asfaltering av Zinoberveien. Grunneiere langs veien mener at asfalteringen kan ha ulemper for hestdriften og landbruksnæringen pga. økt biltrafikk, syklist og rulleskøyter. Frykter nedlegginger i Leveld som følge av dårlig økonomi i husdyrholdet. Flere områder rapporterer om utfordringer med fremmede arter. Ensidig komproduksjon som er lite brutt opp av f.eks. åkerholmer. I Sørkedalen er det fremmede arter og Phytophthora på trær. Det er stort engasjement blant grunneiere. Utarbeidet egen veileder for Phytophthora. Planlegger oppstart av et nytt prosjekt om bekjempelse av fremmede arter.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Det er lite interesse for tilleggsnæringer i Steinssletta og Rygge. I Øya og Nordre Eik er det vanskelig for bondene å ha tid til dette ved siden av husdyrholdet. Gitt tilskudd til noen forprosjekt i Leveld. Bøensætre har omfattende kursvirksomhet basert på verdiene i området. Pilotprosjekt med birøkt, honning og mjødproduksjon i Nordmarksplasser. Store og kostbare næringsutviklingsprosjekt i Sørkedalen blir henviset til Innovasjon Norge. Bøensætre har omfattende kursvirksomhet basert på verdiene i området.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Ny forvaltningsplan for Steinssletta ble ferdig i 2023. Rygge ferdigstiller sin forvaltningsplan i januar 2024, i tillegg til å etablere en styrings- eller arbeidsgruppe for området. Planen for Øya og Nordre Eik er foreldet (planen gjaldt for 2010-2015), men vi forventer å få dette på plass i 2024. Ny plan for skjøtsel av slåttemark på Bøensætre med plasser ble ferdigstilt desember 2021
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Ny revidert forvaltningsplan for Steinssletta har tydelige prioriteringer og føringer. Rygge har ingen forv.plan. Øya og Nordre Eik legger fortsatt utgått plan til grunn, men har skjøtelsplaner for alle gårder og bygningstekniske vurderinger for gårder m eldre bebyggelse. Bøensætre legger også utgått forvaltningsplan til grunn ved fordeling av tilskudd. Sørkedalen har også behov for dette på enkelte gårder, for fremmede arter og skjøtsel langs vassdrag. Bøensætre har behov for å lage nye skjøtelsplaner. Alle eiendommer i Nordmarksplasser har skjøtelsplaner som de følger hvert år.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Områdene er avhengige av et engasjert og driftig grunneierutvalg/-lag for å få gjennomført mange tiltak. Noen kommuner rapporterer om at det er uheldig at forvaltningsansvaret er flyttet fra Statsforvalten til kommunene. De har mindre kontakt med Statsforvalteren nå enn for. I Leveld er jordbruksinteressene større enn miljøinteressene. Heldigvis blir naturtypene tatt vare på gjennom den tradisjonelle jordbruksdrifta.

Styrke arbeid og helse som fagområde (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for kartleggingen av tjenestesamhandlingen som er etablert mellom NAV-kontor og kommunenes helse- og omsorgstjeneste
- Redegjøre for felles tiltak for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen om tjenestemottakere/pasienter som har behov for tjenester fra NAV og helsestjenesten

Vi mottok kopi av kartlegging fra NAV og helsestjenestene, som ble gjennomført i september 2021, og som ble kommentert i tidligere års rapporteringer.

Vi har i 2023 ikke fått nytt oppdrag eller i egen regi gjennomført nye kartlegginger.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Prioriteringen av rettighetssaker, liv og helse og barnevern er videreført i 2023. Helseavdelingen har hatt en styrking for få et best mulig grep om en stor og krevende saksmasse. Vi forventer en effekt av denne satsingen, men ser også at antallet saker er i sterk vekst. Tallene i ressursrapporteringen for Helse- og omsorgsdepartementet på kapittel 0525 bekrefter også at satsingen er videreført. Når det gjelder økningen på fagmidler under samme departement, skyldes den i hovedsak økt aktivitet i kontrollkomisjonene og økt tilskudd.

Årsaken til økningen på Barne- og familiedepartementet på 2,979 millioner kr ligger i økt antall saksbehandlere og styrket saksbehandling på barnevernsområdet

Økningen av fagmidler under Kunnskapsdepartementet skyldes at embetet fikk overført mindreforbruket fra 2022 på 9,7 millioner kroner på «Håndhevingsmyndighet skolemiljø saker».

Oppvekst og skolemiljø saker har fortsatt prioritet og vi arbeider systematisk for å redusere restansene. Innenfor skolemiljø saker (9A) er det i 2023 videreført en satsing med økt bemanning. Satsingen fikk full effekt i budsjettet for 2023.

Nedgangen i fagmidler under Kommunal- og distriktsdepartementet skyldes FUFINN-prosjektet. «Medfinansieringsordningen for digitaliseringsprosjekt» fra 2022 ble ikke videreført i 2023.

Økning under Justisdepartementet er midler til tilsyn med enslige mindreårige i asylmottak og styrking av arbeidet med sikkerhet og beredskap. Økningen på fagmidler er knyttet til vergemålsordningen.

På Landbruksområdet er ressursbruken videreført fra 2022 til 2023 etter en tilpasning til budsjettfordelingsmodellen i 2021.

Samlet sett ser vi at flere departementsområder er styrket på kapittel 0525. Prisveksten reduserte noe av effekten av denne satsingen.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2023	Fagdep. 2023	Kapittel 0525, 2022	Fagdep. 2022
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	16 278	7 338	16 475	6 200
Barne- og familiedepartementet	29 867	3 807	26 888	3 252
Helse- og omsorgsdepartementet	88 024	47 699	88 648	41 311
Justis- og beredskapsdepartementet	22 754	62 465	18 536	55 578
Klima- og miljødepartementet	42 438	15 560	39 670	12 855
Kommunal- og distriktsdepartementet	98 371	411	103 995	5 858
Kunnskapsdepartementet	37 905	66 157	36 762	27 963
Landbruks- og matdepartementet	30 687	1 174	30 456	1 088
Andre	1 641	372	1 021	278
Sum	367 965	204 983	362 451	154 383

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

I 2023 har vi hatt et tilnærmet normalt driftsår og disponert årets tildeling og overførte midler på best mulig måte. Embetet endte likevel på et merforbruk på 1,6 millioner kr. Årsaken ligger i kjente problemstillinger knyttet til SPKs prognoser og de reelle pensjonskostnadene ved årets avslutning.

Som foregående år har vi samlet sett prioritert rettighetsaker, liv og helse og barnevern.

Vi ser en klar økning i rettighetsklager på flere områder. Innenfor helse er det en markert økning på flere områder, et eksempel er klagesaker knyttet til spesialisthelsetjenesten. Et annet eksempel er den store økningen i skolemiljøsaker. På tross av en kontinuerlig effektivisering av saksbehandlingen, ser vi at det er krevende å holde tritt med en jevnt over økende saksmengde. Våre fylker representerer en stor del av befolkningen, noe som gjenspeiles i antall innkomne saker. Se også vår omtale av forventet saksutvikling på ulike fagområder under kapittelet om fremtidsutsikter.

Flere avdelinger har hatt oppgaver knyttet til flyktningssituasjonen. En rekke forhold er ivaretatt av helse, barnehage og utdanning, vergemål, sosial og barnevern og naturligvis beredskap. 2023 var også preget av ekstremvær med tørke, avlingssvikt og flom. Ekstremværet Hans satte krav til en koordinert beredskapsinnsats. Flere avdelinger var sterkt involvert i dette arbeidet.

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter, mener vi at embetet løste samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte. Utfyllende kommentarer og avvik er beskrevet i det enkelte rapporteringspunkt. For detaljert regnskapsresultat henvises det til kapittel VI i årsrapporten.

3.6 Andre forhold

Kongehuset

Som Kongens representant i fylket skal statsforvalteren være til stede som en del av det offisielle følget til Kongefamilien. Det er alltid stas å ønske medlemmer av Kongefamilien velkommen til Viken. I Oslo er det ordføreren som har denne oppgaven.

Det gjør inntrykk å se hvor stolte innbyggerne er av sine kommuner, tettsteder og organisasjoner. Til sammen ble det gjennomført 14 kongelige besøk i Viken. Det var ekstra stas at H.M. Kongen kunne «krysse av» for å ha gjennomført besøk i alle kommunene i Viken. Flå kommune hadde lagt alt til rette for Kongens besøk den 5. oktober.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Den årlige planleggingen starter i det vi mottar foreløpig tildelingsbrev. Våre tilbakemeldinger til departementet på dette er resultat av en prosess med hele ledergruppen. Denne prosessen ender hvert år i en to-dagers budsjett- og styringssamling hvor planene for kommende år fastsettes. Embetet har de senere årene jobbet målbevisst med flerårige planer, herunder bemannings- og kompetansevurderinger. Dette har resultert i en ekstra satsing på prioriterte områder over flere år.

Embetets strategiske mål danner sammen med virksomhets- og økonomiinstruksen og det årlige tildelingsbrevet, grunnlag for embetets og avdelingenes virksomhetsplaner for det enkelte år. Våre strategiske mål er:

- Vi er tilgjengelige for våre innbyggere og skriver klart språk
- Vi har god dialog med kommuner og foretak
- Vi fatter korrekte beslutninger som ivaretar innbyggernes rettigheter og plikter
- Vi er en attraktiv og veldrevet organisasjon

Embetet utøver betydelig grad av delegering av fag-, personal- og budsjettansvar til avdelingsdirektørene gjennom delegeringsreglementet.

Vi har etablert et overordnet årshjul (Plandisc) for hele embetet med viktige aktiviteter, overordnede arrangementer og forankring i styringsdokumentene. Dette felles årshjulet deles med avdelingenes egne årshjul, aktivitetene kan da lettere koordineres på embets- og avdelingsnivå.

Vi mener ellers våre rutiner for styring og kontroll er tilpasset den risiko og vesentlighet vi opererer under, og at de fungerer på en akseptabel måte.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikovurderinger gjennomføres i forbindelse med mottak av foreløpig tildelingsbrev og fremover i prosessen fram mot et ferdig internt budsjett. I tillegg er det en felles runde med risikovurderinger i forkant av etatsstyringsmøtet på våren. Vi legger vekt på å bringe opp strategisk viktige risikomomenter som kan hindre måloppnåelse.

Utover dette tas det løpende ved behov, når endringer oppstår, eller ved indikasjoner på utfordringer. Avdelingene har et ansvar for løpende å rapportere til ledelsen om eventuelle avvik i forhold til måloppnåelsen. Risikovurderinger er også et viktig grunnlag for prioriteringer i budsjett- og resultatoppfølginger gjennom året. Vi gjennomfører systematiske budsjett- og VP-møter med alle avdelinger der risikovurderinger er et sentralt punkt på dagsorden.

Kvalitetsverktøyet RiskManager ble brukt som dokumentstyringssystem både for faglige og administrative rutiner og samling av policy-dokumenter. Verktøyet skal fornyes og all dokumentasjon er samlet i et midlertidig dokumentbibliotek. Det er også etablert et alternativt avvikssystem.

Vi mener våre rutiner for styring og kontroll er tilpasset den risiko og vesentlighet vi opererer under, og at de fungerer på en akseptabel måte.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vår internkontroll bygger på Reglement og bestemmelser for økonomistyring i staten, eForvaltningsforskriften § 15 og på Forskrift for systematisk helse-, miljø, og sikkerhetsarbeid i virksomheter.

Hovedinstruksens (HI) bestemmelser om internkontroll har vært grunnlag for et arbeid med internkontroll internt i embetet. Det er arbeidet sammen med de andre embetene på assisterende statsforvalter nivå, med å gjennomgå- kalibrere og diskutere innholdet i HI, og hvordan kravene best mulig kan tilpasses og benyttes i virksomheten. Målet er å ha gode, effektive systemer rutiner mm, som ivaretar kravene i HI, og skaper trygghet og merverdi i arbeidshverdagen.

Vårt internkontrollsystem har vært utviklet blant annet gjennom bruk av RiskManager. Systemet skiftes nå ut, se også omtale under 4.1.1. Per i dag legges alle dokumenter og rutiner for embetets styring og kontroll i et eget dokumentbibliotek: Styringsbiblioteket.

Når det gjelder internkontroll knyttet til HMS er det løpende oppfølging i regi av Arbeidsmiljøutvalget, behandling i ledermøter og bidrag fra bedriftshelsefjenesten. I dette ligger det også oppfølging av HMS-rettede avvik. Vi vil også nevne at vi hvert år gjennomfører en egen HMS-uke for å sette fokus på denne delen av internkontrollen. Se også omtale under punkt 4.2.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Bemanning:

Embetet har kontinuerlig oppmerksomhet på redusert turnover. En turnover som antas å være påvirket av usikkerheten rundt embetets fremtid og organisering. Beslutningen om embetets organisering har vært utsatt og utsatt over lengre tid.

Utvikling/forbedring av prosessene i forbindelse med strategisk planlegging av bemanning, selve ansettelsesprosessen, mottak og oppfølging av nyansatte, medarbeiderutvikling og ledelse er områder det har vært arbeidet spesielt med. Vi har satt Quest back i system ved fratredelser, noe som

bidrar til økt kunnskap om årsaker til at ansatte slutter. Økt kunnskap skal bidra til målrettede tiltak. Tallet for turnover i 2023 er 9.0 %, som er noe lavere enn fjoråret og gjenspeiler at arbeidet med å stabilisere bemanningen er viktig og gir resultater. Uønsket turnover er noe embetet vil jobbe videre med også i 2024.

Det er konkurranse om kvalifisert arbeidskraft i våre fylker. Vi opplever at det er arbeidstakers marked og søkermassen varierer mellom de ulike fagområdene vi rekrutterer til. Lønnsnivået har gjennom flere år vært en utfordring i konkurranse med spesielt kommuner, fylkeskommuner og andre statlige virksomheter. Vi ser også at privat næringsliv rekrutterer medarbeidere med noe fartsid i embetet. Utvikling av lokal lønnspolitikk og en aktiv personalpolitikk har høy prioritet i samspill med tillitsvalgte.

Embetet har hatt en lærling innenfor kontor- og administrasjonsfaget med godt bestått fagprøve i 2023. Inntak av to nye lærlinger ble gjennomført høsten 2023. Embetet er tilknyttet opplæringskontoret OK Stat og samarbeider med de i oppfølging av lærlinger.

Kapasitet:

Satsingen på økt kapasitet på saker innenfor rettssikkerhet, liv, helse og barnevern startet i 2021, gjennom økt bemanning/kompetanse. Vi har likevel ivarettatt budsjettfordelingsmodellen for embetene, slik at ingen departementsområder er svekket som følge av denne satsingen.

Helseområdet har hatt en merkbar styrking for at avdelingen skal få et grep på en stor og krevende saksmasse. I samråd med Utdanningsdirektoratet etablerte embetet våren 2022 et restanseprosjekt knyttet til behandling av klagesaker etter opplæringsloven kapittel 9 a om trygt og godt skolemiljø. Det ble igangsatt ulike tiltak for reduksjon av restanser, hvor økt bemanning var det viktigste tiltaket. Prosjektet er videreført gjennom hele 2023 og har demmet opp for en merkbar økning i saksmengden på dette fagfeltet.

Det er fortsatt høy utbyggingsaktivitet i Oslo og Viken. Derfor har vi i 2023 også satset med økt kapasitet og bemanning på planområdet og innenfor byggesaksfeltet. Satsingen på en renere Oslofjord er også ivarettatt med rekruttering og styrking av bemanningen i Klima- og miljøvernavdelingen.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har en flerårig plan for ressursbruken. Vi gjennomfører systematiske VP- og budsjettmøter med alle avdelinger flere ganger årlig, for å få best mulig felles forståelse av utfordringene på de ulike fagområdene. Bemanningsgjennomganger, planlagt rekruttering og risikovurderinger er viktige elementer i vår budsjettoppfølging.

Embetet har en stor og krevende saksmasse. Dette bekrefte ved at tildelte midler er brukt fullt ut i 2023.

Kompetanse:

Kompetansebehovet er et sentralt tema i den løpende oppfølgingen av bemanningssituasjonen i alle avdelinger. Embetets faglige behov er et sentralt punkt ved avklaring av stillingsutlysninger og rekruttering. Vi gjennomfører også intern opplæring for saksbehandlere og har egne utviklingsløp, som for eksempel prinsipalordningen på Vergemål.

Avdelingsdirektører og seksjonssjefer har deltatt i lederutviklingsprogrammet "Vidsyn", i regi av DFØ. Satsingen på Vidsyn var nyttig og omfattet alle ledere med personalansvar i virksomheten. Embetets toppledergruppe etablerte nye rutiner for gjennomføring av ledermøtene. Programmet bidro også til nyttig erfaringsutveksling med andre embeter.

Det har vært gjennomført felles fagdag for tillitsvalgte og ledere med tema ARP (aktivitets- og redegjørelsesplikten). I tillegg gjennomfører vi utvidete ledermøter der hovedtillitsvalgte deltar. Hensikten er å sette medbestemmelse på dagsorden og utvikle partssamarbeidet. På disse felles møteplassene forankres ulike tiltak, faglig oppfølging og lokal personalpolitikk. Eksempler på konkrete saker og satsninger er redusert turnover, felles forståelse av lokal lønnspolitikk mv.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

I forbindelse med ombygging og flytting i nye lokaler i 2019 og 2020 ble det gjort en del investeringer, i det all vesentlige møbler og annen fast innredning. Det har blitt anskaffet noen supplerende kontormøbler også i 2023 ved behov for fornyelse eller HMS-rettet oppfølging.

STAF eier og administrerer alt IKT-utstyr, med et unntak som gjelder utstyr som brukes til produksjon av sendinger og digitale møter. Det har blitt investert i tre sett med studieutstyr som embetet bruker til kurs og konferanser for eksterne.

Fagavdelingene har oversikt over eget utstyr for bruk i arbeidet utenfor embetet. Klima- og miljøvernavdelingen disponerer noen småbåter og noe generelt feltutstyr til sitt arbeid.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Vi mottok ingen merknader fra Riksrevisjonen i 2023.

Embetets sikkerhetsutvalg, som er ett av ledelsens virkemidler for å kvalitetssikre arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern, avholdt månedlige møter. Utvalget ledes av assisterende statsforvalter.

Gjennom vårt avvikssystem, har vi registrert 71 informasjonssikkerhetsavvik. Alle er løst i linjen. 5 av disse saker er meldt til Datatilsynet, per d.d. er det ikke mottatt kritikk fra Datatilsynet.

Informasjonssikkerhet, herunder personopplysningsikkerhet, har fortsatt høy oppmerksomhet. Til dels på grunn av den internasjonale situasjonen, men også begrunnet i utstrakt bruk av fjernarbeid.

Vårt prioriterte område: Ansattes gjennomgang av informasjonssikkerhetsinstruksen, er videreført med uforminsket styrke. Alle nyansatte går gjennom instruksen sammen med nærmeste leder. Endringer i instruksen formidles gjennom avdelings-/seksjonsmøter og intranett, slik at alle fanger det opp. Dette er et viktig arbeid, fordi instruksen tetter sikkerhetshull som ikke fanges opp av teknologien.

Ved inngangen til 2023 startet STAF et obligatorisk opplegg hvor ansatte gjennom et år blir satt på prøve ved at de mottar phishing e-post. Underveis får ansatte mikro-opplæring relatert til utsendt kontrollerte phishing-forsøk.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Sykefravær i 2023 var 6% noe som er en klar nedgang fra 2022 (7%). Vi har også en nedgang i egenmeldingsdager. Sykefraværet har vært fulgt opp systematisk i ledermøter, arbeidsmiljøutvalget og samarbeidsutvalget. Det er likevel slik at målet for embetet er en ytterligere nedgang i sykefraværet. Informasjons- og HMS-tiltak, intern informasjon og annen veiledning er prioritert. Vi har også et godt samarbeid med bedriftshelsetjenesten på dette området.

Arbeidsmiljøutvalget: I henhold til arbeidsmiljølovens kapittel 7 og forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, har Statsforvalteren i Oslo og Viken et partssammensatt arbeidsmiljøutvalg. Det har vært avholdt fem møter i 2023 og det er behandlet til sammen 49 saker. I tillegg til de faste møtene er det også i 2023 gjennomført en egen HMS-uke for å informere ansatte og sette fokus på HMS-arbeidet i embetet. HMS-uken er etablert som et fast årlig tiltak.

Medarbeiderundersøkelse: Høsten 2022 gjennomførte vi medarbeiderundersøkelsen MUST. Resultatet fra undersøkelsen ga embetet et godt utgangspunkt for å utvikle og jobbe videre med arbeidsmiljøet utover i 2023. Resultatene ble også behandlet og gjennomgått i arbeidsmiljøutvalget.

Akanutvalget: Embetet har et Akan utvalg som jobber forebyggende i forhold til rusmiddelbruk og spillproblematikk. Utvalget har jevnlig aktivitet og bidrar i holdningsskapende aktivitet i embetet. AKAN-utvalget var også aktive i den ovennevnte HMS-uken.

Vi tilbyr fortløpende arbeidsplassvurderinger på våre tre kontorsteder i regi av bedriftshelsetjenesten. Andre utbedringer knyttet til det fysiske arbeidsmiljøet på kontorene vurderes og følges opp fortløpende.

Opplæring innen HMS: Det er forberedt en ny 40-timers arbeidsmiljøopplæring for nye verneombud og AMU medlemmer. Opplæringen gjennomføres i regi av bedriftshelsetjenesten.

Inkludering og mangfold: Vi har innrettet våre rekrutteringsprosesser på en slik måte at de ulike stegene i prosessen skal ivareta inkludering og mangfold. Vi oppfordrer gjennom våre utlysninger alle kvalifiserte kandidater til å søke uavhengig av for eksempel alder, kjønn, funksjonshemming, hull i CV, nasjonal eller etnisk bakgrunn.

Likestilling- og diskriminering: Gjennom vår personalpolitikk tilstreber vi prinsipper og holdninger som skal bidra til likestilling og motvirke diskriminering i embetet. Vi mener vi har ordninger, arbeidsvilkår, lokal lønnspolitikk, utviklingsmuligheter og at vi tilrettelegger på en måte som fremmer likestilling. Vi erkjenner allikevel at kjønnsbalansen i embetet ikke er godt nok balansert. Andelen menn er kun 23 %. Vi ser at ubalansen synliggjør seg allerede i ansettelsesprosessene, der andelen kvinnelige søkere til ledige stillinger er vesentlig høyere enn andelen menn. Vi er bevisst på ubalansen, og målet er å jobbe videre for økt mangfold og bedre kjønnsbalanse. I våre partssammensatte utvalg har vi en mer likestilt fordeling, der andelen kvinner og menn er omtrent lik.

Vi følger også opp aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP) og arbeidet med planmessig jobbing for å bidra til likestilling og hindre diskriminering. I 2023 arrangerte vi en fagdag om temaet med ledere og tillitsvalgte. Arbeidet følges opp i et partssammensatt utvalg som skal foreslå tiltak og lage en handlingsplan.

Fjernarbeid: Embetet evaluerte og fornyet rammeverket for fjernarbeid i 2023. Avtalene som ble inngått i 2021 og 2022 ble fornyet med oppdaterte føringer og retningslinjer. Etter en oppstartsperiode tilbys også fjernarbeidsavtaler til nyansatte. Embetet har fått verdifull erfaring i hvordan hybride arbeidsformer fungerer både for arbeidstakere og ledere. Tilbudet om fjernarbeidsavtaler bidrar til fleksibilitet og er et fortrinn i rekruttering av nye medarbeidere.

4.3 Andre forhold

Mangfold i arbeidsmiljøet er en stor ressurs, men vi erfarer at rekrutteringen er utfordrende. Dette er et område vi fortsetter å jobbe med fremover. I 2023 satset vi på intern kompetanseheving knyttet til aktivitets- og redegjørelsesplikten (ARP). Det har vært gjennomført felles fagdager for tillitsvalgte og ledere med tema ARP.

Når det gjelder tillitsreformen imøteser vi regjeringens spissing og presisering av oppdrag til statsforvalterne.

Konsulentbruk

Vi brukte totalt 2,99 millioner kroner på konsulenttjenester i 2023. Herav 2,8 millioner kroner til "andre konsulenttjenester" hvor 2,187 millioner kroner under KDD til tjenester knyttet til kapittel 9 i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, rettssikkerhet ved bruk av tvang, herunder sakkyndig og juridisk hjelp.

Under HOD brukte vi 0,63 millioner kroner til abortnemnd samt hjemhenting av alvorlig psykisk syke, og under KD 0,168 millioner kroner til bistand fra andre statsforvaltere til restanser i skolemiljø saker, kapittel 9A i Opplæringsloven.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Oslo og Viken er en region i vekst. Økt befolkningsvekst og flere eldre forventes å øke oppdragsmengden fremover. Høy utbyggingsaktivitet i våre fylker forutsetter godt planarbeid samtidig som utbyggingsstakten gir rom for flere konflikter og dermed flere saker. Spennet i kommunestørrelse, fra rett over tusen innbyggere til sju hundre tusen, utfordrer vår dialog. Det er ulike forventninger fra kommunene. Vi ser også et økende press på kommunale velferdstjenester fremover som følge av flyktningssituasjon, i kombinasjon med dyrtid og økte levekostnader. Det å holde oversikt, og det å klare å ha en tilpasset kommunikasjon ut mot ulike kommuner, kan være krevende. Men kommunedialog er høyt prioritert, og vi har direkte dialog og veiledning overfor kommunene.

Demografisk endring med stadig flere eldre samtidig som det varsles økende mangel på helsepersonell, gir utfordringer i helse- og omsorgstjenestene. Strategisk kompetanseplanlegging vil derfor være viktig for tjenestene i tiden fremover. Vi forventer at utviklingen kan gi oss en ytterligere økning i antall klagesaker. Dette er et utviklingstrekk vi tar på alvor, ettersom økte restanser og økt saksbehandlingstid er faktorer som påvirker rettssikkerheten.

Vi er bekymret for finansiering av vergemålsordningen. Vi har over tid pekt på dette, både i tertialrapporteringer, og i årsrapporten. I tillegg til manglende måloppnåelse medfører ressursituasjonen økende grad av belastning på medarbeidere. Vi har turnover som kan direkte knyttes til finansieringen, og rekruttering av nye medarbeidere tar tid.

Økning i bruk av fremtidsfullmakter innenfor vergemålsfeltet fortsetter. Dette er positivt, men vi vil peke på behovet for å ivareta rettssikkerheten til fullmaktsgiver. Det er også en økning i antall saker om å frata personer deres rettslige handleevne. Dette antas å ha sammenheng blant annet med endringene i reglene om alminnelig vergemål.

I august trer ny opplæringslov i kraft. Denne loven vil kreve ekstra ressurser av oss. Vi skal oppdatere oss på nytt regelverk og prioritere veiledningsaktiviteter overfor kommunene og skolene. Vi så i 2023 en økning i skolemiljø saker meldt i håndhevingsordningen. Vi har ikke en entydig forklaring for hvorfor dette skjer, men stiller spørsmål ved om pandemien har påvirket barn og unges sosiale kompetanse negativt og at ordningen nå har blitt bedre kjent blant foreldre. Økningen i meldinger etter håndhevingsordningen ser ut til å fortsette i 2024. Vi ser at sakene som meldes er komplekse, at mange elever strever i sosialt samspill med andre og mange av elevene har utfordringer knyttet til langvarig og høyt skolefravær. Den store økningen i meldinger i håndhevingsordningen for skolemiljø saker har konsekvenser for saksbehandlingen på utdanningsområdet.

Eksamen våren 2023 ble gjenstand for mange utfordringer. For å sikre en god og rettferdig eksamensgjennomføring våren 2024 samt styrke tilliten til eksamen hos elever og lærere, gjennomføres det nå en rekke tiltak for å avdekke og redusere risiko. Vi følger opp kommunene og fylkeskommunene tett for å bidra til gode risikovurdering, og minne om deres gjennomføringsansvar for alle eksamener.

Vi forventer at arbeidsmengden på beredskapsområdet vil øke. Klimaendringene utfordrer oss i økende grad, og vi må forvente flere uønskede hendelser fremover. Det betyr at vi må forberede oss på flere plan, for å løse interne og eksterne oppgaver som påvirkes av endringene. Planmessig gjennomføring av øvelser og risikovurderinger er en viktig satsing i tiden fremover.

Store samferdsels- og utbyggingsprosjekter er under planlegging og gjennomføring i vår region. Mange problemstillinger innen arealbruk, naturmangfold og forurensninger må avklares. Forurensningen av Oslofjorden må reduseres. Kommunene må påregne store investeringer i avløpsanleggene i årene som kommer, og næringslivet vil oppleve strengere reguleringer igjennom EUs grønne giv.

Embetet er opptatt av forenkling, og bedre utnyttning av digitale verktøy. Vi har lang tradisjon for å samarbeide med STAF i den digitale utviklingen. Arbeidet med ny og bedre løsning for behandling av søknader om separasjon og skilsmisse er viktig. Vi har også forventninger til videreutvikling av digitale løsninger for utbetaling av tilskudd til trossamfunn og nye verktøy rettshjelpfeltet. Behandling av innsynsbegjæringer er viktig, men ressurskrevende samlet sett, noe som tilsier fornyelse av systemene vi bruker.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Vi er kjent med at det på flere områder, herunder rettshjelploven, ekteskapsloven og trossamfunnsloven pågår lovgivningsarbeid som kan påvirke arbeidssituasjonen. I tillegg ser vi at endringer av kommuneplaner og reguleringsplaner kan påvirke mengden saker vi mottar.

Vi har de siste årene varslet om jevnt økende oppdragsmengde på en del områder. Det er etter vår vurdering fortsatt manglende samsvar mellom oppgavemengde og midler stilt til disposisjon. Vi har tidligere også kommentert sakenes kompleksitet på en del områder, hvor klagevilligheten er høy, og tilgangen på advokatbistand stor. Dette krever økt tidsbruk og ressurser hos oss.

Organisasjonsmessig vil vi ha fokus på å styrke vår organisasjon på de punktene vi ser vi trenger det mest og stadig effektivisere vårt arbeid på de områdene vi ser forbedringsmuligheter. Når det gjelder arbeidsformene våre, forventer vi at den digitale utviklingen fortsetter og bidrar til at vi løser oppdragene mer effektivt. Økt bruk av digitale flater er grunnleggende og fjernarbeid er en fleksibilitet vi utnytter for å sikre god rekruttering og best mulig ressursutnyttning.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Oslo og Viken.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene nedenfor inneholder de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Oslo og Viken. De er tatt ut i henhold til brukerveiledningene på HR og økonomi fra koordineringsembetene.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kap.4.2. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap.3.4. Se også ledelseskomentar til årsregnskapet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	- 1 646,0
Budsjettavvik (%)	- 0,5 %

Regnskapet for 2023 viser et merforbruk på 1,646 millioner kroner. Et avvik på 0,5 %.

Husleie

Husleie (tusen kr)	47 811,0
Husleie (% av driftsutgifter)	13,0 %

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	469 626	247 893	221 733

Antallet journalposter totalt viser en liten økning fra 2022, med vel 7 000 journalposter, men bak dette ligger en økning i vanlig elements på over 33 000 poster, og en nedgang på vergemålsområdet på vel 26 000.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
052501	372 445
052521	8 951
Post 01 (unntatt 052501)	179 095
Post 20-29 (unntatt 052521)	410 150
Post 30-39	20 055
Post 40-49	0
Post 60-69	474 850
Post 70-79	879 819
Post 80-89	9 739

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	7 550,0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	6,0 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	1 171,0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	4,1 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	6 379,0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	6,5 %
Antall legemeldte sykedager for menn	865,0
Prosent legemeldte sykedager for menn	3,1 %
Avtalte arbeidsdager for menn	28 344,0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	4 653,0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4,7 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	97 999,0
Antall egenmeldte sykedager for menn	306,0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1,1 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	1 612,0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1,6 %

Sykefraværet for 2023 har sunket med 1 % fra året før. Det er det legemeldte fraværet for kvinner som har sunket mest

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	486.0	78.0 %	137.0	22.0 %	675 924.0	689 349.0	98.1 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	10.0	83.3 %	2.0	16.7 %	1 128 462.0	1 026 276.0	110.0 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	39.0	70.9 %	16.0	29.1 %	921 036.0	918 571.0	100.3 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	244.0	77.7 %	70.0	22.3 %	683 591.0	690 701.0	99.0 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	151.0	79.1 %	40.0	20.9 %	603 963.0	601 758.0	100.4 %
Kategori 5: Kontorstillinger	94.0	83.9 %	18.0	16.1 %	519 145.0	522 426.0	99.4 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0		0.0		0.0	0.0	
Kategori 7: Læringer	1.0	33.3 %	2.0	66.7 %	125 550.0	240 516.0	52.2 %

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Totalt antall årsverk	484.4
Totalt antall årsverk for kvinner	372.9
Totalt antall årsverk for menn	111.5
Totalt antall årsverk for faste stillinger	467.7
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	16.6
Sum andel administrasjon	3.8 %
Økonomi	4.5
Lønn	1.9
Personal	4.2
Resepsjon/sentralbord	6.3
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	1.7
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Faste ansatte og midlertidige/vikarer er med i årsverkstallene (eksl. timelønnet). I tallene for "sum andel administrasjon" er det tatt utgangspunkt i arbeidstakere ansatt i administrasjonsstaben. I tallet for andre adm. oppgaver ligger årsverk knyttet til ledelse av staben, intern kommunikasjon, behandling av medaljesaker og andre koordineringsoppgaver administrasjonsstaben har ansvar for. I tallet for resepsjon/sentralbord ligger årsverk som fortrinnsvis arbeider med interndrift- og serviceoppgaver (inkl. apostille) på våre tre kontorsteder.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Turnover i prosent	9.0 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	558.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	50.0
Totalt antall ansatte som sluttet	56.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	6.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	50.0

I tallet for totalt antall ansatte som sluttet, er både faste og midlertidige/vikarer. Kun faste stillinger ligger til grunn for ansatte som har sluttet og blitt erstattet (eksl. pensjon). Timelønnede er ikke med i antallet. Ytterligere kommentarer om turnover under kapittel 4.1.3.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	487	137	624
Sum antall deltidsansatte	32	10	42
Sum antall midlertidige ansatte	26	10	36
Sum antall ansatte med personalansvar	31	10	41
Ufrivillig deltid			0

Timelønnede er ikke med i antallet

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	367 965.0
Administrativ kostnadsdekning	39 382.0
Brutto driftsutgifter	407 347.0
Lønn 052501	327 310.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	80.4 %

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Sum antall ansatte	559
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	59
Antall ansatte 30 - 39 år	164
Antall ansatte 40 - 49 år	115
Antall ansatte 50 - 59 år	139
Antall ansatte over 60 år	82
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	19
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	3 258
Antall kvinner i foreldrepermisjon	34
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	5
Dagsverk foreldrepermisjon menn	70
Antall menn i foreldrepermisjon	3